

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

JOURNAL OF GRADUATE STUDIES
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2568 ISSN 2985-1491 (Online)

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage

<http://grad.vru.ac.th>

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2568 Vol. 19 No. 2 May - August 2025 ISSN 2958-1491

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และผลงานวิจัยของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

นโยบาย

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนดเท่านั้น
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่ามีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
4. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 3 ท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)

- มกราคม-เมษายน
- พฤษภาคม-สิงหาคม
- กันยายน-ธันวาคม

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นนรภัศ ฤกษ์ภักดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ ปิ่นทอง

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัชฌาน ศรีเอี่ยม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกยุรานนท์ ข้าราชการบำนาญ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิขานนท์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุดา สมพอง ข้าราชการบำนาญ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยารัตน์ อีระชนชัยกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเอือกเย็น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤชา สลึงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเชษฐ์ จำเนียรสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ วัฒนชนะชากร มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้จัดทำวารสาร

นางสาวธิดา โยธากุล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180
โทรศัพท์/โทรสาร 02-529-1638, 02-529-4046
E-mail: journal.grad@365.vru.ac.th และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU>

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2568 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัย และบทความวิชาการ เพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 22 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 20 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
สารบัญ.....	ค
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์	
ปิยะพัชร คล้ำจิ้น ศิราณี จุโทปะมา และพิทยา พันธะไชย.....	1
บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ กฤษดา เขียววัฒนสุข และและธีทัต ตรีศิริโชติ.....	14
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
กมลพรรณ รัตนบุศย์ ดนุญย์ ตั้งเจริญ ทศณพงค์ บุญครัน พุฒิพงศ์ ใจห้าว พงศ์ปณต วรณศิริ สิริกร อินทร์แก้ว, จิรยุทธ จันทนพันธ์, และกรวินท์ เขมะพันธุ์มนัส.....	29
รูปแบบนวัตกรรมกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต	
โกศล จิตวิรัตน์ กัณธิชา เจริญไวยเจตน์ วันงาม มีบุญสล้าง จันทราวรรณ อัครเมธานนท์ วุฒิศาสตร์ คำคม เบญจมาศ นาควงษ์ และกันยารวีร์ เมฆีวราพันธุ์.....	43
แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐาน วิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จรรยา ทะลิ่งวิทย์.....	63
ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อ ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น	
จันทร์ฉาย ฉิมบุญ และวรินทร์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์.....	75
การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา	
เชษนิร์ แสงสุข พรสวัสดิ์ ศิรศาดนันท์ อีร์งกูร วรบำรุงกุล และสวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร.....	87
ผลการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย	
ดุสิตา จันทรสร ชลาธิป สมานิติโต และปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร.....	103
การพัฒนาแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา	
นภสร ศรีสมบัติ และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ.....	115
การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	
พัชระ จำปานา และพรรณวิไล ดอกไม้.....	127
แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร	
พัลลภ คำพรมมา และพนายุทธ เขยบาล.....	145

รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
พระพงศ์ บุญแน่น ขวนคิด มะเสนา และนเรศ ชันธะรี.....	163
แบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุรินทร์	
พัทธธนะไชย ห่วงแก้ว จิราภรณ์ ผันสว่าง และสุเทพ เมยไธสง.....	175
กระบวนการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ตอนต้นในเขตทุ่งครุ – เขตบางขุนเทียน	
ศิริก้อย ชูดาทวิสวัสดิ์ กัญจนีย์ พุทธิเมธี สุรัตน์ เพชรนิล สุเมธ ท่านเจริญ วิไลวรรณ ประทุมวงศ์ พรทิพย์ ลิ้มปิชัยโสภณ ลดาวัลย์ ศรีขาว วันใหม่ นิยม ชิตชญา เดชเฉลิมวงศ์ กิตติชัย จันทรแดง พิทักษ์พงศ์ พงศ์กระพันธ์ และพิมพ์กานต์ มีไพฑูริย์.....	193
การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน กรณีศึกษา การพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรวติ ร่วมกับคนในชุมชน สายชล ปัญจมาตย์ ปิยะธิดา มูลเสนา และปริญญา ทองอาสน์.....	211
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่เพื่อพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมสัมพันธภาพด้านสถานที่ เรื่อง ปรัชญาการมองโลกและภัยธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
สุदारัตน์ จ้อยศรีทอง และสุรีย์พร สว่างเมฆ.....	221
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	
สุพาตา สิริกุดตา และไพบุลย์ อาหารุ่งโรจน์.....	235
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
สุวิทย์ ฝ้ายสงค์ สิริมาศ แก้วกันทา วรานิษฐ์ ธนชัยวรพันธ์ และภัทรพรรณ พรหมคช.....	251
รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
อัศวิน แสงผล ขวนคิด มะเสนา และพงษ์ธร สิงห์พันธ์.....	263
การสื่อสารอัตลักษณ์ของตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากบุคลิกเฉพาะพื้นที่	
อัจฉรียา โชติกลาง ศุภฤกษ์ สายแก้ว และวิภาวี จันทศรี.....	275
ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล	
ภัสราไพ จ้อยเจริญ.....	289
บทบาทของพ่อแม่ในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของลูกในยุคปกติใหม่	
อรวิภา ดรุงศีธรรม กนกพจน์ คำชาย รุ่งนภา ธาตุไพบุลย์ และยศศิริ ยศธร.....	302
ภาคผนวก.....	313
แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณาลงวารสาร.....	315
รายละเอียดการเตรียมบทความ.....	317
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	331
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	333
ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา.....	335

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL LEADERSHIP WITH TEAMWORK OF
THE STUDENT LEADER OF BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY

ปิยะพัชร คล้าจัน¹ ศิราณี จุโทปะมา² และพิทยา พันระไชย³
Piyapat Klumgen¹, Siranee Chutopama² and Pittaya Pantachai³

^{1,2,3} กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
^{1,2,3} Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

E-mail: siranee.ch@bru.ac.th

Received: February 16, 2025
Revised: April 6, 2025
Accepted: May 1, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2) ศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา จำแนกตามคณะ และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นสภานักศึกษา นักศึกษาองค์การนักศึกษา และนักศึกษาสโมสรนักศึกษาทั้ง 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามคณะ และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ

ภาวะผู้นำดิจิทัล การทำงานเป็นทีม ผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the level of digital leadership of student leaders at Buriram Rajabhat University, 2) to study the level of teamwork of student leaders, 3) to compare digital leadership levels based on faculty, and 4) to analyze the relationship between digital leadership and teamwork of student leaders. The samples comprised 205 student leaders from seven faculties: the Faculty of Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Faculty of Management Sciences, Faculty of Science, Faculty of Industrial Technology, Faculty of Agricultural Technology, and Faculty of Nursing Sciences, including members of the student council, student organizations, and student clubs in the academic year 2024. A questionnaire was used as the research instrument with a reliability coefficient of 0.984. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and Pearson's correlation analysis.

The results revealed that 1) the overall level of digital leadership of student leaders was at a high level, across all dimensions, 2) the overall level of teamwork of student leaders was also at a high level across all dimensions, 3) the comparative analysis of digital leadership levels indicated statistically significant differences at the .05 level based on faculty, and 4) there was a statistically significant positive correlation between digital leadership and teamwork at the .01 level.

Keywords

Digital Leadership, Teamwork, Student Leader, Buriram Rajabhat University

ความสำคัญของปัญหา

ในยุคศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของชีวิต ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการบริหารจัดการองค์กร (Sheninger, 2014) การเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้การองค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวทั้ง โครงสร้าง กระบวนการดำเนินงาน เทคโนโลยีและบุคลากร จึงเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่งของผู้ที่เป็น ผู้นำองค์กรในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับ ชีวิตประจำวันมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การสื่อสาร การศึกษา รวมถึงการบริหาร จัดการ (Pakotung, 2018) ผู้นำในปัจจุบันจึงต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจาก ผู้นำเป็นกุญแจสำคัญในการในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล (Sheninger, 2014)

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นความสามารถของผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาระบบ การบริหาร ระบบการจัดการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม (Thawilkarn, 2021) ภาวะผู้นำดิจิทัลจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว

ขององค์กร เนื่องจากผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะเป็นผู้ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (Sheninger, 2014) ซึ่งผู้นำในยุคใหม่จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์การ มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปสู่การบริหารงานในองค์กรได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Saensuk, 2016)

การบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษา จะประสบความสำเร็จได้ต้องยึดหลักการทำงานเป็นทีม เนื่องจากการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ (Hammar, 2014) เนื่องจากการที่บุคลากรร่วมมือร่วมใจกัน ส่งผลให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มหรือทีมงาน มีการติดต่อสื่อสาร และประสานความร่วมมือในการทำงาน มีความสามัคคีและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Balan, 2008)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา โดยสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตสามารถทำงานในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Buriram Rajabhat University, 2022) รวมถึงส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างคณะต่าง ๆ ซึ่งผู้นำนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมและสร้างความร่วมมือระหว่างนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย ผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลที่ดีจะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน เช่น ความแตกต่างทางด้านทักษะดิจิทัลของผู้นำนักศึกษาแต่ละคณะ และปัญหาในการทำงานเป็นทีมที่ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีคนทำงานจริง ๆ ในแต่ละฝ่ายเพียงไม่กี่คนหรือบางส่วนเท่านั้น ส่งผลให้การติดต่อประสานงานและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อใช้ให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริหารทีมของผู้นำนักศึกษา รวมถึงสามารถใช้ในการพัฒนากลยุทธ์และแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลและการทำงานเป็นทีมให้กับนักศึกษาในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับใด
2. ระดับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามคณะที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

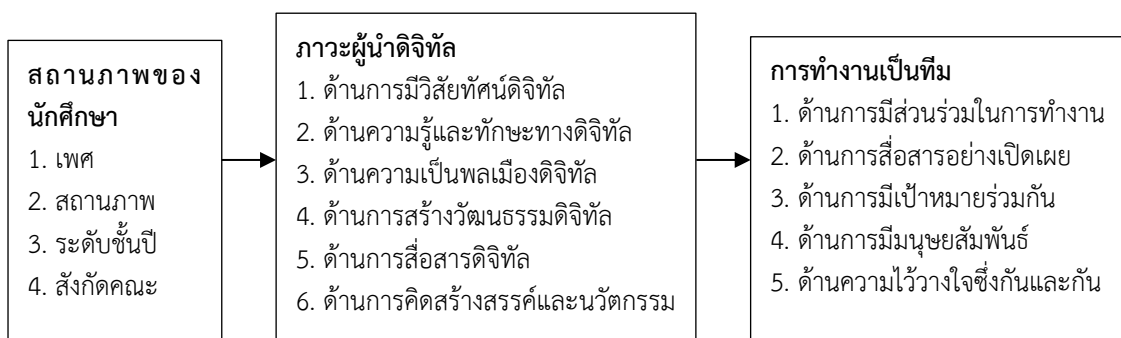
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของผู้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามคณะ

ตามคณะ

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล และองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ สภานักศึกษา นักศึกษาองค์การนักศึกษา และนักศึกษาสโมสรนักศึกษา ทั้ง 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 426 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สภานักศึกษา นักศึกษาองค์การนักศึกษา และนักศึกษาสโมสรนักศึกษา ทั้ง 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 205 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามภาวะผู้นำดิจิทัลและการทำงานเป็นทีมของผู้ผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พร้อมทั้งตรวจสอบให้สอดคล้องกับค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.60-1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ผู้นำนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.977 และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของผู้ผู้นำนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 และได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เอกสารยืนยันการยกเว้น การรับรอง เลขที่ 001/2568 รหัสโครงการ BRU006/2568

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 โดยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย และผู้วิจัยส่งหนังสือไปยังคณะต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างทาง Google Form ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยหาความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ผู้นำนักศึกษา และระดับการทำงานเป็นทีมของผู้ผู้นำนักศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตามคณะ โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้ผู้นำนักศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้ผู้นำนักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษา	\bar{x}	SD	ระดับปฏิบัติ
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.25	0.59	มาก
ด้านความรู้และทักษะดิจิทัล	4.15	0.61	มาก
ด้านความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.29	0.56	มาก
ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.21	0.61	มาก
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.22	0.62	มาก
ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.19	0.64	มาก
รวม	4.22	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้และทักษะดิจิทัล

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมของผู้หน้านักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำงานเป็นทีมของผู้หน้านักศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การทำงานเป็นทีมของผู้หน้านักศึกษา	\bar{x}	SD	ระดับปฏิบัติ
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.28	0.62	มาก
ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย	4.29	0.64	มาก
ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.31	0.63	มาก
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.37	0.62	มาก
ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.40	0.66	มาก
รวม	4.32	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของผู้หน้านักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน รองลงมาคือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษาจำแนกตามคณะ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษาจำแนกตามคณะ

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง (SS)	องศาอิสระ (df)	ค่าประมาณของความแปรปรวน (MS)	F
การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	5.78	6	0.96	2.84*
	ภายในกลุ่ม	67.06	198	0.34	
	ทั้งหมด	72.84	204		
ความรู้และทักษะดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3.46	6	0.58	1.58
	ภายในกลุ่ม	72.54	198	0.37	
	ทั้งหมด	76.00	204		
ความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	6.02	6	1.00	3.33*
	ภายในกลุ่ม	59.73	198	0.30	
	ทั้งหมด	65.75	204		
การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	4.83	6	0.81	2.23*
	ภายในกลุ่ม	71.60	198	0.36	
	ทั้งหมด	76.43	204		
การสื่อสารดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	7.59	6	1.27	3.44*
	ภายในกลุ่ม	72.84	198	0.37	
	ทั้งหมด	90.43	204		
การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	8.18	6	1.36	3.50*
	ภายในกลุ่ม	77.18	198	0.39	
	ทั้งหมด	85.36	204		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.57	6	0.93	3.27*
	ภายในกลุ่ม	56.10	198	0.28	
	ทั้งหมด	61.67	204		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้หน้านักศึกษาจำแนกตามคณะโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษาเป็นรายคู่ตามคณะ

ตัวแปร	คณะ	\bar{X}	คณะ						
			ครุศาสตร์	มนุษยฯ	วิทยาศาสตร์	วิทยาการ จัดการ	พยาบาล	เทคโนโลยี การเกษตร	เทคโนโลยี อุตสาหกรรม
			4.33	4.21	4.05	4.49	4.03	4.05	3.96
ภาวะผู้นำดิจิทัล	ครุศาสตร์	4.33	-	0.12	0.28*	-0.16	0.30*	0.28	0.37*
	มนุษยฯ	4.21	-	-	0.16	-0.28*	0.18	0.16	0.25
	วิทยาศาสตร์	4.05	-	-	-	-0.44*	0.02	0.00	0.09
	วิทยาการ จัดการ	4.49	-	-	-	-	0.46*	0.44*	0.53*
	พยาบาล	4.03	-	-	-	-	-	-0.02	0.07
ภาวะผู้นำดิจิทัล	เทคโนโลยีการเกษตร	4.05	-	-	-	-	-	-	0.09
	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	3.96	-	-	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้นำนักศึกษาคณะต่างกันมีภาวะผู้นำดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 คู่ ได้แก่ ผู้นำนักศึกษาคณะครุศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการมีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงกว่าผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงกว่าผู้นำนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีการเกษตร ส่วนรายคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา

ตัวแปร	การมี วิสัยทัศน์ ดิจิทัล	ความรู้ และ ทักษะ ดิจิทัล	ความเป็น พลเมือง ในยุค ดิจิทัล	การสร้าง วัฒนธรรม ดิจิทัล	การ สื่อสาร ดิจิทัล	การคิด สร้างสรรค์ และ นวัตกรรม	ภาวะ ผู้นำ ดิจิทัล
ด้านการมีส่วนร่วมใน การทำงาน	.689**	.675**	.735**	.730**	.755**	.700**	.792**
ด้านการ สื่อสารอย่าง เปิดเผย	.723**	.727**	.762**	.773**	.822**	.753**	.843**
ด้านการมี เป้าหมาย ร่วมกัน	.710**	.696**	.739**	.770**	.762**	.685**	.806**
ด้านการมี มนุษย สัมพันธ์	.679**	.644**	.709**	.654**	.682**	.620**	.736**
ด้านความ ไว้วางใจซึ่ง กันและกัน	.681**	.651**	.681**	.695**	.718**	.620**	.747**
การทำงาน เป็นทีม	.753**	.736**	.785**	.787**	.813**	.735**	.852**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการทำงานเป็นทีม ($r = .852$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Poomipratate & Sukkasem (2019) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เสียสละ อุทิศตน มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนควรมี คือ ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะความเป็นผู้นำ การใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office, 2024) สอดคล้องกับ Sheninger (2014) ที่กล่าวว่า ผู้นำดิจิทัลต้องมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี มีความสามารถในการบูรณา

การเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน และต้องสามารถส่งเสริมให้ทีมงานสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srichan, Sathirakul Tachaphahapong, & Methakunavudhi (2016) ที่พบว่า ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้ที่มีความสามารถและรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ผลการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของผู้นำนักศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koroy (2007) ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมการทำงาน เป็นทีมโดยรวมและ เป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำนักศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมอย่างมาก โดยการดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะหรือของมหาวิทยาลัยได้มีการปฏิบัติในลักษณะของ การทำงานเป็นทีมอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้นำนักศึกษาได้ร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจจึงทำให้งานประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Hammar (2014) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีมส่งผลให้นักศึกษาเกิดทัศนคติเชิงบวกในการแบ่งปันแนวคิด วิธีการแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจใหม่ และเกิดแรงจูงใจใน การทำงานมากกว่า การทำงานเพียงลำพัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tantrajin & Chantuk (2016) ที่พบว่า ผู้นำยุคดิจิทัลต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Malawai, Choochom, & Peungposop (2021) ที่พบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้มีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของนักศึกษาตามคณะ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้กำหนดเอกลักษณ์และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละคณะ และได้จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหล่อหลอมนักศึกษาให้มีคุณลักษณะตามเอกลักษณ์ของแต่ละคณะ จึงทำให้ผู้นำนักศึกษาของแต่ละคณะมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Poomipratate & Sukkasem (2019) ที่พบว่า นักศึกษาที่สังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับสูงกับการทำงานเป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะผู้นำนักศึกษาตระหนักว่าภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของสมาชิกในองค์กร การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยภาวะผู้นำ และหากต้องการให้งานต่าง ๆ มีคุณภาพต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคน สอดคล้องกับ Kloychanphong (2025) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของการทำงาน ต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีปัจจัยที่สำคัญอีกหลายประการ หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญ คือ การมีทีมงานที่ดี มีผู้นำดีมีภาวะผู้นำและเป็นคนเก่ง ซึ่งผู้นำที่ดีและเก่งจะใช้ความสามารถของตนเองในการนำทีมไปสู่เป้าหมายร่วมกันกับสมาชิกในทีม ผู้นำที่เก่งสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ แนวทางหรือแผนงานในการปฏิบัติ รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงได้สนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงออกถึงการมีภาวะความเป็นผู้นำทั้งด้านความรู้และความสามารถ

ในการทำงานร่วมกันขององค์กรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย สอดคล้องงานวิจัยของ Athittang & Srisombat (2016) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Patatayang, Thodsata, & Wongwatkasem (2023) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรจัดอบรมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลให้กับผู้นำนักศึกษา โดยเน้นด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล วิสัยทัศน์ดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัล เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรบูรณาการกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในการพัฒนาผู้นำนักศึกษา เช่น โครงการพัฒนาผู้นำ การอบรมภาวะผู้นำ และกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคณะ เพื่อสร้างความสามัคคีและทักษะการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้นำนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลในบริบทที่แตกต่างกัน

References

Athittang, Y. & Srisombat, K. (2016). khwāmsamphan rawāng phāwa phū nam kān plianplāng kap kānthamngān pen thīm khōng khru sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā khēt yisipchet [The relationship between transformational leadership and teamwork of teachers under the office of secondary education service area, zone 27]. **Graduate Studies Journal**. 13(60), 167-178.

Balan, P. (2008). **thaksa kānboṛihān thīm** [Team management skills]. Bangkok: Active Print.

- Buriram Rajabhat University. (2022). **phæn yutthasāt mahāwitthayālai rāṭchaphat Burī Ram raya hā pī Phō,Sō, sōṅphanhārōjhoksiphok - sōṅphanhārōjḥetsip** [Strategic Plan of Buriram Rajabhat University, 5-year period 2023-2027]. Buriram: Buriram Rajabhat University.
- Hammer, C. E. (2014). Group Work as an Incentive for Learning-student' Experiences of Group Work. **Frontiers in Psychology**. 558(5), 1-10.
- Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office. (2024). **khūmū nāēothāṅ kāndamnoēn ngān khapkhūān " 'āchīwā nawat withī sū kānrīānru"** [Guidelines for operations to drive "occupational innovation to learning"]. Khon Kaen: Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office.
- Kloychanphong, H. (2025). **phāwā phū nam kap kānbōrīhān thīm ngān** [Leadership and team management]. Retrieved from http://courseware.npru.ac.th/admin/files/20230725085017_0bdb11df52b00eb8cc0fed9dff8439c2.pdf
- Koroy, K. (2007). **phruttkam kānthamngān pen thīm khōṅ nisit parinya trī phāk pakati Mahāwitthayālai Sīnakharinwirōt** [Teamwork behavior of Srinakharinwirot University students]. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30, 607-610.
- Malawai, N., Choochom, O. & Peungposop, N. (2021). kānthamngān pen thīm khōṅ nakrīān : patchai chōēng sāhēt khōṅsāncēnāē nai kānwīchāi [Student teamwork: causal factors, suggestions for research]. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(3), 425-438.
- Pakotung, J. (2018). **phāwā phū nam di ḥī than samrap phūbōrīhān sathān suksā mū'āchīp** [Digital Leadership for Professional School Administrators]. Ubon Ratchathani: Sritham Offset.
- Patatayang, S., Thodsata, O. & Wongwatkasem, W. (2023). khwāmsamphan rawāṅ phāwā phū nam thāṅ wīchākān khōṅ phūbōrīhān sathān suksā kap prasitthiphāp kānthamngān pen thīm khōṅ khru nāi rōṅrīān sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā prathom suksā Nakhōṅ Rāṭchasīmā khēt sām [Relationship between academic leadership of school administrators and teamwork performance of teachers in schools under Nakhon Rachasima primary educational service area Office 3]. **Journal of Nakhinrachasima College (Humanities and Social Sciences)**. 17(2), 436-451.

- Poomipratate, P. & Sukkasem, T. (2019). phāwa phū nam khōng phū nam naksuksā mahāwitthayālai rāčhaphat Surin [Leadership of the student leader of Surindra Rajabhat University]. **Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)**. 17(2), 121-139.
- Saensuk, C. (2016). **phāwa phū nam** [Leadership]. 3rd ed. Bangkok: Triple Education.
- Sheninger, E. H. (2014). **Digital leardership: paradigms for shanging times**. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Srichan, T., Sathirakul Tachaphahapong, S, & Methakunavudhi, P. (2016). kān wikhrō ‘ongprakōp khunnalaksana phāwa phū nam nai satawat thī yīsip ‘et khōng kammakān ‘ongkōn nisit naksuksā [Analysis of the components of leadership characteristics in the 21st century of student organization directors]. **Journal of Research Methodology**. 29(2), 139-156.
- Tantrajin, P. & Chantuk, T. (2016). kānphatthanā phāwa phū nam khōng bukkhalākōn run mai phūā mung sū ‘ongkān hāng kānrīanrū [The young generation leadership development to learning organization]. **Veridian E-Journal, Sipakorn University**. 9(1), 932-948.
- Thawilkarn, D. (2021). **phāwa phū nam di čhi than** [Digital leadership]. 2nd ed. Khon Kaen: Teaching Innovation Center, Khon Kaen University.

บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน
ในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ

ANTECEDENTS AFFECTING THE WORK EFFICIENCY OF EMPLOYEES IN THE
COFFEE FRANCHISE BUSINESS

กฤษดา เขียววัฒนสุข¹ และธีทัต ตริศิริโชติ^{2*}

Krisada Chienwattanasook¹ and Teetut Tresirichod^{2*}

^{1,2*} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

^{1,2*} Business Administration Program in Management, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: krisada_c@mutt.ac.th, teetut_t@mutt.ac.th

Received: July 31, 2024

Revised: June 7, 2025

Accepted: June 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ และเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยกำหนดรูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานนั้นใช้การวิเคราะห์โดยใช้ วิธี PLS-SEM วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้เป็นแบบ Reflective โดยสถิติที่ใช้เป็นไปตามเกณฑ์การวัดแบบจำลอง ภายนอกหรือแบบจำลองการวัด และเกณฑ์การวัดแบบจำลองภายใน ผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายในแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความพึงพอใจในการทำงาน (0.631) รองลงมาคือความผูกพันต่อองค์กร (0.588) และประสิทธิภาพการทำงาน (0.531) ตามลำดับ ทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าอิทธิพลสูงถึง 0.697 ($P < .000$) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความพึงพอใจในการสร้างความผูกพันต่อองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีค่าอิทธิพล 0.278 ($P < .003$) ซึ่งแม้จะมีค่าน้อยกว่าปัจจัยอื่น แต่ก็ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพ

การทำงาน โดยมีอิทธิพลรวม 0.471 ($P < .000$) ซึ่งประกอบด้วยผลกระทบทางตรง 0.277 และผลกระทบทางอ้อม 0.193

คำสำคัญ

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the factors of human resource management, job satisfaction, organizational commitment, and work efficiency of personnel in coffee franchise businesses, and to establish guidelines for human resource management, job satisfaction, and organizational commitment to enhance work efficiency of personnel in coffee franchise businesses. The sample group consisted of 400 employees working in coffee franchise businesses. The study employed quantitative research design using questionnaires for data collection. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing used PLS-SEM analysis to analyze the relationships between latent variables and observable variables in a reflective model, with statistics following the criteria for measuring the external model or measurement model and the criteria for measuring the internal model.

The analysis of influences between external latent variables and internal latent variables revealed significant relationships between human resource management, job satisfaction, organizational commitment, and work efficiency, with the highest total influence on job satisfaction (0.631), followed by organizational commitment (0.588), and work efficiency (0.531), respectively. All were statistically significant at $P < .000$. Job satisfaction had a significant direct influence on organizational commitment, with a high influence value of 0.697 ($P < .000$), demonstrating the importance of satisfaction in creating organizational commitment. Organizational commitment had a direct influence on work efficiency, with an influence value of 0.278 ($P < .003$), which, although lower than other factors, was still statistically significant. Job satisfaction had both direct and indirect influences on work efficiency, with a total influence of 0.471 ($P < .000$), comprising a direct effect of 0.277 and an indirect effect of 0.193.

Keywords

Human Resource Management, Job Satisfaction, Work Efficiency of Personnel

ความสำคัญของปัญหาวิจัย

ธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทยได้เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 10-15 ต่อปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมในการบริโภคกาแฟที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของคนไทย อย่างไรก็ตาม การแข่งขันในตลาดนี้ก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นเช่นกัน โดยมีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาส่วนแบ่งตลาดและสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน (Ngaochay, 2015) ในสภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นนี้ ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากพนักงานเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับลูกค้าและมีส่วนสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าหลายธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟยังประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน เช่น การให้บริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ความล่าช้าในการทำงาน และอัตราการลาออกของพนักงานที่สูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการและผลประกอบการของธุรกิจ (Sungmala & Verawat, 2021) ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟอย่างลึกซึ้ง โดยการศึกษาวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานในหลายอุตสาหกรรม แต่ยังคงขาดการศึกษาเฉพาะเจาะจงในบริบทของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย (Hnuchek et al., 2013) การศึกษาครั้งนี้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ดังกล่าว และให้ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญแก่ผู้ประกอบการธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้า และผลประกอบการของธุรกิจในระยะยาว (Kim & Choi, 2022)

ความสำคัญของการศึกษานี้ยังสะท้อนให้เห็นจากข้อมูลทางสถิติที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของประสิทธิภาพการทำงานต่อผลประกอบการของธุรกิจ โดยจากการศึกษาของสมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทยพบว่า องค์กรที่มีระดับความผูกพันของพนักงานสูงมีผลกำไรสูงกว่าองค์กรที่มีระดับความผูกพันต่ำถึงร้อยละ 22 นอกจากนี้ ข้อมูลจากสถาบันวิจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยังระบุว่า การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถเพิ่มผลิตภาพของพนักงานได้ถึงร้อยละ 16 และลดอัตราการลาออกของพนักงานได้ถึงร้อยละ 65 (Wongleedee, 2020) หากไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ อาจส่งผลกระทบร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมนี้ในระยะยาว เช่น การสูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับคู่แข่ง การลดลงของความพึงพอใจของลูกค้า และการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากอัตราการหมุนเวียนของพนักงานที่สูง ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย (Limna et al., 2023)

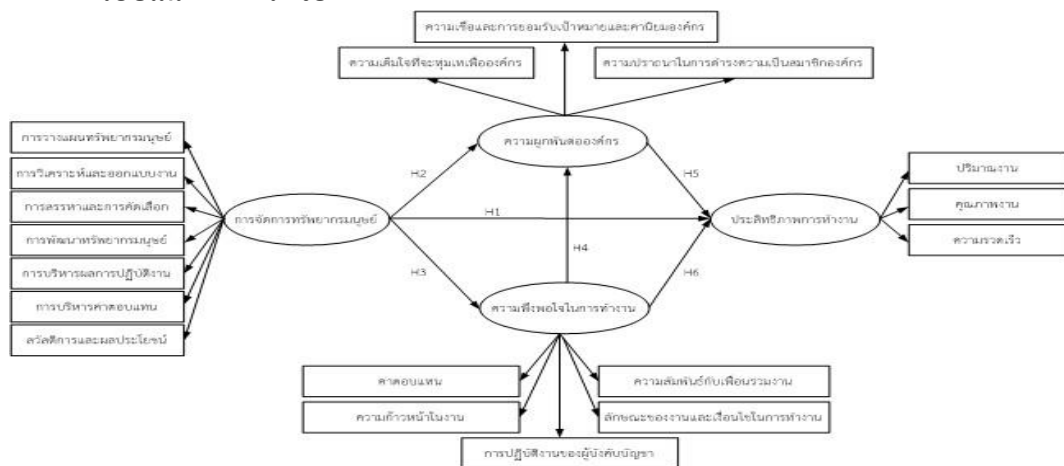
โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในการทำงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟหรือไม่ อย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟมากที่สุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟมีลักษณะอย่างไร
4. ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟอย่างไรบ้าง?
5. ปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediator) ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) แบบวัดครั้งเดียว (One-shot study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟที่ทำงานอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้

การวิเคราะห์โดยใช้ วิธี PLS-SEM โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้เป็นแบบ Reflective โดยสถิติที่ใช้เป็นไปตามเกณฑ์การวัดแบบจำลอง Outer หรือแบบจำลองการวัด (Measurement Model) และเกณฑ์การวัดแบบจำลอง Inner หรือ Structural Model

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 400 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.75 ส่วนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.25 ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.00 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 98.00 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.25 เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 87.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-24,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.917$, $SD = 0.425$)

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.118$, $SD = 0.449$) โดยสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นความพึงพอใจ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ค่าตอบแทน ($\bar{X} = 4.131$, $SD = 0.483$) รองลงมาคือ ลักษณะของงานและเงื่อนไขในการทำงาน ($\bar{X} = 4.129$, $SD = 0.496$) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.121$, $SD = 0.464$) ความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X} = 4.106$, $SD = 0.462$) และการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.101$, $SD = 0.498$) ตามลำดับ

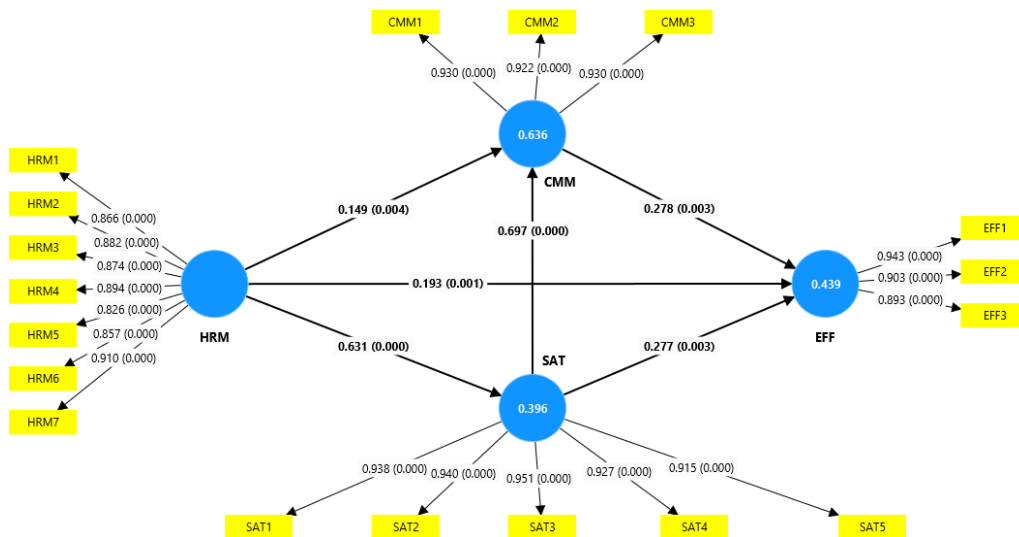
การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.176$, $SD = 0.432$) โดยสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นด้านความผูกพันต่อองค์กร ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 4.208$, $SD = 0.469$) รองลงมาคือ ด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X} = 4.163$, $SD = 0.461$) และด้านความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.135$, $SD = 0.450$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.060$, $SD = 0.448$) โดยสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นประสิทธิภาพการทำงาน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหารายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 4.083$, $SD = 0.506$) รองลงมาคือ ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ($\bar{X} = 4.076$, $SD = 0.487$) และด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 4.031$, $SD = 0.478$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวัด (Measurement Model) หรือ Outer model

ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกลบได้ ทุกตัวแปรมีค่า สูงกว่า 0.5 และเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละดัชนี หรือตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว พบว่า มีค่าสูงกว่า 0.7 เป็นไปตามเกณฑ์ ค่าความเชื่อถือได้ วัดด้วย Cronbach Alpha, Dijkstra-Henseler's rho (ρ_A) และ Jöreskog's rho (ρ_C) ที่ทุกค่าต้องมากกว่า 0.7 โดย Cronbach Alpha มีค่าระหว่าง 0.900 ถึง 0.964, Dijkstra-Henseler's rho (ρ_A) มีค่าระหว่าง 0.906 ถึง 0.964 และ Jöreskog's rho (ρ_C) มีค่าระหว่าง 0.938 ถึง 0.972 แสดงว่ามาตรวัดของการวิจัยนี้มีความเชื่อถือได้ ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของตัวเอง ต้องสูงกว่าสหสัมพันธ์ตัวแปรนั้นกับตัวแปรอื่น ๆ จึงจะมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของตัวเองสูงกว่าสหสัมพันธ์ตัวแปรนั้นกับตัวแปรอื่น ๆ แสดงว่ามีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกสูง ค่าสหสัมพันธ์ของทุกตัวแปรต้องน้อยกว่า 0.85 จึงจัดได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกซึ่งทุกค่ามีค่าต่ำกว่าหนึ่ง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้าง หรือ Inner model

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลบุปจายที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน พบว่า

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีผลกระทบรวม มีค่าเท่ากับ 0.531 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.193 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ และมีผลกระทบทางอ้อมรวม มีค่าเท่ากับ 0.338 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$

2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยมีผลกระทบรวม มีค่าเท่ากับ 0.588 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.149

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .004$ และมีผลกระทบทางอ้อมรวม มีค่าเท่ากับ 0.439 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$

3. การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.631 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.631 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .004$ ไม่มีผลกระทบทางอ้อม

4. ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.697 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.697 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ ไม่มีผลกระทบทางอ้อม

5. ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.278 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.278 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ ไม่มีผลกระทบทางอ้อม

6. ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.471 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.277 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ และมีผลกระทบทางอ้อมรวม มีค่าเท่ากับ 0.193 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .004$

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟได้ดังนี้

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าอิทธิพลรวม = 0.531, $P < .000$) อิทธิพลนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผลกระทบทางตรง (0.193, $P < .003$) และผลกระทบทางอ้อม (0.338, $P < .000$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน แต่ยังมีผลทางอ้อมผ่านปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า เช่น Pandita & Ray (2018) ที่พบว่า การจัดการความสามารถและการมีส่วนร่วมของพนักงานส่งผลต่อการรักษาพนักงาน Papa et al. (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพนวัตกรรมได้ โดยเฉพาะผ่านการรักษาพนักงานและการจัดการความรู้ นอกจากนี้ Stirpe et al. (2018) ยังพบว่าการใช้ระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงและโปรแกรมการทำงานที่ยืดหยุ่นช่วยในการรักษาพนักงานที่มีอายุ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับผลกระทบทางอ้อมของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่อประสิทธิภาพการทำงาน และ Barrera-Martinez et al. (2019) ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและความผูกพันของพนักงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจและความผูกพันต่อองค์กร

2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยมีผลกระทบรวมที่ 0.588 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ ผลการวิจัยนี้ประกอบด้วยผลกระทบทางตรงที่ 0.149 ($P < .004$) และผลกระทบทางอ้อมรวมที่ 0.439 ($P < .000$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านในอดีต แต่ก็มีความแตกต่างในบางประเด็นที่น่าสนใจ ประการแรก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Alfes, Shantz, Truss & Soane (2013) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการรับรู้ของพนักงานต่อการปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับพฤติกรรมของพนักงานผ่านความผูกพันในงาน แม้ว่าการวิจัยนี้จะมุ่งเน้นที่ความผูกพันต่อองค์กรซึ่งเป็นแนวคิดที่กว้างกว่า แต่ความสอดคล้องของผลการวิจัยอาจสะท้อนถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างความผูกพันในงานและความผูกพันต่อองค์กร ประการที่สอง ผลการวิจัยนี้ยืนยันและขยายความเข้าใจจากงานของ Kehoe & Wright (2013) โดยแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติด้านทรัพยากรมนุษย์แบบประสิทธิภาพสูงไม่เพียงส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติและพฤติกรรมของพนักงาน แต่ยังมีผลกระทบทางอ้อมที่สูงกว่าผลกระทบทางตรง สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของกระบวนการสร้างความผูกพันต่อองค์กร ประการที่สาม แม้ว่าการวิจัยของ Jaiswal & Dhar (2016) จะเน้นที่การสนับสนุนจากองค์กรโดยรวม แต่ก็มีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ในแง่ที่แสดงให้เห็นว่าปัจจัยองค์กรส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานผ่านปัจจัยกลางอื่น ๆ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนจากองค์กรในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการสร้างความผูกพันของพนักงาน ประการสุดท้าย งานวิจัยนี้ขยายองค์ความรู้จากงานของ Messersmith, Patel, Lepak & Gould-Williams (2011) โดยชี้ให้เห็นว่าในบริบทของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทยผลกระทบทางอ้อมของการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญมากกว่าผลกระทบทางตรง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมและวัฒนธรรมองค์กรในบริบทนี้

3. การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการทำงาน โดยมีค่าผลกระทบรวมเท่ากับ 0.631 ($p < .000$) และค่าผลกระทบทางตรงเท่ากับ 0.631 ($p < .004$) โดยไม่พบผลกระทบทางอ้อม ผลการวิจัยนี้มีทั้งความสอดคล้องและความแตกต่างกับงานวิจัยก่อนหน้า นำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในบริบทของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ในด้านความสอดคล้อง ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าจัดการทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทสำคัญต่อทัศนคติของพนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cooke et al. (2019) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระบบการทำงานแบบประสิทธิภาพสูงกับความผูกพันของพนักงานในอุตสาหกรรมธนาคารของจีน และผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณของ Jiang et al. (2012) ที่พบว่าจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ขององค์กร รวมถึงทัศนคติของพนักงาน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างที่สำคัญในประเด็นของผลกระทบทางอ้อม งานวิจัยของ Mostafa et al. (2015) และ Gould-Williams et al. (2014) ในภาครัฐพบว่ามีผลกระทบทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการบริการสาธารณะ ในขณะที่งานวิจัยนี้ไม่พบผลกระทบทางอ้อม ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟและความแตกต่างระหว่างภาครัฐและเอกชน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรในบริบทของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย โดยพบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .000$) ด้วยค่าผลกระทบรวมเท่ากับ 0.697 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่สูงมาก ผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าในหลายประเด็น โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการสนับสนุนแนวคิดที่ว่าความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tepayakul & Rinthaisong (2018) ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย และงานวิจัยของ Yucel & Bektas (2012) ในกลุ่มครูในประเทศตุรกี ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจในงานและความผูกพันของพนักงานหรือความผูกพันต่อองค์กร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างที่สำคัญจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ในแง่ของขนาดของผลกระทบและการไม่พบผลกระทบทางอ้อม ในขณะที่งานวิจัยของ Hanaysha (2016) และ Karanika-Murray et al. (2015) พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้ แต่ไม่ได้ระบุขนาดของผลกระทบที่ชัดเจนหรือพบว่ามีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญด้วย

องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญจากงานวิจัยนี้คือ การระบุค่าอิทธิพลที่ชัดเจน (0.697) ของความพึงพอใจในการทำงานต่อความผูกพันต่อองค์กรในบริบทเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ค่าอิทธิพลนี้ถือว่าสูงมาก แสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งของการสร้างความพึงพอใจในการทำงานเพื่อเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรในอุตสาหกรรมนี้ นอกจากนี้ การค้นพบว่าไม่มีผลกระทบทางอ้อมในความสัมพันธ์นี้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในบริบทอื่น ๆ เช่น การศึกษาของ Tett & Meyer (1993) ผลการวิจัยนี้มีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรในบริบทเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในไทย โดยชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์นี้มีความเข้มแข็งและเป็นไปในทางตรงมากกว่าที่พบในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟควรให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน เนื่องจากมีผลโดยตรงและมีขนาดใหญ่ต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งอาจส่งผลต่อการรักษาพนักงานและประสิทธิภาพการทำงานในระยะยาว การเข้าใจความสัมพันธ์นี้ยิ่งช่วยช่วยให้ผู้บริหารสามารถออกแบบนโยบายและกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างทั้งความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟไทย

5. ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.278 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.278 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ ไม่มีผลกระทบทางอ้อม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ แต่ก็มีประเด็นที่แตกต่างและนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ ในด้านความสอดคล้อง ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cesário & Chambel (2017) ที่พบว่าความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hafiz (2017) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพการทำงานในภาคธนาคารของปากีสถาน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างที่สำคัญจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ในแง่ของขนาดของผลกระทบและการไม่พบผลกระทบทางอ้อม Aybas & Acar (2017) พบว่าความผูกพันในงานมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยนี้ที่ไม่พบผลกระทบทางอ้อม องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญจากงานวิจัยนี้คือ การระบุค่าอิทธิพลที่ชัดเจน (0.278) ของความผูกพันต่อองค์กรต่อประสิทธิภาพการทำงานในบริบท

เฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ค่าอิทธิพลนี้แม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาเมตาวิเคราะห์ของ Riketta (2002) ที่พบความสัมพันธ์ในระดับที่สูงกว่าระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การค้นพบว่าไม่มีผลกระทบทางอ้อมในความสัมพันธ์นี้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในบริษัทอื่น ๆ เช่น การศึกษาของ Meyer et al. (2002) ที่พบว่าความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ซับซ้อนกับผลลัพธ์ต่าง ๆ ขององค์กร รวมถึงประสิทธิภาพการทำงาน ความแตกต่างนี้อาจสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ที่ความผูกพันต่อองค์กรส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยไม่ผ่านปัจจัยกลางอื่น ๆ ผลการวิจัยนี้มีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพการทำงานในบริบทเฉพาะ โดยชี้ให้เห็นว่าในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ความสัมพันธ์นี้มีความเป็นไปในทางตรงมากกว่าที่พบในอุตสาหกรรมอื่น ๆ แต่อาจมีขนาดของผลกระทบที่น้อยกว่าที่พบในการศึกษาก่อนหน้า ในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟควรให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน เนื่องจากมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขนาดของผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารอาจต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วยในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน

6. ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีผลกระทบรวมมีค่าเท่ากับ 0.471 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .000$ โดยมีผลกระทบทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.277 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .003$ และมีผลกระทบทางอ้อมรวม มีค่าเท่ากับ 0.193 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .004$ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า แต่ก็มีประเด็นที่แตกต่างและนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ ในด้านความสอดคล้อง ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์เชิงปริมาณของ Judge et al. (2001) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการวิเคราะห์อภิมานของ Harter et al. (2002) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของพนักงานและผลลัพธ์ทางธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างที่สำคัญจากงานวิจัยก่อนหน้าในแง่ของการแยกผลกระทบทางตรงและทางอ้อม Springer (2011) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในงาน ความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานในกลุ่มพนักงานธนาคาร แต่ไม่ได้แยกวิเคราะห์ผลกระทบทางตรงและทางอ้อมอย่างชัดเจนเหมือนในงานวิจัยนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญจากงานวิจัยนี้คือการระบุค่าอิทธิพลที่ชัดเจนทั้งทางตรงและทางอ้อมของความพึงพอใจในการทำงานต่อประสิทธิภาพการทำงานในบริบทเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย โดยพบว่าผลกระทบทางตรง (0.277) มีค่ามากกว่าผลกระทบทางอ้อม (0.193) แต่ทั้งสองค่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Inuwa (2016) ที่พบเพียงความสัมพันธ์โดยรวมระหว่างความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน นอกจากนี้ การค้นพบผลกระทบทางอ้อมที่มีนัยสำคัญเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ที่น่าสนใจ ซึ่งอาจสะท้อนถึงกลไกที่ซับซ้อนในการส่งผ่านอิทธิพลของความพึงพอใจในการทำงานไปสู่ประสิทธิภาพการทำงาน ความแตกต่างนี้อาจสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟในประเทศไทย ที่ความพึงพอใจในการทำงานส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องบางส่วนกับงานของ Fu & Deshpande (2014) ที่พบว่าความพึงพอใจในงานมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัทประกันในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ได้รับคุณค่าอิทธิพลที่ชัดเจนในบริบทของธุรกิจแพรนไฮส์กาแพในไทย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ผลการวิจัยนี้มีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ ในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกที่ความพึงพอใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยชี้ให้เห็นว่ามีทั้งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีที่ซับซ้อนมากขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์นี้ ในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารในธุรกิจแพรนไฮส์กาแพควรให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน เนื่องจากมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ การพิจารณาถึงปัจจัยที่อาจเป็นตัวกลางในการส่งผ่านอิทธิพลทางอ้อมก็อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ผลการวิจัยนี้ช่วยเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน ในบริบทของธุรกิจแพรนไฮส์กาแพในประเทศไทย ซึ่งเป็นบริบทเฉพาะที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน นักวิชาการสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์และพฤติกรรมองค์กรให้มีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น
2. การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ PLS-SEM ซึ่งช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ชัดเจนทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม นักวิชาการสามารถนำวิธีการวิเคราะห์นี้ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างตัวแปรในงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์และพฤติกรรมองค์กร
3. ผลการวิจัยที่พบว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในการทำงานโดยไม่มีอิทธิพลทางอ้อม เป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจและแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ นักวิชาการควรศึกษาเพิ่มเติมว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นในบริบทของธุรกิจแพรนไฮส์กาแพในไทย เพื่อพัฒนาทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
4. การวิจัยนี้พบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง (0.697) ซึ่งสูงกว่าที่พบในงานวิจัยอื่น ๆ นักวิชาการควรศึกษาเพิ่มเติมว่าปัจจัยใดในธุรกิจแพรนไฮส์กาแพที่ทำให้ความสัมพันธ์นี้มีความเข้มแข็งเป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้กำหนดนโยบายในระดับอุตสาหกรรมควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจแพรนไฮส์กาแพ เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อทั้งความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน อาจมีการกำหนดมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับธุรกิจแพรนไฮส์กาแพโดยเฉพาะ

2. ควรมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ผู้ประกอบการและผู้จัดการในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ เช่น การจัดอบรม การให้คำปรึกษา หรือการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ประกอบการ

3. ภาครัฐควรพิจารณาสนับสนุนด้านการเงินหรือภาษีสำหรับธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟที่มีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีอัตราความพึงพอใจและความผูกพันของพนักงานสูง เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ธุรกิจให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น

4. ควรมีนโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผู้บริหารระดับสูงควรจัดตั้งคณะทำงานพิเศษเพื่อพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายใน 3-6 เดือน โดยเน้นการบริหารค่าตอบแทนและผลการปฏิบัติงาน คณะทำงานควรประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรมนุษย์และตัวแทนจากฝ่ายปฏิบัติการ

2. ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ควรประเมินความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทุกระดับอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ใช้แบบสอบถามออนไลน์แบบเป็นความลับและช่องทางรับฟังความคิดเห็นแบบเปิด นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และเสนอต่อผู้บริหารเพื่อปรับปรุงนโยบาย

3. ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรออกแบบและดำเนินโปรแกรมเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรสำหรับพนักงานทุกระดับทุกไตรมาส โดยจัดเป็นหลักสูตรออนไลน์ผสมผสานกับกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เน้นการสร้างภาคภูมิใจและความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

4. ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ควรพัฒนาระบบการประเมินประสิทธิภาพการทำงานแบบ 360 องศา ครอบคลุมด้านปริมาณงาน คุณภาพงาน และความเร็ว โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล เริ่มใช้ภายใน 6 เดือนและทบทวนปรับปรุงทุกปี

5. ผู้บริหารระดับสูงควรจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการพนักงาน ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกระดับในองค์กร เพื่อทบทวนและปรับปรุงนโยบายสวัสดิการให้ตรงกับความต้องการของพนักงาน จัดประชุมทุกไตรมาสและนำเสนอข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาปรับปรุงอย่างน้อยปีละครั้ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟกับธุรกิจร้านกาแฟอิสระ เพื่อดูว่ารูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลสูงต่อความผูกพันต่อองค์กรในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ โดยอาจใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจแฟรนไชส์กาแฟ เช่น ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร หรือการจัดการความรู้ เพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

4. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกที่ความพึงพอใจในการทำงานส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยอาจพิจารณาตัวแปรส่งผ่าน (mediator) อื่น ๆ นอกเหนือจากความผูกพันต่อองค์กร เช่น แรงจูงใจในการทำงาน หรือความเครียดในการทำงาน

References

- Alfes, K., Shantz, A. D., Truss, C. & Soane, E. C. (2013). The link between perceived human resource management practices, engagement and employee behaviour: A moderated mediation model. **The International Journal of Human Resource Management**. 24(2), 330-351.
<https://doi.org/10.1080/09585192.2012.679950>.
- Aybas, M. & Acar, A. C. (2017). The effect of human resource management practices on employees' work engagement and the mediating and moderating role of positive psychological capital. **International Review of Management and Marketing**. 7(1), 363-372.
- Barrena-Martínez, J., López-Fernández, M. & Romero-Fernández, P. M. (2019). Towards a configuration of socially responsible human resource management policies and practices: Findings from an academic consensus. **The International Journal of Human Resource Management**. 30(17), 2544-2580.
<https://doi.org/10.1080/09585192.2019.1579249>.
- Cesário, F. & Chambel, M. J. (2017). Linking organizational commitment and work engagement to employee performance. **Knowledge and Process Management**. 24(2), 152-158.
- Fu, W. & Deshpande, S. P. (2014). The impact of caring climate, job satisfaction, and organizational commitment on job performance of employees in a China's insurance company. **Journal of Business Ethics**. 124(2), 339-349.
- Hafiz, A. Z. (2017). Relationship between organizational commitment and employee's performance evidence from banking sector of Lahore. **Arabian Journal of Business and Management Review**. 7(2), 1-7.
- Hanaysha, J. (2016). Testing the effects of employee engagement, work environment, and organizational learning on organizational commitment. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 229, 289-297.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L. & Hayes, T. L. (2002). Business-unit-level relationship between employee satisfaction, employee engagement, and business outcomes: A meta-analysis. **Journal of Applied Psychology**. 87(2), 268-279.

- Hnuchek, K., Ismail, I. & Haron, H. (2013). The Influence of Perceived Franchisor Support toward Franchisee Satisfaction in the Food and Beverage Industry in Thailand. **Asia Pacific Journal of Management & Entrepreneurship Research**. 2, 5.
- Inuwa, M. (2016). Job satisfaction and employee performance: An empirical approach. **The Millennium University Journal**. 1(1), 90-103.
- Jaiswal, D. & Dhar, R. L. (2016). Impact of perceived organizational support, psychological empowerment and leader member exchange on commitment and its subsequent impact on service quality. **International Journal of Productivity and Performance Management**. 65(1), 58-79. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-03-2014-0043>.
- Judge, T. A., Thoresen, C. J., Bono, J. E. & Patton, G. K. (2001). The job satisfaction–job performance relationship: A qualitative and quantitative review. **Psychological Bulletin**. 127(3), 376-407.
- Karanika-Murray, M., Duncan, N., Pontes, H. M. & Griffiths, M. D. (2015). Organizational identification, work engagement, and job satisfaction. **Journal of Managerial Psychology**. 30(8), 1019-1033.
- Kehoe, R. R. & Wright, P. M. (2013). The impact of high-performance human resource practices on employees' attitudes and behaviors. **Journal of Management**. 39(2), 366-391. <https://doi.org/10.1177/0149206310365901>.
- Kim, S. & Choi, K. (2022). **Bridging the Operational Efficiency Differences between Franchisors and Franchisees: A Metafrontier Approach**. <https://doi.org/10.3390/pr10102021>.
- Limna, P., Kraiwanit, T., Jangjarat, K. & Maskran, P. (2023). The Antecedent Attributes of Customer Satisfaction and Loyalty in the Coffee Shop Business Domain. **Journal of Production, Operations Management and Economics**. 03(04), 15-25. <https://doi.org/10.55529/jpome.34.15.25>.
- Messersmith, J. G., Patel, P. C., Lepak, D. P. & Gould-Williams, J. S. (2011). Unlocking the black box: Exploring the link between high-performance work systems and performance. **Journal of Applied Psychology**. 96(6), 1105-1118. <https://doi.org/10.1037/a0024710>.
- Meyer, J. P., Stanley, D. J., Herscovitch, L. & Topolnytsky, L. (2002). Affective, continuance, and normative commitment to the organization: A meta-analysis of antecedents, correlates, and consequences. **Journal of Vocational Behavior**. 61(1), 20-52.
- Ngaochay, T. (2015). Human Resource Development Activities in a Retail Franchise in Thailand: The Case of Coffee World. **Journal of Economics and Behavioral Studies**. 7, 72-78. [https://doi.org/10.22610/jeps.v7i1\(j\).564](https://doi.org/10.22610/jeps.v7i1(j).564).

- Pandita, D. & Ray, S. (2018). Talent management and employee engagement—a meta-analysis of their impact on talent retention. **Industrial and Commercial Training**. 50(4), 185-199. <https://doi.org/10.1108/ICT-09-2017-0073>.
- Ricketta, M. (2002). Attitudinal organizational commitment and job performance: A meta-analysis. **Journal of Organizational Behavior**. 23(3), 257-266.
- Springer, G. J. (2011). A study of job motivation, satisfaction, and performance among bank employees. **Journal of Global Business Issues**. 5(1), 29-42.
- Stirpe, L., Trullen, J. & Bonache, J. (2018). Retaining an ageing workforce: The effects of high-performance work systems and flexible work programmes. **Human Resource Management Journal**. 28(4), 585-604. <https://doi.org/10.1111/1748-8583.12205>.
- Sungmala, N. & Verawat, A. (2021). The Impact of Employee Engagement on Employee Performance: A Case Study of Multinational Corporations in Thailand. **Journal of Asian Finance, Economics and Business**. 8, 1091-1097. <https://doi.org/10.13106/JAFEB.2021.VOL8.NO5.1091>.
- Tepayakul, R. & Rinthaisong, I. (2018). Job satisfaction and employee engagement among human resources staff of Thai private higher education institutions. **The Journal of Behavioral Science**. 13(2), 68-81.
- Tett, R. P. & Meyer, J. P. (1993). Job satisfaction, organizational commitment, turnover intention, and turnover: Path analyses based on meta-analytic findings. **Personnel Psychology**. 46(2), 259-293.
- Wongleedee, K. (2020). Role of Customer Loyalty on Employee Performance and Productivity in Pharmacy Business in Thailand. **Systematic Reviews in Pharmacy**. 11, 631-641.
- Yucel, I. & Bektas, C. (2012). Job satisfaction, organizational commitment and demographic characteristics among teachers in Turkey: Younger is better? **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 46, 1598-1608.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม
ของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

FACTORS AFFECTING INTENTION TO PURCHASE FROM
TRADITIONAL RETAIL STORE OF CONSUMERS
IN MUANG DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

กมลพรรณ รัตนบุศย์¹, ดนุญ ตั้งเจริญ², ทศณพงค์ บุญครัน³, พุฒิพงศ์ ใจहांว⁴, พงศ์ปณต วรรณศิริ⁵,
สิริกอร์ อินทร์แก้ว⁶, จิรายุทธ จันทนพันธ์⁷, และกรวิรินทร์ เขมะพันธ์มนัส⁸
Kamonpan Rattanabut¹, Danunai Tangjaroen², Tassanapong Bunkran³, Puttipong Jaihow⁴,
Phongpanod Wannakhiri⁵, Sirikorn Inkaew⁶, Jirayuth Chantanaphant⁷, and Korawin Kemapanmanas⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

^{1,2,3,4,5,6,7,8} Business Administration Program (Business Development) Faculty of Liberal Arts and
Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat Thani Campus

E-mail: korawin.s@gmail.com

Received: August 13, 2024
Revised: April 2, 2025
Accepted: April 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยประสมทางการตลาด (7Ps) ประกอบด้วย
ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทาง
กายภาพ และปัจจัยความไว้วางใจ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม
ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูล
จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จำนวน 385 คน
โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์
การถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 16 – 25 ปี
การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท ผลการทดสอบ
สมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค
ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวน 3 ปัจจัย เรียงลำดับตามความสำคัญ คือ ความไว้วางใจ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการส่งเสริมการตลาด ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และปัจจัยที่ไม่ส่งผล
ต่อความตั้งใจซื้อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย บุคลากร และกระบวนการ

คำสำคัญ

ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ความตั้งใจซื้อ ส่วนผสมทางการตลาด ความไว้วางใจ

ABSTRACT

This research aimed to study the marketing mix factors (7Ps), consisting of product, price, place, promotion, people, process, and physical environment, along with trust factors that affected consumers' purchase intention from traditional retail stores in Mueang District, Surat Thani Province. Employing quantitative research methodology, data were collected from a sample of 385 consumers prior purchasing experience at traditional retail stores using questionnaires as instruments. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using partial least squares regression analysis.

The research results showed that over half of the respondents were male, aged between 16-25 years, held a bachelor's degree, and had an average monthly income of 15,001-20,000 baht. Hypothesis testing indicated that three factors significantly affected consumers' purchase intention from traditional retail stores in Mueang District, Surat Thani Province, ranked in order of importance: trust, physical environment, and promotion, at a significance level of .05. Factors that did not significantly affect the purchase intention included product, price, place, people, and process.

Keywords

Traditional Retail Stores, Purchase Intention, Marketing Mix, Trust

ความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Micro, Small and Medium Enterprise : MSME) เป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เห็นได้จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 พบว่า มูลค่าของ MSME คิดเป็นร้อยละ 35.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ของประเทศ (The Office of SMEs Promotion, 2023a) โดยหมวดธุรกิจที่มีจำนวนผู้ประกอบการมากที่สุด คือ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม หรือ ร้านขายของชำ หรือ ร้านโชห่วย (Grocery Store) ซึ่งเปิดกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย จำนวน 410,585 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.88 ของจำนวน MSME ทั้งหมด (The Office of SMEs Promotion, 2023b) แสดงให้เห็นว่าร้านโชห่วยซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Retail Stores) เป็นธุรกิจที่กระจายอยู่ในชุมชนเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการบริโภคของประชาชนที่อยู่ชุมชนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง จึงเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง (Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce, 2021)

ถึงแม้ร้านโชห่วยยังคงได้รับความสำคัญจากประชาชนในชุมชน แต่ปัจจุบันประสบภาวะการแข่งขันที่รุนแรง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการที่ธุรกิจค้าส่งค้าปลีกสมัยใหม่ได้ปรับตัวขยายสาขาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้กลยุทธ์การเปิดหน้าร้านให้มีขนาดเล็กเพื่อให้เข้าถึงพื้นที่ชุมชนในภูมิภาคต่าง ๆ ได้มากขึ้น และมีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านออนไลน์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านค้าปลีกประเภท ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) ที่มีการแบ่งส่วนแบ่งการตลาดจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมากที่สุด (Tunpaiboon, 2022) ซึ่งถ้าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในภูมิภาคซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็กไม่สามารถปรับตัวได้ทันก็อาจต้องปิดกิจการ อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานรากของประเทศที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

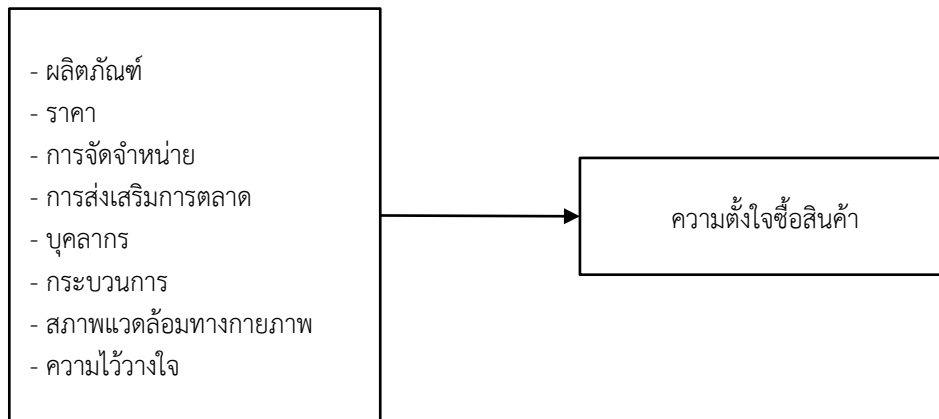
เมื่อพิจารณาการประกอบธุรกิจประเภท MSME รายภูมิภาคในประเทศไทย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่มีผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้ เป็นอันดับ 6 ของประเทศ และมีจำนวนมากที่สุดในภาคใต้ โดยเป็นผู้ประกอบการร้านโชห่วยหรือร้านของชำ จำนวน 10,596 ราย ซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับ 8 ของประเทศ (The Office of SMEs Promotion, 2023b) และเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและมีผู้อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการลงทุนด้านธุรกิจประเภทค้าปลีกจากผู้ประกอบการขนาดใหญ่เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการอุปโภคบริโภคของนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัย ทำให้ร้านค้าปลีกรายย่อยภายในจังหวัดที่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจ ในครอบครัวได้รับผลกระทบส่งผลให้ยอดขายลดลง (Saiyarin, 2019) เช่นเดียวกับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมทั่วประเทศไทย

ปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือ การจัดการส่วนประสมทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านกายภาพ และด้านกระบวนการ (Udomdat, Jaroenchai & Sansom, 2019) การมีหน้าร้านในทำเลที่เหมาะสมยังคงเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับภาพลักษณ์ของร้านค้า และเป็นการสร้างความผูกพันด้านจิตใจกับลูกค้า เพราะลูกค้าส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าจะอยากไปซื้อของที่ร้าน สัมผัสกับตัวสินค้า และมีความรู้สึกที่ดีพร้อมกับการได้รับประสบการณ์เฉพาะของสินค้านั้น ๆ ดังนั้นหน้าร้านมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้า รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายประการมิใช่เป็นแต่เพียงเพื่อการซื้อขายสินค้าเท่านั้น โดยการซื้อสินค้าเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกำหนดโดยความตั้งใจ (Intention) ในการแสดงพฤติกรรมนั้น หากมีความตั้งใจที่สูงก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรม การซื้อหรือการตัดสินใจซื้อในระดับที่สูงตามไปด้วย (Ajzen, 2020) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกของผู้บริโภค (Dewi, Purwono, Bernardus, Efrata & Yulianah, 2023; Srichuay, Sasithanakornkaew & Apisuphachok, 2023) นอกจากนั้นสิ่งที่ทำให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมประสบความสำเร็จในการจัดการร้าน คือ การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเก่าของร้าน ทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกผูกพันกับร้าน (Chuanchom & Siriwong, 2017) และความผูกพันของผู้บริโภคด้านความมั่นใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมผู้บริโภคทั้งทางด้านการใช้บริการ ด้านกระบวนการตัดสินใจ และด้านประสบการณ์ (Sirarangsri & Satunuwat, 2022) ก่อให้เกิดความไว้วางใจต่อร้านค้า อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค (Mainardes & Cardoso, 2019) เช่นเดียวกับ

ส่วนประสมทางการตลาด ดังที่ Sulehri & Ahmad (2019) ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดค่าปลีกและปัจจัยความไว้วางใจต่อร้านค้า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในอุตสาหกรรมค้าปลีกของประเทศปากีสถาน แสดงให้เห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดและความไว้วางใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญร่วมกันต่อความตั้งใจซื้อสินค้าหรือตั้งใจใช้บริการจากร้านค้าของผู้บริโภคในธุรกิจค้าปลีก

จากความเป็นมาและผลการศึกษาข้างต้น งานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของร้านค้า ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ร่วมกับปัจจัยความไว้วางใจต่อผู้ขายและตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งจะพาให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาการดำเนินธุรกิจขนาดเล็กในชุมชนให้สามารถแข่งขันและดำรงอยู่ได้ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยความไว้วางใจ ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยความไว้วางใจ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร ผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร $n = z^2 / 4e^2$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 (Pongwichai, 2021) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นด้วยการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) (Stratton, 2021)

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยประสมทางการตลาด (7Ps) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Ladnalao & Sukpun, 2023; Puspito & Shiratina, 2023; Wang, 2023) และปัจจัยความไว้วางใจ (Mainardes & Cardoso, 2019; Sulehri & Ahmad, 2019; Setiawan, Hasyim & Mutiara, 2020)

2) ตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (Sulehri & Ahmad, 2019; Ajzen, 2020; Ladnalao & Sukpun, 2023)

สมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยประสมทางการตลาด (7Ps) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยความไว้วางใจ ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบคำตอบเดียว แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความไว้วางใจ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อสินค้า โดยคำถามส่วนที่ 2 – 4 มีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เป็นเกณฑ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์คำถามแต่ละข้อมีค่า IOC 0.33 – 1.00 ซึ่งได้เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Kaewjomnong, 2022) นำไปทดสอบ (Try out) จำนวน 35 ชุด และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการทดสอบแบบสอบถามรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97 และแต่ละตัวแปร มีค่าตั้งแต่ 0.668 - 0.931 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.60 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (George & Mallery, 2003)

การเก็บรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยสอบถามจากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ สถานที่ชุมชนที่มีประชาชนรวมตัวกัน และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างได้จำนวน 385 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ เมื่อวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่เป็นเชิงเส้น (Non-linear Relationship) จึงใช้การวิเคราะห์การถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป WarpPLS Version 7.0 (Kock, 2021) ซึ่งเป็นโปรแกรมวิเคราะห์การถดถอยและสมการโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ในรูปแบบไม่เป็นเชิงเส้น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน โดยเป็นเพศชายจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 51.17 และเป็นเพศหญิงจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 48.83 มีอายุอยู่ในช่วง 16 – 25 ปีมากที่สุดจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.68 ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 34.81

2) ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระดับส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) และความไว้วางใจต่อผู้ขาย ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับส่วนประสมทางการตลาดที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และผลการวิเคราะห์ระดับความไว้วางใจต่อร้านค้า มีค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบการเกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า p-value ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พบว่า ทุกตัวแปรมีค่า VIF ตั้งแต่ 3.202 - 4.920 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) โดยที่ตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 5.00 ซึ่งแสดงว่า ไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Hair, Hult, Ringle & Sarstedt, 2013) สรุปได้ว่าทุกตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง จากการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเสมือน (Convergent Validity) พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ (Loading) มีค่าสูงกว่า 0.707 ทุกตัวแปร และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) และเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) พบว่า มีค่าสูงกว่า 0.50 ทุกตัวแปร แสดงว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเสมือน (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010)

3) การทดสอบสมมติฐาน จากวัตถุประสงค์การวิจัย แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านความไว้วางใจ โดยได้ทดสอบสมมติฐาน 8 ข้อ ด้วยวิธีการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน แสดงผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

No.	สมมติฐานการวิจัย	β	p-value	ผลการทดสอบ	Effect size Coefficient.
H1	ผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.049	0.136	ไม่สนับสนุน	0.027
H2	ราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.056	0.103	ไม่สนับสนุน	0.029
H3	การจัดจำหน่ายส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.040	0.187	ไม่สนับสนุน	0.022
H4	การส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.076	0.045*	สนับสนุน	0.042
H5	บุคลากรส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.022	0.313	ไม่สนับสนุน	0.015
H6	กระบวนการส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.053	0.118	ไม่สนับสนุน	0.039
H7	สภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.199	<0.001*	สนับสนุน	0.142
H8	ความไว้วางใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค	0.585	<0.001*	สนับสนุน	0.473

*p-value < 0.05

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีจำนวน 3 ปัจจัยได้แก่ การส่งเสริมการตลาด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และความไว้วางใจ ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้า

ปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และอีก 5 ปัจจัย คือ ผลិតภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย บุคลากร และกระบวนการ ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค

โดยเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ จากขนาดอิทธิพลของปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ความไว้วางใจ มีขนาดอิทธิพลปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.473 และมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.585

ปัจจัยที่สำคัญในลำดับรองลงมา คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีขนาดอิทธิพลน้อย มีค่าสัมประสิทธิ์ของขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.142 และมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.199

และปัจจัยที่สำคัญเป็นอันดับที่สาม คือ การส่งเสริมการตลาด โดยมีขนาดอิทธิพลน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ของขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.042 และมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.076

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การส่งเสริมการตลาด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ความไว้วางใจ โดยปัจจัยที่มีระดับอิทธิพลสูงที่สุด คือ ปัจจัยความไว้วางใจต่อผู้ขาย โดยมีค่าอิทธิพล (β) ในทางบวกเท่ากับ 0.585 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริโภคมีความไว้วางใจต่อร้านค้าปลีกแบบขนาดเล็กแบบดั้งเดิมเพิ่มมากขึ้นก็จะมีความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกมากยิ่งขึ้น และขนาดอิทธิพลที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sulehri & Ahmad (2019) ที่พบว่าความไว้วางใจในร้านค้ามีอิทธิพลเชิงบวกกับความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านความไว้วางใจของผู้บริโภคที่มีต่อร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ซึ่งร้านค้าปลีกประเภทนี้ผู้รับบริการจะมีความใกล้ชิดกับผู้ขายเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เป็นเจ้าของมักจะเป็นผู้จำหน่ายสินค้าด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความคุ้นเคยกับผู้บริโภค ส่งผลให้มีความเข้าใจถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างดี Mainardes & Cardoso (2019) พบว่าความไว้วางใจมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าในหน้าร้านจริง รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Setiawan, Hasyim & Mutiara (2020) ที่พบว่าความไว้วางใจมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจเข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งของผู้ป่วยในประเทศอินโดนีเซียเช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การซื้อสินค้าหรือบริการในรูปแบบ Face to Face กับผู้ขายเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ก่อให้เกิดความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเช่นเดียวกัน รวมทั้งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่มีสัดส่วนมากที่สุดนั้นมีอายุ 16 – 25 ปี เป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นและวัยหนุ่มสาว ซึ่งเป็นกลุ่มที่พักอาศัยอยู่ในหอพักห่างไกลจากผู้ปกครอง จึงต้องเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมการซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านค้าด้วยตนเอง การได้รับการบริการจากผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมแบบเผชิญหน้า จึงก่อให้เกิดความไว้วางใจและส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมา คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด 7Ps โดยมีค่าอิทธิพลทางในทางบวกเท่ากับ (β) 0.199 ซึ่งในการเลือกซื้อสินค้าภายในร้านผู้บริโภคจะให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้า

รวมทั้งสภาพการจัดวางสินค้าที่เป็นระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ladnalao & Sukpun, (2023) ที่ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อในทางบวกของผู้บริโภค เนื่องจากการเข้ามาซื้อสินค้าหรือใช้บริการจากร้านค้าปลีก ผู้บริโภคจะได้สัมผัสบรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในร้านด้วยตนเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Li, Traiwannakij & Viwathpongpan (2023) ที่พบว่าลักษณะทางกายภาพของร้านส่งผลต่อผู้ซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกแบบมีหน้าร้าน (Physical Store) ในทางบวกเช่นเดียวกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลอีกปัจจัยหนึ่ง คือ การส่งเสริมการตลาด โดยมีขนาดอิทธิพลในทางบวกน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ของขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.042 และมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.076 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puspito & Shiratina (2023) รวมทั้งงานวิจัยของ Sari & Belgiawan (2024) ที่พบว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกเช่นเดียวกัน รวมทั้งงานวิจัยของ Walean, Harianja & Karwur (2020) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนั้น ผู้บริโภคสามารถเปลี่ยนสินค้าคืนได้สะดวก รวมทั้งร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีระบบเครดิตสำหรับลูกค้าทั่วไป และมีระบบการให้ส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าปริมาณมากร่วมด้วย

ในส่วนของปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rizky & Aprianingsih (2024) และ Ladnalao & Sukpun (2023) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค อันอาจเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม มีความคล้ายคลึงกันทุกร้าน รวมทั้งไม่มีความหลากหลายของสินค้าดังที่ Silakul (2021) ได้ศึกษาพบว่า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีผลิตภัณฑ์ไม่หลากหลายหรือมีไม่ตรงกับความต้องการ จึงเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ในด้านราคาที่ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Ladnalao & Sukpun (2023) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านราคาไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค อาจเนื่องมาจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมไม่สามารถกำหนดราคาให้ต่ำกว่าร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่ได้ ความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคจึงได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Detnakarin & Yincharoen (2021) ที่พบว่าราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค และปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Detnakarin & Yincharoen (2021), Hossain, Chowdhury, Hasan, Shamsuzzaman, Fahim & Khan (2020), Rizky & Aprianingsih (2024) และ Sari & Belgiawan (2024) ที่พบว่า ด้านการจัดจำหน่ายของร้านค้าปลีกไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจากหน้าร้าน ที่เป็นร้านค้าขนาดเล็กในชุมชนที่คล้ายคลึงกัน ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายเช่นเดียวกัน และปัจจัยด้านบุคลากรซึ่งไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค แตกต่างจากงานวิจัยของ Li, Traiwannakij & Viwathpongpan (2023) และ Wang (2023) อันอาจเนื่องมาจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเจ้าของร้านเป็นผู้จำหน่ายสินค้าโดยตรง ไม่ได้ให้บริการผ่านพนักงานอื่นภายในร้าน จึงมีความรู้เกี่ยวกับลูกค้าเป็นอย่างดี ทำให้ปฏิบัติต่อผู้บริโภคด้วยความคุ้นเคย มีความเป็นกันเองคล้ายคลึงกัน และด้านกระบวนการซึ่งไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ladnalao & Sukpun (2023) อาจเนื่องมาจากเป็นการซื้อสินค้าจากร้านค้าที่มีขนาดเล็ก และผู้บริโภคมีความเคยชินในการใช้บริการคล้ายคลึงกันจึงไม่ส่งผลต่อความตั้งใจ

ซื้อสินค้าของผู้บริโภค และมีความแตกต่างจากงานวิจัย ของ Hossain, Chowdhury, Hasan, Shamsuzzaman, Fahim & Khan (2020) ที่พบว่าด้านกระบวนการส่งผลกระทบต่อความตั้งใจใช้บริการธนาคารของนักศึกษาในเมืองธากา ประเทศบังกลาเทศ อันอาจเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์บริการต้องมีจำนวนขั้นตอนในการรับบริการหลายขั้นตอน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาารับบริการ กระบวนการให้บริการที่สะดวกรวดเร็วจึงมีความสำคัญ ในขณะที่การซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านค้าปลีกขนาดเล็กนั้น ไม่ต้องใช้กระบวนการในการซื้อที่ซับซ้อน ลูกค้าสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ด้วยตนเอง และนำมาชำระเงินได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ

1. ผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยความไว้วางใจต่อผู้ขายมีระดับอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีในระดับสูง ดังนั้นผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ควรตระหนักถึงการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้บริโภค ได้แก่ ผู้ขายควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน มีความสม่ำเสมอในการให้บริการ จัดจำหน่ายด้วยความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค และปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งเอาใจใส่ผู้บริโภคในการจำหน่ายสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจ และไว้วางใจได้

2. ผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนั้น ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ควรสร้างความรู้จักกับคนในชุมชน อีกทั้งมีการจัดร้านที่มีการวางสินค้าเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดพื้นที่ในการเดินเลือกซื้อสินค้าได้อย่างสะดวก

3. ผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ประกอบการจึงควรส่งเสริมการตลาดการชำระสินค้าแบบยืดหยุ่น มีการให้เครดิตตามความจำเป็นของผู้บริโภคในชุมชน มีการให้ส่วนลดปริมาณ เพื่อกระตุ้นความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาตัวแปรในปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อนำผลที่ได้รับมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจ รวมถึงพัฒนาสินค้าให้ตรงความต้องการของลูกค้าต่อไป

References

- Ajzen, I. (2020). The Theory of Planned Behavior: Frequently Asked Questions. **Human Behavior and Emerging Technologies**. 2(4), 314-324. <https://doi.org/10.1002/hbe2.195>.
- Chuanchom, P. & Siriwong, P. (2017). rān thai lī hong : rūāng laokhwām samret kānchat kān rān chō huāi hoksip pī [The Success Management of 60th year's Local Grocery Store : Case Study in Tai Lee Hong, Phranakorn, Bangkok]. **Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn**. 12(1), 269-277. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/85226/68946>.
- Detnakin, S. & Yincharoen, T. (2021). khwāmsamphan khōng patchai sō won prasom thāngkān talāt thī mī tō khwām tangchāi sū khōng phubōrīphok kafæ thī bān [The Relationship of The Marketing Mix on Purchase Intention of At-Home Coffee Consumption]. **Journal of Marketing and Management**. 8(2), 154-167. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/mmr/article/view/254982>.
- Dewi, G. C., Purwono, B. S., Bernardus, D., Efrata, T. C. & Yulianah, Y. (2023). Analysis of the Marketing Mix Strategy on Purchase Intentions at Minimarket Alfa M Lebo Sidoarjo. **Jurnal Multidisiplin Sahombu**. 3(01), 46-53. <https://doi.org/10.58471/jms.v3i01.1680>.
- George, D. & Mallery, P. (2003). **SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 11.0 Update (4 ed.)**. Boston: Allyn & Bacon.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis (7 ed.)**. New York: Pearson.
- Hair, J. F., Hult, G. M., Ringle, C. M. & Sarstedt, M. (2013). **A Primer on Partial Least Squares Structure Equation Modeling (PLS-SEM)**. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Hossain, A., Chowdhury, M., Hasan, S., Shamsuzzaman, M., Fahim, A. & Khan, M. (2020). Banking Service in Bangladesh: The Impact of Service Marketing Mix on Purchase Intention of University Students. **Strategic Change**. 29(3), 363-374. <https://doi.org/10.1002/jsc.2335>.

- Kaewjomnong, A. (2022). n̄ēōkhit k̄ēokap k̄ān wat khwām̄khlāt khluān ch̄āk k̄ān wat l̄ae k̄āntrūatsōp khunnaphāp khruāngmū wīchāi samrap k̄āntham wīchāi choēng parimān dān sētthasāt l̄ae bōrīhān thurakit [Measurement Concept, Measurement Error and Quality Inspection of Research Instruments for Conducting Quantitative Research in Economics and Business Administration]. **Economics and Business Administration Journal, Thaksin University**. 14(4), 204-226. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ecbatsu/article/view/251627/171446>.
- Kock, N. (2021). **WarpPLS user manual: Version 7.0**. Laredo: TX: ScriptWarp Systems.
- Ladnalao, J. & Sukpun, P. (2023). patchai sō won prasom thāngk̄ān talāt bōrīk̄ān thī song phon tō khwām phakdī khōng phūchai bōrīk̄ān rānk̄hā sawatdikān krom chonlaprathān sām sēn Krung Thēp Mahā Nakhōn [Service Marketing Mix Factors that Affecting the Loyalty of Customer Who Using Welfare Shop at Royal Irrigation Department, Samsen, Bangkok]. **Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University**. 9(2), 266–280. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/271205>.
- Li, W., Traiwannakij, S. & Viwathpongpan, K. (2023). The Influence of Marketing Mix 7Ps, Health Consciousness and Social Media on Consumer Purchase Intention at HEYTEA Physical Stores. **Proceedings of International Conference of Graduate School on Sustainability**. 8, pp. 40-50. University of Merdeka Malang. Retrieved from <https://jurnal.unmer.ac.id/index.php/icgss/article/view/12607>.
- Mainardes, E. W. & Cardoso, M. V. (2019). Effect of The Use of Social Media in Trust, Loyalty and Purchase Intention in Physical Stores. **The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research**. 29(4), 456-477. <https://doi.org/10.1080/09593969.2019.1583593>.
- Pongwichai, S. (2021). k̄ān wikhrō khōmūn thāng sathiti dūai khōmphiutōe [Statistical Data Analysis with Computers]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Puspito, A. & Shiratina, A. (2023). Investigating The Effect of Marketing Mix through Motivation on Purchase Intention in Perumnas Griya Jetis Permai Mojokerto. **International Journal of Environmental, Sustainability, and Social Science**. 4(4), 1113-1124. <https://doi.org/10.38142/ijess.v4i4.697>.

- Rizky, S. S. & Aprianingsih, A. (2024). The Influence of Marketing Mix on Purchase Intention with Customer Attitude as a Mediating Variable (A Case Study of a New Men's Fashion Retail Business in Surabaya). **EKOMBIS REVIEW: Jurnal Ilmiah Ekonomi dan Bisnis**. 12(2), 2061–2074.
<https://doi.org/10.37676/ekombis.v12i2>.
- Saiyarin, K. (2019). sathānkān Patjubun læ kān prap tūā khōng rānkha plīk dangdōēm nai ‘amphōē kō samui chāngwat surātthānī [Current Situation and Adaptation of Traditional Retailers in Ko Samui District Surat Thani Province]. **Journal of Management Sciences**. 6(2), 389-412. Retrieved from <https://so03.tcithaijo.org/index.php/msj/article/view/224184/157744>.
- Sari, D. & Belgiawan, P. (2024). The Effect of Marketing Mix on Purchase Intention in the Home Appliance Industry in West Java. **EKOMBIS REVIEW: Jurnal Ilmiah Ekonomi dan Bisnis**. 12(2), 2017–2026.
<https://doi.org/10.37676/ekombis.v12i2.5454>.
- Setiawan, H., Hasyim, H. & Mutiara, R. (2020). Marketing Mix and Trust as a Visiting Intention Factors. **Journal of Multidisciplinary Academic**. 4(6), 373-380. Retrieved from <https://kemalapublisher.com/index.php/JoMA/article/view/505>.
- Silakul, K. (2021). pat̄chai thī mī phon tō ‘akān tatsin chāi ‘asi nakhā chāk rānkha plīk bāp dangdōēm nai ‘Amphōē Muāng chāngwat Chai Nat [Factors Affecting the Decision to Purchase Product from Traditional Retail Stores in Muang District, Chainat Province]. Retrieved from <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070066.pdf>.
- Sirarangsri, K. & Satunuwat, P. (2022). phruttkam phūbōrīphōk thī mī tō khwām phūk phan rānchōhuāi nai khēt phūnthī ‘amphōē bāng sai chāngwat phranakhōnsiyutthayā [Consumer Behaviors towards Commitment to Small Groceries in Bang Sai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province]. **Journal of Managemnt Science Review**. 24(2), 103-116. Retrieved from <https://so03.tcithaijo.org/index.php/msaru/article/view/261538/174850>.
- Srichuay, J., Sasithanakornkaew, S. & Apisuphachok, W. (2023). ‘itthiphon khōng sū prachāsamphan læ pat̄chai sō won prasom thāngkān talāt tō khwām tangchāi ‘akāfāē ‘inthanin khōng phūbōrīphōk nai khēt Krung Thēp Mahā Nakhōn [The Influence of Public Relations Media and Marketing Mix Factors on Consumers Buying Behavior for Inthanin Coffee in Bangkok Area]. **Journal of MCU Nakhondhat**. 10(3), 81–94. Retrieved from <https://so03.tcithaijo.org/index.php/JMND/article/view/268317>.

- Stratton, S. J. (2021). Population Research: Convenience Sampling Strategies. **Prehospital and Disaster Medicine**. 36(4), 373-374.
<https://doi.org/10.1017/S1049023X21000649>.
- Sulehri, N. & Ahmad, M. (2019). Retail Marketing Mix and Trust in Store to Purchase Behavior with the Mediation of Purchase Intention: A Study of Retail Industry in Pakistan. **Journal of Managerial Sciences**. 13(2), 214-233. Retrieved from <https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=6c445275-87f7-3f93-8400-65ab65422672>.
- The Office of SMEs Promotion. (2023a). **raīngān sathānkān MSMS pī sōngphanhārōjhoksiphok** [MSME Situation 2023]. Retrieved from <https://bds.sme.go.th/Knowledge/Detail/16>.
- The Office of SMEs Promotion. (2023b). **čhamnuān phūprakōpkān** [Number of Individual Entrepreneurs]. Retrieved from <https://www.smebigdata.com/msme/dashboard-b>.
- Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce. (2021). **phon kānsamruāt khwāmkhithen prachāchon phō. yō. hoksipsī** [The Results of a Public Opinion Survey Conducted in November 2021]. Retrieved from <https://tpso.go.th/document/2305-0000000566>.
- Tunpaiboon, N. (2022). **næonōm thurakit / 'utsāhakam pī sōngphanhārōjhoksiphok - sōngphanhārōjhoksippæēt : thurakit rānkha plīk samai mai** [Industry Outlook 2023-2025 Modern Trade]. Retrieved from Krungsri Research: <https://www.krungsri.com/en/research/industry/industry-outlook/wholesale-retail/modern-trade/io/modern-trade-2022>.
- Udomdat, A., Jaroenchai, K. & Sansom, K. (2019). kon yut sō won prasom thāngkān talāt phūā sāng khwām dai priāp thāngkān khāēng khan khōng thurakit rānkha plīk bæp dangdōēm nai čhangwat Mahā Sārakhām [Marketing Adoption Strategy for Competitive Advantage of Traditional Retailers in Maha Sarkham Province]. **Thai Interdisciplinary and Sustainability Review**. 8(2), 454-464. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JIRGS/article/view/243880/165057>.
- Walean, R. H., Harianja, H. & Karwur, E. N. (2020). The Effect of Marketing Mix towards Consumer Purchase Intention in Carrefour Transmart Kawanua. **Klabat Journal of Management**. 1(2), 20-40. Retrieved from <https://ejournal.unsrat.ac.id/v3/index.php/emba/article/view/56467/46830>.
- Wang, X. (2023). The Effect of Service Marketing Mix (7Ps) on Purchase Intention in the Script Killing Industry. **Academic Journal of Management and Social Sciences**. 4(2), 57-62. <https://doi.org/10.54097/ajmss.v4i2.12087>.

รูปแบบนวัตกรรมการทำงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต

VOICE-ACTIVATED INNOVATIONS MODEL FOR FUTURE BUSINESSES

โกศล จิตวิรัตน์¹, กันธิชา เจริญไวยเจตน², วันงาม มีบุญสร้าง³, จันทราวรรณ อัครเมธานนท์⁴, วุฒิศาสตร์ คำคม⁵,
เบญจมาศ นาควงษ์⁶, และกันยาวิร์ เมฆีวราพันธ์⁷
Kosol Jitvirat¹, Kandhicha Charoenvaichat², Wanngam Meeboonsalang³, Jantrawan Akaramethanon⁴,
Wuttisart Khomkom⁵, Benjamas Nakwong⁶, and Kanyavee Makeevaraphan⁷

^{1,2,3,4,5,6,7} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
^{1,2,3,4,5,6,7} Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Email: kosol.j@rmutsb.ac.th

Received: September 12, 2024
Revised: December 7, 2024
Accepted: December 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการทำงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต ดำเนินการวิจัยโดยอาศัยปัญญาประดิษฐ์ในการวิจัย ภายใต้กรอบ Human-in-the-Loop ผสมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบดั้งเดิม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการวิจัยคำหลัก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เว็บไซต์ของผู้ประกอบการ ชุมชนออนไลน์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบฟอร์มบันทึกข้อมูล ร่วมกับเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ ได้แก่ โมเดลภาษาขนาดใหญ่ โมเดลการประมวลผลภาษาธรรมชาติ และเครื่องมือเฉพาะทาง เช่น เครื่องมือดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ เครื่องมือวิจัยคำหลัก มีการทบทวนข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบเหตุการณ์ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ปรากฏข้อค้นพบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลการวิจัยปรากฏรูปแบบนวัตกรรมการทำงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต ทำงานผ่านการประยุกต์ใช้ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) การบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง 2) การซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง 3) สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง 4) การวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง และ 5) การตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง

คำสำคัญ

รูปแบบนวัตกรรม การสั่งงานด้วยเสียง การเปิดใช้งานด้วยเสียง ธุรกิจในอนาคต

ABSTRACT

This research aimed to study and analyze the innovation model of voice commands for future businesses. The research was conducted using artificial intelligence in research under a human-in-the-loop framework, combined with traditional qualitative research methods to obtain more accurate and precise results. It consisted of content analysis, participatory observation, and keyword research. Methods included collecting data from big data analysis, entrepreneur websites, online communities, and participatory observation. The research tools included data recording forms combined with artificial intelligence tools such as large language models, natural language processing models, and specialized tools such as web scraping tools and keyword research tools. There was a systematic review of data, analysis and interpretation using inductive analysis and comparative event analysis, with data reliability verification using triangulation methods. The findings appeared to be in the same direction. The research results showed that the innovation model of voice commands for future businesses worked through five major applications: 1) Voice-activated customer service, 2) Voice-commanded shopping, 3) Voice-activated workplaces, 4) Voice-activated data analysis, and 5) Voice-activated marketing.

Keywords

Innovative Format, Voice Commands, Voice Activation, Future Business

ความสำคัญของปัญหา

การหยุดชะงักทางดิจิทัล (Digital Disruption) เป็นกำลังสำคัญที่สร้างเศรษฐกิจโลกและมีแนวโน้มที่จะขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่อไปในอีกหลายปีข้างหน้า ทำให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ ที่พลิกโฉมอุตสาหกรรมดั้งเดิม ทุกอุตสาหกรรมจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่ปรับตัวอาจต้องหลุดออกไปจากระบบในอนาคตอันใกล้ เพราะผลกระทบจากการหยุดชะงักทางดิจิทัลนี้รุนแรงและหนักหน่วงอย่างต่อเนื่อง สามารถทำให้ธุรกิจล้มเหลวได้เพียงช่วงข้ามคืน (Baskoro, 2024; Hogberg & Willermark, 2022; Vives, 2019) การที่ธุรกิจจะอยู่รอดได้ต้องเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของกระบวนการดำเนินงาน ทำให้เกิดระบบอัตโนมัติในการจัดการกระบวนการทางธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลสามารถช่วยบริษัทปรับปรุงประสบการณ์ของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน และเปิดแหล่งรายได้ใหม่ โดยองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล จะได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญในตลาดของตนและก้าวหน้าคู่แข่ง (Favoretto, Mendes, Filho, Gouvea de Oliveira & Ganga, 2022; Kraus, Durst, Ferreira, Veiga, Kailer & Weinmann, 2022; Stalmachova, Chinoracky & Strenitzerova, 2022)

การเพิ่มขึ้นของธุรกิจดิจิทัล (Digital Business) บังคับให้บริษัทที่จัดตั้งขึ้นต้องปรับตัวและเปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ บริษัทต่าง ๆ จำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

เกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า และสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้อย่างราบรื่นและสะดวกสบาย รวมทั้งยังสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง และสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ ได้อย่างท้าทาย (Bican, & Brem, 2020; Palmie, Miehe, Oghazi, Parida & Wincent, 2022) นวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง (Voice-Activated Innovations) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีอยู่ หรือการค้นหาวิธีใหม่ ๆ ในการเข้าถึงลูกค้า (Gupta, Midha & Uniyal, 2022; Jennifer & Sofroniev, 2020; Spachos, Gregori & Deen, 2022) นวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถปรับปรุงประสบการณ์ของผู้ใช้ ปรับปรุงการสื่อสาร และนำเสนอวิธีใหม่ในการบริโภคและการโต้ตอบกับสื่อ และธุรกิจที่รวมเทคโนโลยีนี้เข้ากับผลิตภัณฑ์ของตน จะทำให้ความพึงพอใจของลูกค้าเพิ่มขึ้น (Anjorin, Raji & Olobo, 2024; Strengers & Kennedy, 2021; Tulshan & Dhage, 2019) นวัตกรรมที่ดีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจในอนาคต เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน รักษาลูกค้า และเพิ่มรายได้ ด้วยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Bello, Ali & Olubummo, 2019; Bilgihan & Ricci, 2024; Zaridis, Soldatou & Soldatou, 2019)

นวัตกรรมเทคโนโลยีการสั่งงานด้วยเสียงมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพราะทำให้การใช้ชีวิตเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น เป็นศาสตร์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงวิธีที่ผู้คนโต้ตอบกับเทคโนโลยี และกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นในชีวิตประจำวัน การนำเทคโนโลยีการสั่งงานด้วยเสียงมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจ จะช่วยให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ นวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง จะช่วยลดช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทย ทำให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่ในประเทศไทยกลับพบว่า การวิจัยทางด้านนี้มีน้อยมาก มีเพียงการศึกษาวิจัยเล็ก ๆ ที่เพิ่งเริ่มต้น และบางส่วนที่ศึกษาก็ศึกษาในมิติเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต เพื่อเป็นพื้นฐานองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาต่อยอดทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลของประเทศไทย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

รูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคตทำงานอย่างไร?

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิจัย ภายใต้กรอบ Human-in-the-Loop (Asthana, Kwatra, Wolf, Chowdhary & Nakamura, 2020; Gavric, Bork & Proper, 2024; Jitvirat, 2024; Valtonen & Makinen, 2022) ผสมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

แบบดั้งเดิม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น ประกอบด้วย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อระบุแนวโน้มข้อมูล รูปแบบในข้อมูล ประเมินข้อมูล ระบุข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเนื้อหา และการปรับแต่งเนื้อหา และใช้การวิจัยคำหลัก (Keyword Research) (Firoozeh, Nazarenko, Alizon & Daille, 2020; Schultheiß, Lewandowski, von Mach & Yagci, 2023) เพื่อค้นหาและวิเคราะห์คำค้นหาที่ใช้ในการวิจัย ช่วยให้ งานวิจัยมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2566-2567 จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analysis) ด้วยการกำหนด คำหลักในการวิจัย (Research Keywords) แฮชแท็ก (Hashtags) และสคริปต์ดึงข้อมูล (Script) ที่สามารถเจาะลึกถึงรูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต

2) เก็บรวบรวมข้อมูลบนเว็บไซต์ของผู้ประกอบการ ที่ใช้นวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง สำหรับธุรกิจและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต บนเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยกำหนดเลือกเว็บไซต์ไม่ต่ำกว่า 50 เว็บไซต์ เพื่อทำการศึกษาจากเกณฑ์ดังนี้ คือมีความเกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย มีความน่าเชื่อถือ มีความถี่ในการอัปเดตข้อมูล สามารถเข้าใช้งานได้ง่าย การมีส่วนร่วมของผู้เยี่ยมชมเว็บไซต์ และเป็นเว็บไซต์ที่ตรงเกณฑ์เหล่านี้ Voicebot.ai, Gartner: Gartner, Harvard Business Review, McKinsey & Company, TechCrunch ซึ่งเป็นประเภทเว็บไซต์ที่สามารถ ให้ข้อมูลเชิงลึก และการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต

3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนออนไลน์ (Online Communities) โดยการตรวจสอบโซเชียล มีเดียสำหรับการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง เพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง ประกอบด้วย Facebook, Instagram และ Twitter สำหรับการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจ ในอนาคตซึ่งระบุคำหลักและแฮชแท็กที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เทคโนโลยีสั่งงานด้วยเสียง (Voice-activated Technology) ลำโพงอัจฉริยะ (Smart Speakers) ผู้ช่วยเสมือน (Virtual Assistants) และซอฟต์แวร์จดจำเสียง (Voice Recognition Software)

4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ในองค์กรที่มีการสั่งงานด้วยเสียง จำนวน 3 แห่ง เพื่อสังเกตโดยตรงว่านวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงถูกนำมาใช้งานอย่างไรบ้าง

เครื่องมือวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลทั้งที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง เพื่อบันทึกข้อมูล จากอินเทอร์เน็ต บนเว็บไซต์ และบนสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และใช้ เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วย โมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model: LLM) โมเดลการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing: NLP) และเครื่องมือเฉพาะทาง เช่น เครื่องมือดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Scraping Tools) เครื่องมือวิจัยคำหลัก (Keyword Research) และเครื่องมือการฟังเสียงสังคม (Social Listening) ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล เป็นไปอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการจัดเก็บข้อมูลทั้งทางกายภาพและข้อมูลที่เป็นเนื้อหาด้วยการทบทวนอย่างเป็นระบบ เพื่อค้นหาความจริงจนกระทั่งมั่นใจได้ว่าข้อมูลมีความแน่นอนและมีความน่าเชื่อถือ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และตีความหมายด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Induction Analytic) ผนวกกับการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Check) ในมิติด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี และด้านข้อมูลแล้ว ปรากฏข้อค้นพบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงมั่นใจได้ว่าองค์ความรู้ที่ค้นพบเป็นสิ่งที่พิสูจน์ซ้ำแล้ว ฉะนั้นข้อมูลที่ได้ จึงเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอในการสรุปความจริง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏรูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสำหรับธุรกิจในอนาคต ทำงานผ่านการประยุกต์ใช้ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) การบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง 2) การซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง 3) สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง 4) การวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง และ 5) การตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะการทำงานปรากฏดังตารางและมีรายละเอียด แสดงเรียงตามลำดับ 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง

ตารางที่ 1 รูปแบบการทำงานของนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง กรณีการบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง

รูปแบบนวัตกรรม การสั่งงานด้วยเสียง	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่างกรณีศึกษา	การประยุกต์ใช้งาน
การบริการลูกค้าที่เปิด ใช้งานด้วยเสียง	1.1 ลูกค้าเริ่มต้นด้วย คำสั่งเสียง 1.2 การจดจำเสียง 1.3 การสร้างการ ตอบสนอง 1.4 การดำเนินการ 1.5 ข้อเสนอแนะและ การปรับปรุง	- Bank of America (Erica) - Delta Airlines - Sephora Virtual Assistant	- Erica ของ Bank of America ช่วยเหลือด้านรายละเอียดธุรกรรม และคำแนะนำทางการเงิน - ระบบบอทเสียงของ Delta ช่วย ให้ลูกค้าตรวจสอบสถานะเที่ยวบิน และจองตั๋ว - Sephora ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ แต่งหน้าและแนะนำผลิตภัณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง คือระบบที่ลูกค้าสามารถโต้ตอบกับบริการอัตโนมัติผ่านคำสั่งเสียง ซึ่งมีวิธีการทำงานดังนี้

1.1 ลูกค้าเริ่มต้นด้วยคำสั่งเสียง ลูกค้าเริ่มต้นด้วยการเริ่มคำสั่งเสียง โดยปกติแล้วจะพูดวลีเฉพาะเช่น “เฮ้ (ชื่อบริษัท)” หรือกดปุ่มบนอุปกรณ์ที่สั่งงานด้วยเสียง

1.2 การจดจำเสียง อุปกรณ์หรือซอฟต์แวร์จดจำเสียงของลูกค้าและถอดความคำสั่งหรือคำถามของพวกเขา

1.3 การสร้างการตอบสนอง ซอฟต์แวร์วิเคราะห์คำขอของลูกค้าและสร้างการตอบสนองตามสคริปต์ที่ตั้งโปรแกรมไว้ล่วงหน้าหรืออัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่อง ซึ่งอาจรวมถึงการตอบคำถามของลูกค้า ให้ข้อมูลบัญชี หรือแนะนำลูกค้าไปยังแผนกหรือบริการที่เหมาะสม

1.4 การดำเนินการ หากคำขอของลูกค้าต้องการการดำเนินการเพิ่มเติม เช่น กำหนดการนัดหมายหรือการสั่งซื้อ ซอฟต์แวร์สามารถดำเนินการได้โดยอัตโนมัติหรือนำลูกค้าไปยังแพลตฟอร์มหรือบริการที่เหมาะสม

1.5 คำติชมและการปรับปรุง เทคโนโลยีการบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียงกำลังเรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยอิงตามคำติชมและข้อมูลการโต้ตอบของลูกค้า ธุรกิจสามารถวิเคราะห์ข้อมูลนี้เพื่อระบุรูปแบบและปรับปรุงกลยุทธ์การตอบสนองของตน

ส่วนที่ 2 การซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง

ตารางที่ 2 รูปแบบการทำงานของนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง กรณีการซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง

รูปแบบนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่างกรณีศึกษา	การประยุกต์ใช้งาน
การซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง	2.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง 2.2 การระบุรายการ 2.3 ขั้นตอนการสั่งซื้อ 2.4 การประมวลผลการชำระเงิน 2.5 การจัดส่งหรือการรับสินค้า	- Amazon Alexa - Walmart Voice Shopping - Ocado Smart Assistant	- Alexa ช่วยให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าประจำวันและติดตามการจัดส่งได้ - Walmart ใช้ Google Assistant เพื่อเปิดใช้งานการซื้อสินค้าด้วยเสียง สำหรับสินค้าในชีวิตประจำวัน - ผู้ช่วยของ Ocado แนะนำสูตรอาหาร และเพิ่มส่วนผสมลงในรถเข็น

จากตารางที่ 2 พบว่าการซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง คือกระบวนการซื้อสินค้าผ่านคำสั่งเสียงโดยใช้ผู้ช่วยดิจิทัล เช่น Alexa ของ Amazon, Google Assistant หรือ Siri ของ Apple ด้วยเทคโนโลยีนี้ ลูกค้าสามารถใช้เสียงเพื่อเพิ่มสินค้าไปยังตะกร้าสินค้า สั่งซื้อ และชำระเงินโดยไม่ต้องใช้แป้นพิมพ์หรือหน้าจอสัมผัส ซึ่งมีวิธีการทำงานดังนี้

2.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง ลูกค้าเริ่มต้นด้วยการเริ่มคำสั่งเสียง โดยปกติแล้วจะพูดวลีเฉพาะ เช่น “เฮ้ (ชื่อผู้ช่วยเสมือน)” หรือกดปุ่มบนอุปกรณ์ที่สั่งงานด้วยเสียง

2.2 การระบุรายการ ผู้ช่วยเสมือนจดจำเสียงของลูกค้าและถอดความคำสั่งหรือคำขอของพวกเขาสำหรับรายการเฉพาะ

2.3 ขั้นตอนการสั่งซื้อ เมื่อระบุสินค้าแล้ว ผู้ช่วยเสมือนสามารถให้รายละเอียดผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้า เช่น ข้อมูลราคาและการจัดส่ง ลูกค้าสามารถยืนยันการสั่งซื้อผ่านคำสั่งเสียงและดำเนินการซื้อให้เสร็จสิ้น

2.4 การประมวลผลการชำระเงิน ผู้ช่วยเสมือนสามารถประมวลผลการชำระเงินโดยเชื่อมโยงกับข้อมูลการชำระเงินของลูกค้าหรือกระเป๋าเงินดิจิทัล

2.5 การจัดส่งหรือการรับสินค้า เมื่อการซื้อเสร็จสิ้น ผู้ช่วยเสมือนสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดส่งหรือการรับสินค้าแก่ลูกค้าได้

ส่วนที่ 3 สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง

ตารางที่ 3 รูปแบบการทำงานของนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง กรณีสถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง

รูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่างกรณีศึกษา	การประยุกต์ใช้งาน
สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง	3.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง 3.2 การจดจำเสียง 3.3 การดำเนินการงาน 3.4 การเข้าถึงข้อมูล 3.5 การบูรณาการกับเครื่องมืออื่น ๆ	- Microsoft Cortana - IBM Watson Assistant - Slack Voice Commands	- Cortana กำหนดตารางการประชุมและค้นหาเอกสารโดยใช้คำสั่งเสียงง่าย ๆ - IBM Watson ดำเนินการตามคำขอฝ่ายบริการไอทีแบบอัตโนมัติ - Slack อนุญาตให้สมาชิกในทีมกำหนดข้อความและมอบหมายงาน

จากตารางที่ 3 พบว่าสถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง คือสภาพแวดล้อมการทำงานที่พนักงานสามารถใช้คำสั่งเสียงเพื่อโต้ตอบกับเครื่องมือ อุปกรณ์ และระบบต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีการทำงานดังนี้

3.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง พนักงานเริ่มต้นคำสั่งเสียง โดยปกติแล้วจะพูดวลีเฉพาะเช่น “เฮ้ (ชื่อผู้ช่วยเสมือน)”

3.2 การจดจำเสียง ผู้ช่วยเสมือนจดจำเสียงของพนักงานและถอดความคำสั่งของพวกเขา

3.3 การใช้งาน ผู้ช่วยเสมือนสามารถทำงานตามคำสั่งของพนักงาน เช่น การจัดตารางการประชุม ส่งอีเมล หรือสร้างรายการสิ่งที่ต้องทำ วิธีนี้ช่วยประหยัดเวลาและทำให้พนักงานทำงานได้โดยไม่ต้องใช้มือหรือนั่งหน้าคอมพิวเตอร์

3.4 การเข้าถึงข้อมูล พนักงานสามารถเข้าถึงข้อมูล เช่น ข้อมูลการขาย ระดับสินค้าคงคลังหรือข้อมูลลูกค้า โดยใช้คำสั่งเสียง สิ่งนี้สามารถช่วยให้พนักงานค้นหาข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็วเพื่อตัดสินใจและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.5 การผสมผสานรวมกับเครื่องมืออื่น ๆ เทคโนโลยีสั่งงานด้วยเสียงสามารถรวมเข้ากับเครื่องมือในที่ทำงานอื่น ๆ เช่น ซอฟต์แวร์การจัดการโครงการ ระบบการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) และแพลตฟอร์มการทำงานร่วมกัน สิ่งนี้สามารถให้วิธีการทำงานแบบแฮนด์ฟรีที่ราบรื่นและไร้รอยต่อแก่พนักงาน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง

ตารางที่ 4 รูปแบบการทำงานของนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง กรณีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง

รูปแบบนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่างกรณีศึกษา	การประยุกต์ใช้งาน
การวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง	4.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง 4.2 การจดจำเสียง 4.3 การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 4.4 การเข้าถึงข้อมูล 4.5 การประมวลผลภาษาธรรมชาติ	- Salesforce Einstein - Tableau Voice Analysis - Google Analytics Voice Assistant	- Salesforce Einstein สร้างแนวโน้มผลการขายตามคำสั่ง - Tableau สร้างการแสดงผลแบบกำหนดเองจากแบบสอบถามแบบวาจา - Google Analytics ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการตลาด

จากตารางที่ 4 พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียง คือกระบวนการของการใช้คำสั่งเสียงเพื่อวิเคราะห์และจัดการข้อมูล ซึ่งมีวิธีการทำงานดังนี้

4.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง ผู้ใช้เริ่มต้นคำสั่งเสียง โดยปกติจะพูดวลีเฉพาะ เช่น “เฮ้ (ชื่อผู้ช่วยเสมือน)”

4.2 การจดจำเสียง ผู้ช่วยเสมือนจะจดจำเสียงของผู้ใช้และถอดความคำสั่งของพวกเขา

4.3 เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ช่วยเสมือนสามารถทำงานวิเคราะห์ข้อมูลตามคำสั่งของผู้ใช้ เช่น สร้างรายงาน แสดงภาพข้อมูล หรือระบุแนวโน้ม

4.4 การเข้าถึงข้อมูล ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลโดยใช้คำสั่งเสียงเพื่อค้นหาข้อมูลเฉพาะหรือกรองข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด สิ่งนี้สามารถช่วยผู้ใช้งานค้นหาข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว

4.5 การประมวลผลภาษาธรรมชาติ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เปิดใช้งานด้วยเสียงสามารถใช้การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) เพื่อทำความเข้าใจบริบทของคำสั่งของผู้ใช้และให้ข้อมูลเชิงลึกที่แม่นยำและเกี่ยวข้องมากขึ้น ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ใช้ระบุแนวโน้มและรูปแบบในข้อมูลได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องทำการสืบค้นที่ซับซ้อน

ส่วนที่ 5 การตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง

ตารางที่ 5 รูปแบบการทำงานของนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง กรณีการตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง

รูปแบบนวัตกรรมคำสั่งงานด้วยเสียง	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่างกรณีศึกษา	การประยุกต์ใช้งาน
การตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง	5.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง 5.2 การจดจำเสียง 5.3 ข้อมูลผลิตภัณฑ์ 5.4 การปรับแต่งส่วนบุคคล 5.5 กระบวนการจัดซื้อ 5.6 การรวบรวมข้อเสนอแนะ	- Domino's Voice Ordering - Nestlé GoodNes - Spotify Voice Ads	- Domino's อนุญาตให้ลูกค้าสั่งพิซซ่าใหม่โดยพูดว่า "Domino's สั่งพิซซ่าครั้งล่าสุดของฉันใหม่" - Nestlé เสนอสูตรอาหารและคำแนะนำผลิตภัณฑ์ผ่านผู้ช่วยเสียง - Spotify ยิ่งโฆษณาแบบกำหนดเป้าหมาย โดยอิงจากการโต้ตอบด้วยเสียง

จากตารางที่ 5 พบว่าการตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง คือการใช้เทคโนโลยีสั่งงานด้วยเสียง เช่น ลำโพงอัจฉริยะและผู้ช่วยดิจิทัล เพื่อโปรโมทผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งมีวิธีการทำงานดังนี้

5.1 การเริ่มต้นคำสั่งเสียง ลูกค้าเริ่มต้นคำสั่งเสียง โดยปกติแล้วจะพูดวลีเฉพาะเช่น "เฮ้ (ชื่อผู้ช่วยเสมือน)"

5.2 การจดจำเสียง ผู้ช่วยเสมือนจดจำเสียงของลูกค้าและถอดความคำสั่งของพวกเขา

5.3 ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ผู้ช่วยเสมือนสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ธุรกิจนำเสนอแก่ลูกค้า ซึ่งอาจรวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ราคา คุณลักษณะ และคุณสมบัติ

5.4 การปรับให้เป็นส่วนตัว การตลาดแบบสั่งงานด้วยเสียงสามารถใช้ข้อมูลลูกค้าเพื่อให้คำแนะนำผลิตภัณฑ์หรือโปรโมชั่นส่วนบุคคลตามประวัติการซื้อหรือความชอบของลูกค้า

5.5 ขั้นตอนการซื้อ ลูกค้าสามารถใช้คำสั่งเสียงเพื่อทำการซื้อหรือเพิ่มสินค้าในรถเข็นได้ ผู้ช่วยเสมือนสามารถประมวลผลการชำระเงินและให้รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดส่งหรือการรับสินค้า

5.6 คำติชม การตลาดที่เปิดใช้งานด้วยเสียงยังสามารถให้ลูกค้าแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำสั่งเสียง ซึ่งสามารถช่วยธุรกิจในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการของตนได้

ส่วนที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบนวัตกรรมการดำเนินงานด้วยเสียง

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบนวัตกรรมการดำเนินงานด้วยเสียงทั้ง 5 รูปแบบ

คุณสมบัติ	ความคล้ายคลึงกัน	ความแตกต่างระหว่างรูปแบบ	ข้อจำกัดและข้อควรระวัง	ข้อควรพิจารณาในการใช้งาน
การโต้ตอบของผู้ใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใช้เริ่มคำสั่งด้วยคำปลุกหรือวลีที่เฉพาะเจาะจง - ระบบการจดจำเสียงพูดจะถอดเสียงพูดเป็นข้อความ - NLP ตีความเจตนาและบริบทเพื่อตอบสนองที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - บริการลูกค้า เน้นการตอบคำถามและให้การสนับสนุน - การซื้อสินค้า - อำนวยความสะดวกในการค้นหาผลิตภัณฑ์ การสั่งซื้อ และการชำระเงิน - สถานที่ทำงาน - ช่วยเหลือในการจัดการงานและประสิทธิภาพการทำงานแบบแฮนด์ฟรี - การวิเคราะห์ข้อมูลรองรับงานวิเคราะห์ เช่น การระบุแนวโน้ม - การตลาด เน้นการโปรโมตและปรับแต่งผลิตภัณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อกังวลด้านความเป็นส่วนตัว - เป็นส่วนตัว ความเสี่ยงในการละเมิดข้อมูล - ข้อควรระวัง ได้แก่ การเข้ารหัสและการยืนยันตัวตน - ความแม่นยำของการจดจำเสียง เสียงรบกวน และสำเนียงต่าง ๆ อาจลดประสิทธิภาพการทำงานได้ - ข้อควรระวัง ได้แก่ เทคโนโลยีตัดเสียงรบกวนและการฝึกอบรม AI 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นส่วนตัว รับรองความยินยอมและการจัดการข้อมูลที่ปลอดภัย - การฝึกอบรมผู้ใช้ให้ความรู้ผู้ใช้เกี่ยวกับการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและความสามารถของระบบ - การรับประกันคุณภาพ การทดสอบอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที - แนวทางปฏิบัติทางจริยธรรม โปร่งใสเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล
เทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้การเรียนรู้ของเครื่องจักรและ AI เพื่อปรับปรุงระบบตามข้อเสนอแนะ - ระบบมุ่งเน้นไปที่การโต้ตอบที่เป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพ - เพิ่มการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความทุพพลภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - การบูรณาการจะแตกต่างกันไปตามการประยุกต์ใช้ - ระบบ CRM สำหรับการบริการลูกค้า - แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซสำหรับการซื้อสินค้า - เครื่องมือการจัดการโครงการสำหรับสถานที่ทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การพึ่งพาทางเทคนิค การพึ่งพาอินเทอร์เน็ตที่เสถียรและอุปกรณ์ที่เข้ากันได้ - ข้อควรระวัง ได้แก่ การเสนอฟังก์ชันออฟไลน์และการขยายความเข้ากันได้ของอุปกรณ์ - การยอมรับของผู้ใช้ - การต่อต้านการนำมาใช้ แก้ไขปัญหาด้วยการออกแบบและ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้ากันได้ของอุปกรณ์ รับประกันความเข้ากันได้อย่างกว้างขวางระหว่างอุปกรณ์ต่าง ๆ - การปรับแต่งตามท้องถิ่น ปรับระบบให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของผู้ใช้และระเบียบ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

คุณสมบัติ	ความคล้ายคลึงกัน	ความแตกต่างระหว่างรูปแบบ	ข้อจำกัดและข้อควรระวัง	ข้อควรพิจารณาในการใช้งาน
		<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และ - แพลตฟอร์มการตลาดสำหรับการตลาดที่สั่งงานด้วยเสียง 	ข้อบังคับในแต่ละภูมิภาคการศึกษาที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้	
ฟังก์ชันการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการงานหรือให้ข้อมูลตามคำสั่ง - กลไกการตอบรับ ช่วยให้ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ความซับซ้อนของคำสั่งแตกต่างกันออกไป - งานการทำธุรกรรมง่าย ๆ (เช่น การซื้อสินค้า) เทียบกับงานวิเคราะห์ที่ซับซ้อน (เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล) 	<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติตามข้อบังคับกฎหมายระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการรวบรวมและการใช้ข้อมูลเสียง ให้แน่ใจว่าปฏิบัติตามข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติด้านข้อมูลในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - อัปเดตเป็นประจำ ปรับปรุงการทำงานของระบบและความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง - คุณลักษณะการเข้าถึง รวมการออกแบบแบบครอบคลุมเพื่อรองรับกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย
ประสบการณ์ผู้ใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบมาเพื่อการโต้ตอบคำสั่งเสียงที่เป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพ - ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความทุพพลภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฐานผู้ใช้แตกต่างกัน เน้นผู้บริโภค (การบริการลูกค้า การซื้อสินค้าการตลาด) เทียบกับเน้นองค์กร (สถานที่ทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูล) 	<ul style="list-style-type: none"> - ความไม่สบายใจของผู้ใช้ขาดความคุ้นเคยหรือไม่ไว้วางใจ ข้อควรระวัง ได้แก่ การให้ความรู้และความโปร่งใสของระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - วิจารณ์ข้อเสนอแนะ ใช้ประโยชน์จากข้อเสนอแนะของผู้ใช้เพื่อปรับปรุงการโต้ตอบของระบบ
การประยุกต์ใช้และเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มความสะดวกแก่ผู้ใช้และประสิทธิภาพการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - เป้าหมายเฉพาะบริการลูกค้า การสนับสนุนและความพึงพอใจ - การซื้อสินค้า - ธุรกรรมที่คล่องตัว - สถานที่ทำงาน - ผลผลิต - การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงลึก และการตัดสินใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้ที่จำกัด ผู้ใช้บางคนอาจไม่เข้าใจความสามารถอย่างถ่องแท้ ควรเน้นที่คู่มือผู้ใช้โดยละเอียด 	<ul style="list-style-type: none"> - การตรวจสอบประสิทธิภาพ ติดตามและปรับปรุงการตอบสนองและความแม่นยำของระบบ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

คุณสมบัติ	ความคล้ายคลึงกัน	ความแตกต่างระหว่างรูปแบบ	ข้อจำกัดและข้อควรระวัง	ข้อควรพิจารณาในการใช้งาน
		- เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และแพลตฟอร์มการตลาดสำหรับการตลาดที่เสี่ยงด้วยเสียง	ข้อบังคับในแต่ละภูมิภาคการศึกษาที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้	
		- การตลาด การมีส่วนร่วมและการปรับแต่งส่วนบุคคล		

จากตารางที่ 6 พบว่าภาพรวมลักษณะการทำงานของรูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียง ทั้ง 5 รูปแบบ มีความคล้ายคลึง ความแตกต่าง ข้อจำกัดและข้อควรระวัง และข้อควรพิจารณาในการใช้งาน ดังนี้

6.1 ลักษณะการทำงานที่มีความคล้ายคลึงกัน มีดังนี้ (1) ในการเริ่มต้นใช้งานคำสั่งเสียง จะเริ่มต้นด้วยการที่ผู้ใช้เริ่มต้นคำสั่งเสียง โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการพูดคำปลุก หรือวลีเฉพาะ (เช่น “เฮ้ Siri” “โอเค Google”) (2) การจดจำเสียงและการถอดเสียงแต่ละระบบจะใช้เทคโนโลยีการจดจำเสียง เพื่อถอดคำพูดให้เป็นข้อความเพื่อประมวลผล (3) การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) ถูกนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจเจตนาและบริบทของคำสั่งของผู้ใช้ ช่วยให้ระบบสร้างการตอบสนองหรือการดำเนินการที่เหมาะสมได้ (4) การปฏิบัติตามคำสั่งระบบดำเนินการงานหรือให้ข้อมูลตามคำสั่งของผู้ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสบการณ์ของผู้ใช้งาน และ (5) มีกลไกการป้องกัน โดยข้อเสนอแนะและการโต้ตอบของผู้ใช้ จะถูกรวบรวมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบในช่วงเวลาต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ของเครื่องและอัลกอริทึมปัญญาประดิษฐ์ (6) การเพิ่มประสิทธิภาพประสบการณ์ของผู้ใช้งาน การประยุกต์ใช้ทั้งหมดมุ่งหวังที่จะทำให้การโต้ตอบเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพมากขึ้นผ่านคำสั่งเสียง (7) การเข้าถึงได้ คำสั่งเสียงสามารถทำให้ผู้ใช้ที่มีความพิการทางกายภาพหรือการมองเห็น เข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้มากขึ้น ส่งเสริมหลักการความเท่าเทียมและการเข้าถึงได้สำหรับทุกคน

6.2 ลักษณะการทำงานที่มีความแตกต่างกัน มีดังนี้ (1) วัตถุประสงค์และการทำงาน บริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียงมุ่งเน้นการตอบคำถามลูกค้าและให้การสนับสนุน การซื้อสินค้าที่สั่งการด้วยเสียงช่วยให้สามารถค้นหาผลิตภัณฑ์ การสั่งซื้อ และการชำระเงินผ่านคำสั่งเสียง สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียงช่วยเหลือพนักงานในการทำงานต่าง ๆ เช่น การกำหนดตารางการประชุม การส่งอีเมล และการเข้าถึงข้อมูลแบบแฮนด์ฟรี การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเปิดใช้งานด้วยเสียงอำนวยความสะดวกในการจัดการข้อมูล การสร้างรายงาน และการระบุแนวโน้มผ่านคำสั่งเสียง การตลาดแบบสั่งการด้วยเสียงให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ โปรโมชันเฉพาะบุคคล และรวบรวมความคิดเห็น

จากลูกค้า (2) ฐานผู้ใช้ การประยุกต์ใช้ที่เน้นผู้บริโภค ได้แก่ บริการลูกค้า การซื้อสินค้า และการตลาด การประยุกต์ใช้ที่เน้นองค์กร ได้แก่ สถานที่ทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูล (3) ความซับซ้อนของคำสั่ง การโต้ตอบทางธุรกรรม ได้แก่ การซื้อสินค้าและบริการลูกค้าเกี่ยวข้องกับคำสั่งตรงไปตรงมา สำหรับการกระทำที่เฉพาะเจาะจง การโต้ตอบเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์สถานที่ทำงานและข้อมูลจำเป็นต้องมีคำสั่งที่ซับซ้อนและเฉพาะทางมากขึ้น (4) การบูรณาการกับระบบ การประยุกต์ใช้แต่ละรูปแบบจะรวมเข้ากับระบบหลังบ้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระบบการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM) เพื่อการบริการลูกค้า แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซสำหรับการซื้อสินค้า เครื่องมือการจัดการโครงการและการทำงานร่วมกันสำหรับสถานที่ทำงาน เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล แพลตฟอร์มการตลาดอัตโนมัติเพื่อการตลาด

6.3 ข้อจำกัดและข้อควรระวัง มีดังนี้ (1) ข้อกังวลเรื่องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ข้อจำกัด ได้แก่ ความเสี่ยงจากการละเมิดข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลละเอียดอ่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต ข้อควรระวัง ได้แก่ ใช้การเข้ารหัสที่แข็งแกร่ง โปรโตคอลการตรวจสอบสิทธิ์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบการปกป้องข้อมูล (2) ความแม่นยำในการจดจำเสียง ข้อจำกัด ได้แก่ เสียงรบกวนในพื้นที่ สำเนียง และการพูดที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบ ข้อควรระวัง ได้แก่ ใช้เทคโนโลยีตัดเสียงรบกวนขั้นสูงและข้อมูลการฝึกอบรมแบบรวมสำหรับโมเดล AI (3) การพึ่งพาทางเทคนิค ข้อจำกัด ได้แก่ การพึ่งพาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่เสถียรและอุปกรณ์ที่เข้ากันได้ ข้อควรระวัง ได้แก่ ให้แน่ใจว่ามีฟังก์ชันแบบออฟไลน์เมื่อเป็นไปได้ และขยายความเข้ากันได้ของอุปกรณ์ (4) การยอมรับของผู้ใช้ ข้อจำกัด ได้แก่ ผู้ใช้บางคนอาจลังเลที่จะนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เนื่องจากความไม่คุ้นเคยหรือไม่ไว้วางใจ ข้อควรระวัง ได้แก่ จัดให้มีการศึกษาแก่ผู้ใช้และออกแบบอินเทอร์เฟซที่ใช้งานง่าย เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายและความน่าเชื่อถือ (5) การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อจำกัด ได้แก่ กฎหมายที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคเกี่ยวกับการรวบรวมและการใช้งานข้อมูลเสียง ข้อควรระวัง ได้แก่ คอยติดตามข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบในท้องถิ่นและปรับแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสม

6.4 ข้อควรพิจารณาในการใช้งาน มีดังนี้ (1) รับประกันความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล ได้แก่ อัปเดตมาตรการรักษาความปลอดภัย และรับความยินยอมจากผู้ใช้ สำหรับการรวบรวมข้อมูลเป็นประจำ (2) การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ใช้ ได้แก่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คำสั่งเสียงอย่างมีประสิทธิภาพและการทำความเข้าใจความสามารถของระบบ (3) การประกันคุณภาพและการทดสอบ ได้แก่ ทดสอบระบบอย่างต่อเนื่องเพื่อระบุและแก้ไขปัญหอย่างทันท่วงที (4) การพิจารณาทางจริยธรรม ได้แก่ โปร่งใสเกี่ยวกับวิธีการใช้และจัดเก็บข้อมูลเสียง และรักษามาตรฐานทางจริยธรรม

อภิปรายผล

ผลการวิจัยปรากฏรูปแบบนวัตกรรมการสั่งงานด้วยเสียงสอดคล้องกับการบริการลูกค้าที่เปิดใช้งานด้วยเสียง ทำให้ประสบการณ์ลูกค้าที่ดีขึ้น บริการลูกค้าที่สั่งงานด้วยเสียงช่วยให้ได้รับความช่วยเหลือทันทีโดยไม่ต้องสัมผัสหน้าจอ ช่วยปรับปรุงเวลาตอบสนองและการเข้าถึง ทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจและความภักดีมากขึ้น (Beaman, Lawson, Keener & Mathews, 2022; Shetty, Shinde & Sutar, 2022) อีกทั้งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้การโต้ตอบกับลูกค้าเป็นแบบ

อัตโนมัติช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ และช่วยให้ธุรกิจสามารถจัดการกับการสอบถามจำนวนมากได้พร้อมกัน (Buhalis & Moldavska, 2022) การซื้อสินค้าที่เสี่ยงการด้วยเสียง ช่วยอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง ลูกค้าสามารถค้นหาผลิตภัณฑ์ สั่งซื้อ และชำระเงินได้โดยใช้คำสั่งเสียงง่าย ๆ ช่วยปรับปรุงประสบการณ์การซื้อสินค้า (Canziani & MacSween, 2021; Jangra & Jangra, 2022) เพิ่มโอกาสในการขาย ความสะดวกในการใช้งานอาจนำไปสู่การซื้อบ่อยขึ้นและการซื้อตามอารมณ์ ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้น (Ahn, 2023; Jennifer & Sofroniev, 2020) สถานที่ทำงานที่สั่งงานด้วยเสียง สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน พนักงานสามารถทำงานต่าง ๆ เช่น การกำหนดตารางเวลา การส่งอีเมล และการดึงข้อมูลแบบแฮนด์ฟรี ช่วยประหยัดเวลาและลดข้อผิดพลาด (Chatterjee, 2022; Kim, Little, Noronha, Xiloyannis, Masia & Accoto, 2020) ทำให้การทำงานร่วมกันได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยคำสั่งเสียงช่วยให้การสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างสมาชิกในทีมรวดเร็วขึ้น (Yadav & Misra, 2023) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเปิดใช้งานด้วยเสียง ทำให้การโต้ตอบข้อมูลเรียบง่าย ผู้ใช้สามารถวิเคราะห์และจัดการข้อมูลโดยใช้ภาษาธรรมชาติ ทำให้การวิเคราะห์ที่ซับซ้อนเข้าถึงได้ง่ายขึ้น (Hutiri & Ding, 2022; Valtonen & Makinen, 2022) การตัดสินใจที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ข้อมูลเชิงลึกแบบเรียลไทม์ที่ได้รับจากคำสั่งเสียงช่วยให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (Favoretto, Mendes, Filho, Gouvea de Oliveira & Ganga, 2022) การตลาดแบบสั่งการด้วยเสียง ช่วยให้การมีส่วนร่วมของลูกค้าแบบเฉพาะบุคคล ช่วยให้สามารถส่งข้อความทางการตลาดแบบเฉพาะบุคคล และแนะนำผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า (Jones, 2018; Singh, 2022) ทำให้กลไกการป้อนกลับได้รับการปรับปรุง ลูกค้าสามารถให้คำติชมได้ทันทีผ่านเสียง ช่วยในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการ (Pitardi & Marriott, 2022)

เปรียบเทียบข้อดีของนวัตกรรมการเปิดใช้งานด้วยเสียงกับเทคโนโลยีอื่น ๆ เทคโนโลยีการสั่งงานด้วยเสียงจะมีอินเทอร์เน็ตผู้ใช้ที่เป็นธรรมชาติ คำสั่งเสียงช่วยให้โต้ตอบกับเทคโนโลยีได้อย่างเป็นธรรมชาติและใช้งานง่ายกว่าวิธีการป้อนข้อมูลดั้งเดิม เช่น แป้นพิมพ์หรือหน้าจอสัมผัส (Strengers & Kennedy, 2021) การทำงานแบบแฮนด์ฟรี ช่วยให้สามารถทำงานหลายอย่างพร้อมกันได้ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในสถานการณ์ที่การโต้ตอบด้วยตนเองไม่สะดวกหรือเป็นไปได้ (Kim, Little, Noronha, Xiloyannis, Masia & Accoto, 2020) ปรับปรุงการเข้าถึงสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสายตาหรือทางร่างกาย ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (Majrashi, 2022; Masina, Orso, Pluchino, Dainese, Volpato, Nelini & Gamberini, 2020) ข้อจำกัดเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้แก่ ความแม่นยำในการจดจำเสียง เสียงรบกวนในพื้นที่สาธารณะ สิ่งนัยที่หลากหลาย และความบกพร่องในการพูดอาจขัดขวางประสิทธิภาพในการจดจำเสียง (Li, Yerebakan, Luo, Amaba, Swope & Hu, 2022) ข้อกังวลด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย อุปกรณ์การฟังอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูล และความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ (Pitardi & Marriott, 2021; Spachos, Gregori & Deen, 2022) การฟังความสามารถทางภาษา ผู้ใช้จะต้องมีความสามารถทางภาษาที่รองรับโดยเทคโนโลยีเสียง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในบริษัทที่มีหลายภาษา การเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีทางเลือก การควบคุมด้วยท่าทาง แม้ว่าอินเทอร์เน็ตที่ใช้ท่าทางจะให้การโต้ตอบแบบไม่ต้องสัมผัส แต่ก็อาจไม่เป็นมิตรกับผู้ใช้หรือเข้าถึงได้เท่าคำสั่งเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา (England, Thompson, Littler, Tugwell-Allsup & Edwards, 2022) ความจริง

เสริม (AR) มอบประสบการณ์ภาพที่หลากหลาย แต่ต้องใช้ความใส่ใจทางภาพและฮาร์ดแวร์เฉพาะทาง ในขณะที่เทคโนโลยีเสียงสามารถใช้กับอุปกรณ์ทั่วไป เช่น สมาร์ทโฟนและลำโพงอัจฉริยะ (Palmie, Miehe, Oghazi, Parida & Wincent, 2022) แชนบอทหรืออินเทอร์เฟซแบบข้อความ ดูเป็นธรรมชาติ น้อยกว่าและช้ากว่าการโต้ตอบด้วยเสียง แต่สามารถให้ความเป็นส่วนตัวที่สูงกว่าในที่สาธารณะ (Bello, Ali & Olubummo, 2019; Lin, 2023)

งานวิจัยนี้มีส่วนสนับสนุนองค์ความรู้ที่มีอยู่ โดยทำการวิเคราะห์อย่างครอบคลุมถึงการทำงานของนวัตกรรมที่สั่งงานด้วยเสียงในโดเมนธุรกิจต่าง ๆ แม้ว่างานวิจัยก่อนหน้านี้จะสำรวจด้านต่าง ๆ ของเทคโนโลยีเสียง เช่น บริการลูกค้า (Buhalis & Moldavska, 2022) หรือการตลาด (Jones, 2018) แต่การวิจัยนี้ได้สังเคราะห์การประยุกต์ใช้เหล่านี้ให้เป็นรูปแบบนวัตกรรมแบบรวมศูนย์ ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยสอดคล้องกับเอกสารที่เน้นถึงผลกระทบในการเปลี่ยนแปลง ของนวัตกรรมที่สั่งการด้วยเสียงต่อการมีส่วนร่วมของลูกค้าและประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Beaman, Lawson, Keener & Mathews, 2022; Shetty, Shinde & Sutar, 2022) การปรับแต่งส่วนบุคคลและประสบการณ์ของลูกค้า สอดคล้องกับ Jones (2019) และ Mendoza (2019) การวิจัยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการออกแบบประสบการณ์เสียงที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้และเป็นส่วนตัว ความแตกต่างจากการทบทวนวรรณกรรมแนวทางแบบองค์รวม งานวิจัยนี้ให้มุมมองที่กว้างขึ้น ด้วยการตรวจสอบ 5 รูปแบบนวัตกรรมหลักที่สามารถผสมผสานเทคโนโลยีเสียงเข้าไปได้ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจแบบองค์รวมมากยิ่งขึ้น ไม่เหมือนกับการศึกษาที่มีการมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้แบบทางเลือกเดียว เน้นวิธีการปฏิบัติการ การวิจัยจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ลักษณะการทำงานที่เฉพาะเจาะจงของนวัตกรรมแต่ละอย่าง พร้อมทั้งให้ข้อมูลเชิงลึกเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินการที่ไม่ได้ครอบคลุมในการศึกษาก่อนหน้านี้ อีกทั้งผลกระทบต่อการใช้งานและการปฏิบัติในอนาคต งานวิจัยนี้เน้นย้ำถึงกรณีการใช้งานใหม่ ๆ ของเทคโนโลยีเสียง กระตุ้นให้ธุรกิจต่าง ๆ สำรวจการประยุกต์ใช้นวัตกรรม เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน (Hutiri & Ding, 2022; Sharma & Arora, 2022) นอกจากนี้การแก้ไขข้อจำกัด จากการรับทราบถึงความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี การควบคุมด้วยเสียง การวิจัยจะกระตุ้นให้มีการตรวจสอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับโซลูชันเพื่อปรับปรุงความแม่นยำ ความปลอดภัย และการยอมรับของผู้ใช้

นวัตกรรมที่สั่งงานด้วยเสียงเป็นโอกาสสำคัญสำหรับธุรกิจในการปรับปรุงการโต้ตอบกับลูกค้า ปรับปรุงการดำเนินงาน และรับข้อมูลเชิงลึกที่มีค่า การอภิปรายนี้สรุปประโยชน์ของการประยุกต์ใช้หลักทั้ง 5 รูปแบบ และเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจข้อดีและข้อจำกัดของนวัตกรรมที่สั่งงานด้วยเสียงได้อย่างครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ

1. ลงทุนในโซลูชันบริการลูกค้าที่สั่งงานด้วยเสียง ธุรกิจต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับการนำเครื่องมือบริการลูกค้า ที่สั่งงานด้วยเสียงมาใช้ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์ของลูกค้า ระบบเหล่านี้สามารถตอบสนองได้เร็วขึ้น ลดเวลาการรอคอย และให้การสนับสนุนเฉพาะบุคคล ช่วยเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าโดยรวม บริษัทต่าง ๆ ควรเน้นที่การผสมรวมผู้ช่วยเสียงที่ขับเคลื่อนด้วย AI ที่เข้าใจภาษาธรรมชาติและตอบสนองต่อคำถามของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ใช้ประโยชน์จากการซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง เพื่อการเติบโตของอีคอมเมิร์ซ ธุรกิจอีคอมเมิร์ซควรลงทุนในแพลตฟอร์มการซื้อสินค้าที่สั่งงานด้วยเสียง เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ เทคโนโลยีนี้สามารถลดความซับซ้อนของกระบวนการสั่งซื้อสำหรับลูกค้า โดยให้ลูกค้าสามารถเรียกดู เพิ่มสินค้าลงในตะกร้า และชำระเงินโดยใช้คำสั่งเสียง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ธุรกิจต่าง ๆ จะต้องแน่ใจว่าระบบเหล่านี้ ใช้งานง่ายและบูรณาการกับตัวเลือกการชำระเงินที่ปลอดภัย

3. นำการวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียงมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ องค์กรต่าง ๆ ควรนำเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งงานด้วยเสียงมาใช้ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารและพนักงานสามารถเข้าถึงและตีความข้อมูลได้อย่างรวดเร็วโดยใช้คำสั่งเสียง บริษัทต่าง ๆ สามารถปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจและส่งเสริมข้อมูลเชิงลึกแบบเรียลไทม์ได้ โดยการเปิดใช้งานการโต้ตอบข้อมูลแบบแฮนด์ฟรี การลงทุนในแพลตฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเสียงอาจช่วยเพิ่มผลผลิต และความคล่องตัวของระบบธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence Speed) ได้อย่างมาก รวมทั้งการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจโดดเด่น และเติบโตได้อย่างยั่งยืน สามารถช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กแข็งแกร่งขึ้นและเอาชนะคู่แข่งรายใหญ่ได้ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลมีค่าเปรียบเสมือนทองคำ

References

- Ahn, H. (2023). Unrevealing Voice Search Behaviors: Technology Acceptance Model Meets Anthropomorphism in Understanding Consumer Psychology in the US Market. *Sustainability*. 15(23), 16455.
- Anjorin, K. F., Raji, M. A. & Olodo, H. B. (2024). Voice assistants and US consumer behavior: A comprehensive review: investigating the role and influence of voice-activated technologies on shopping habits and brand loyalty. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*. 6(5), 861-890.
- Asthana, S., Kwatra, S., Wolf, C. T., Chowdhary, P. & Nakamura, T. (2020). **Human-in-the-Loop Business Modelling for Emergent External Factors**. 2020 IEEE International Conference on Big Data (Big Data).
- Baskoro, T. (2024). Digital Disruption: Landscape of E-Business for Competitive Advantage. *Advances in Business & Industrial Marketing Research*. 2(1), 1-14.
- Beaman, J., Lawson, L., Keener, A. & Mathews, M. L. (2022). Within Clinic Reliability and Usability of a Voice-Based Amazon Alexa Administration of the Patient Health Questionnaire 9 (PHQ 9). *Journal of Medical Systems*. 46(6), 38.
- Bello, R. W., Ali, A. S. & Olubummo, D. A. (2019). Virtual assistant in business: A primer. *Asian Journal of Mathematical Sciences*. 3(2)13-15.
- Bican, P. M. & Brem, A. (2020). Digital business model, digital transformation, digital entrepreneurship: Is there a sustainable “digital”? *Sustainability*. 12(13), 5239.

- Bilgihan, A. & Ricci, P. (2024). The new era of hotel marketing: integrating cutting-edge technologies with core marketing principles. **Journal of Hospitality and Tourism Technology**. 15(1), 123-137.
- Buhalis, D. & Moldavska, I. (2022). Voice assistants in hospitality: using artificial intelligence for customer service. **Journal of Hospitality and Tourism Technology**. 13(3), 386-403.
- Canziani, B. & MacSween, S. (2021). Consumer acceptance of voice-activated smart home devices for product information seeking and online ordering. **Computers in Human Behavior**. 119, 106714.
- Chatterjee, S. (2022). Computer Assisted Language Learning (CALL) and Mobile Assisted Language Learning (MALL); Hefty Tools for Workplace English Training: An Empirical Study. **International Journal of English Learning & Teaching Skills**. 4(2), 1-7.
- England, A., Thompson, J., Littler, E., Tugwell-Allsup, J. & Edwards, E. (2022). Predicting the role of touchless technologies within diagnostic radiography: Results of an international survey. **Radiography**. 28(2), 524-530.
- Favoretto, C., Mendes, G. H. D. S., Filho, M. G., Gouvea de Oliveira, M. & Ganga, G. M. D. (2022). Digital transformation of business model in manufacturing companies: challenges and research agenda. **Journal of Business & Industrial Marketing**. 37(4), 748-767.
- Firoozeh, N., Nazarenko, A., Alizon, F. & Daille, B. (2020). Keyword extraction: Issues and methods. **Natural Language Engineering**. 26(3), 259-291.
- Gavric, A., Bork, D. & Proper, H. A. (2024). **Enriching Business Process Event Logs with Multimodal Evidence**. <https://model-engineering.info/publications/papers/PoEM24-Gavric.pdf>.
- Gupta, A. K., Midha, S. & Uniyal, V. (2022, October). **Voice controlled personal assistant**. In 2022 international conference on cyber resilience (ICCR) (pp. 1-3). IEEE.
- Hogberg, K. & Willermark, S. (2022). Strategic responses to digital disruption in incumbent firms-a strategy-as-practice perspective. **Journal of Computer Information Systems**. 1-12.
- Hutiri, W. T. & Ding, A. Y. (2022). **Towards trustworthy edge intelligence: Insights from voice-activated services**. 2022 IEEE International Conference on Services Computing (SCC).
- Jangra, G. & Jangra, M. (2022). **Role of Artificial Intelligence in Online Shopping and its Impact on Consumer purchasing behaviour and Decision**. 2022 Second International Conference on Computer Science, Engineering and Applications (ICCSEA).

- Jennifer, P. & Sofroniev, G. (2020). **Exploring voice-controlled system: Services and consumer preferences towards future usage within the food industry.** <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1429416/FULLTEXT01.pdf>.
- Jitvirat, K. (2024). **Ethical use of AI as a research assistant.** AI Book Nexus.
- Jones, V. K. (2018). Voice-activated change: Marketing in the age of artificial intelligence and virtual assistants. **Journal of Brand Strategy.** 7(3), 233-245.
- Jones, V. K. (2019). **Experiencing voice-activated artificial intelligence assistants in the home: A phenomenological approach.** Doctoral dissertation, The University of Nebraska-Lincoln.
- Kim, Y. G., Little, K., Noronha, B., Xiloyannis, M., Masia, L. & Accoto, D. (2020). A voice activated bi-articular exosuit for upper limb assistance during lifting tasks. **Robotics and Computer-Integrated Manufacturing.** 66, 101995.
- Kraus, S., Durst, S., Ferreira, J. J., Veiga, P., Kailer, N. & Weinmann, A. (2022). Digital transformation in business and management research: An overview of the current status quo. **International Journal of Information Management.** 63, 102466.
- Li, S., Yerebakan, M. O., Luo, Y., Amaba, B., Swope, W. & Hu, B. (2022). The effect of different occupational background noises on voice recognition accuracy. **Journal of Computing and Information Science in Engineering.** 22(5), 050905.
- Lin, Q. (2023). Transformational leadership and innovative work behavior: The role of identification, voice and innovation climate. **International Journal of Hospitality Management.** 113, 103521.
- Majrashi, K. (2022). A model for predicting user intention to use voice recognition technologies at the workplace in Saudi Arabia. **International Journal of Technology and Human Interaction (IJTHI).** 18(1), 1-18.
- Masina, F., et al. (2020). Investigating the accessibility of voice assistants with impaired users: mixed methods study. **Journal of medical Internet research.** 22(9), e18431.
- Mendoza, N. (2019). **Robotic voice-activated word-kicking machine.** In ACM SIGGRAPH 2019 Art Gallery (pp. 1-2).
- Palmie, M., Miehe, L., Oghazi, P., Parida, V. & Wincent, J. (2022). The evolution of the digital service ecosystem and digital business model innovation in retail: The emergence of meta-ecosystems and the value of physical interactions. **Technological Forecasting and Social Change.** 177, 121496.
- Pitardi, V. & Marriott, H. R. (2021). Alexa, she's not human but Unveiling the drivers of consumers' trust in voice-based artificial intelligence. **Psychology & Marketing.** 38(4), 626-642.

- Pitardi, V. & Marriott, H. R. (2022). **Challenging Vulnerability Perceptions towards Voice Activated Assistants**. An Abstract. Celebrating the Past and Future of Marketing and Discovery with Social Impact: 2021 AMS Virtual Annual Conference and World Marketing Congress.
- Schultheiß, S., Lewandowski, D., von Mach, S. & Yagci, N. (2023). Query sampler: generating query sets for analyzing search engines using keyword research tools. **PeerJ Computer Science**. 9, e1421.
- Sharma, A. & Arora, S. (2022). **Technology application in the tourism industry in Asia: theories and practices**. In Handbook of Technology Application in Tourism in Asia (pp. 3-17). Springer.
- Shetty, A., Shinde, A. & Sutar, Y. (2022). Viv-The personal voice assistant. **International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology**. 10(4), 1970-1972.
- Singh, R. (2022). Hey Alexa-order groceries for me-the effect of consumer-VAI emotional attachment on satisfaction and repurchase intention. **European Journal of Marketing**. 56(6), 1684-1720.
- Spachos, P., Gregori, S. & Deen, M. J. (2022). **Voice activated IoT devices for healthcare: Design challenges and emerging applications**. IEEE Transactions on Circuits and Systems II: Express Briefs.
- Stalmachova, K., Chinoracky, R. & Strenitzerova, M. (2022). Changes in business models caused by digital transformation and the COVID-19 pandemic and possibilities of their measurement-case study. **Sustainability**. 14(1), 127.
- Strengers, Y. & Kennedy, J. (2021). **The smart wife: Why Siri, Alexa, and other smart home devices need a feminist reboot**. Mit Press.
- Tulshan, A. S. & Dhage, S. N. (2019). **Survey on virtual assistant: Google assistant, siri, cortana, alexa**. In Advances in Signal Processing and Intelligent Recognition Systems: 4th International Symposium SIRS 2018, Bangalore, India, September 19-22, 2018, Revised Selected Papers 4 (pp. 190-201). Springer Singapore.

- Valtonen, L. & Makinen, S. J. (2022). **Human-in-the-loop: Explainable or accurate artificial intelligence by exploiting human bias?** 2022 IEEE 28th International Conference on Engineering, Technology and Innovation (ICE/ITMC) & 31st International Association for Management of Technology (IAMOT) Joint Conference,
- Vives, X. (2019). Digital disruption in banking. **Annual Review of Financial Economics**, 11, 243-272.
- Yadav, S. K. & Misra, D. K. (2023). **Workplace automation for total security using voice activation and smart touch.** In revolutionizing industrial automation through the convergence of artificial intelligence and the internet of things (pp. 229-247). IGI Global.
- Zaridis, A. D., Soldatou, H. & Soldatou, A. I. (2019). Strategies and practices for innovation in the hospitality industry. **Tourism and Travelling**. 2(1), 35-44.

แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติ
ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี)
คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

GUIDED ATTRACTING TEACHER PROFESSIONAL COMPETENCY
ASSESSMENT ACCORDING TO PROFESSIONAL STANDARDS OF
TEACHERS' COUNCIL OF THAILAND, FACULTY OF ARTS EDUCATION
BUNDITPATANASILPA INSTITUTE OF FINE ARTS

จริยา ตะลังวิทย์
Jariya Talangwit

ภาควิชาการศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Department of Education, Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts
E-mail: Ta.jariya@gmail.com

Received: April 4, 2024
Revised: September 3, 2024
Accepted: September 3, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา 2) ศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู รวมทั้งสิ้น 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูลแบบการวิเคราะห์สารบบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา มีดังนี้ (1) ระบบการประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนมีความซับซ้อน การเข้าถึงข้อมูลมีหลายขั้นตอน ระบบประเมินฯ ยังขาดความเสถียร ใช้เวลาในการประมวลผลซ้ำทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมิน (2) รายการประเมินและระยะเวลาในการประเมินมีจำนวนมากเกินไป โดยเฉพาะในส่วนของการประเมินสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้รวมถึงรายละเอียดของระดับคุณภาพทำให้เกิดความสับสนในการประเมิน และ 2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีดังนี้ (1) ควรจัดทำคู่มือแนะนำและจัดอบรม การใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฯ อย่างต่อเนื่อง และควรปรับลดขั้นตอนในการเข้าใช้งานได้

เข้าถึงได้ง่ายขึ้น (2) ปรับลดระยะเวลาในการประเมินให้น้อยลงเนื่องจากจำนวนที่กำหนดไว้ 3 ครั้งมากเกินไปส่งผลให้เกิดความสับสนในการประเมินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (3) ปรับลดรายละเอียดของสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพ และสัดส่วนคะแนนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ รวมถึงการกำหนดภาระงานให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพ โดยเน้นการบูรณาการเพื่อตอบสนองต่อสมรรถนะย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้มากกว่า 1 ข้อ

คำสำคัญ

มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) investigate the problems in evaluating teachers' professional competencies in areas of work performance and professional conduct according to the Professional Standards of the Teachers Council of Thailand and 2) study the guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct of student teachers practicing teaching in educational institutions of the Faculty of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute. The target group consisted of 26 professional competency evaluators. The research instrument was an interview form on problems and guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct according to the Professional Standards of the Teachers Council of Thailand. Qualitative data analysis was conducted using typological analysis by using taxonomy analysis.

The results of the research showed that: 1) problems in evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct according to the professional standards of the Teachers Council were as follows: (1) the student teaching practice evaluation system was complex. Accessing information involved multiple steps. The evaluation system lacked stability and took considerable time to process results, causing inaccuracies in evaluation. (2) the evaluation criteria and assessment periods were excessive, particularly in evaluating sub-competencies, behavioral indicators, and detailed quality levels, causing confusion in evaluation. And 2) guidelines for evaluating teachers' professional competency in work performance and professional conduct of student teachers practicing teaching in educational institutions were as follows: (1) develop instruction manuals and provide continuous training for using the student evaluation system and reduce access steps to make it more accessible. (2) reduce the evaluation frequency because the current three-evaluation requirement is excessive and causes confusion for those involved, and

(3) reduce details of sub-competencies, behavioral indicators, quality criteria, and score proportions to be appropriate and ensuring that the workload covers the indicators and quality criteria with a focus on integration to address more than one sub-competency and behavioral indicator.

Keywords

Professional Standards of the Teachers Council, Assessment, Teaching Practice in Educational Institutions

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนของประเทศให้มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม ผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด (Government Gazette, 2019) การพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีความเข้มข้นทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะในสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูก่อนประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์มีจิตวิญญาณความเป็นครูและสมรรถนะทางวิชาชีพครู

คุรุสภาจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) ให้เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และมีสมรรถนะเพียงพอสำหรับการออกไปปฏิบัติวิชาชีพในอนาคต โดยสมรรถนะตามมาตรฐานด้านความรู้ จำนวน 6 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) จิตวิทยา การพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียน 3) เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4) การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน 5) การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ 6) การออกแบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา (Government Gazette, 2020) นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน โดยมีการกำหนดมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพไว้ 3 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ หลักสูตรวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน การวิจัยและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน 2) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ วางแผน สร้างเครือข่าย ร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิ

ปัญหาท้องถิ่น และ 3) สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครู มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณ ต่อตนเอง วิชาชีพ ผู้รับบริการ ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และสังคม (The Teachers' Council of Thailand, 2021) นอกจากนี้คุรุสภาได้กำหนดหลักเกณฑ์การทดสอบและประเมินสมรรถนะ ทางวิชาชีพ โดยใช้สมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อย และพฤติกรรมบ่งชี้ รวมถึงระดับคุณภาพสำหรับการประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมีผู้ประเมิน ประกอบด้วย 1) ตัวแทน คณะกรรมการสถานศึกษา 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครูพี่เลี้ยง และ 4) อาจารย์นิเทศก์ และดำเนินการประเมินสมรรถนะของนักศึกษา จำนวน 3 ครั้งตามระยะเวลาที่คุรุสภากำหนด ดังนี้ ครั้งที่ 1 ระหว่างสัปดาห์ที่ 3-5 ครั้งที่ 2 ระหว่างสัปดาห์ที่ 7-9 และ ครั้งที่ 3 ระหว่างสัปดาห์ที่ 11-14

คณะศิลปศึกษาในฐานะหน่วยผลิตและดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 จึงให้ความสำคัญในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 ที่จะต้องออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมอบหมายให้งาน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาควิชาการศึกษา เตรียมความพร้อมในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และสร้างความเข้าใจในรูปแบบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพที่คุรุสภากำหนดกับผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้สอดคล้องตามที่คุรุสภากำหนด เพื่อให้การประเมินสมรรถนะเป็นไปด้วยความ เรียบร้อยและเกิดประสิทธิภาพ สามารถสะท้อนสมรรถนะทางวิชาชีพที่นักศึกษาแสดงออกขณะ ปฏิบัติหน้าที่ แต่เนื่องด้วยการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่จะเกิดขึ้นในภาคการศึกษาที่ 2 ปี การศึกษา 2565 เป็นการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูครั้งแรก โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะ ที่คุรุสภากำหนดและมีรายละเอียดประกอบการประเมินค่อนข้างมาก ในฐานะหัวหน้าภาควิชา การศึกษา ผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นถึงความสำคัญในกระบวนการดำเนินงานและคาดว่าจะมีปัญหาคือ เกิดขึ้นระหว่างการใช้แบบประเมินเนื่องจากมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินหลายฝ่าย จึงมีความ ต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดนโยบายและสร้างแนวปฏิบัติในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้าน การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ นักศึกษาให้มีความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างเต็มศักยภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตาม มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

2) เพื่อศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) (Chantawanich, 2016; Buason, 2015) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์ มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจำนวน 26 คน ดังนี้

1) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีนักศึกษาคณะศิลปศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน

2) ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) มีนักศึกษาคณะศิลปศึกษาไปฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) เป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 4 คน

3) ครูพี่เลี้ยง ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการเป็นครูพี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) เป็นครูพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) เป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน

4) อาจารย์นิเทศก์ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ผ่านการอบรมการใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำนวน 4 ประเด็น 17 ข้อคำถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการร่างแบบสัมภาษณ์ฯ จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ระบบประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา 2) สภาพปัญหาในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 3) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา คณะศิลปศึกษา และ 4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ผลการพิจารณาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item objective congruence) ทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ผลการวิจัย

1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา พบว่า

(1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา มีดังนี้

(1.1) ระบบประเมินฯ ยังขาดความเสถียร เนื่องจากการดาวน์โหลดหน้าเว็บบ่อยใช้เวลามากเกินไป

(1.2) การประมวลผลของระบบประเมินฯ ช้ากว่าปกติส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมิน

(1.3) ระบบการประเมินฯ มีความซับซ้อน การเข้าถึงข้อมูลมีหลายขั้นตอน ทำให้ต้องใช้เวลาในการประเมินค่อนข้างนาน

(2) ปัญหาเกี่ยวกับรายการประเมินและระยะเวลาในการประเมินไม่เหมาะสม มีดังนี้

(2.1) รายการประเมินมีจำนวนมากโดยเฉพาะในส่วนของสมรรถนะย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้มีรายการประเมินเยอะเกินไป รวมถึงรายละเอียดของระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้มีความละเอียดมากเกินไปจนทำให้เกิดความสับสน

(2.2) ระยะเวลาในการประเมินไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินผลครั้งที่ 1 ระหว่างสัปดาห์ที่ 3-5 ของการฝึกปฏิบัติการสอน เนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่นักศึกษาต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน การประเมินสมรรถนะในช่วงเวลาดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมเพราะนักศึกษายังไม่สามารถสะท้อนถึงสมรรถนะต่าง ๆ ตามที่กำหนดได้

(3) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

(3.1) การตรวจรายละเอียดของภาระงาน เนื่องจากสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ต้องมีการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ จึงจะสะท้อนให้เกิดสมรรถนะตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดได้ อีกทั้งรายละเอียดของระดับคุณภาพบางระดับไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วต้องมีระยะเวลาในการฝึกฝนจึงจะบรรลุได้ตามเป้าหมาย

(3.2) การประเมินสมรรถนะย่อยประเด็นการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน เป็นการดำเนินงานที่ต้องใช้การศึกษาข้อมูลที่หลากหลายและอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครอง จึงจะทำให้การดำเนินงานมีความสมบูรณ์ ระดับคุณภาพที่กำหนดอาจจะสะท้อนถึงสมรรถนะที่เกิดขึ้นได้

(3.3) การประเมินสมรรถนะย่อยประเด็นการวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในรายละเอียดของระดับคุณภาพไม่มีการระบุที่ชัดเจนว่าในการประเมินแต่ละครั้งนักศึกษาคือต้องดำเนินการวิจัยอยู่ในกระบวนการใดส่งผลให้เกิดความสับสนในการประเมินเป็นอย่างมาก

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีดังนี้

(4.1) การดำเนินงานของนักศึกษาเพราะการเข้าถึงบริบทของชุมชนค่อนข้างทำได้ยากมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อีกทั้งผู้ปกครองบางท่านหรือคนในบางชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพ บางชุมชนเป็นแหล่งสุ่มเสี่ยงไม่เหมาะสมในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน นักศึกษาจึงเข้าถึงข้อมูลในส่วนนี้ได้ยากส่งผลกระทบต่อกรรายงานผลและเกิดความไม่สอดคล้องระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ในแบบประเมิน

(4.2) การกำหนดสมรรถนะย่อย พฤติกรรมบ่งชี้ และระดับคุณภาพในการประเมินมีรายละเอียดมากเกินไปทำให้ประเมินได้ยาก อีกทั้งมีความสับสนเนื่องจากระดับคุณภาพในสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ประเมินที่เป็นผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งที่เป็นสมรรถนะย่อยเดียวกัน

(5) ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินด้านการปฏิบัติตน บางรายการประเมินยากเพราะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาทุกวัน การสังเกตและสัมภาษณ์อาจจะยังไม่สะท้อนให้เห็นสมรรถนะที่ต้องการประเมิน

2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา

(1) แนวทางการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

(1.1) จัดทำวิดีโอหรือคู่มือแนะนำการใช้งานอัปโหลดไว้ในระบบเพื่อให้สามารถเข้าศึกษารายละเอียดและขั้นตอนการใช้งานได้ตามความต้องการ

(1.2) จัดการอบรมการใช้งานระบบการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน

(1.3) ควรมีความยืดหยุ่นในด้านของระยะเวลาในการประเมิน ไม่ควรกำหนดระยะเวลาแบบตายตัวหรือเปิดระบบการประเมินเป็นช่วง ๆ

(1.4) ลดขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายและลดระยะเวลาในการใช้งาน

(2) แนวทางในการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มีดังนี้

(2.1) ระยะเวลาในการประเมิน ควรปรับลดจากจำนวน 3 ครั้ง เป็น 2 ครั้ง

(2.2) การประเมินตามพฤติกรรมบ่งชี้ควรมีความยืดหยุ่น ลดรายละเอียดของแต่ละพฤติกรรมให้น้อยลง หากเป็นไปได้ควรมีการสำรวจการดำเนินงานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ จะช่วยให้การประเมินมีความสอดคล้องกับกิจกรรมและการดำเนินงานของโรงเรียนมากขึ้น

(2.3) เกณฑ์คุณภาพควรปรับรายละเอียดการประเมินให้น้อยลงควรกำหนดรายละเอียดในภาพรวม เน้นพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นและไม่ควรใช้เกณฑ์คุณภาพเดียวกันในการประเมินแต่ละครั้ง

(2.4) สัดส่วนคะแนน ควรเน้นการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่าสมรรถนะด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ควรกำหนดสัดส่วนการประเมินสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้เป็นสัดส่วนของโรงเรียนมากกว่าอาจารย์นิเทศก์เนื่องจากสัมผัสใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าผู้ประเมินคนอื่น ๆ

(2.5) การกำหนดภาระงาน กำหนดภาระงานให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพ โดยเน้นการบูรณาการเพื่อตอบสนองต่อสมรรถนะย่อยและพฤติกรรมบ่งชี้มากกว่า 1 ข้อ

อภิปรายผล

การวิจัย แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพปัญหาที่มีต่อการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ของคณะศิลปศึกษา

(1) ระบบการประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษามีความซับซ้อน เข้าถึงส่วนต่าง ๆ ได้ยาก ประสิทธิภาพในการประมวลผลของระบบยังขาดความเสถียร และมีความล่าช้า ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูจำกัดระยะเวลาการประเมินของผู้ประเมินทั้งในส่วนของตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เมื่อมีการเข้าใช้งานพร้อมกันจึงส่งผลให้ระบบการประมวลผลมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นควรมีการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และใช้เวลาในการประมวลผลได้รวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับ Pinthong (2018) ได้ศึกษาความต้องการนวัตกรรมระบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออนไลน์ตามเกณฑ์การปฏิบัติการสอนของคุรุสภา พบว่า ความต้องการด้านระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงระบบจะต้องมีความสะดวก ไม่ซับซ้อน รวมไปถึงการใช้งานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และทุกสถานที่ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับ Sermsri (2021) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนในสังกัดจังหวัดสมุทรปราการ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า การใช้งานระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องประกอบไปด้วย 1) ความต้องการใช้งานของระบบ 2) การทำงานได้ตามฟังก์ชันของระบบ 3) ความง่ายต่อการใช้งานระบบ 4) ประสิทธิภาพการทำงานของระบบ และ 5) การรักษาความปลอดภัยของระบบ อยู่ในระดับดี ทูกรายการ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การใช้งานระบบระบบประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านประสิทธิภาพการทำงานของระบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด

(2) รายการประเมินและระยะเวลาไม่เหมาะสม ควรมีการปรับลดจำนวนครั้งในการประเมิน รายละเอียดในพฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพ สัดส่วนคะแนน ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินสมรรถนะโดยใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และรายละเอียดของระดับคุณภาพไว้มากจนเกินไป ทำให้ผู้ประเมินมีความสับสนและต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจหากผู้ประเมินไม่ใส่ใจต่อรายละเอียดดังกล่าวจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการประเมินผลได้

สอดคล้องกับ Eakwannang, Ekwarangkoon & Kajornsinsin (2017) ได้นำเสนอสภาพการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พบว่าประเด็นยังไม่ครอบคลุมสมรรถนะวิชาชีพครู เครื่องมือการประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำให้ผู้ประเมินตัดสินใจยาก การประเมินไม่เท่าเทียมกันเกิดความลำเอียงในการประเมิน และสอดคล้องกับ Srangan et al. (2018) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาด้วยระบบหุ่นยนต์ต่อเนื่อง พบว่า สภาพปัญหาในการประเมินนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การขาดความเข้าใจในการประเมินทำให้ประเมินไม่ตรงกับสภาพจริงของนักศึกษาทำให้ผลการประเมินระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัยไม่มีความสอดคล้องกัน

2) แนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

(1) คณะศิลปศึกษาควรจัดทำคู่มือแนะนำการใช้งานระบบการประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นเพราะว่าการจัดทำคู่มือจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถศึกษา เรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในการใช้งานระบบได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถช่วยในการทบทวนวิธีการใช้งานระบบ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้งานในเบื้องต้นให้ผู้ประเมิน อีกทั้งยังช่วยลดภาระในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ดูแลระบบได้ นอกจากนี้การจัดอบรมการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้งานรวมถึงได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยผลิต (สถาบัน) กับหน่วยฝึก (สถานศึกษา) เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อยในการปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการปรับลดขั้นตอนในการเข้าใช้งานให้ง่ายขึ้นจะช่วยทำให้การประเมินมีความสะดวก รวดเร็วและลดระยะเวลาในการประเมินได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการที่สามารถใช้งานได้ง่าย จะช่วยให้เกิดความสะดวกในการประเมิน ลดภาระงานและลดข้อจำกัดด้านเวลาของผู้ประเมินได้ สอดคล้องกับ Tantipatum (2019) ได้นำเสนอผลการพัฒนาระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบ และด้านประสิทธิภาพของการทำงานของระบบ ตามลำดับ

(2) คณะศิลปศึกษาควรมีการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพเพื่อกำหนดขอบข่ายงานให้นักศึกษาสามารถแสดงออกซึ่งสมรรถนะตามระดับการประเมินที่ครูสุภาพกำหนด มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนักศึกษาปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ควรออกแบบภาระงานสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแบบองค์รวมที่บูรณาการสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เป็นเพราะภาระงานที่กำหนดในปัจจุบันยังมีเนื้อหาที่มีความทับซ้อนกันทำให้เป็นภาระให้แก่ศึกษามากเกินไป ดังนั้นการดำเนินการตามข้อสรุปที่ได้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการรายงานผลการปฏิบัติงานและลดภาระในการตรวจงานของผู้ประเมิน สอดคล้องกับ Chamnankij (2017) ได้นำเสนอวิธีการประเมินสมรรถนะไว้ว่า ควรบูรณาการสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วยสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะย่อย

ออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยกเป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะต้องประเมินแยกสมรรถนะเพราะสมรรถนะต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการการวิจัย

1) จัดเตรียมเอกสาร คู่มือ วัสดุอุปกรณ์ใช้งานระบบเพื่อให้ผู้ใช้งานได้ทบทวนวิธีการใช้งานระบบได้ตามความต้องการ

2) การพัฒนาระบบประเมินผลนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้งานระบบ เพื่อให้การพัฒนากระบวนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานจริง

3) การกำหนดภาระงานควรเน้นการบูรณาการที่ตอบสนองต่อการประเมินสมรรถนะในหลายด้านเพื่อเป็นการลดภาระของผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรติดตามผลการใช้งานระบบในปีการศึกษาถัดไปเพื่อติดตามผลการใช้งานระบบและปัญหาในการประเมินอย่างต่อเนื่อง

2) ศึกษาแนวทางการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และทดลองใช้กับกลุ่มผู้ประเมินสมรรถนะ

References

- Buason, R. (2015). *kānwīchāi chōēng khunnaphāp thāngkān suksā*. Krung Thēp...: *kham samai* [Qualitative research in education]. 5th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chantawanich, S. (2016). *kān wikhroḥ khoḥmūn chōēng khunnaphāp* [Data analysis in qualitative research]. 12th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chamnankij, Ch. (2017). *kānphatthana laksūt fuk ‘oprom thān samatthana thāng dān kānchai phasā Thai phua triām khwām phroḥm nai kān saha kit suksā doī chai rūpbāep kānriānrū bāep ruāmmū lāe nāēkhīt kānsōḥ phasā phua kānsūsan* [A competency-based training curriculum development of the thi usge to prepre for coopertive eduction by coopertive learning nd concept of communictive lnguge teching]. Doctoral Dissertation. Burapha University.

- Eakwannang, W., Ekwarangkoon, P. & Kajornsini B. (2017). *kānphatthana bāep pramoēn samatthana wichāchīp khurū samrap naksuksā fuk prasopkān wichāchīp khurū mahawitthayalai rāt phat* [Development of Teaching Professional Competency Assessment Module for Pre-service Teachers of Rajabhat University]. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*. 9(2), 199-331.
- Government Gazette. (2019). **Volume 137, special section 68 D.**, 18-20.
- Government Gazette. (2020). **Volume 137, special section 109 D.**, 10-20.
- Pinthong, N. (2018). *nawattakam rabop pra mi na phon kān fuk prasopkān wichāchīp khurū 'ōnai tām kēn kānpatibatkān soṅ nai sathan suksā khōṅg khuru saphā* [Innovation of Online Evaluation System for School Internship According to The Rule of The Teacher Council of Thailand for Rajabhat Universities in The Eastern Region]. *Journal of Education and Social Development*. 14(1), 510-517.
- Sermisri, N. (2021). *kānphatthana rabop pramoēn naksuksā fuk prasopkān wichāchīp khurū rōngriān nai sangkat chāngwat Samut Prākān phān khruākhaī 'in thēnet* [Development of an Assessment System for Teacher Training Schools in Samut-Prakan Province via the Internet] *Journal of Rajanagarindra*. 18(1), 19-28.
- Sringan, K., et al. (2018). *kānwichai læ phatthana khunnaphāp bukkhalākōṅ thāngkān suksā duāi rabop nun nam tō nūāng* [Research and Development of Quality Educational Teacher Coaching]. *Sarakham Journal*. 9(1), 95-109. Retrieved from <https://skjournal.msu.ac.th/pdfsplitted.php?p>.
- Tantipatum, M. (2019). *kānphatthana rabop sārasonthēt kān fuk prasopkān wichāchīp khana witthayākān chatkān mahawitthayalai rāt phat loēi* [Development of a Field Experience Information System, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University]. *Social Sciences Research and Academic Journal*. 14(2), 59-72.

The Teachers' Council of Thailand. (2021). prakāt khana kammakān ‘amnūai kānthotsōp phūā khōrap bai prakōp wichāchīp khru rūang lakken withikān læ khruāngmū thotsōp læ pramōen samatthana thāng wichāchīp khru dān kān patibat ngān læ kān patibat ton tām mātrathan wichāchīp khru Phō,So, 2021 [Announcement of the Medical Subcommittee that provides regular eligibility medical examinations and evaluations for teachers. Regarding the qualifications of parents to test and evaluate the teacher surveillance system Methods and procedures for hand examination, assessment and medical evaluation of teachers Faculty of Electronic Systems Teachers, 2nd time of the year, Thursday 2023]. Retrieved from <https://www.ksp.or.th/wp-content/uploads/2023/10/02-.pdf>.

ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้
งานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น

THE EFFECTS OF COMPLEMENTARY LEARNING IMPLIMENTATION
THROUGH MATHEMATICAL HANDS-ON TASKS NO
MATHEMATICAL COMMUNICATION ABILITY IN FRACTIONS FOR GRADE 6
STUDENTS WITH ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER

จันทร์ฉาย ฉิมบุญ¹ และวรินทร์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์²
Janchai Chimboon¹ and Wanintorn Poonpaiboonpipat²

^{1,2} หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
^{1,2} Master of Education Program in Mathematics Education, Naresuan University
E-mail: janchaic65@nu.ac.th

Received: May 3, 2024
Revised: July 13, 2024
Accepted: July 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 3 วงจร โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน ใบกิจกรรม และแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนมีระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนโดยใช้รูปภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.11 รองลงมา คือ ด้านการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 77.78 และด้านการเขียนโดยใช้ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 61.11 ตามลำดับ

คำสำคัญ

งานทางคณิตศาสตร์ การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เศษส่วน สมาธิสั้น

ABSTRACT

This research aimed to study the effects of learning implementation through mathematical hands-on tasks on mathematical communication ability regarding fractions for 3 grade 6 students with attention deficit hyperactivity disorder from a small primary school in Phitsanulok Province in the second semester of academic year 2023. The researcher used three cycles classroom action research methodology and used a total of 12 hours. The research instruments included three lesson plans, activity sheets, and a mathematical communication ability test. Data were analyzed using content analysis and percentage.

The results revealed that all students had overall mathematical communication ability at a very good level. When considering individual components, it was found that students had the highest ability in writing using pictures, accounting for 86.11%, followed by writing using mathematical symbols, accounting for 77.78%, and writing using text, accounting for 61.11%, respectively.

Keywords

Mathematical Tasks, Mathematical Communication Ability, Fractions, Attention Deficit Hyperactivity Disorder

ความสำคัญของปัญหา

รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า สถิติตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2560-2565 คะแนนเฉลี่ยของวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประเทศต่ำกว่าร้อยละ 50 ประกอบกับผู้วิจัยได้พิจารณาถึงบริบทในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก ที่เปิดสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 60 คน ซึ่งแต่ละชั้นมีจำนวนนักเรียน 3 ถึง 10 คน มีครูประจำชั้นจำนวน 1 คน ที่รับผิดชอบสอนทุกรายวิชา และมีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เน้นการอธิบายและยกตัวอย่างจากในหนังสือเรียน และมอบหมายแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำ ซึ่งนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษที่มีสมาธิสั้นไม่สามารถทำแบบฝึกหัดได้ด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาการเขียนของนักเรียนที่มีสมาธิสั้นในขณะจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศษส่วน พบว่า นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบของสถานการณ์ได้ เนื่องจากไม่สามารถเขียนรูปภาพเพื่อแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของสถานการณ์ได้ เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการแสดงวิธีทำได้ไม่ชัดเจนและไม่ถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาในการทำแบบฝึกหัด เรื่อง การเรียงลำดับเศษส่วนและจำนวนคละ การหาผลลัพธ์ของการบวก ลบ คูณ หารระคน และการแสดงวิธีการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนและจำนวนคละและเมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดไม่ได้จะเริ่มมีอาการขาดสมาธิ หงุดหงิด และตามมาด้วยอาการหุนหันพลัน

เล่น ลูกออกจากที่นั่ง ชุกชน และอยู่ไม่นิ่ง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลรบกวนกับนักเรียนปกติ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นั้น ควรเริ่มจากการส่งเสริมความสามารถในการเขียนสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากการเขียนสื่อสารจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล ความรู้ และสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และเป็นการนำเสนอแนวคิดที่ทำให้สามารถมองเห็นถึงขั้นตอนกระบวนการในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น (Kennedy, Tipps & Johnson, 1991) ดังนั้นความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนา

ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ คือ ความสามารถในการแสดงแนวคิดหรืออธิบายแนวความคิดของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง มีความกระชับ ชัดเจน และเหมาะสม (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST], 2012) ซึ่ง Yuniara, Sinaga & Dewi (2018) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยลายลักษณ์อักษร แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเขียนโดยใช้ข้อความ การเขียนโดยใช้รูปภาพ และการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเน้นการใช้กลยุทธ์หลัก คือ การใช้การเขียนอย่างเป็นทางการ และการเขียนอย่างไม่เป็นทางการ (Katwibun, 2009)

นักเรียนในงานวิจัยนี้เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีสมาธิสั้น ซึ่ง Rajanukul Institute (2008) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กสมาธิสั้นควรจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่น่าสนใจ ความยาวของกิจกรรมเหมาะกับสมาธิของเด็กในห้อง แบ่งกิจกรรมให้สั้นสำหรับเด็ก สลับกับการเคลื่อนไหว เลือกรูปกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นวิธีการที่เหมาะสมและน่าสนใจในการพัฒนาเด็กกลุ่มนี้ คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ โดย Office of the Education Council [ONEC] (2007) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ได้ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกกระบวนการต่าง ๆ และฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษา/วิเคราะห์ ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ/ฝึกหัด/ทดลอง ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป/เสนอผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นปรับปรุงการเรียนรู้/นำไปใช้ และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล โดยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติตามแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ/ฝึกหัด/ทดลอง ไม่ได้มีการระบุแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนว่านักเรียนจะได้ปฏิบัติ ฝึกหัด ด้วยวิธีการใด ผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกการใช้งานทางคณิตศาสตร์ เพื่อช่วยเสริมให้วิธีการดังกล่าวมีความชัดเจนมากขึ้น

การใช้งานทางคณิตศาสตร์ เป็นการสอนคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งในการกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ และช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ทางคณิตศาสตร์ใหม่ ๆ ผ่านการแก้ปัญหา ซึ่งปัจจัยของงานทางคณิตศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ได้แก่ ความยากของงาน จำนวนของงานที่ได้รับมอบหมาย และข้อเสนอแนะที่ได้รับระหว่างการปฏิบัติงาน ในขณะที่ Banda, Matuszny & Therrien (2009) กล่าวว่า การใช้กลยุทธ์ที่มีความพึงพอใจสูงประกอบกับลำดับของ

การนำเสนองานทางคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนจะสามารถช่วยเพิ่มความสนใจในการทำงานทางคณิตศาสตร์ที่ยากให้สำเร็จได้ โดยงานทางคณิตศาสตร์ที่มีความพึงพอใจสูง (High-Preference) เป็นงานที่นักเรียนชอบทำและน่าจะทำได้สำเร็จหรือสามารถทำได้ง่ายตาย จะถูกนำเสนอต่อนักเรียนก่อนที่จะนำเสนองานทางคณิตศาสตร์ที่มีความพึงพอใจต่ำ (Low-Preference) เป็นงานที่นักเรียนไม่ชอบทำและน่าจะทำได้ไม่สำเร็จ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติ โดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำงานทางคณิตศาสตร์ตามลำดับความพึงพอใจ ซึ่งคาดว่าจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (2000 cited in Kijkuakul, 2014) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ใน 3 วงจรปฏิบัติการ ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยทั้ง 4 ขั้นตอน มีลักษณะทำซ้ำเป็นวงจรปฏิบัติการทั้งหมด 3 วงจร โดยผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการมาสะท้อนผล เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการถัดไปจนครบจำนวนวงจรที่กำหนด

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น โรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน โดยพิจารณาจากรายงานวิเคราะห์ผลของแบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน SDQ ในระบบสารสนเทศเพื่อหลักประกันโอกาสทางการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กสศ) ที่พบว่ามีปัญหาในด้านสมาธิ ทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ 1) ฉบับครูประเมินนักเรียน 2) ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง และ 3) ฉบับผู้ปกครองประเมินนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม และแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นและได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาและประเมินความเหมาะสม ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์/คณิตศาสตร์ศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียน โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง ดังนี้

1) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วน 2) การบวกและการลบเศษส่วน และ 3) การบวก ลบ คูณหารระคนของเศษส่วน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาและประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.06 ซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขแล้ว คือ ปรับปรุงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในส่วนของรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และเพิ่มเติมตัวอย่างวิธีการวาดภาพในกรณีการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วน

2. ใบกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบเขียนตอบอิสระ เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ โดยมีใบกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ใบกิจกรรม ตามลักษณะของงานทางคณิตศาสตร์ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) งานแบบความจำ เป็นงานที่ไม่คลุมเครือ มีลักษณะของงานเหมือนกับตัวอย่างที่เคยเรียนมาก่อนอย่างชัดเจน 2) งานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการแต่ไม่มีการเชื่อมโยง เป็นงานที่มีความคลุมเครือเล็กน้อย มุ่งเน้นไปที่การสร้างคำตอบที่ถูกต้องมากกว่าการพัฒนาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ 3) งานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการและมีการเชื่อมโยง เป็นงานที่สามารถแสดงวิธีทำที่เป็นขั้นตอนและมีการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ 4) งานแบบทำคณิตศาสตร์ เป็นงานทางคณิตศาสตร์ที่อาศัยการคิดทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนในการแก้ปัญหา ซึ่งแต่ละใบกิจกรรมจะมีคำถามในรูปแบบเดียวกันตามองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ คือ การเขียนโดยใช้รูปภาพ ใช้คำถามว่า “จากสถานการณ์ เขียนแสดงด้วยภาพได้อย่างไร” การเขียนโดยใช้ข้อความ ใช้คำถามว่า “เขียนข้อความแสดงวิธีคิดได้อย่างไร” และการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ใช้คำถามว่า “เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ แสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบได้อย่างไร” ผู้วิจัยนำใบกิจกรรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมพร้อมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขแล้ว คือ ปรับแก้สถานการณ์โจทย์ที่เป็นเศษส่วนที่มีตัวส่วนมากเกินไปซึ่งอาจทำให้นักเรียนต้องใช้เวลาและเกิดความยุ่งยากในการวาดภาพบาร์โมเดลแสดงสถานการณ์ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และปรับแก้ใบกิจกรรมให้มีพื้นที่สำหรับการเขียนคำตอบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการแสดงแนวคิดของนักเรียน

<p>ใบกิจกรรม “ฉันทยังเหลืออยู่”</p> $\frac{7}{9} - \frac{9}{12} = \square$	<p>ใบกิจกรรม “เปิดกับไก่ของป่า”</p> <p>ป่าแวงซื้อไก่และเปิดเพื่อมาทำอาหารไปเลี้ยงเด็ก ๆ ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง</p> <p>โดยป่าซื้อไก่หนัก $5\frac{3}{8}$ กิโลกรัม ซึ่งหนักกว่าเปิด $1\frac{4}{5}$ กิโลกรัม ป่าแวงซื้อเปิดหนักกี่กิโลกรัม</p>
<p>ใบกิจกรรม “รวมพลัง”</p> $5\frac{2}{7} + 4\frac{4}{3} = \square$	<p>ใบกิจกรรม “ชาวสวนพริก”</p> <p>ชาวสวนปลูกพริกขายเป็นอาชีพ โดยวันแรกชาวสวนเก็บพริกได้ $8\frac{1}{4}$ กิโลกรัม</p> <p>ซึ่งมากกว่าวันที่สอง $\frac{3}{10}$ กิโลกรัม ในเวลาสองวันชาวสวนพริกเก็บพริกได้กี่กิโลกรัม</p>

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างใบกิจกรรมตามลักษณะของงานทางคณิตศาสตร์ 4 ลักษณะ

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างใบกิจกรรม เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน ตามลักษณะของงานทางคณิตศาสตร์ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) “ฉันทยังเหลืออยู่” เป็นงานแบบความจำ 2) “รวมพลัง” เป็นงานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการแต่ไม่มีการเชื่อมโยง 3) “เปิดกับไก่ของป่า” เป็นงานแบบใช้ขั้นตอนวิธีดำเนินการและมีการเชื่อมโยง และ 4) “ชาวสวนพริก” เป็นงานแบบทำคณิตศาสตร์

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ใช้รูปแบบอัตนัยแยกตามเนื้อหาแต่ละเรื่อง จำนวน 3 ชุด แต่ละชุดจะมี 4 สถานการณ์ รวมทั้งหมด 12 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 3 ข้อ รวมทั้งหมด 36 ข้อ โดยแบบทดสอบจะมีลักษณะคำถามในรูปแบบทำนองเดียวกับใบกิจกรรม ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของแบบทดสอบ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ปฐมนิเทศพร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสมาธิสั้น ในช่วงสอนซ่อมเสริมของโรงเรียน โดยใช้เวลา 12 ชั่วโมง
3. หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน หรือ 3 วงจรปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละวงจรมักเรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมและเรียนรู้ในเรื่อง การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วน การบวกและการลบเศษส่วน และการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วน ตามลำดับ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล จำนวน 3 ชุด โดยแต่ละชุดใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยแบ่งการทำแบบทดสอบวันละ 1 ชุด
4. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ การเขียนโดยใช้รูปภาพ การเขียนโดยใช้ข้อความ และการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ โดยจัดกลุ่มคำตอบของนักเรียนเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 3 (ดีมาก) 2 (ดี) 1 (พอใช้) และ 0 (ปรับปรุง) ดังตารางที่ 1 และการหาค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์ระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การพิจารณา
การเขียนโดยใช้รูปภาพ	
ดีมาก (3)	สามารถเขียนรูปภาพแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน
ดี (2)	สามารถเขียนรูปภาพแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน
พอใช้ (1)	สามารถเขียนรูปภาพแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้บางส่วนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด
ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนรูปภาพ หรือไม่สามารถเขียนรูปภาพแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้
การเขียนโดยใช้ข้อความ	
ดีมาก (3)	สามารถเขียนอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความได้อย่างสมเหตุสมผล ชัดเจน และจัดเรียงอย่างมีเหตุผล
ดี (2)	สามารถเขียนอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความได้อย่างสมเหตุสมผลแต่ไม่ได้จัดเรียงอย่างมีเหตุผล หรือมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
พอใช้ (1)	สามารถเขียนอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความได้ไม่ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญได้เพียงบางส่วน
ปรับปรุง (0)	ไม่เขียน หรือไม่สามารถเขียนอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความได้
การเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	
ดีมาก (3)	สามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ และคำนวณหาคำตอบได้ถูกต้องและครบถ้วน
ดี (2)	สามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง แต่คำนวณหาคำตอบได้ไม่ถูกต้อง
พอใช้ (1)	สามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน และคำนวณหาคำตอบได้ไม่ถูกต้อง
ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ หรือไม่สามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากใบกิจกรรม

องค์ประกอบรายด้าน	จำนวนคำตอบของนักเรียนจำแนกตามระดับความสามารถรายด้าน (ร้อยละ)															
	วงจรที่ 1				วงจรที่ 2				วงจรที่ 3				รวม 3 วงจร			
	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
1. การเขียนโดยใช้รูปภาพ	4 (33.34)	1 (8.33)	7 (58.33)	0 (0)	9 (75)	2 (16.67)	1 (8.33)	0 (0)	8 (66.66)	2 (16.67)	2 (16.67)	0 (0)	21 (58.33)	5 (13.89)	10 (27.78)	0 (0)
2. การเขียนโดยใช้ข้อความ	6 (50)	4 (33.34)	2 (16.66)	0 (0)	8 (66.67)	3 (25)	1 (8.33)	0 (0)	5 (41.67)	1 (8.33)	6 (50)	0 (0)	19 (52.78)	8 (22.22)	9 (25)	0 (0)
3. การเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	9 (75)	3 (25)	0 (0)	0 (0)	12 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	33 (91.67)	3 (8.33)	0 (0)	0 (0)

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบรายด้าน จากใบกิจกรรมทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ของนักเรียน 3 คน ซึ่งแต่ละวงจรจะมี 4 ใบกิจกรรม รวม 12 คำตอบ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ในระดับดีมาก เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 91.67 ด้านการเขียนโดยใช้รูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 58.33 และด้านการเขียนโดยใช้ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 52.78 เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในวงจรที่ 1 และ 3 พบว่า ด้านการเขียนโดยใช้รูปภาพ ในวงจรที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่เขียนรูปภาพไม่เรียบร้อยและไม่ครบถ้วน ในขณะที่วงจรที่ 3 นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้นเนื่องจากสามารถเขียนรูปภาพได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ด้านการเขียนโดยใช้ข้อความในวงจรที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนได้อย่างสมเหตุสมผล ชัดเจน แต่ในขณะที่วงจรที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ข้อความได้ไม่ชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญได้เพียงบางส่วน และด้านการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ในวงจรที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ คำนวณหาคำตอบได้ถูกต้องและครบถ้วน และมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้นในวงจรที่ 3

2. ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากแบบทดสอบ

องค์ประกอบรายด้าน	จำนวนคำตอบของนักเรียนจำแนกตามระดับความสามารถรายด้าน (ร้อยละ)															
	ชุดที่ 1				ชุดที่ 2				ชุดที่ 3				รวม 3 ชุด			
	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
1. การเขียนโดยใช้รูปภาพ	10 (83.33)	2 (16.67)	0 (0)	0 (0)	11 (91.67)	1 (8.33)	0 (0)	0 (0)	10 (83.33)	2 (16.67)	0 (0)	0 (0)	31 (86.11)	5 (13.89)	0 (0)	0 (0)
2. การเขียนโดยใช้ข้อความ	6 (50)	4 (33.33)	2 (16.67)	0 (0)	9 (75)	2 (16.67)	1 (8.33)	0 (0)	7 (58.33)	5 (41.67)	0 (0)	0 (0)	22 (61.11)	11 (30.56)	3 (8.33)	0 (0)
3. การเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	8 (66.67)	4 (33.33)	0 (0)	0 (0)	11 (91.67)	1 (8.33)	0 (0)	0 (0)	9 (75)	2 (16.67)	1 (8.33)	0 (0)	28 (77.78)	7 (19.44)	1 (2.78)	0 (0)

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบรายด้าน จากแบบทดสอบทั้ง 3 ชุด ของนักเรียน 3 คน ซึ่งแบบทดสอบแต่ละชุดจะมี 4 สถานการณ์ รวม 12 คำตอบ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ในระดับดีมาก เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการเขียนโดยใช้รูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 86.11 ด้านการเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 77.78 และด้านการเขียนโดยใช้ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 61.11

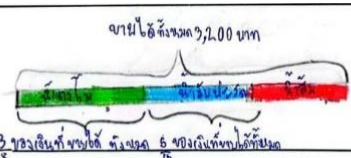
เมื่อเปรียบเทียบผลจากใบกิจกรรมและแบบทดสอบ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนโดยใช้รูปภาพและการเขียนโดยใช้ข้อความจากการทำแบบทดสอบมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้นเมื่อเทียบกับการทำใบกิจกรรมของแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยนักเรียนสามารถเขียนรูปภาพได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนมากขึ้น สามารถเขียนข้อความอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล ชัดเจน และจัดเรียงอย่างมีเหตุผลมากขึ้น แต่การเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ไม่ได้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น และผู้วิจัยพิจารณาความสอดคล้องของความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากใบกิจกรรมและแบบทดสอบ พบว่า นักเรียนทุกคนมีระดับความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ถ้าเรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย องค์ประกอบด้านการเขียนโดยใช้ข้อความของทั้งใบกิจกรรมและแบบทดสอบอยู่ในลำดับสุดท้าย

น้ำผลไม้ที่ลูกค้าชอบ

บอเปิดร้านขายน้ำหวาน โดยมีน้ำผลไม้ 3 อย่าง คือ น้ำแดงไม่ น้ำสับปะรด และน้ำส้ม ได้เงินทั้งหมด 3,200 บาท ซึ่งขายน้ำแดงไม่ได้ $\frac{3}{8}$ ของเงินที่ขายได้ทั้งหมด และขายน้ำสับปะรดได้ $\frac{5}{16}$ ของเงินที่ขายได้ทั้งหมด บอขายน้ำส้มได้เงินกี่บาท

ขายได้ทั้งหมด 3,200 บาท

$\frac{3}{8}$ ของเงินที่ขายได้ ทั้งหมด $\frac{5}{16}$ ของเงินที่ขายได้ทั้งหมด

วิธีทำ จำนวนเงินที่บอขายน้ำส้มได้ คือ เงินจำนวนเงินของ น้ำ 1100 บาท และจำนวนเงินที่บอขายน้ำสับปะรด กับจำนวนเงินที่บอได้ทั้งหมด

วิธีทำ บอขายน้ำส้มได้เงินทั้งหมด 1100 บาท ซึ่งขายน้ำแดงไม่ $\frac{3}{8}$ ของเงินที่ขายได้ทั้งหมด และขายน้ำสับปะรดได้ $\frac{5}{16}$ ของเงินที่ขายได้ทั้งหมด

น้ำส้ม	1100	บาท
น้ำแดงไม่	$\frac{3}{8}$	500 บาท
น้ำสับปะรด	$\frac{5}{16}$	300 บาท
น้ำส้ม	$\frac{1}{8}$	150 บาท

น้ำส้มทั้งหมด = 1100 บาท

น้ำส้มทั้งหมด = 1100 บาท

น้ำส้มทั้งหมด = 1100 บาท

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างสถานการณ์ของแบบทดสอบ และคำตอบของนักเรียนที่อยู่ในระดับดีมาก

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างสถานการณ์ของแบบทดสอบ ชุดที่ 3 และคำตอบของนักเรียนที่มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากนักเรียนสามารถเขียนรูปภาพแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน สามารถเขียนอธิบายแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความได้อย่างสมเหตุสมผล ชัดเจน และจัดเรียงอย่างมีเหตุผล และสามารถเขียนสัญลักษณ์แสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ และคำนวณหาคำตอบได้ถูกต้องและครบถ้วน

อภิปรายผล

การเขียนโดยใช้รูปภาพในการทำแบบทดสอบมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้นเมื่อเทียบกับการทำใบกิจกรรมของแต่ละวงจรปฏิบัติการ เนื่องจากนักเรียนสามารถทำความเข้าใจกับสถานการณ์ปัญหาในแบบทดสอบได้จึงสามารถวาดรูปออกมาได้อย่างถูกต้อง และในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงกับงานทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ลักษณะที่ครูได้จัดเตรียมไว้และมอบหมายให้นักเรียนทำทุกงาน ทำให้นักเรียนแต่ละคนได้วาดภาพแสดงสถานการณ์อย่างหลากหลาย ทั้งในลักษณะของงานที่ง่ายและงานที่มีความซับซ้อน อีกทั้งการที่นักเรียนได้จินตนาการผ่านการวาดและระบายสีบาร์โมเดลเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับ Nrakmangapon (2019) ที่กล่าวว่าความใส่ใจในการเรียนของเด็กสมาธิสั้นจากการใช้กิจกรรมศิลปะประกอบบทเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีความใส่ใจในการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

การเขียนโดยใช้ข้อความในการทำแบบทดสอบมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้นเมื่อเทียบกับการทำใบกิจกรรมของแต่ละวงจรปฏิบัติการ เนื่องจากในระหว่างที่นักเรียนฝึกปฏิบัติงานทางคณิตศาสตร์ในใบกิจกรรมของแต่ละวงจรปฏิบัติการจะพบปัญหาในส่วนของ การเขียนโดยใช้ข้อความ เป็นส่วนใหญ่ เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ปัญหาโดยเน้นการใช้คำถามกระตุ้นคิดและมีครูคอยช่วยเหลืออธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้สรุปและแสดงความคิดของตนเองสื่อสารออกมาเป็นคำพูดด้วยความเข้าใจนำไปสู่การเขียนข้อความ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการเขียนข้อความแสดงวิธีคิดซ้ำ ๆ จากการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนข้อความแสดงวิธีคิดได้อย่างถูกต้องในแบบทดสอบ สอดคล้องกับ Intamool, Tongsookde, Leosiripong & Vittayakorn (2023) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีสมาธิสั้นนั้นควรใช้ทั้งรูปแบบและวิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้เทคนิคและการเสริมแรง ใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติและมีกิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนที่มีสมาธิสั้นได้จดจ่อกับกิจกรรมที่ทำได้นานขึ้น

การเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการทำแบบทดสอบไม่มีพัฒนาการเมื่อเทียบกับการทำใบกิจกรรมของแต่ละวงจรปฏิบัติการ เนื่องจากในการทำแบบทดสอบนักเรียนส่วนใหญ่สรุปคำตอบได้ไม่ถูกต้อง ซึ่งในขณะที่ทำใบกิจกรรมของวงจรปฏิบัติการนักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากการยกตัวอย่างของครู ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ได้ขอเสนอแนะ ข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน เพื่อไปแก้ไขปรับปรุงคำตอบของตนเองได้ สอดคล้องกับ Vikornmapon, Obhaso & Ngamprakho (2023) ที่กล่าวว่า ครูควรคอยดูแลให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีสมาธิสั้นในการทำกิจกรรมระหว่างเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ถ้าปล่อยให้เด็กเรียนที่มีสมาธิสั้นอยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด เนื่องจากเกิดข้อสงสัยและไม่สามารถทำงานทางคณิตศาสตร์ต่อไปได้ นักเรียนจะเกิดอาการหงุดหงิดและไม่อยากทำ ดังนั้นครูควรเป็นที่ปรึกษา ดูแล ช่วยเหลือ ตรวจสอบข้อผิดพลาด ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมอยู่เสมอ

2. ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์องค์ประกอบด้านการเขียนโดยใช้ข้อความน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากการเขียนข้อความยาว ๆ เป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีสมาธิสั้น ดังนั้น ครูควรปรับรูปแบบของงานทางคณิตศาสตร์ในส่วนการเขียนข้อความ โดยอาจใช้วิธีเขียนตอบแบบสั้นเฉพาะคำสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโดยใช้งานทางคณิตศาสตร์ซึ่งพบว่า การที่นักเรียนได้จินตนาการผ่านการวาดและระบายสีบาร์โมเดลช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งลง มีความเพลิดเพลินในการเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้กิจกรรมการประดิษฐ์ร่วมกับสื่อที่เป็นรูปธรรม เพื่อช่วยเพิ่มสมาธิในการเรียนให้กับนักเรียนที่มีสมาธิสั้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเพิ่มความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการพูด เพื่อให้เด็กเกิดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อย่างครบถ้วน

References

- Banda, D. R., Matuszny, R. M. & Therrien, W. J. (2009). Enhancing motivation to complete math tasks using the high-preference strategy. *Intervention in School and Clinic*. 44(3), 146-150.
- Intamool, P., Tongsookde, R., Leosiripong, P. & Vittayakorn, S. (2023). k̄an sangkhrō nḡanw̄ichai k̄iēokap k̄an̄chatk̄an̄ r̄ian k̄ansō̄k̄ phū r̄ian th̄i m̄i ph̄awa sam̄athi nōra dap prathom suks̄a [Synthesis of Research on Teaching and Learning of Elementary Students with Attention-deficit Hyperactivity Disorders]. *Journal of Social Science and Cultural*. 7(11), 323-334.
- Katwibun, D. (2009). thaksa k̄ansūs̄an̄ nai chan r̄ian k̄hanittas̄at [Skills in Mathematics Classrooms]. *Journal of Yala Rajabhat University*. 4(1), 38-51.
- Kennedy, L. M., Tipps, S. & Johnson, A. (1991). *Guiding children's learning of mathematics*. Belmont, Calif.: Wadsworth.
- Kijkuakul, S. (2014). k̄an̄chatk̄an̄ r̄ianrū w̄itthayās̄at thitthāng samrap khurū thotsawat th̄i 21 [Learning science Directions for teachers in the 21st century]. Phitsanulok: Juldiskarnpim.

- Nrakmangapon, M. (2019). phon khōṅg kānchai kitchakam sinlapa phūā phōēm khwām saichai nai kān rian khōṅg dek samāthi san [The Effects of Using Artistic Activities to Enhance Attention in the Learning of ADHD Children]. **Journal of Arts Management**. 3(3), 163-172.
- Office of the Education Council (ONEC). (2007). **kānchātkaṅ rianrū bāp prasopkān lāe thī nēn kān patibat** [Experiential Learning and Practical Emphasis]. 1st ed. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand.
- Rajanukul Institute. (2008). **khūmū dūlāe sukkhaphāp chit dek wai rian** [Guide to caring for school-age mental health]. 4th ed. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand.
- Rajanukul Institute. (2015). **dek samāthi san khūmū samrap khurū** [ADHD Children: A Guide for Teachers]. 5th ed. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST). (2012). **kān watphon pramōenphon khanittasāt** [Mathematics Assessment and Evaluation]. Bangkok: SE-ED.
- Vikornmapon, S., Obhaso, S. & Ngamprakho, S. (2023). kānphatthanā thaksa kānsōṅ dek samāthi san tām lak phromwihan sī khōṅg khurū sang kat nakngān khēt phūnthī kānsuksā prathom suksā Nonthaburī khēt nung [The Development of ADHD Child-teaching Skills According to Brahmavihara Dhamma of Teachers Under Nonthaburi Primary Educational Service Area 1]. **Journal of Education MCU**. 10(1), 326–338.
- Yuniara, P., Sinaga, B. & Dewi, I. (2018). Analysis of Difficulties in Completing Mathematical Communication Problem Solving in Terms of Learning Styles Using Inquiry Learning. In **3rd Annual International Seminar on Transformative Education and Educational Leadership (AISTEEL 2018)**. (pp. 764-768). Atlantis Press.

การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียน
ด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา

DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SCHOOL
EFFECTIVENESS AFFECTING SOCIAL OUTCOMES IN SECONDARY SCHOOLS

เชชินีร์ แสงสุข¹ พรสวรรค์ ศิรศาดันันท์² ธีรังกูร วรบำรุงกุล³ และสวัสดิชัย ศรีพนมธนากร⁴
Chesineer Sawangsook¹ Pornsawad Sirasatanan² Theerungkoon Warabamrunkul³
and Sawatchai Sripanomtanakorn⁴

^{1,2,3,4} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
^{1,2,3,4} Doctor of Philosophy Program Educationak Administration Department, Faculty of Education
Rambhaibarni Rajabhat University
E-mail: chechisws21@gmail.com

Received: February 10, 2024
Revised: August 8, 2024
Accepted: August 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ทดสอบแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษาอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 54 คน และ 2) เป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 502 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน องค์กรประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง และวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคมโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคม 2) แบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคมโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 17.72$, P-value = 0.911, DF = 27, $\chi^2/DF = 0.656$, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014 SRMR = 0.014, RMSEA = 0.000, CFI = 1.00 CN = 1329.14 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์

(R2) ของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย พบว่า สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ร้อยละ 90 และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม พบว่าภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ และวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ อิทธิพลรวม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร และวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน

คำสำคัญ

ประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคม รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) develop a causal relationship model of school effectiveness in social outcomes of secondary schools, 2) examine the congruence between the development of the causal relationship model of school effectiveness and the empirical data, and 3) study the direct, indirect and total influential factors of the causal relationship model of school effectiveness on social outcomes in secondary schools. This was mixed methods research which was divided into 2 phases: Phase 1: establishing the research conceptual framework by analyzing relevant documents and research, and interviewing 54 school administrators, teachers and students from small, medium and large secondary schools, and Phase 2: testing the research hypothesis by collecting data using questionnaires with an overall reliability value of 0.98. The sample group consisted of 502 administrators and teachers from 108 secondary schools under Secondary Educational Service Area Office in the academic year 2022 and was selected by multi-stage random sampling. Data were analyzed by calculating frequency, percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's correlation coefficient, first order confirmatory factor analysis, and structural equation model analysis.

The results of this research showed that: 1) the causal relationship model of school effectiveness in social outcomes of secondary schools consisted of 5 factors, which were: positive leadership of administrators, instructional leadership of teachers, school quality culture of the schools, learning management processes, and school effectiveness in social outcomes; 2) the causal relationship model of school effectiveness in social outcomes of secondary schools that was developed was consistent with the empirical data with the following statistical values: $\chi^2 = 17.72$, P-value = 0.911, DF = 27, $\chi^2/DF =$

0.656, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014, SRMR = 0.014, RMSEA = 0.000, CFI = 1.00, and CN = 1329.14. When considering the prediction coefficient (R2) of the 5 factors, it was found that they could together explain 90 percent of the variance of school effectiveness in social outcomes of secondary schools; and 3) factors with direct influence on school effectiveness in social outcomes of secondary schools, in descending order, were learning management processes and instructional leadership of teachers. Factors with indirect influence were: positive leadership of administrators had indirect influence through learning management processes; instructional leadership of teachers had indirect influence through school quality culture and learning management processes; and school quality culture had indirect influence through learning management processes. Total influences, in descending order, were learning management processes, instructional leadership of teachers, positive leadership of administrators, and school quality culture.

Keywords

School Effectiveness in Social Outcomes, Causal Relationship Model

ความสำคัญของปัญหา

การแสดงออกทางพฤติกรรมหรือรากฐานการกล่อมเกลาทางสังคมเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมใกล้ตัวของบุคคลนั้นตั้งแต่เด็กจนเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการบ้านเมือง รวมทั้งยกระดับคุณภาพการใช้ชีวิตที่ดีในอนาคต ความเป็นพลเมืองดี และการมีทักษะชีวิตที่ดี เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่เรียกว่า “ผลลัพธ์ทางสังคม” หมายถึง พฤติกรรมเชิงบวกที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคนในสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี มีการขัดเกลาทางสังคม มีการยกระดับความคิดเชิงบวกที่ส่งผลให้มีความตระหนักรู้ต่อส่วนรวมและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม นำไปสู่การเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี (Dijkstra, 2012; Durlak, 2007; Voogt, & Roblin, 2010) ทั้งนี้ ผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย เช่น เกิดจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การเอาใจใส่ดูแลของโรงเรียน และการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Coleman & Hoffer, 1987) และ (Dijkstra, 2012) ได้กล่าวว่า คือ ประโยชน์ต่าง ๆ ของการศึกษาในด้านที่ไม่ใช่เชิงเศรษฐศาสตร์ หรือวงจรของชีวิต แต่ประกอบด้วยความสามารถทางสังคมและความเป็นพลเมืองที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันควรจะมุ่งไปสู่เป้าหมายผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษา และผู้เรียนไม่อาจมีผลลัพธ์ทางสังคมที่เหมาะสมได้ หากไม่ได้รับการขัดเกลาการปลูกฝัง หรือมีแบบอย่างที่ดีจากครู ผู้บริหารสถานศึกษา และภาพรวมของโรงเรียน

ผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษาในประเทศไทยมีการกล่าวถึงกันไม่มากนัก ส่วนใหญ่ใช้ในทางธุรกิจ แต่เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษาของ Dijkstra พบว่าในการประเมินคุณภาพโรงเรียนในเนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สกอตแลนด์ และสวีเดน ใช้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็นผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษา เป็นตัวกำกับดูแลการศึกษาที่มีประสิทธิผลและคุณภาพ ดังเช่นผลการวิจัยเพื่อประเมินผลลัพธ์ทางสังคมในประเทศเนเธอร์แลนด์โดย (Dijkstra, Khayati and Vosse,

2012) พบว่าผู้เรียนที่มีผลลัพธ์ทางสังคมทางการศึกษาของผู้เรียนสามารถวัดได้จากความเป็นพลเมือง โดยมีปัจจัยที่ส่งผล 4 ด้านคือ บรรยากาศภายในโรงเรียน พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของคุณครู คุณภาพของหลักสูตร และการประกันคุณภาพ และยังพบว่า ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางสังคมเช่นเดียวกัน ส่วนการประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมองเห็นตนเองและพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ และการวิจัยเพื่อประเมินผลลัพธ์ทางสังคมในโรงเรียน ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์สังคมในโรงเรียน ประกอบด้วยคุณภาพของการสอนและการเรียนรู้ การพัฒนาโรงเรียนในด้านความสามารถ ความเข้าใจในสถานการณ์ การประเมินตนเอง กระบวนการประกันคุณภาพ การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู ในการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลสารสนเทศและการบริหารจัดการสถานศึกษา บรรยากาศเชิงวิชาการ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพราะฉะนั้น โรงเรียนจะดำเนินการดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้ ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนในลักษณะของวัฒนธรรมองค์การซึ่งจะเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนถึงพฤติกรรมกาปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน ดังที่ (Phorungrot, 2014) กล่าวว่าวัฒนธรรมคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา หากองค์กรขาดวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปได้ยาก วัฒนธรรมคุณภาพต้องเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนทุกคนทุกระดับ และต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างให้เกิดขึ้นได้อย่างมีทิศทาง เป็นระบบ และต่อเนื่องยั่งยืน เช่นเดียวกับ (Khotbanthao, 2017) ได้กล่าวถึงลักษณะวัฒนธรรมองค์การไว้ในทำนองเดียวกันว่าจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความเกี่ยวพันไว้วางใจกันในองค์การ มีกฎระเบียบ มีการทำงานเป็นทีม มีการติดต่อสื่อสาร ด้วยการพูดและมีปฏิสัมพันธ์ สื่อสารเป็นระบบ นอกจากนั้นยังมีผลมาจากภาวะผู้นำขององค์การ ในขณะที่ (Whitney and Trosten-Bloom, 2016) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำพลังบวกส่งผลต่อคุณค่าขององค์การให้มีความสัมพันธ์กันสู่องค์กรที่เติบโตและพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำพลังบวกส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของวัฒนธรรม บุคลิกของบุคคลในองค์การ การแสดงออกถึงศักยภาพของบุคคล การออกแบบโครงสร้างที่เป็นนวัตกรรมใหม่ นำไปสู่วัฒนธรรมเชิงบวก ที่เต็มไปด้วยศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์การ ผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิด การเป็นผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้ จากการที่ผู้นำใช้ความพยายามและการทำงานหนัก ดังคำกล่าวของ (Sanrattana, 2012) ว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น ๆ รวมทั้งผู้เรียน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารทุกคนจึงต้องมีภาวะผู้นำ ดังที่ (Sinlarat, 2006) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำของครู จะทำให้ครูต้องคิดและสร้างสิ่งใหม่ ขึ้นในโรงเรียนและในชุมชน ครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งมีความสามารถด้านการวิจัย ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัว พัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของตนเอง จากข้อมูลของประกาศคณะกรรมการคุรุสภากำหนดรายละเอียดสาระความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ว่า ครูจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ทั้งในบริบทความเปลี่ยนแปลงของสังคม จิตวิทยาการพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างสื่อ นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างครบถ้วน การวิจัยเรื่องนี้มีเป้าหมายในการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ทดสอบรูปแบบ และศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัย

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่อย่างมีเป้าหมายต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ภาวะผู้นำหลังบวคของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมหรือไม่ และมีความเชื่อมโยง เก่าะเกี่ยวกันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) แบ่งการดำเนินงานวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรโรงเรียนภาคสนาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนภาคสนามมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 จำนวนระดับชั้นละ 2 คน รวมเป็น 12 คน คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้หลักสามเส้า

ระยะที่ 2 : การสร้างและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 102,224 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 540 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เงื่อนไขของการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ที่ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ จึงต้องพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปกับจำนวนตัวแปรที่ต้องการโดยใช้แนวคิดของ (Schumacker and Lomax, 2004) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เขตตรวจราชการเป็นหลักในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความเรียบร้อย พบว่า แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จำนวน 502 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.96 วิเคราะห์สถิติพื้นฐานเพื่อตรวจสอบระดับความเหมาะสมข้อคำถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถาม การประเมินโมเดลการวัด (Measurement Model) ของตัวแปรแฝง เป็นการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (First Order Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อวิเคราะห์ยืนยันตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียน ด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL 10.20 Student Edition วิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรม LISREL 10.20 Student Edition วิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของแต่ละปัจจัยในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลภาคสนามโรงเรียนที่มีประสิทธิผล จำนวน 3 โรงเรียน โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลปรากฏตอนที่ 2 ผู้วิจัยจึงดำเนินการสังเคราะห์ตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ เทียบเคียงจากผลสรุปที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

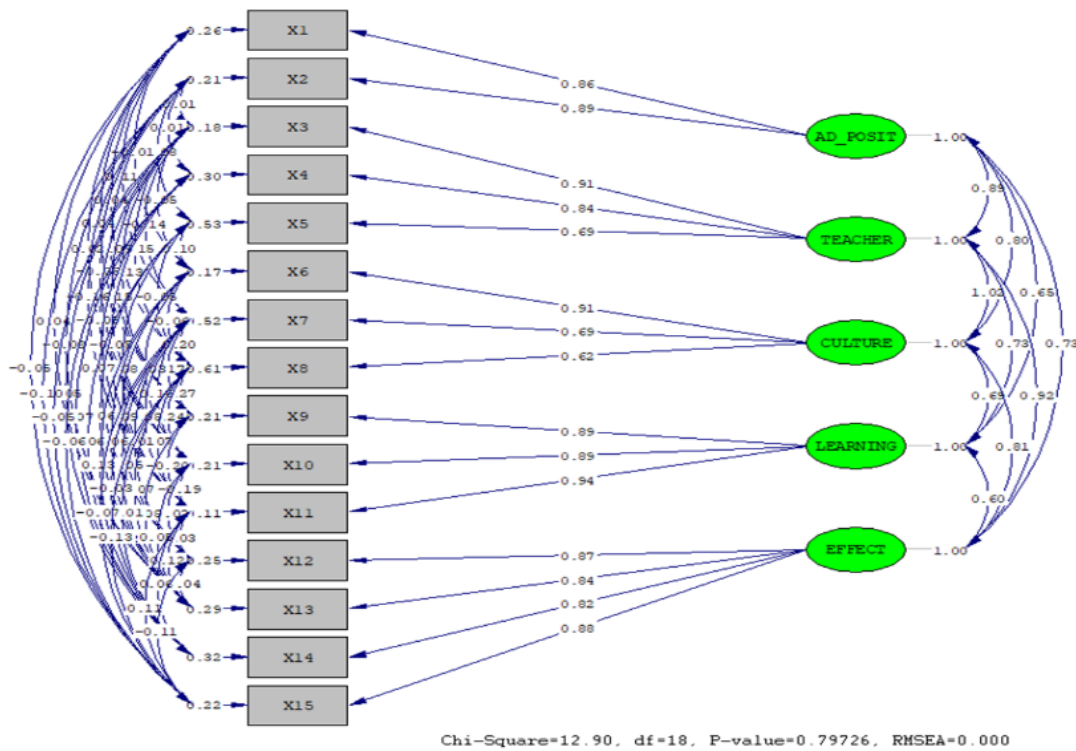
ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์ตัวแปรแฝง ตัวแปรสังเกตได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนทางด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เทียบเคียงกับผลสรุปที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี

ปัจจัย	องค์ประกอบที่วิเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี	องค์ประกอบที่วิเคราะห์จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
ประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา	1. ความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน 2. ความเป็นพลเมืองของผู้เรียน 3. ศักยภาพในการบริหารจัดการ 4. ความสามารถทางสังคมของโรงเรียน	1. ความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน 2. ความเป็นพลเมืองของผู้เรียน 3. ความสามารถในการบริหารจัดการ 4. ความสามารถทางสังคมของโรงเรียน
ภาวะผู้นำพลังบวก	1. การใช้สุนทรียสาธก 2. การสร้างแรงบันดาลใจ 3. ความซื่อตรง 4. ความคิดเชิงบวก	1. การใช้สุนทรียสาธก 2. การสร้างแรงบันดาลใจ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

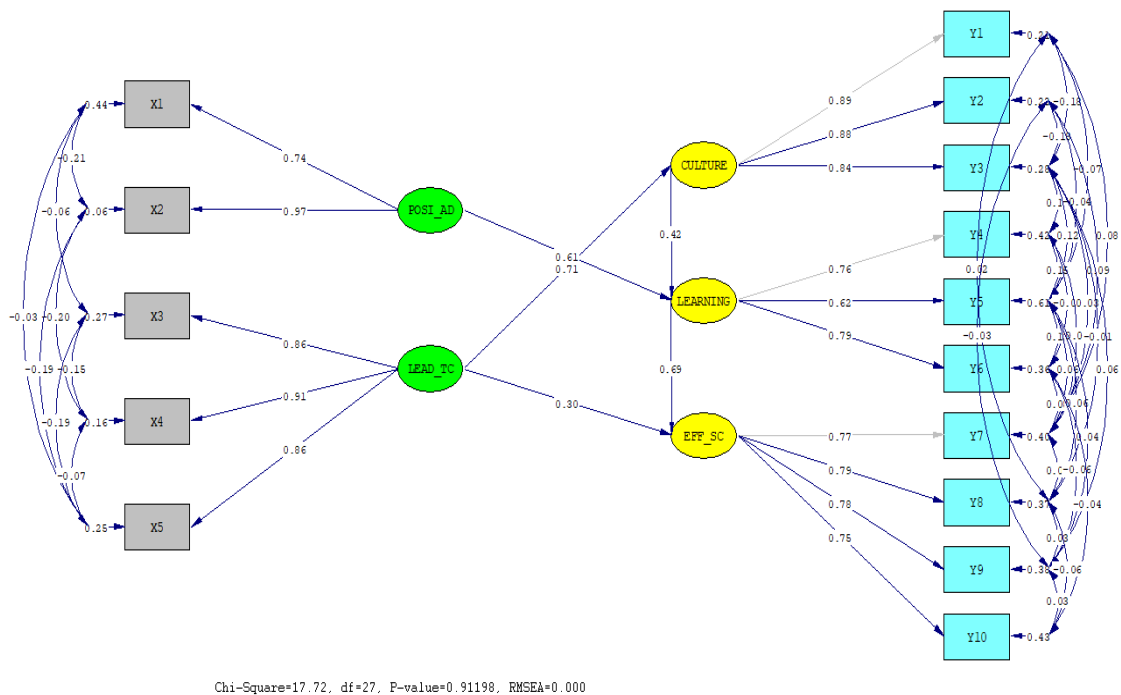
ปัจจัย	องค์ประกอบที่วิเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎี	องค์ประกอบที่วิเคราะห์ จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	1. ความรอบรู้ 2. ทักษะการจัดการเรียนรู้ 3. จรรยาบรรณวิชาชีพ	1. ความรอบรู้ 2. ทักษะการจัดการเรียนรู้ 3. จรรยาบรรณวิชาชีพ
วัฒนธรรมคุณภาพของ โรงเรียน	1. มุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 2. มุ่งเน้นผลสำเร็จ 3. มุ่งเน้นการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 4. มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม	1. มุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 2. มุ่งเน้นการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 3. มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและปัจจัยในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม พบว่า ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน พบว่าควรมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน 2) ความเป็นพลเมืองของผู้เรียน 3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ และ 4) ความสามารถทางสังคมของโรงเรียน การศึกษาเพื่อทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร สามารถวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ การใช้สุนทรียสาธก และ การสร้างแรงบันดาลใจ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สามารถวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ ความรอบรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน สามารถวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ มุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล มุ่งเน้นการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และ มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ การพัฒนากระบวนการคิดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก และ เทคโนโลยีดิจิทัล และ 5) ประสิทธิภาพโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม สามารถวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ ความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน ความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ความสามารถในการบริหารจัดการ และ ความสามารถทางสังคมของโรงเรียน โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.62 - 0.91 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.47 - 0.89 ค่า $\chi^2 = 12.90$, P-value = 0.797 DF = 18, $\chi^2/DF = 0.716$, GFI = 0.986, AGFI = 0.978, RMR = 0.010 SRMR = 0.010, RMSEA = 0.000, CFI = 1.000 CN = 1379.32 ดั่งภาพ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแต่ละตัวของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม โรงเรียนมัธยมศึกษา

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติดังนี้ $\chi^2 = 17.72$, P-value = 0.911 df = 27, $\chi^2/df = 0.656$, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014 SRMR = 0.014, RMSEA = 0.000, CFI = 1.00 CN = 1329.14 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยพบว่า สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ร้อยละ 90 ปรากฏดังภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.692 และ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.297

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำปลงบวของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.421 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.207 และ 3) วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.291

ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.692 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.504 3) ภาวะผู้นำปลงบวของผู้บริหาร มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.421 และ 4) วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.291

อภิปรายผล

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมได้ร้อยละ 90 แสดงว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสามารถในการทำนาย ประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมได้ พร้อมทั้งมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคม ทั้งนี้เพราะรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้น ได้มาจากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการสังเคราะห์เนื้อหาทั้งในระดับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย นิยามตัวบ่งชี้เชิงปฏิบัติการ เมื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามยังได้รับการตรวจสอบจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการปรับปรุงและนำไปทดลองใช้ เมื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับการสุ่มจาก โรงเรียนมัธยมศึกษาครอบคลุม 18 เขตตรวจราชการทั่วประเทศมาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของ โมเดลการวัดตัวแปรแฝงที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงเป็นเหตุผลหนึ่ง ที่ส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถึงแม้ว่าจะต้องมีการปรับโมเดลเพื่อให้ โมเดล มีความเหมาะสมในทางสถิติมากขึ้น นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และกระบวนการจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหารสถานศึกษา และวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองของสังคม นอกจากนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ยังเป็นตัวแบบที่ดีของผู้เรียนที่จะพัฒนาตนเองด้านความสามารถทางปัญญา และความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในอีกทางหนึ่งซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผ่านวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูคือบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดในโรงเรียน วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาจึงเกิดจากการปฏิบัติงานของครูเป็นสำคัญทั้งในด้านการสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีม ดังที่ (Dijkstra, 2012) ได้กล่าวถึงรูปแบบประสิทธิผลโรงเรียนด้านคุณภาพและผลลัพธ์ทางสังคมโดยกล่าวถึงรูปแบบประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมว่ามี 4 ส่วนคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) บริบท (Context) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยในส่วนของกระบวนการซึ่งที่สำคัญก็คือหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบ่งบอกถึงควมมีคุณภาพของโรงเรียน คือ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้การสอนของครูที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ และนำเสนอผลงานเพื่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน บรรยากาศการเรียนรู้อันที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะและความสามารถทางสังคม การแสดงความคิดเห็น การสร้างบรรยากาศเชิงบวกภายในโรงเรียน วัฒนธรรมสร้างสรรค์ และสังคมแบบเปิด

เงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ จริยธรรมของผู้บริหารและครู ผู้บริหารโรงเรียน กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่ดี ขึ้นอยู่กับจริยธรรม และจรรยาบรรณของครู ความเหมาะสมของเป้าหมายการศึกษาและความคาดหวังของสังคม ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Dijkstra, Khayati and Vosse, 2012) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางสังคม บรรยากาศภายในโรงเรียน พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู คุณภาพของหลักสูตร และการประกันคุณภาพ ในทำนองเดียวกับ (Senge, 1996) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการทำให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย หลักสำคัญ 5 ประการคือ การคิดอย่างเป็นระบบ มองสถานศึกษาอย่างเป็นระบบของสังคม ความรอบรู้ของบุคลากร เป็นไปตามทฤษฎีการจูงใจและทฤษฎีภาวะผู้นำ มีรูปแบบทางความคิด (mental models) เป็นไปตามทฤษฎีการจูงใจและภาวะผู้นำโดยเชื่อว่าการสร้างรูปแบบทางความคิดให้เกิดขึ้นในองค์การจะทำให้สมาชิกมีความตื่นตัว และมีแรงจูงใจ การมีคุณค่าร่วม ซึ่งเป็นไปตามหลักการของวัฒนธรรมองค์การและการมีส่วนร่วม และการเรียนรู้เป็นทีม เป็นไปตามหลักการความร่วมมือ หลักการกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเชื่อว่าสมาชิกในองค์การจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น หากพวกเขาได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันซึ่งไม่เพียงในระดับห้องเรียนเท่านั้น แต่จะต้องเป็นทั้งระดับสถานศึกษาด้วย ผลการวิจัยที่ได้รับสอดคล้องกับ (Phahamak, 2018) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยส่งผ่านปัจจัยการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีความรู้ ทักษะและความคิดรวบยอด สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผน นโยบาย หรือกำหนดกลยุทธ์ให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษาในด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนและศักยภาพในการบริหารจัดการของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Whitney and Trosten-Bloom, 2016) ที่ได้ศึกษาแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำพลังบวกพบว่า แนวทางปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ 5 ประการ เรียกว่า Five Core Strategies of Appreciative Leadership: ประกอบด้วย การใช้คำถามพลังบวก (Inquiry) การจุดประกายความคิด (Illumination) การมีส่วนร่วม (Inclusion) แรงบันดาลใจ (Inspiration) และ ความมีคุณธรรม (Integrity) ทั้งนี้กลยุทธ์แต่ละประเภทครอบคลุมแนวปฏิบัติที่หลากหลายที่จะช่วยให้เกิดการประสานงานและส่งเสริมให้มีประสิทธิสูง เช่นเดียวกับผลการศึกษาวิจัยของ (Schall, Ospina, Godsoe, and Dodge, 2004) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อหาความเป็นไปได้ในการสร้างภาวะผู้นำพลังบวก เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำเป็นโครงสร้าง

ทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนตลอดเวลา โดยใช้วิธีตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การเล่าเรื่องราวความสำเร็จของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครุมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน และภาวะผู้นำทางวิชาการของครุมีอิทธิพลทางตรงต่อวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครุ คือ บุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดและสำคัญที่สุดในโรงเรียน ความสำเร็จของงานทุกงานเกิดจากการปฏิบัติของครุทั้งสิ้นแม้ว่าจะมีการวางแผนนโยบายมาจากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยก็ตาม ครุจึงต้องใช้ทักษะความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะส่วนตนในการนำครุด้วยกันในสถานศึกษา หรือนำผู้เรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นให้เกิดวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่เข้มแข็งจนบังเกิดประสิทธิผล เกิดค่านิยมที่ยึดถือร่วมกัน เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกัน เคารพและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน โดยให้ความสำคัญการทำงานของบุคคล การทำงานเป็นทีม และการทำงานเชิงรุกของทุกคนในหน่วยงานนั้น ทั้งนี้หากหน่วยงานมีวัฒนธรรมของการทำงานแบบเร่งคุณภาพ จะเกิดวิถีปฏิบัติในเชิงของการมุ่งผลสำเร็จ มีความมุ่งมั่น แสวงหาวิธีการปฏิบัติที่เข้มแข็งปรับเปลี่ยนวิธีการให้ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของครุทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าว มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (Worawan Na yut ya, 2007) กล่าวว่าในห้องเรียน ครุต้องเป็นทั้งผู้สอนและเป็นผู้บริหารเห็นได้จากการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของครุในการเป็นครุผู้นำ ชัดเจนขึ้น เช่น บทบาทการเป็นพี่เลี้ยง (Mentors) ให้กับครุใหม่ บทบาทผู้นำทีมงาน การเป็นผู้นำการพัฒนาหลักสูตร และบทบาทการเป็นผู้ให้การพัฒนาแก่บุคลากรต่าง ๆ (Staff Development Providers) เป็นต้น เช่นเดียวกับ (Checkley, 2000) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของครุจะช่วยสร้างบรรยากาศทางบวกในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ ทำให้เกิดคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น อีกทั้งช่วยนิเทศการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ (Puriso, 2015) ที่สรุปว่า หากครุมีภาวะผู้นำ จะทำให้การทำงานร่วมกันทำงานของครุในสถานศึกษาเกิดความร่วมมือรวมพลังและมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีพลังทำให้ครุมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษา ตามวิสัยทัศน์พันธกิจให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพผู้เรียน เช่นเดียวกับ (Daft, 2003) อธิบายว่าวัฒนธรรมก่อกำเนิดขึ้นโดยการนำของผู้บริหารองค์การคนใดคนหนึ่ง หรือผู้นำทางความคิดของบุคคลในองค์การ ผู้บริหารหรือผู้นำเหล่านี้อาจจะเสนอแนวคิด ค่านิยม วิสัยทัศน์ หรือยุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การหากแนวคิดหรือวิธีการนั้นนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การก็จะกลายเป็นสถาบันความเชื่อและวัฒนธรรมองค์การที่สะท้อนความเชื่อดังกล่าว

วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งให้เห็นได้ว่าวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมีความสำคัญต่อประสิทธิผลโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าวัฒนธรรมของโรงเรียนหรือองค์กรใด ๆ เป็นแบบแผนการดำเนินงานของบุคคล

ในภาพรวม เป็นกลุ่มของความเชื่อ ค่านิยมที่ยึดถือร่วมกัน เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกัน เคารพและยึดถือร่วมกัน โดยให้ความสำคัญการทำงาน การทำงานเป็นทีม และการทำงานเชิงรุกของครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน หากโรงเรียนมีวัฒนธรรมของการทำงานแบบเร่งคุณภาพ จะเกิดวิถีปฏิบัติในเชิงของการมุ่งผลสำเร็จ มีความมุ่งมั่น แสวงหาวิธีการปฏิบัติที่เข้มแข็งปรับเปลี่ยนวิธีการให้ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและคำนึงถึงผู้รับบริการซึ่งหมายถึงผู้เกี่ยวข้องและผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการของโรงเรียน ครูทุกคนในโรงเรียนมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมปัญญา ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน ส่วนผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนคนอื่น มีหน้าที่สนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การสื่อสาร ความมีมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีมในรูปแบบของวัฒนธรรมคุณภาพจึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยในประเด็นนี้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (Hoy and Miskel, 2005) ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ประสบความสำเร็จว่าต้องมีการให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ คือ ระดับที่การบริหารมุ่งการปฏิบัติเพื่อผลลัพธ์หรือผลผลิตมากกว่าการใส่ใจต่อเทคนิคหรือวิธีการในการทำให้บรรลุผล และการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

นอกจากภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนผลการศึกษายังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนด้านผลลัพธ์ทางสังคมของโรงเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากภาวะผู้นำพลังบวกของผู้บริหาร และวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปหรือเหนือกว่าเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างที่สุด ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานของทุกบุคคลในโรงเรียนจึงส่งอิทธิพลทางตรงมายังกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในทำนองเดียวกัน กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการดำเนินการที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปอย่างมีการวางแผน เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจ ประสพการณ์ เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ในสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยกระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางสังคม

นอกจากนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้ยัง พบว่าบรรยากาศโรงเรียนเชิงบวกสามารถปรับปรุงการดูแลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความเชื่อมโยงของโรงเรียนและอัตราการจบการศึกษา เป็นการลดพฤติกรรมเสี่ยงลดพฤติกรรมกลั่นแกล้งกันและลดพฤติกรรมถดถอยของบุคลากรและพบกับความสำเร็จมากขึ้น เช่นเดียวกับ (Worawatthanachai, 2017) ที่กล่าวว่าบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก เป็นบรรยากาศแห่งความสุขและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจในตัวผู้เรียนและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ทั้งนี้การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกต้องอาศัยทั้งบรรยากาศทางกายภาพที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้ และบรรยากาศ ทางจิตวิทยาที่เป็นความรู้สึกลับ

นึกคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการอภิปราย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในชั้นเรียน และการที่ผู้สอนมีความเป็นกันเอง ปรับปรุงการเรียนรู้และแรงจูงใจของนักเรียน บรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียนจึงเป็นการกำหนดโครงสร้าง มาตรฐาน ความรับผิดชอบ การยอมรับซึ่งกันและกัน การสนับสนุนและความผูกพันต่อการเรียน การปฏิบัติงานที่ส่งเสริมความรู้สึกรักของบุคคลากร ต่อองค์กร แรงจูงใจ แรงผลักดันต่อกิจกรรมมีผลต่อสภาวะแวดล้อมในการทำงาน การสร้างบรรยากาศโรงเรียนเชิงบวกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการเสริมสร้างความสุขในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรให้ความสำคัญในการพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมศักยภาพครูให้สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นที่การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก พร้อมทั้งคำนึงถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากโลกออนไลน์ได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ นอกจากนี้ครูจะต้องเป็นผู้รอบรู้ในเชิงวิชาการ เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียน มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ แสดงบทบาทความเป็นโค้ช เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน และปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรให้ความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย การแสดงออกถึงความสามารถของตนอย่างเต็มที่ อันจะก่อให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การทำงานเป็นทีม โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการสุนทรียสาธกในการสร้างภาพอนาคต กระตุ้นและร่วมแก้ปัญหาด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อมั่น และความศรัทธาต่อผู้บริหารและเป้าหมายของโรงเรียน

3. ผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกันกำหนดนโยบาย และวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการกระบวนการเรียน และการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ในเชิงลึก ตามบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียน หรือต่างเวลาต่างภูมิภาค เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาใช้ในการสร้างตัวแบบที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริง ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือ การวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

2. ควรศึกษารูปแบบการประเมิน หรือ ตัวบ่งชี้ของประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ทางสังคม พร้อมทั้งจัดทำคู่มือในการพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผลจากการนำไปใช้ ในรูปแบบของการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development)

3. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียน ประถมศึกษา หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดมิติของผลการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

Reference

- Checkley, K. (2000). *The Contemporary Principal: New Skills for a new age*. Education Update, 4.
- Coleman, J. S. & Hoffer. (1987) . *Social capital in the creation of human capital*. Boston: Butterworth Heinemann.
- Daft, R. L. (2003). *Management*. 6th ed. New York: Thomson.
- Dijkstra, A. B. (2012). *Sociale opbrengsten van onderwijs*. Amsterdam University Press.
- Dijkstra, A. B. (2014). *Social benefits of education*. Amsterdam University Press.
- Dijkstra, A. B., Khayati & Vosse. (2012). *The assessment of social outcome and school Improvement through school inspections*. Amsterdam Press.
- Durlak, J. A. (2007). Effects of positive youth development programs on school, family and community systems. *American Journal Community Psychologist*. 39(3-4), 269-86.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2005). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. New York: McGraw- Hill.
- Khotbanthao, S. (2017). *kānboṛihān kānsuksā lakkaṅ læ thritsadi* [Educational administration Principles and theories]. Bangkok: Panyachon.
- Phahamak, W. (2016). *khwām sam phan choēng saḥēt khōng prasitthiphon rōngriān khōṅat lek Sang kat Samnakgān khanakam kān kān suksānaphūnthān* [Causal relationship of effectiveness of small schools under the Office of the Basic Education Commission]. Doctoral dissertation. Suratthani Rajabhat University.
- Phonrungrot, C. (2014). *watthanatham khunnaphāp: sāng khon sāng chāt* [Quality culture: Builds people, builds the nation]. Bangkok: Office of Educational Quality Standards Accreditation.
- Puriso, W. (2015). *kānphatthana phāwa phū nam khurū nai rōngriān nam tok huai suān phlū : kānwichai patibatkān bāep mī sō won ruām phūnthān* [Teacher leadership development in Huai Suan Phlu Waterfall School: ResearchBasic cooperative operations]. Doctoral dissertation. Sakon Nakhon Rajabhat University.

-
- Sanrattana, W. (2012). **næokhit thritsadi læ praden phua bõrihan thāngkān suksā**. [Concepts, theories and issues for educational administration]. Bangkok: Thippayawisut.
- Schall, E, Ospina, S., Godsoe, B. & Dodge, J. (2004). **Appreciative narratives as leadership research: Matching method to lens**. In D.L. Cooperider and M. Avital (Eds.), **Advances in appreciative inquiry: Constructive discourse and human organization**. Oxford: Elsevier Science, Ltd.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2004). **A Beginer's Guild to Structural Equation Modeling**. London: Lawrence Erlbaum. Associates.
- Senge, P. M. (1996). **The fifth discipline: The art and practice of the learning organization**. London: Century Press.
- Sinlarat, P. (2006). **kānsuksā choēng sāngsan læ phalit phāp** [Creative education and productivity]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Voogt, J. & Roblin, N. P. (2010). **21st century skills**. Discussienota. Zoetermeer: The Netherlands: Kennisnet.
- Whitney, D. K. & Trosten-Bloom, A. (2016). **Appreciative Leadership: Responding Relationally to the Questions of Our Time**. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/316605881>.
- Worawan Na yutya, K. (2007). **Ekkasān prakop kān banyāi phisēt phithī poēt kān prom khru phū sōn sangkhommasuksā** [Documents for the special opening ceremony lecture Training for social studies teachers]. Bangkok: Maenam Hotel.
- Worawatthanachai, P. (2017). **thritsadi kān koēt khwāmkhit sāngsan choēng čhit wikhro** [Psychoanalytic Theory of Creativity]. **Substance education**. 11(1), 69-78.

ผลการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหาร
ของเด็กปฐมวัย

THE EFFECTS OF USING A PARENT PARTICIPATION PROGRAM FOR
ENHANCING EXECUTIVE FUNCTION SKILLS OF YOUNG CHILDREN

ดุสิตา จันทรสร์¹ ชลาธิป สมานิติ² และปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร³
Dusita Chantarason¹ Chalathip Samahito² and Piyanan Hirunchalothorn³

^{1,2,3} สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
^{1,2,3} Early Childhood Education, Faculty of Education, Kasetsart University
E-mail: Dusita.cha@ku.th

Received: September 10, 2024
Revised: December 9, 2024
Accepted: December 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) เด็กที่มีอายุ 3 - 5 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กพัฒนาเอสเซอร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน 2) พ่อ หรือ แม่ หรือ ผู้ปกครองของเด็กในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้ลูก และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานในการติดต่อสื่อสาร (Line OA) จำนวน 10 คน โดยใน 1 ครอบครัว จะมีสมาชิกในครอบครัว 1 คนที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเด็กเป็นผู้ตอบแบบประเมิน ผ่าน Line OA ที่ได้ลงทะเบียนไว้เท่านั้น เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย แบบประเมิน พัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย 12 ข้อ และ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ใช้โปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดเชิงบริหารโดยรวม หลังใช้โปรแกรมฯ (34.10) สูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมฯ (30.20) โดยมีการจำเพื่อใช้งาน การยับยั้งชั่งใจ และความยืดหยุ่นทางความคิด เด็กสามารถจดจำรูปแบบการทำกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม และนำมาปฏิบัติในครั้งถัดไปได้อย่างถูกต้อง ทำกิจกรรมจนสำเร็จ สามารถยับยั้งตนเองไม่ให้อายุอื่นได้ดีมากขึ้น ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

การคิดเชิงบริหาร ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

This research aimed to study the effects of implementing a parent participation program to enhance Executive Function skills (EF) in early childhood. The target group consisted of 1) children aged 3–5 years enrolled in Pattana Nursery daycare during the second semester of the 2023 academic year, totaling 10 children, and 2) parents or guardians who wished to promote EF for their children aged 3–5 years and had basic technological skills for communication (via Line OA), with 10 participants. In each family, one parent participated in activities with the child and completed the assessments exclusively through the registered Line OA platform. 2) children aged 3–5 years enrolled in a daycare development nursery during the 2nd of the 2023 academic year, with 10 participants. The research instruments consisted of a parent participation program that promoted executive function skills in young children, a 12-item assessment form for executive thinking skills development in young children, and a parental satisfaction assessment form regarding the parent participation program for promoting executive thinking skills in young children. The data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that the average EF score of young children significantly improved after using the program, with a post-program average score of 34.10 compared to a pre-program score of 30.20. The improvements were observed in: working memory, where children could recall and accurately follow activity sequences in subsequent session, increased ability to focus and refrain from distractions, and successfully complete activities. Parents had satisfaction with the program at the highest level overall.

Keywords

Executive Function, Parent, Early Childhood

ความสำคัญของปัญหา

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทำให้บุคคลทุกคนต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว และปรับการดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่รอดและมีความสุข เด็กปฐมวัยก็ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้พัฒนาทุกด้านเป็นองค์รวม แต่มีการศึกษาพบว่าในปัจจุบันสังคมไทย พ่อแม่ผู้ปกครองมีการเลี้ยงลูกหรือดูแลบุตรหลานที่เน้นให้ความสำคัญให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา เก่ง อ่านออก เขียนได้ แต่ขาดทักษะทางด้านสังคม และอารมณ์ บกพร่องในด้านการพัฒนาทักษะทางสมองถึงร้อยละ 30 (Chutabhakdikul, 2017) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Srichan & Tilkarayasurp (2021) พบว่า ปัจจุบันพ่อแม่ที่มีลูกอยู่ในช่วงปฐมวัยใช้สมาร์ทโฟนเป็นของเล่นเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเด็กไม่ให้นำมาบวกรวม จึงทำให้เด็กเล็กขาดการเรียนรู้และการ

พัฒนาในช่วงวัยของเด็ก มีความเสี่ยงต่อการมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ไม่สามารถควบคุมสมาธิของตนเอง ทำให้ทักษะภาษาและกล้ามเนื้อเล็กมีประสิทธิภาพลดลง อาจทำให้มีภาวะสมาธิสั้นหรือความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ หุนหันพลันแล่น ขาดความอดทนไม่สามารถรอคอยอะไรได้นาน ๆ และไม่สนใจสิ่งรอบตัว

การคิดเชิงบริหาร (Executive Function หรือ EF) เป็นการทำงานของสมองในหลายส่วน เป็นพื้นฐานเพื่อบริหารจัดการชีวิต องค์ความรู้สมัยใหม่ และทักษะสำคัญที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ความจำเพื่อใช้งาน 2) ยั้งคิดไตร่ตรอง 3) ยืดหยุ่นความคิด (Diamonds, 2013) การคิดเชิงบริหารนั้นเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เกิด และคงอยู่ตลอดช่วงชีวิต เป็นการจัดระบบของพฤติกรรมในการทำงานที่มีเป้าหมายในระยะยาว เด็กปฐมวัยควรได้รับการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงบริหาร (Seamkhumhom, Nookong, Rungamornrat & Chutabhakdikul, 2019) เพื่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงบริหารขั้นพื้นฐานที่เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาสมองส่วนหน้าซึ่งเป็นสมองที่ทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงบริหารนี้ อาจส่งผลต่อทักษะด้านความจำ ไม่สามารถอดทนรอได้ การเรียนรู้ด้านภาษา การคำนวณ ความจำในรูปแบบภาพและเสียงทำได้ไม่ดี และมีสมาธิในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวค่อนข้างน้อย (Plitponkarpim, 2018; Diamonds, 2013) อีกทั้งไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อารมณ์ร้อน รอคอยไม่เป็น สมาธิสั้น วอกแวกง่าย และในระยะยาวอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ตามมา ยิ่งไปกว่านั้นอาจนำไปสู่โรคสมาธิสั้น ย้ำคิดย้ำทำ ซึมเศร้า (Chutabhakdikul, 2017) ดังนั้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารตั้งแต่ปฐมวัยจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในอนาคตเพื่อกำกับตนเองไปสู่ความสำเร็จ และเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในชีวิตได้อีกมาก (Thai Health Promotion Foundation, 2018)

ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กที่สุดและมีบทบาทสำคัญในพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านทักษะทางสังคม อารมณ์ และการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีผลเชิงบวกอย่างมาก เนื่องจากในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้าน เช่น การอ่านหนังสือร่วมกัน กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กมีทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น (Epstein, 2018) นอกเหนือจากการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองสามารถจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยอย่างเช่น การเล่านิทาน การจัดกิจกรรมศิลปะแบบเน้นกระบวนการ (Process Art) (Thai Health Promotion Foundation, 2018) จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กสามารถจดจำและสมมติรูปแบบและของเล่นต่าง ๆ ในขณะที่ไม่มีของเล่นชิ้นนั้นอยู่ เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากโดยเริ่มจากกับตนเอง กับวัตถุโดยการสัมผัสพัฒนาการทางด้านจะพัฒนาควบคู่ไปกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา (Bualuang, 2014)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในด้านการศึกษาเนื่องจากมีการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีส่วนทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น และเป็นหัวใจพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพด้วย (Kovács, Kovács, Bacskai, Békési, Oláh & Pusztai, 2022) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุน

การเรียนรู้ที่บ้าน การมีส่วนร่วมกับครูและโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุตรหลาน การเรียนรู้ที่บ้านผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งอาจรวมถึงการช่วยทำการบ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หรือกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกัน ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วม และเกิดความอยากรู้อยากเห็นลงมือทำ ถือเป็น การส่งเสริมการพัฒนาทางปัญญาและทัศนคติเชิงบวก ต่อการเรียนรู้ (Epstein, 2018) และเพื่อเป็นการให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและสนใจเข้าร่วม กิจกรรมกับโรงเรียน โรงเรียนอาจจะใช้การเสริมแรงบวกซึ่งประกอบด้วย การให้รางวัล การสะสม ผลงานเพื่อแลกกับของ การให้คำชมเชย ตามแนวคิดของ Skinner เป็นการกระตุ้นเพื่อให้ผู้ปกครอง พึงพอใจและเข้าร่วมกิจกรรมซ้ำได้อีก (McLeod, 2023)

โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามแนวคิดการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ Epstein ที่เป็นการให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ที่บ้าน เป็นการให้ข้อมูล และจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่บ้านได้ อีกทั้งการติดต่อสื่อสาร กับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย รวมถึงการให้ คำแนะนำจากครูเกี่ยวกับการดูแลเด็ก (Epstein, 2018)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กในช่วงอายุ 3 – 5 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็กพัฒนาเนอสเซอรี่ เล็งเห็นความสำคัญของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิด เชิงบริหารที่บ้าน จึงสนใจศึกษาผลโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการคิด เชิงบริหารของเด็กปฐมวัย

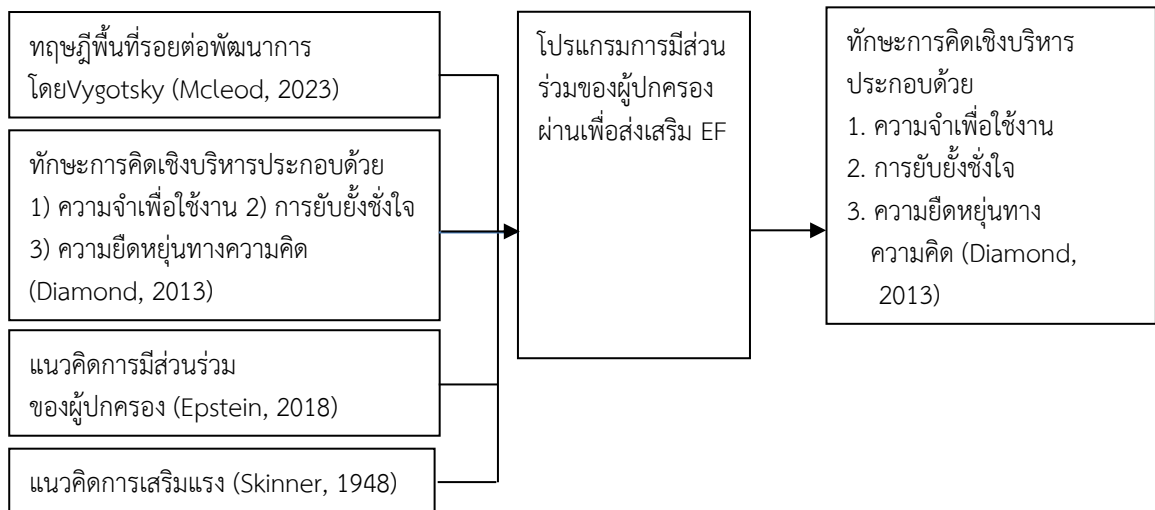
โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็ก ปฐมวัยหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย เด็กที่มีอายุ 3 - 5 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กพัฒนาเนอสเซอรี่ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน และ พ่อ หรือ แม่ หรือ ผู้ปกครองที่ต้องการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารให้ลูกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานในการติดต่อสื่อสาร (Line OA) จำนวน 10 คน โดยใน 1 ครอบครัว มีสมาชิก 1 คนที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเด็กเป็นผู้ตอบแบบประเมิน ผ่าน Line OA ที่ได้ลงทะเบียนไว้ และทั้งนี้ผู้ปกครองของเด็กทั้ง 10 คน ยินยอมให้เด็กในความดูแลเข้าร่วมในงานวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรจัดกระทำ คือ โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดเชิงบริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดำเนินการสร้างและประเมินคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อกำหนดขั้นตอน และสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สามารถให้ผู้ปกครองทำร่วมกับเด็กได้ที่บ้าน เป็นโปรแกรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร ประกอบด้วย การแนะนำรูปแบบโปรแกรมฯ บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ความหมายและความสำคัญ of ทักษะการคิดเชิงบริหาร และชุดกิจกรรม 4 ชุด ประกอบด้วย 1) กิจกรรมมาจัดกระเป๋าไปโรงเรียนกัน 2) กิจกรรมศิลปะรอบตัว 3) กิจกรรมมาทำงานบ้านกันเถอะ 4) กิจกรรมเสียงและตัวเรา โดยออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กที่มีอายุ 3 - 5 ปี

1.2 นำโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของจุดประสงค์การเรียนรู้

1.3 นำโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ความเหมาะสมของการจัด ประสบการณ์ และค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรม และผู้วิจัยได้ปรับ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 นำโปรแกรมฯไปใช้ในการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย มี 12 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อความที่ระบุถึงทักษะการคิดเชิงบริหาร ในเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ ด้านความจำเพื่อใช้งาน ด้านการยับยั้งชั่งใจ และด้านความยืดหยุ่น ทางความคิด แต่ละด้านมี 4 ข้อ มีคะแนนเต็ม 36 คะแนน

2.2 นำแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย เสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

2.3 นำแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับปฐมวัยเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้อง โดยมีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 นำแบบประเมินทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย มีการดำเนินการตามขั้นดังนี้

3.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือประเมิน ความพึงพอใจของผู้ปกครองทำให้ได้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบ การดำเนินการของโปรแกรมฯ และตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรม ของโปรแกรมฯ โดยทั้ง 2 ตอน มีคำถามตอนละ 7 ข้อ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนระดับคะแนน 5 ระดับ

3.2 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมฯ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมฯ เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญไม่มีข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ปกครองของเด็กกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน เพื่อเชิญเข้าร่วมประชุมออนไลน์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมฯ

2. นำแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยมาทำการประเมินก่อนการทดลอง (Pre - test) ใช้โปรแกรมฯ

3. ดำเนินการให้ผู้ปกครองใช้โปรแกรมฯ และให้ผู้ปกครองสังเกต บันทึกพฤติกรรมของเด็กในการทำกิจกรรมทุกครั้ง และทำแบบประเมินทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย เป็นลักษณะแบบประเมินด้วยวิธีการสังเกตทุกสัปดาห์หลังจบกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

4. เมื่อดำเนินการจัดประสบการณ์ครบตามโปรแกรมฯ ผู้วิจัยประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง (Post - test)

5. นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมฯ ให้ผู้ปกครองทำหลังจากจบโปรแกรมฯ และบันทึกผลการประเมิน

6. นำผลจากแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองมาวิเคราะห์สรุป และรายงานผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโปรแกรมฯ ด้วย ค่าเฉลี่ย (μ)

ผลการวิจัย

ผลคะแนนพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารที่ได้จากแบบประเมินพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ ตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ

เด็กคนที่	คะแนนก่อนการใช้โปรแกรมฯ (Pretest)	คะแนนหลังการใช้โปรแกรมฯ (Posttest)	คะแนนต่าง D	คะแนนสัมพัทธ์ GS
	36	36		
1	30	36	6	100%
2	27	33	6	66.67%
3	36	36	0	0
4	33	36	3	100%
5	36	36	0	0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เด็กคนที่	คะแนนก่อนการใช้ โปรแกรมฯ (Pretest) 36	คะแนนหลังการใช้ โปรแกรมฯ (Posttest) 36	คะแนนต่าง D	คะแนนสัมพัทธ์ GS
6	12	21	9	37.50%
7	36	36	0	0
8	36	36	0	0
9	30	36	6	100%
10	33	36	3	100%

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงผลการประเมินทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนการใช้โปรแกรมฯ พบว่า มีเด็ก 1 คนที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือได้ 21 คะแนน จาก 36 คะแนน และมีเด็กจำนวน 4 คนที่ได้คะแนนเต็มซึ่งก็เป็นคะแนนสูงสุดคือ 36 คะแนน หลังการทดลองมีเด็ก 1 คนที่ได้รับคะแนนต่ำที่สุดคือ 20 คะแนน และมีเด็ก 7 คนที่ได้คะแนนเต็มซึ่งเป็นคะแนนที่สูงที่สุดคือ 36 คะแนน และมีผลต่างก่อนและหลังการจัดโปรแกรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรม มากที่สุด 15 คะแนน และมีผลต่างน้อยที่สุดคือ 0 คะแนน มีเด็กคนที่ 3 5 7 และ 8 ที่ได้คะแนนก่อนและหลังการทดลองเท่ากัน และพบว่า มีเด็กได้คะแนนสัมพัทธ์ร้อยละ 100 มีจำนวนเด็กทั้งหมด 4 คน คือเด็กคนที่ 1 4 9 และ 10 ที่มีพัฒนาการในระดับสูงมาก มีเด็ก 1 คน (คือคนที่ 2) ที่ได้คะแนนสัมพัทธ์ร้อยละ 66.67 ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง และมีเด็ก 1 คน (คนที่ 6) ที่ได้คะแนนสัมพัทธ์ร้อยละ 37.50 ซึ่งมีคะแนนพัฒนาการระดับปานกลาง และมีเด็ก 4 คน (คือ คนที่ 3 5 7 และ 8) ที่มีคะแนนสัมพัทธ์ร้อยละ 0 คือพัฒนาการไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลยเนื่องจากเด็กทำคะแนนได้เต็มทั้งก่อนและหลัง

ตารางที่ 2 ผลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมฯ โดยรวม

N=10

	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนการใช้โปรแกรมฯ	36	30.20	9.40
หลังการใช้โปรแกรมฯ	36	34.10	5.04

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยโดยรวมหลังได้รับโปรแกรมฯ (34.10) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ (30.20)

สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมฯ ซึ่งมี 2 ตอน โดยตอนที่ 1 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินการซึ่งประกอบด้วยการประชุมสัมมนา ความเหมาะสมของระยะเวลา การให้คำแนะนำ ความเหมาะสมของกิจกรรม การเข้าถึงและการสื่อสารและรูปแบบการเสวนา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.30 จากคะแนนเต็ม 35 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และตอนที่ 2 ผู้ปกครองประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมของโปรแกรมฯ โดยรวมทุกชุดเท่ากับ 34.60 จากคะแนนเต็ม 35 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลวิจัยที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ใช้โปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารโดยรวม และ รายด้านหลังการใช้โปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฯ เนื่องจากกิจกรรมในชุดโปรแกรมส่งเสริมให้เด็กได้คิด ใช้ความจำอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ รวมถึงกระตุ้นให้เด็กขบขันขี้ใจ และ การยืดหยุ่นทางความคิด โดยเด็กต้องจดจำรูปแบบการทำกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมและนำมาปฏิบัติในครั้งถัดไปได้ถูกต้อง ลักษณะกิจกรรมมีหลายขั้นตอนที่เด็กต้องมุ่งมั่น จดจ่อทำงานสำเร็จ และสามารถอธิบายรูปแบบวิธีการที่ตนเองทำได้ สามารถยับยั้งตนเองไม่ให้ไปเล่นของเล่นหรือทำอย่างอื่นได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thanomchat (2023) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี โดยลักษณะของชุดกิจกรรมเป็นโดยใช้เกมเป็นฐาน พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมเด็กมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมและมีการคิดเชิงบริหารเพิ่มมากขึ้น

นอกเหนือจากโปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยออกแบบให้เด็กได้สัมผัส และใช้ความคิดความจำแล้ว โปรแกรมฯ ดังกล่าวยังเป็นโปรแกรมฯ ที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ โดยผู้ปกครองใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิด และทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารทั้ง 3 ด้านตามที่ผู้วิจัยแนะนำ ในขณะที่ผู้ปกครองทำกิจกรรมกับเด็ก และเด็กทำกิจกรรมเสร็จ ผู้ปกครองต้องให้แรงเสริมบวกที่เป็นการกล่าวชื่นชมที่ตัวเด็กและผลงานที่เด็กทำ เมื่อผู้ปกครองทำกิจกรรมครบแล้ว ผู้ปกครองจะได้รับดาวเพื่อสะสมแลกกับของรางวัล สอดคล้องกับการศึกษาของ Thohinung, Rojanaprasert & Sritakaew (2023) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของผู้ปกครองต่อทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความพร้อมของทักษะการคิดเชิงบริหาร พบว่า เด็กมีพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารพื้นฐานดีขึ้นทั้ง 3 ด้านเมื่อใช้โปรแกรมฯ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้**

1. ควรเพิ่มระยะเวลาให้ผู้ปกครองสามารถส่งคลิปบันทึกผลการทำกิจกรรมออกไปหรือเวลาในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น 10 – 15 นาที
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่ได้มาจากเด็กโดยตรง จะต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ชัดเจนในเรื่องการทำกิจกรรม ขั้นตอนในการทำ รูปแบบของการบันทึกคลิปวิดีโอ และการทำแบบประเมินฯ ให้ละเอียด สอบถามผู้ปกครองเป็นระยะถึงปัญหา อุปสรรคในการทำแต่ละกิจกรรม รวมถึงการตอบคำถามผู้ปกครองในแต่ละครั้งให้ละเอียดครบถ้วน
3. การจัดกิจกรรมควรมีสื่ออุปกรณ์ที่เพียงพอและมีความหลากหลาย เพื่อให้เด็กทุกคนได้เลือกแล้วนำไปทำกิจกรรมได้เองที่บ้าน และช่วยให้เด็กมีจินตนาการได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการควบคุมอารมณ์ การวางแผนและดำเนินการ การริเริ่มลงมือทำ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรพัฒนาและศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ หรือ ทักษะอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ผลของการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (SEL) ของเด็กปฐมวัย ผลของการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

References

- Bualuang, S. (2014). *phon khōng kanchai kem kan lenklang chæng thi mi to phruttkam ruammū khōng dek pathommawai* [effect of using outdoor games on preschool children's cooperative behaviors]. Master's thesis. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Chutabhakdikul, N. (Ed.). (2017). *kanphatthana læ hä khā ken māttra thān khruāngmū pramcēn kan khit chōeng bōrihān nai dek pathommawai* [Tool Development and Evaluation Criteria for Assessment of Executive Function in Early Childhood]. Nakhon Pathom: Institute of Molecular Biosciences, Mahidol University.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*. 64, 135-168. Retrieved from <https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-psych-113011-143750>

- Epstein, J. (2018). **School, family, and community partnerships, student economy edition: Preparing educators and improving schools**. Routledge.
- Fan & Chen. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. **Educational Psychology Review**. 13, 1-22.
- Kovács, K., Kovács, K. E., Bacskai, K., Békési, Z., Oláh, Á. J. & Pusztai, G. (2022). The effects and types of parental involvement in school-based sport and health programs still represent a knowledge gap: A systematic review. **International journal of environmental research and public health**. 19(19), 128-59.
- Kuptasontorn, S. (2004). **kānsuksā khwāmchūāman nai ton'ēng khōng dek pathommawai thī dai rap kānchat prasopkān kānlalēn phūmbān khōng Thai** [The study of Preschool Children's Self Confidence Through Thai Game Experience]. Master's thesis. Srinakharinwirot University.
- McLeod, S. (2023). **Vygotsky's Zone of Proximal Development**. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/zone-of-proximal-development.html>
- Plitponkarnpim, P. (2018). **lī yong lūk yāngrai haidai EF** [How to raise children to have EF]. Bangkok: Amarin printing and publishing.
- Rakluke. (2018). **thaksa samōng EF khū'arai** [Executive function]. Retrieved from <https://www.rlg-ef.com/ทักษะสมอง-ef-คืออะไร/>
- Seamkhumhom, D., Nookong, A., Rungamornrat, S. & Chutabhakdikul, N. (2019). **patchai thī mī khwāmsamphan kap kān khit choēng bōrihān khōng kok 'on wai rian** [Factors related to executive functions in preschool-aged children]. **Journal of Thailand Nursing and Midwifery Council**. 34(4), 80- 94.
- Skinner, B. F. (1948). 'Superstition' in the pigeon. **Journal of Experimental Psychology**. 38(2), 168-172.
- Srichan, J. & Tilkarayasurp, S. (2021). **phonkrathop chāk kānchai samātfōn nai dek pathommawai: botbāt khōng phayabān nai kān chūailuā duāē** [The effect of smartphone usage in early childhood: nursing role]. **Journal of MCU Nakhondhat**. 8(10), 114- 124.
- Thai Health Promotion Foundation. (2018). **khūmū phatthanā thaksa samōng EF Executive Functions samrap khū pathommawai** [EF Executive Functions program for early childhood teacher]. Bangkok: Matichon.

Thanomchat, W. (2023). k̄n̄phatthanā chut kitchakam k̄n̄riānrū dōi chai kēm pen thān phūa songsoēm k̄n̄ khit choēng bōrihān sō rap dek pathommawai nai chāngwat Chanthaburī [The development of learning activity package by using game-based learning for promoting executive function for early childhood in Chanthaburi province]. **Journal of Education Thaksin University**. 24(1), 44-56.

Thohinung, U., Rojanaprasert, P. & Sritakaew, N. (2023). phon khōng prokrēm k̄n̄ songsoēm phruttkam k̄n̄chat kitchakam khōng phū pok khōng tō thaksa k̄n̄ khit choēng bōrihān khōng kok 'on wai riān thī mī khwām phrōng khōng thaksa k̄n̄ khit choēng bōrihān [The Effects of Promoting Parental Activity Organizing Behaviors on Executive Function (EF) among Preschool Children with EF Impairment]. **Journal of The Royal Thai Army Nurses**. 24(1), 70-79.

การพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบ
และแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

DEVELOPMENT OF VIRTUAL INQUIRY SCIENCE LABORATORY AND
SCAFFOLDING INSTRUCTION MODEL TO ENHANCE SCIENTIFIC
LITERACY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

นภสร ศรีสมบัติ¹ และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ²
Napasorn Srisombat¹ and Praweenya Suwannatthachote²

^{1,2} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2} Master of Education in Educational Technology and Communications, Faculty of Education,
Chulalongkorn University
E-mail: suwanmalee11@gmail.com

Received: May 8, 2024
Revised: July 15, 2024
Accepted: August 1, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา และ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการสอนฯ 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนฯ 3) แบบทดสอบการรู้วิทยาศาสตร์ 4) เว็บไซต์ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สื่อเทคโนโลยี (2) กิจกรรมการเรียนรู้ (3) การเสริมต่อการเรียนรู้ และ (4) การประเมินผล และขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตั้งประเด็นคำถาม (2) ขั้นวางแผน (3) ขั้นปฏิบัติการ (4) ขั้นนำเสนอ และ (5) ขั้นสรุปผล มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพของรูปแบบการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.65, SD = 0.64) สามารถนำไปใช้ได้ 2. ผลของการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้วิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

การปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริง การเรียนรู้แบบสืบสอบ การเสริมต่อการเรียนรู้ การรู้วิทยาศาสตร์

ABSTRACT

This was a research and development study, and this study aimed to: 1) develop a virtual inquiry-based science laboratory and scaffolding instruction model to enhance scientific literacy of secondary students, and 2) study the effects of using the developed model of virtual inquiry-based science laboratory and scaffolding instruction to enhance scientific literacy of secondary students. The research sample consisted of 39 grade 10 students. The research instruments included 1) semi-structured interview form for experts, 2) lesson plans according to the developed instructional model, 3) scientific literacy tests, and 4) a virtual science laboratory website. The data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The research results showed that 1) the developed instructional model consisted of four components: (1) technology media, (2) learning activities, (3) learning scaffolding, and (4) assessment. The instructional steps consisted of five stages: (1) posing questions, (2) planning, (3) conducting laboratory work, (4) presenting results, and (5) drawing conclusions. Five experts evaluated the quality of the developed instructional model as very appropriate (\bar{X} = 4.65, SD = 0.64), and it could be implemented. 2) The effects of using the developed instructional model showed that students who learned with the developed instructional model had significantly higher mean scientific literacy scores after the experiment than before the experiment at the .05 level of statistical significance.

Keywords

Virtual Science Laboratory, Inquiry-based Learning, Learning Scaffolding, Scientific Literacy

ความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายสำคัญในการสอนวิทยาศาสตร์คือการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างไตร่ตรอง ตามสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ซึ่ง ประกอบด้วย 1) การอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นการรับรู้และประเมินคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเทคโนโลยี 2) การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นการอธิบายและประเมินคุณค่าของการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ และนำเสนอแนวทาง

ในการตอบคำถามอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ 3) การแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยาน ในเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นการมีความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล และข้อโต้แย้ง ในหลากหลายรูปแบบ และลงข้อสรุปทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริม การรู้วิทยาศาสตร์ต้องเป็นรูปแบบการมุ่งเน้นใช้ฐานความรู้ และระบบความคิดที่บูรณาการและ เชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตประจำวัน คือมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ ระบบการคิด อย่างมีเหตุผล ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อหล่อหลอมนักเรียนให้มีทักษะ การเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ และทักษะชีวิต โดยครูจะต้อง เปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ชี้แนะวิธีการเรียนรู้ วิธีคิดที่สามารถบูรณาการความรู้ และเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตประจำวันให้แก่ นักเรียน (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST], 2018)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นวิธีสอนที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้ กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาวิธีการ แก้ปัญหา และสามารถนำการแก้ปัญหามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน รูปแบบการสอนแบบสืบสอบเป็นการ จัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นกระบวนการที่นักเรียนเป็นผู้คิด ลงมือปฏิบัติตาม ความสนใจความถนัดและความสามารถของนักเรียนเอง (Khamanei, 2019) การเรียนลักษณะนี้นักเรียนจะ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน เป็นการเริ่มต้นด้วยปัญหาหรือคำถามและดำเนินการแก้ปัญหาโดยลงมือ ทดลองปฏิบัติจริง เพื่อจะช่วยให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการคิดที่สูงขึ้น สำหรับ การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มีข้อจำกัดสำหรับเนื้อหาที่มีการทำกิจกรรมการทดลองที่อาจเกิด อันตราย อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และเวลาที่จำกัดในการทดลอง การนำเทคโนโลยีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เสมือนจริง (Virtual science laboratory) มาใช้ เช่น การใช้โปรแกรมจำลองในการเรียนวิชาเคมี เรื่องการ ไทเทรตและการตกตะกอน ทำให้นักเรียนออกแบบวิธีแก้ปัญหา ทำการทดลองเสมือนจริง วิเคราะห์ผลลัพธ์ และสรุปผลได้ (Liu et al., 2022; Chindanurak, 2016) กิจกรรมการทดลองผ่านการจำลองโดยอาศัย ศักยภาพของเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนมาช่วยเสริมหรือลดข้อจำกัดใน กิจกรรมการเรียนวิทยาศาสตร์ เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และช่วยประหยัดเวลา สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ (Zurweni, Wibawa, & Erwin, 2017)

กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มีความซับซ้อน นักเรียนมักประสบกับความยุ่งยาก ในบางขั้นตอนของกระบวนการสืบสอบ แนวคิดหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ ของนักเรียน ได้แก่ การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) เป็นการแนะนำของผู้ที่มีความสามารถ หรือมีศักยภาพมากกว่า หรืออาจกล่าวว่าเป็นกลวิธีให้การช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถทำงานได้หรือ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เป็นการช่วยเหลือทั้งในแง่ของการให้แนวทางการกระตุ้น การเสริมแรง การสร้างความชัดเจน การสนับสนุน ซึ่งวิธีการช่วยเหลือดังกล่าวจะถูกลดลงหรือยกเลิกเมื่อนักเรียน ที่ได้รับการช่วยเหลือสามารถทำงานหรือแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้วช่วยให้นักเรียนทำงานที่ตน ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองได้สำเร็จ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (Gumilar, Sunarya, & Arifin, 2017; Sharma & Hannafin, 2007)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวในการพัฒนาการเรียนวิทยาศาสตร์และยังช่วยพัฒนาการรู้ วิทยาศาสตร์ โดยนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาใช้ในการเรียนการสอน และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ กำหนดเวลาทางการเรียนรู้ของตนเองในกิจกรรมสืบสอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ที่มี ความสำคัญต่อความสำเร็จในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัศึกษามีองค์ประกอบและขั้นตอนการสอน อย่างไร
2. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและ แบบเสริมต่อการเรียนรู้มีคะแนนการรู้วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบ เสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบ และแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

- งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้
- ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบ และแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
- 1.1 ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการสอนจากการวิเคราะห์ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน แบบสืบสอบ แบบเสริมต่อการเรียนรู้ การปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริง และการรู้วิทยาศาสตร์
 - 1.2 สัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 10 คน โดยเป็นครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และมีประสบการณ์ในการสอนอยู่ ในช่วงระหว่าง 3-30 ปี สัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนและองค์ประกอบ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อ เทคโนโลยี ในการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้ร่าง รูปแบบการสอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สื่อเทคโนโลยี 2) การเสริมต่อการเรียนรู้ 3) กิจกรรมการ-เรียนรู้ 4) การประเมินผล มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนประเด็น คำถาม 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นปฏิบัติการ 4) ขั้นนำเสนอ และ 5) ขั้นสรุปผล
 - 1.3 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการสอนไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน จำแนกผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา จำนวน 4 คน ด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับ 1) ขั้นตอนการสอนของรูปแบบฯ และองค์ประกอบ ได้รับ

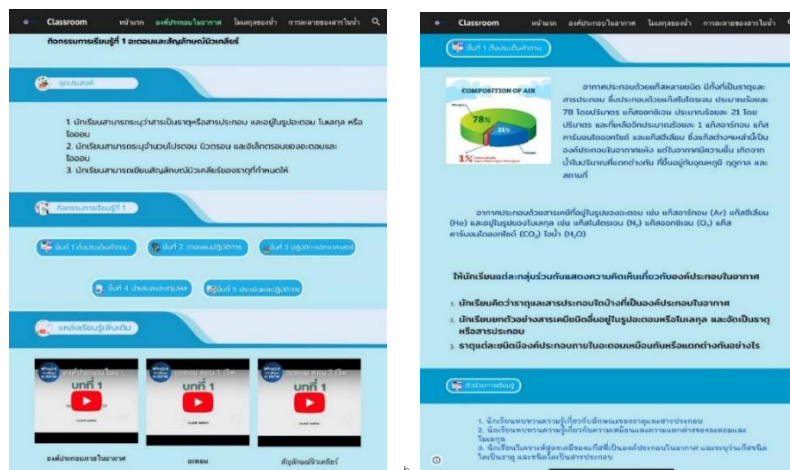
ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ประเด็นที่ 1 ปรับคำในขั้นตอนให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหามากขึ้น
ประเด็นที่ 2 ควรระบุกิจกรรมปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงในรูปแบบให้ชัดเจน

1.4 ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอนที่ปรับแก้แล้ว ทำการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่ารูปแบบมี ความเหมาะสมในการนำไปใช้ และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ในขั้นนำเสนอและสรุปผลควรมีการเพิ่มเติมความรู้ และการใช้คำถามผ่านกระบวนการสืบสอบเพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างความรู้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการทดลอง ผู้วิจัยจึงขอมูลนำไปปรับปรุงรูปแบบการสอนก่อนไปใช้ทดลอง

1.5 ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น ในรายวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง อากาศและน้ำ จำนวน 8 สัปดาห์ ทั้งหมด 24 คาบ เรียน และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำการประเมินความสอดคล้องวัตถุประสงค์ ของงานวิจัย พบว่าความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.81 SD = 0.34)

1.6 ผู้วิจัยพัฒนาแบบทดสอบการรู้วิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 19 ข้อ โดยกำหนดรูปแบบข้อสอบเป็น 1) แบบปรนัย จำนวน 8 ข้อ 2) แบบเลือกตอบเชิงซ้อน จำนวน 4 ข้อ และ 3) แบบเขียนตอบปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ นำแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นไปทดสอบกับ นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน วิเคราะห์ค่าความยากง่ายได้ 0.2-0.75 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.70 ซึ่งแสดงว่าข้อสอบสามารถนำไปใช้ได้

1.7 ผู้วิจัยออกแบบเว็บไซต์ตามรูปแบบการสอนฯ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) องค์กรประกอบในอากาศ 2) โมเลกุลของน้ำ 3) การละลายของสารในน้ำ ในแต่ละกิจกรรมมีการ ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริง โดยใช้เครื่องมือจากเว็บ PhET Interactive Simulations ได้แก่ 1) การสร้างอะตอม 2) โมเลกุล 3) การละลายของสารในน้ำ จากนั้นประเมินคุณภาพสื่อด้านเนื้อหา และประเมินคุณภาพสื่อด้านการออกแบบเว็บไซต์ด้วยแบบประเมิน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน พบว่า คุณภาพสื่อด้านเนื้อหาเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.76, SD = 0.57) และคุณภาพ สื่อด้านการออกแบบเว็บไซต์มีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.60, SD = 0.50)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ตามรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบ และแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการใช้การรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

การทดลองใช้รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) มีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One Group Pretest - Posttest Design) มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนที่เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) จำนวน 1 ห้องเรียน จาก 7 ห้องเรียน ที่เรียนในแผนการเรียน ศิลป์-ภาษา เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โดยการทดลองรูปแบบการสอนฯ ระยะเวลา 8 สัปดาห์

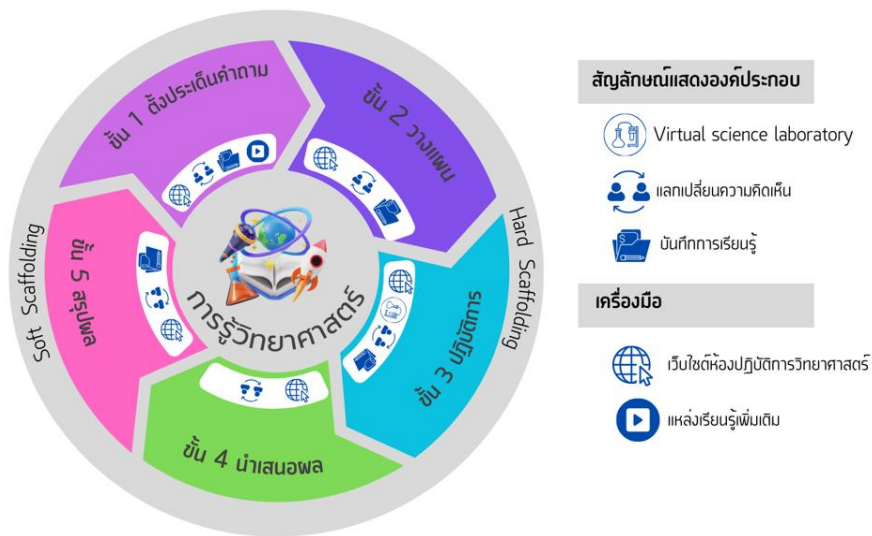
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป

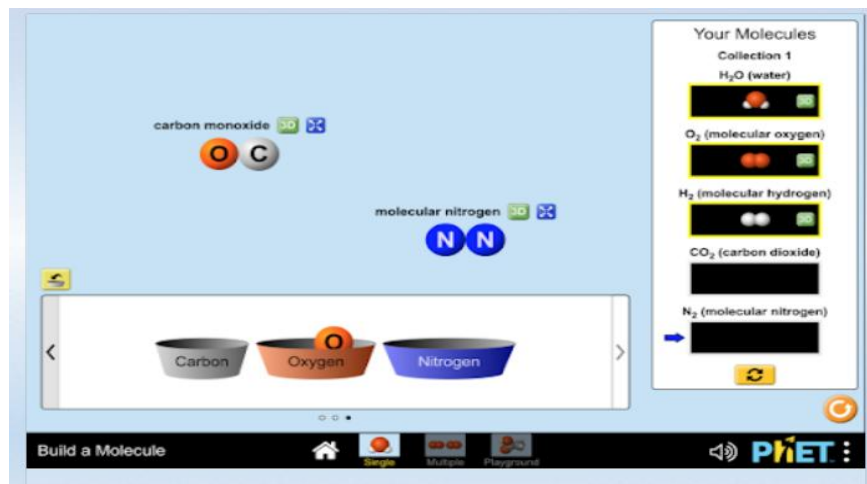
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ t-test dependent

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกับการเรียนการสอนบนเว็บไซต์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สื่อเทคโนโลยี 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 3) การเสริมต่อการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผลและขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนประเด็นคำถาม 2) ขั้นตอนวางแผน 3) ขั้นตอนปฏิบัติการ 4) ขั้นตอนนำเสนอ และ 5) ขั้นตอนสรุปผล ซึ่งผลการประเมินรูปแบบการสอนฯ ที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นว่าภาพรวมของรูปแบบการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับดีมาก สามารถนำไปใช้ได้ (\bar{X} = 4.65 SD = 0.64) โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2 และในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้ PhET Interactive Simulations สำหรับใช้ในการปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเครื่องมือนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ทดลองเสมือนจริงและมีการเรียนรู้ในกิจกรรมตามรูปแบบการสอนฯ ได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

ภาพที่ 3 สื่อปฏิบัติการเสมือนจริงเรื่อง การสร้างอะตอม ของ PhET Interactive Simulations ที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. ผลการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาโดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนการรู้วิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนการรู้วิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P-value
ก่อนเรียน	26	13.43	2.41	13.521	000*
หลังเรียน	26	19.18	3.70		

* P-value < 0.05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
 รูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้พัฒนาขึ้นเพื่อบ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนมีทักษะการรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบกิจกรรมการเรียนการสอนมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สื่อเทคโนโลยี เป็นการใช้สื่อปฏิบัติการเสมือนจริงมาเพื่อประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ การออกแบบขั้นตอนในการหาคำตอบทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะสถานการณ์หรือการทดลองที่ไม่สามารถทดลองได้จริงในห้องทดลอง เช่น การทดลองฟิสิกส์เสมือนจริง ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการ ทักษะที่ครอบคลุม และทักษะการไตร่ตรองในเชิงลึกของการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ และยังพบความแตกต่างในการพัฒนาทักษะการหาคำตอบทางวิทยาศาสตร์ในระหว่างนั้นด้วย (Wang, Guo, & Jou, 2015; Chung Liu et al., 2022) ผู้วิจัยได้พิจารณาใช้สื่อปฏิบัติการเสมือนจริงของ PhET-Interactive Simulations เพื่อใช้ในการหาคำตอบในกระบวนการสืบสอบ (Jansoon & Rakkbarmung, 2018) การใช้สื่อปฏิบัติการเสมือนจริงช่วยให้นักเรียนเข้าใจการทดลองแต่ละขั้นตอนไม่เพียงแต่เพื่อดูจากสมมติฐาน การตีความผลการทดลอง แนวทางแบบภาพรวมจะช่วยเพิ่มความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่มีความซับซ้อนได้ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมในการเรียนการสอนบนเว็บไซต์ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตั้งประเด็นคำถาม 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นปฏิบัติการ 4) ขั้นนำเสนอ และ 5) ขั้นสรุปผล (Nakraksa, 2019; Styawan & Arty, 2021) การใช้ระบบจัดการการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน สามารถติดต่อสื่อสาร ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น นักเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ทุกที่ทุกเวลา 3) การเสริมต่อการเรียนรู้ ในขั้นตอนการเรียนการสอนนี้มีการจัดการเสริมต่อการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือแบบที่ 1 การเสริมต่อการเรียนรู้แบบปรับเปลี่ยน เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนในชั้นเรียนและการติดต่อผ่านเครื่องมือสื่อสาร เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนหรือเมื่อนักเรียนต้องการ และแบบที่ 2 การเสริมต่อการเรียนรู้แบบคงที่ เป็นการออกแบบวิธีการ

หรือเครื่องมือในบทเรียนบนเว็บ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ประกอบด้วย (1) การจัดโครงสร้างของงานให้เป็นขั้นตอน (2) การจัดพื้นที่ให้นักเรียนบันทึกการเรียนรู้ (3) การใช้คำถาม การแนะนำ เพื่อช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาได้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงานที่มีความซับซ้อนได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยสนับสนุนและชี้แนะในกระบวนการสืบสอบ (Mueangpud, 2019; Gonulal & Loewen, 2018) 4) การประเมินผลการรู้วิทยาศาสตร์ เป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ระบุถึง (1) การอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ (2) การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (3) การแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ (IPST, 2018) รูปแบบการสอนนี้ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถศึกษาและทำการทดลองได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา ช่วยกระตุ้นความสนใจทำการทดลองด้วยรูปแบบสื่อที่ทันสมัย โดยในรูปแบบการสอนนี้มีการจัดให้นักเรียนได้เผชิญกับคำถาม การวางแผน การทดสอบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการช่วยสนับสนุนโดยครูเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหนือระดับความสามารถของตนเอง ช่วยทำให้การทำงานในแต่ละขั้นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 ศึกษาผลของการใช้การรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

การนำรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ(เคมี) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 24 คาบเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้รูปแบบการสอน ได้ใช้กระบวนการสอบแบบสืบสอบ ซึ่งมีขั้นตอนการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ ดังนี้

ในการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ครูผู้สอนได้อธิบายวิธีการใช้เครื่องมือบนเว็บไซต์เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวในการศึกษาเนื้อหา และการส่งงานและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน และมีทดสอบก่อนเรียนวัดการรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อจำแนกผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนการรู้วิทยาศาสตร์ระดับต่ำ ปานกลางและสูง จากนั้นแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยคละความสามารถของนักเรียน ในขั้นที่ 1 ตั้งประเด็นคำถาม ได้กำหนดสถานการณ์และตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้สืบสอบหาความรู้ ขั้นนี้ถือเป็นขั้นที่จะทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ สามารถออกแบบกระบวนการสืบสอบหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในขั้นที่ 2 ขึ้นวางแผน ขั้นนี้นักเรียนตอบคำถามที่ครูกำหนดไว้ เพื่อเป็นการวางแผนในการปฏิบัติการ ในขั้นนี้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นได้ ทำให้นักเรียนสามารถวางแผนการออกแบบการทดลองที่เหมาะสมเพื่อตอบคำถาม ในขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่นักเรียนได้ทดสอบปฏิบัติการเสมือนจริงใน PhET Interactive Simulations ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้การปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนทำความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น และจากการได้

ทดสอบเสมือนจริงนี้การประเมินว่าการทดลองที่ได้ออกแบบไว้นั้นเหมาะสมสำหรับการตอบคำถามตามที่วางแผนไว้ ในขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอ ขั้นนี้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการสืบสอบมาช่วยกันนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเมื่อมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันหลาย ๆ คน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ชัดเจนมากขึ้น นักเรียนมีการตีความและนำความรู้จากแหล่งนำเชื่อถือและข้อสรุปที่ได้จากหลักฐานที่ปรากฏในขั้นที่ 3 มาอธิบายอย่างมีเหตุผล ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป นักเรียนนำองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการสืบสอบมาสรุป จากขั้นตอนการสอนส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้งในด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ด้านการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และด้านการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัย Chantraukrit (2013) ได้นำการสอนแบบสืบสอบโต้แย้งและแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การใช้แบบจำลองยังช่วยส่งเสริมศักยภาพโดยใช้ข้อมูลและหลักฐานมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติได้อย่างมีเหตุผล วิธีการสอนแบบสืบสอบเป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมความสำเร็จในการเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพ (Lazonder & Harmsen, 2016) จากกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบในรูปแบบการสอน นอกจากจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ ยังทำให้นักเรียนมีทักษะวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น เช่น ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง และ ทักษะการตีความหมายและลงข้อมูล ตลอดจนสามารถกระตุ้นและเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในองค์ความรู้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัย (Nganiem & Eiamguaw, 2021) ที่ได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นการแสดงความสามารถของนักเรียนในการอธิบายปรากฏการณ์เชิงวิทยาศาสตร์ ออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อตอบสนองและแก้ปัญหาได้ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ นักวิจัยหรือครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้โดยคำนึงถึงการให้ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน และวางแผนกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนมีทักษะและส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้

2. ในระหว่างการทดลองคาบปฐมนิเทศ พบว่า เป็นช่วงเวลาที่จำเป็นสำหรับทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับเครื่องมือ ดังนั้น ควรให้เวลาและความสำคัญกับการทดลองใช้เครื่องมือ ตลอดจนการปรับลักษณะการเรียนรู้ใหม่แก่ผู้เรียนภายใต้คำแนะนำในการเรียนรู้จากครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้พัฒนารูปแบบการสอนที่ออกแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและบนเว็บไซต์ออนไลน์ พบว่า สามารถส่งเสริมสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ได้ จึงควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงแบบสืบสอบและแบบเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

2. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้การปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เสมือนจริงมาใช้ ผู้วิจัยพบว่ามีตัวแปรอื่นที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

References

- Chantraukrit, P. (2013). *kānphatthana rūpbāp kān rian kānsōk dōi būn nā kān rūpbāp kān sūp sōp bāp toyāng læ nāokhit kānriānrū dōi chai bāpchamlōng pen thān phūā scēm sāng samatthana kān rū wittayāsāt læ khwām mī hēthphon khōng nakriān matthayommasuksā tōt ton* [Development of an instructional model by integrating the argument-driven inquiry model and model-based learning approach to promote scientific literacy competencies and rationality of lower secondary school students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.
- Chindanurak, T. (2016). *nawattakam læ sū nāi kānchāt kān rian kānsōk wittayāsāt nāi satawat thī yīsip ‘et* [Innovation and Media in Science Teaching and Learning in the 21st Century]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(1), 1906 – 3431.
- Chung, L. et al. (2022). Augmenting the effect of virtual labs with "teacher demonstration" and "student critique" instructional designs to scaffold the development of scientific literacy. *Instructional Science*. 2022(50), 303–333.
- Gonulal, T. & Loewen, S. (2018). Scaffolding technique. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*. (2018), 1-5.
- Gumilar, A., Sunarya, Y. & Arifin, M. (2017). *Developing Chemistry Teacher’s Ability to Design Inquiry-based Lab through Scaffolding type of Teacher Training Program*. Paper presented at the Journal of Physics. Conference Series.
- Jansoon, N. & Rakbamrung, N. (2018). *khwāmru nūhā phasān wittayāsāt læ theknōlōyī nāi hō ‘ong rian khēmī dōi chai sathān kān lōng bāp mī pati samphan khōng PhET [TPACK in chemistry classroom using PhET interactive simulations]*. *Journal of Science and Science Education*. 1(1), 109-121.
- Khamanei, T. (2019). *Sāt kānsōk: ‘ing khwām rūphūākānchāt krabū ān kānriānrū: thīmī prasitthiphāp* [Knowledge for Learning]. ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Lazonder, A. & Harmsen, R. (2016). Inquiry-based learning. **International Encyclopedia of Education**, 4th edition, Volume 6.
- Liu, L. et al. (2022). Supporting students' inquiry in accurate precipitation titration conditions with a virtual laboratory tool as learning scaffold. **Education for Chemical Engineers**. 38(1), 78–85.
- Mueangpud, A. (2019). **kānphatthana mā bai 'æ pō phali khōchan bāp chuai sōm sakkayaphap kānriānrū dōi chai nāokhit kānriānrū tām sathanakān pen thān phūa sōmsāng samatthana kānchatkān thāng kāngōen samrap yaowachon** [Development of a mobile scaffolding application in scenario-based learning to promote youth financial management competency]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.
- Nakraksa, R. (2019). **kānphatthana rūpbāp kānchatkān suksā noḵ sathanthī sē mūr nōḡwō bok ra būan kān sūp sōp lāe phānthī bāp sām miti thāng phūmisāt phūa sōmsāng kān rūrūang phūmisāt samrap nakriān matthayommasuksā tōn plāi** [Development of virtual field trip model with geographic inquiry process and 3d map to enhance geo-literacy for upper secondary school students]. Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Nganiem, W. & Eiamguaw, P. (2021) **phon kānchatkān riānrū bāp sūpsō hākhwām rūthī mī tō thaksa krabūankān thāng witthayāsāt khōng nak riān namat yom suksā pī thī hā** [The effects of inquiry learning cycle on science process skills of mathayom suksa 5 students]. **Journal of graduate research**. 12(1), 55-67.
- Sharma, P. & Hannafin, M. (2007). Scaffolding in technology-enhanced learning environments. **Interactive Learning Environments**. 15(1), 27-46.
- Styawan, A. & Arty, I. (2021). **Inquiry-based learning and problem-based learning: which one has better effect on students critical thinking skills profile of thermochemistry**. Paper presented at the Journal of Physics: Conference Series. The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2018). **phonkānpramōenPISASōngphansiphaWitthayāsātKāra 'ānlāekhanitsāt** [PISA 2015 assessment results]. Retrieved form <http://www.ipst.ac.th>
- Wang, J., Guo, D. & Jou, M. (2015). A study on the effects of model-based inquiry pedagogy on students' inquiry skills in a virtual physics lab. **Computers in Human Behavior**. 49(1), 658–669.
- Zurweni, Wibawa, B. & Erwin, T. (2017). Development of collaborative-creative learning model using virtual laboratory media for instrumental analytical chemistry lectures. **Paper presented at the AIP Conference Proceedings**.

การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้
ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้
เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF PROBLEM-SOLVING ABILITY USING FLIPPED
CLASSROOM TOGETHER WITH INQUIRY-BASED LEARNING ON THE TOPIC
OF GAS FOR 11TH GRADE STUDENTS

พัชระ จำปานา¹ และพรณวีไล ดอกไม้²
Phatchara Champana¹ and Panwilai Dokmai²

^{1,2} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
^{1,2} Master of Education Program in Science Education, Maha Sarakham Rajabhat University
E-mail: 658210300103@rmu.ac.th

Received: June 17, 2024
Revised: August 30, 2024
Accepted: September 3, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 2) แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาแบบอัตนัย 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน 4) แบบบันทึกอนุทินของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ดังต่อไปนี้ วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 23 คน มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 49.74 ($\bar{x} = 11.94$, $SD = 6.04$) วงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 17 คน มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 59.06 ($\bar{x} = 14.17$, $SD = 3.65$) วงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 6 คน มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 70.10 ($\bar{x} = 16.82$, $SD = 2.72$) และวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 100 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 78.47 ($\bar{x} = 18.83$, $SD = 1.17$) นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มีจำนวนลดลงในทุกวงจรปฏิบัติการ แสดงว่าการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนได้

คำสำคัญ

แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

ABSTRACT

This was an action research study that aimed to develop problem-solving ability using the Flipped Classroom concept together with the Inquiry-Based Learning model on the topic of Gas for 11th-grade students to pass the criteria of 70 percent. The target group consisted of 32 11th-grade students in the first semester of the 2023 academic year at Jaturamit Witthayakhan School, Khon Kaen Province. The research instruments were 1) four Lesson plans of Flipped Classroom together with Inquiry-Based Learning, 2) problem-solving ability tests, 3) student learning behavior observation forms, and 4) student reflective journals. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

The research results showed that after implementing learning management using the Flipped Classroom concept together with the Inquiry-Based Learning model, students developed their problem-solving ability as follows: Action Cycle 1: 23 students did not pass the 70% criteria, with a total score of 49.74% (\bar{x} = 11.94, SD = 6.04). In Action Cycle 2, 17 students did not pass the 70% criteria, with a total score of 59.06% (\bar{x} = 14.17, SD = 3.65). In Action Cycle 3, 6 students did not pass the 70% criteria, with a total score of 70.10% (\bar{x} = 16.82, SD = 2.72), and in Action Cycle 4, all students passed the 70% criteria, accounting for 100%, with a total score of 78.47% (\bar{x} = 18.83, SD = 1.17). The number of students who did not pass the criteria decreased in every action cycle, indicating that learning management using the Flipped Classroom concept together with the Inquiry-Based Learning model could develop students' problem-solving abilities.

Keywords

Flipped Classroom Concept, Inquiry-Based Learning Model, Problem-Solving Ability

ความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และกระบวนการจากวิธีการสังเกต สืบเสาะหาความรู้ และทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ เพื่อให้เข้าใจหลักการ ทฤษฎี และกฎที่เป็นพื้นฐานในวิชาวิทยาศาสตร์ เข้าใจขอบเขตของธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าและคิดค้นทางเทคโนโลยี สามารถพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ

ความสามารถในการแก้ปัญหา การจัดการ ทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการตัดสินใจ สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม สารเคมี ที่ต้องการให้นักเรียนเข้าใจถึงเรื่อง กฎต่าง ๆ ของแก๊ส และสมบัติของแก๊ส ระบุปัญหา ตั้งคำถามที่จะสำรวจตรวจสอบ โดยมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สืบค้นข้อมูลจากหลายแหล่ง แสดงถึงความสนใจ มุ่งมั่น รับผิดชอบ รอบคอบ และซื่อสัตย์ ในการสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้เครื่องมือ และวิธีการที่ได้ผล ถูกต้อง เชื่อถือได้ มีเหตุผล เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าในการค้นพบความรู้ พบคำตอบ หรือแก้ปัญหาได้ (Office of the Basic Education Commission, 2017)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนควรได้เรียนวิทยาศาสตร์ในแนวทางที่ใกล้เคียงกับ การทำงานของนักวิทยาศาสตร์มากที่สุด ควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ บุคลิกภาพ และเจตคติของนักเรียน โดยคณะอนุกรรมการสถาบันวิจัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Research Council) ระบุว่า การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีที่นักวิทยาศาสตร์นำมาใช้ ในการศึกษาปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ และนำเสนอคำอธิบายตามหลักฐานที่ได้รับ มีกิจกรรมที่ หลากหลาย ประกอบด้วย การสังเกต การตั้งคำถาม การวางแผนเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การตีความหมายข้อมูล การสรุปผล และการนำเสนอข้อมูล วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จึงเป็น วิธีที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่นำมาใช้ในการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ (Chomchid, 2019) ช่วยส่งเสริมให้ นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะทางปัญญา มีความฉลาดรู้ดิจิทัล นักเรียนและครูสามารถร่วมวางแผนการเรียน การวัดและประเมินผล ทำกิจกรรมและปฏิบัติการ ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะ สำคัญในศตวรรษที่ 21 จนเกิดสมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ในชีวิตได้อย่างเป็นระบบ พัฒนานักคิด นักแก้ปัญหา และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต เชื่อมมั่นและ ศรัทธาในความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2017)

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาในวิชาวิทยาศาสตร์เป็นการใช้ข้อความที่เป็นรูปแบบ ระบุเป็นขั้นตอน ลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก โดยใช้คำถามที่เป็นภาษาระบุถึงพฤติกรรม ที่ต้องการ ให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบความเป็นเหตุเป็นผลของคำตอบ ที่ได้มาได้ การแก้โจทย์ปัญหาทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยเฉพาะการเรียนรายวิชาเคมี ที่นักเรียนจะต้องวิเคราะห์ปัญหาและนำกระบวนการแก้ปัญหาที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในการคำนวณโจทย์ปัญหาและประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันได้ หากนักเรียนมีกระบวนการ แก้ปัญหาที่ดีจะส่งผลให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น เกิดคุณลักษณะและเจตคติที่ดี (Rattanauthaikul & Ladachart, 2022) ซึ่ง Polya (1945, cited in Charlie & Pruekpramool, 2019) ระบุว่า การแก้ โจทย์ปัญหาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) การทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา 2) วางแผน 3) ดำเนินการ ตามแผน และ 4) การมองย้อนกลับ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือระดมความคิดเห็น ร่วมกัน ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่ออภิปรายให้ผู้อื่น รับทราบและสามารถถ่ายทอดวิธีการแก้ปัญหามาตรฐานไปสู่การแก้ปัญหาโดยทั่ว ๆ ไป (Saelueng, 2014)

ผู้วิจัยทำการสำรวจความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวนทั้งหมด 32 คน โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาการ จังหวัดขอนแก่น ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 พบว่า มีนักเรียนจำนวน 32 คน ที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนร้อยละเฉลี่ย 38.67 และจากการตรวจแบบทดสอบของนักเรียนแล้วทำให้ทราบสาเหตุว่า นักเรียนขาดทักษะการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ไม่สามารถระบุได้ว่าสถานการณ์โจทย์กำหนดอะไรให้ โจทย์ถามหาอะไร มีความเข้าใจความหมายตัวแปรคลาดเคลื่อน ไม่สามารถตีความหมายข้อมูลในโจทย์ได้ รวมทั้งยังขาดความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น ทำให้มีอุปสรรคในการดำเนินการหาคำตอบ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมาไม่ดีเท่าที่ควร จนทำให้นักเรียนบางคนไม่ชอบเรียนวิชาเคมี รู้สึกว่าเนื้อหาวิชายากเกินไป ไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่า ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับการแก้โจทย์ปัญหา การส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จึงต้องมีการจัดกิจกรรมและแบบฝึกที่สนับสนุนทักษะการคิดเชิงคำนวณ ฝึกแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจนกลายเป็นทักษะความรู้เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งพื้นฐานคณิตศาสตร์เป็นเสมือนเครื่องมือในการหาคำตอบของการแก้โจทย์ปัญหารายวิชาเคมี ซึ่งทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างมากต่อการเรียนวิชาเคมี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา พบว่า แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นอีกหนึ่งวิธีการเรียนแนวใหม่ที่ฝึกตำราการสอนแบบเดิมมีองค์ประกอบสำคัญที่เกิดขึ้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย และการสาธิตและประยุกต์ใช้ ห้องเรียนกลับด้านช่วยให้เกิดการเปลี่ยนวิธีการสอนของครูเพื่อใช้เทคโนโลยีการเรียนที่นักเรียนในยุคสมัยใหม่ชอบและช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ชวนขวยหาความรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู เพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง สอดคล้องกับที่ Phoodee, Sompita, Bootdeevong, Wadeesirisak, Udomdechawet & UTaisan (2024) กล่าวว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการบูรณาการห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เครื่องมือดิจิทัลผ่านห้องเรียนเสมือนจริงให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยครูต้องเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก และสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะกระบวนการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sukontorn (2018) ที่พบว่า การใช้ห้องเรียนกลับด้านในวิชาเคมี สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้จริง เนื่องจากการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน นักเรียนแต่ละคนสามารถเข้าไปศึกษาเนื้อหาจากวิดีโอการสอนได้อย่างไม่จำกัด ทำให้นักเรียนซึ่งมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน มีอิสระในการกำหนดแนวทางการเรียนด้วยตนเอง

จากการศึกษาความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา รายวิชาเคมี 4 เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยนำรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน แทรกในแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีการนำเทคโนโลยีออนไลน์ที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อกลางการเรียนนอกห้องเรียน ด้วยหวังว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ใหม่หรือขยายความรู้เดิมที่มีอยู่ให้เกิดความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น รวมถึงมุ่งเน้นพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา อีกทั้งจะทำให้นักเรียนเกิดความสุข มีความสนุกกับบทเรียน สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

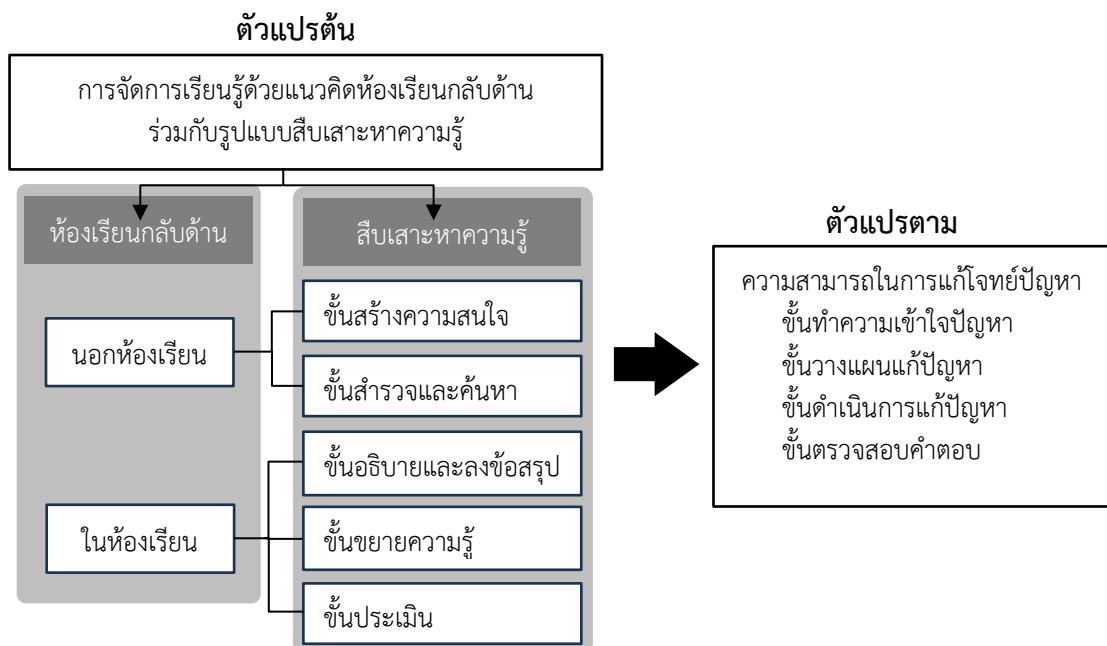
โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะพัฒนาอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เป็นกลุ่มนักเรียนที่เกิดปัญหาแสดงถึงความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาในวิชาเคมี จำนวน 32 คน

เครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎของบอยล์และกฎของชาร์ล วงจรปฏิบัติการที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎของเกย์-ลูสแซกและกฎรวมแก๊ส วงจรปฏิบัติการที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎของอาโวกาโดรและกฎแก๊สอุดมคติ วงจรปฏิบัติการที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎความดันย่อยของดอลตัน แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเหมาะสมเท่ากันทุกแผน คือ 4.79 โดยมีรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้

ขั้นการจัดการเรียนรู้		กิจกรรมห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้
นอกห้องเรียน	ขั้นสร้างความสนใจ	นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองบนห้องเรียนออนไลน์ CANVA เกมการเรียนรู้เพื่อทบทวนความรู้เดิม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนกระดานถามตอบออนไลน์
	ขั้นสำรวจและค้นหา	นักเรียนทำใบกิจกรรมร่วมกับการศึกษาสถานการณ์จำลอง การทดลองอย่างง่ายและฝึกการแก้โจทย์ปัญหาตามความสามารถของตนเอง พร้อมสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้
ในห้องเรียน	ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป	นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการคำตอบของกระดานถามตอบออนไลน์ และข้อค้นพบที่ได้จากนอกห้องเรียนร่วมกันในชั้นเรียน
	ขั้นขยายความรู้	นักเรียนร่วมกันอภิปรายองค์ความรู้ที่เกิดเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่โจทย์ปัญหาพร้อมฝึกความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาจากใบงาน
	ขั้นประเมิน	นักเรียนร่วมกันประเมินความถูกต้องที่พบจากการแก้โจทย์ปัญหาพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อวางแผนในการเรียนรู้นอกห้องเรียนครั้งถัดไปของตนเอง

2. แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แก๊ส เป็นแบบอัตนัยจำนวน 8 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีข้อคำถามทั้งหมด 4 ขั้นตอนย่อย ขั้นตอนละ 3 คะแนน รวมสถานการณ์ละ 12 คะแนน เมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติการใช้แบบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหา 2 สถานการณ์ โดยแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC เท่ากับ 1 ในทุกข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.61-0.67 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43-0.54 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.86

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นตรวจสอบคำตอบ

4. แบบบันทึกอนุทินของนักเรียน หลังการจัดการเรียนการสอนแต่ละวงจรปฏิบัติการ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่
ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตและขั้นการสะท้อนผล จำนวน 4 วงจรปฏิบัติการ ดังนี้

1. ขั้นวางแผน สสำรวจสภาพแวดล้อมและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน โดยใช้ แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาแบบอัตนัย เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ เพื่อคัดเลือกนักเรียน
กลุ่มเป้าหมายและหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่
เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา กำหนดเนื้อหาขอบเขตเนื้อหาและดำเนินการ
สร้างเครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหา
ความรู้ แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ระหว่าง
การจัดการเรียนการสอน และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน หลังการจัดการเรียนการสอนแต่ละวงจร
ปฏิบัติการ นำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเหมาะสม และดำเนินการ
ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ขั้นปฏิบัติการ นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคน โดยเริ่มจาก
วงจรปฏิบัติการที่ 1 ไปจนถึงวงจรปฏิบัติการที่ 4

3. ขั้นการสังเกต ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
การเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และวิเคราะห์ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา
จากการตอบแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทั้ง 4 ชุด หลังสิ้นสุดในแต่ละวงจรปฏิบัติการ
นักเรียนสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนการสอนแต่ละวงจรปฏิบัติการในแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน

4. ขั้นการสะท้อนผล วิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผลจากแบบวัดความสามารถในการแก้
โจทย์ปัญหา แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียนในแต่ละ
วงจรปฏิบัติการ เพื่อนำมาปรับปรุงและออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและ
เป็นไปตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน
ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้โดยวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และทำการสะท้อนผลการประเมินผลในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาแบบอัตนัย จำนวน
2 สถานการณ์ ทำเมื่อเสร็จสิ้นแต่ละวงจรปฏิบัติการ แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา
ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยนักเรียนจะต้องมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ในแต่ละ
วงจรปฏิบัติการ จนครบ 4 วงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้กรอบการประเมินความสามารถในการแก้โจทย์
ปัญหาตามแนวคิดของ Polya 4 ขั้นตอน การตรวจให้คะแนน จำแนกเกณฑ์ความสามารถในการแก้โจทย์
ปัญหาเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา	ระดับ	ลักษณะการแก้โจทย์ปัญหา
ขั้นทำความเข้าใจปัญหา	ดีมาก (3)	วิเคราะห์และทำความเข้าใจสถานการณ์ บอกสิ่งที่สถานการณ์กำหนดให้ และเขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วยได้ถูกต้องและครบถ้วน
	ดี (2)	วิเคราะห์สถานการณ์ บอกสิ่งที่สถานการณ์กำหนดให้ และเขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วย ผิดหรือไม่ครบ 1 จุด
	พอใช้ (1)	วิเคราะห์สถานการณ์ บอกสิ่งที่สถานการณ์กำหนดให้ และเขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วย ผิดหรือไม่ครบมากกว่า 2 จุดขึ้นไป
	ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนสิ่งที่สถานการณ์กำหนดให้ และไม่เขียนสัญลักษณ์ทางเคมีและไม่ระบุหน่วย
ขั้นวางแผนแก้ปัญหา	ดีมาก (3)	ระบุสิ่งที่สถานการณ์ต้องการทราบ เลือกใช้สมการเคมีได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วยได้ถูกต้องและครบถ้วน
	ดี (2)	ระบุสิ่งที่สถานการณ์ต้องการทราบ เลือกใช้สมการเคมีและเขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วย ผิดหรือไม่ครบ 1 จุด
	พอใช้ (1)	ระบุสิ่งที่สถานการณ์ต้องการทราบ เลือกใช้สมการเคมีและเขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วย ผิดหรือไม่ครบมากกว่า 2 จุดขึ้นไป
	ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนสิ่งที่สถานการณ์ต้องการทราบ เลือกใช้สมการเคมีผิด ไม่เขียนสัญลักษณ์ทางเคมีและไม่ระบุหน่วย
ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา	ดีมาก (3)	เขียนค่าตัวเลขลงตำแหน่งของตัวแปรในสมการได้ถูกต้องและครบถ้วน ดำเนินการทางคณิตศาสตร์จนได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง เขียนสัญลักษณ์ทางเคมี พร้อมระบุหน่วยได้ถูกต้องและครบถ้วน
	ดี (2)	เขียนค่าตัวเลขลงตำแหน่งของตัวแปรในสมการได้ถูกต้องและครบถ้วน ดำเนินการทางคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน
	พอใช้ (1)	เขียนค่าตัวเลขลงตำแหน่งของตัวแปรในสมการผิดตำแหน่งหรือไม่ครบถ้วน 2 จุดขึ้นไป ดำเนินการทางคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน จนได้มาซึ่งคำตอบที่ผิด
	ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนตัวเลขลงตำแหน่งของตัวแปรในสมการ ไม่สามารถดำเนินการทางคณิตศาสตร์และได้มาซึ่งคำตอบ
ขั้นตรวจสอบคำตอบ	ดีมาก (3)	เขียนสรุปคำตอบและระบุหน่วยได้ถูกต้องและครบถ้วน ระบุถึงหลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ สรุปถึงความสมเหตุสมผลของการได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์
	ดี (2)	เขียนสรุปคำตอบและระบุหน่วยได้ ระบุถึงหลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ สรุปถึงความสมเหตุสมผลของการได้มาซึ่งคำตอบ
	พอใช้ (1)	เขียนสรุปคำตอบและระบุหน่วยได้ สรุปถึงความสมเหตุสมผลของการได้มาซึ่งคำตอบ
	ปรับปรุง (0)	ไม่เขียนสรุปคำตอบและระบุหน่วย ไม่ระบุถึงหลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ไม่ได้สรุปถึงความสมเหตุสมผลของการได้มาซึ่งคำตอบ

และทำการเปรียบเทียบค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาในแต่ละด้าน เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์จากแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียนหลังการจัดการเรียนการสอนแต่ละวงจรปฏิบัติการ เมื่อเสร็จสิ้นแต่ละวงจรปฏิบัติการ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสะท้อนผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยบรรยายตามที่ปรากฏจากการสังเกต ปราศจากอคติหรือความรู้สึกและความคิดเห็นไปด้วย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบความเรียง ลักษณะการอธิบายความ เพื่อนำไปสรุปผลและอภิปรายผล รวมถึงให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุงในส่วนที่พบปัญหาและอุปสรรคให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพในการดำเนินการครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละวงรอบ เมื่อ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหากับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยผลลัพธ์คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหารายชั้นตอนท้ายวงจรปฏิบัติการ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหารายชั้นตอนท้ายวงจรปฏิบัติการ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลลัพธ์ท้ายวงจรปฏิบัติการเรื่อง แก๊ส	นักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์	คะแนนร้อยละความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหารายชั้นตอน				จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์
		ขั้นทำความเข้าใจ	ขั้นวางแผนแก้ปัญหา	ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา	ขั้นตรวจสอบคำตอบ	
วงจรที่ 1	32	82.81	48.44	24.48	43.23	23 คน
วงจรที่ 2	23	94.20	66.67	29.71	45.65	17 คน
วงจรที่ 3	17	98.04	83.33	38.24	60.78	6 คน
วงจรที่ 4	6	100.00	86.11	61.11	66.67	0 คน

จากตารางที่ 3 ผลลัพธ์จากการวิจัย การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 32 คน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 23 คน นักเรียนมีคะแนนขั้นทำความเข้าใจมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 82.81 และมีคะแนนขั้นต่ำในการแก้ปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.48 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 17 คน นักเรียนมีคะแนนขั้นต่ำทำความเข้าใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.20 และมีคะแนนขั้นต่ำในการแก้ปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.71 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 6 คน นักเรียนมีคะแนนขั้นต่ำทำความเข้าใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.04 และมีคะแนนขั้นต่ำในการแก้ปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.24 และวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกคน นักเรียนมีคะแนนขั้นต่ำทำความเข้าใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนขั้นต่ำในการแก้ปัญหาที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนร้อยละความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหารายชั้นตอน พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีคะแนนขั้นต่ำทำความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือ ชั้นวางแผนแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นตรวจสอบคำตอบตามลำดับ ทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการ

จากการสะท้อนผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ทั้ง 4 ชั้น ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และแบบบันทึกอนุทินของนักเรียนหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งความสนใจไปยังนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ สรุปดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน

	ข้อค้นพบ	ข้อปัญหาที่ค้นพบ	แนวทางการแก้ปัญหา
วงจรปฏิบัติการที่ 1	นักเรียนบางคนระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดมาได้ เลือกใช้สมการเคมีถูกต้อง แทนค่าตัวแปรในสมการได้ และสะท้อนผลในแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน “ต้องศึกษาออนไลน์มาจากบ้านก่อน ถึงจะทำใบงานและสรุป กับเพื่อนรู้เรื่อง” “ลืมวิธีการย้ายข้างสมการ ไม่มั่นใจ ต้องไปทบทวนอีกรอบ”	นักเรียนเขียนหน่วยไม่ถูกต้อง ขาดการวางแผนแก้โจทย์ปัญหา ขาดทักษะในการคิดคำนวณไม่สามารถคำนวณให้เสร็จสิ้นจนได้มาซึ่งคำตอบ เมื่อไม่สามารถหาคำตอบจากขั้นดำเนินการแก้ไขปัญหาก็จะไม่สามารถพิจารณาความสมเหตุสมผลและสรุปคำตอบได้	สร้างความตระหนักในการเลือกใช้ข้อมูล เสริมทักษะการวางแผนการแก้โจทย์ปัญหา เพิ่มกิจกรรมฝึกทักษะการคำนวณในห้องเรียนออนไลน์ เพิ่มสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพิ่มสื่อการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายนำไปสู่การเชื่อมโยงทฤษฎี
วงจรปฏิบัติการที่ 2	นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้ครบถ้วน ทราบถึงเงื่อนไขในการแก้ปัญหา ระบุสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบได้และเลือกใช้สมการเคมีได้ถูกต้อง และสะท้อนผลในแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน “หารเลขไม่เป็น ทำต่อไม่ได้” “จำสูตรผิด ไม่รู้ว่าที่คำนวณไปจะถูกไหม” “ใบกิจกรรมช่วยให้เข้าใจการแปรผันของสูตร”	นักเรียนแทนค่าสมการได้แต่ไม่สามารถคำนวณให้ได้มาซึ่งคำตอบ มีจุดผิดพลาดในการคำนวณเพียงเล็กน้อยแต่คำตอบคลาดเคลื่อน นักเรียนบางคนที่ไม่เขียนอธิบายในขั้นดำเนินการแก้ปัญหาแต่ได้คำตอบที่ถูกต้องจึงไม่สามารถให้คะแนนได้	เพิ่มรูปแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนให้หลากหลายขึ้นเพื่อให้สามารถฝึกทักษะได้หลากหลายรูปแบบ เสริมแรงให้นักเรียนร่วมแสดงออกในกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาร่วมกัน ตอบผิดก็ไม่หัก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	ข้อค้นพบ	ข้อปัญหาที่ค้นพบ	แนวทางการแก้ปัญหา
วงจรกิจปฏิบัติการที่ 3	นักเรียนระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดได้ถูกต้องครบถ้วน เขียนสมการและแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้และสามารถหาคำตอบได้ถูกต้อง และสะท้อนผลในแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน “สรุปเป็นโน้ตสั้น ๆ มาจากเว็บออนไลน์ ช่วยให้จำสูตร, ตัวแปรได้หมดเลย” “ถ้าทบทวนจากห้องเรียนออนไลน์ หาคำตอบได้แน่นอน”	นักเรียนบางคนเกิดความสับสน จึงระบุคำตอบไม่ถูกต้อง และไม่ทันเวลา	เพิ่มช่องการทบทวนการแก้โจทย์ปัญหาในเวลาให้ในห้องเรียนออนไลน์ ลดความกดดัน เมื่อนักเรียนร่วมแสดงออกในกิจกรรมในห้องเรียน ครูและเพื่อน ๆ ร่วมกล่าวชมเชย เสริมความมั่นใจให้นักเรียน
วงจรกิจปฏิบัติการที่ 4	นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดมาพร้อมหน่วยได้ถูกต้องครบถ้วน เขียนสมการ แทนค่าตัวแปรคำนวณแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ตามขั้นตอนและหาคำตอบได้พร้อมระบุหน่วยได้ถูกต้องครบถ้วน ระบูกฎทฤษฎีที่ได้มาซึ่งคำตอบได้ถูกต้องครบถ้วนและสะท้อนผลในแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน “ห้องเรียนออนไลน์ช่วยให้ได้ทบทวนบ่อย ๆ ช่วยให้จำได้ดีขึ้น เรียนเข้าใจขึ้น” “พอทบทวนออนไลน์บ่อย ๆ ตอนนี้คำนวณหาคำตอบได้แล้ว”	นักเรียนบางคนเกิดความสับสน จึงระบุตัวแปรและหน่วยไม่ถูกต้อง	เพิ่มกิจกรรมทบทวนความรู้เดิมก่อนเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ทุกครั้ง

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนสอนทุกคน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายข้อค้นพบกับเพื่อนและครู จากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบ พบว่านักเรียนมีอุปสรรคในการแก้โจทย์ปัญหาในขั้นตอนการแก้ปัญหามากที่สุด โดยหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนเข้าใจทฤษฎี กระบวนการในการแก้โจทย์ปัญหาได้มากขึ้น จนได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง ประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่แตกต่างได้

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 32 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรกิจปฏิบัติการตามลำดับ แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเพิ่มขึ้นและผ่านเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีการเรียนที่อยู่ในความสนใจ

ให้นักเรียนที่เรียนซ้ำ สามารถทบทวนได้และจะดูซ้ำหลายครั้ง เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยลงมือทำ (Learning by Doing) ที่จะทำให้ให้นักเรียนรู้สึกและรู้จริง (Panich, 2013) โดยที่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์ต่าง ๆ นอกชั้นเรียน ให้นักเรียนเรียนก่อนล่วงหน้า ทบทวนบทเรียนเพิ่มเติม และใช้ความเร็วในการเรียนตามความสามารถของนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการบริหารจัดการภาระงานของตนเองได้ ส่วนการเรียนในชั้นเรียนจะเป็นพื้นที่ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อภิปรายร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม เกิดการคิดและลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง (Khammanee, 2010) ซึ่งนักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนจากการใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ผ่านการออกแบบและจัดทำอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนในชั้นสร้างความสนใจ และขั้นสำรวจและค้นหา ส่วนกิจกรรมในห้องเรียนจัดกิจกรรมในชั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srirak (2022) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยระบบการเรียนรู้บนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสูงกว่าผู้ที่เรียนในรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดแต่ละวงจรปฏิบัติการ ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 32 คน มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 23 คน และมีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 49.74 ($\bar{X} = 11.93$, $SD = 6.04$) ปัญหาที่พบในวงจรปฏิบัติการที่ 1 คือ แนวคำถามในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กว้างเกินไป ครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาเคมีเร็วเกินไป นักเรียนเกิดความสับสน ไม่สามารถทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาหรือวางแผนการแก้โจทย์ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนขาดทักษะการคิดคำนวณและการเชื่อมโยงทฤษฎีกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการทบทวนความรู้เดิม เสริมบทเรียนและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะการคิดคำนวณและการแก้สมการในห้องเรียนออนไลน์ ให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหามาตามขั้นตอนและสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของข้อมูลที่สถานการณ์กำหนดให้ ซึ่งนำไปสู่การแก้โจทย์ปัญหาที่ถูกต้องเพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับทฤษฎีการสอนของ Gagne ที่กล่าวว่า การทบทวนความรู้เดิมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องทบทวนและทดสอบความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่ ๆ (Gagne, 1985 cited in Boonbanlu, 2016) สอดคล้องกับที่ Phooddee et al. (2024) ได้กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา ผ่านการใช้งานเทคโนโลยีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือดิจิทัล ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และสอดคล้องกับที่ Sakkanha (2023) กล่าวว่า กระบวนการในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน นักเรียนศึกษาได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้นักเรียนมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าจากประเด็นข้อคำถาม ปัญหา เนื้อหา และทำแบบฝึกหัดมากกว่าการเรียนแบบปกติ นักได้เรียนซ้ำ ย้ำทวน จึงส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้

จำนวน 3 ชั่วโมง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 23 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จากวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 17 คน และมีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 59.06 ($\bar{X} = 14.17$, $SD = 3.65$) ปัญหาที่พบในวงจรปฏิบัติการที่ 2 คือ นักเรียนบางคนดูแนวทางการตอบคำถามของเพื่อนโดยลอกมา นักเรียนบางคนมีปัญหาการคำนวณทางคณิตศาสตร์ไม่มั่นใจในการคำนวณ ไม่กล้าถามในสิ่งที่สงสัย นักเรียนนิ่งเฉยกับประเด็นคำถามที่ครูใช้ถามกระตุ้นคิดในแต่ละขั้นในการแก้โจทย์ปัญหา เพราะกลัวตอบผิด นักเรียนบางคนสับสนเกี่ยวกับสถานการณ์ของโจทย์ปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการเพิ่มรูปแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนให้หลากหลายขึ้น เพิ่มเกมส์ทบทวนความรู้ วิดีโอการทดลองสมบัติแก๊ส วิดีโอที่ครูอธิบายแนวคิดการแก้โจทย์ปัญหาให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะได้หลากหลายรูปแบบ เมื่ออยู่ในห้องเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบถามได้อย่างสบายใจ เสริมแรงให้นักเรียนร่วมคิดและแสดงออกในกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา แจ้งนักเรียนว่าการตอบผิดก็ไม่หักคะแนน ให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ให้ความสนใจกับนักเรียนกลุ่มที่อ่อนทักษะการคำนวณเป็นพิเศษ คอยเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการเสริมความมั่นใจให้นักเรียนกล้าลงมือทำด้วยตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก การเรียนรู้จะเกิดก็ต่อเมื่อนักเรียนมีความรู้และต้องรู้ว่าคุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้นั้นคืออะไร (Chomchid, 2019) สอดคล้องกับ Thammawech (2022) ที่กล่าวว่า ห้องเรียนกลับทางเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ก่อนเข้าชั้นเรียน เวลาเรียนในห้องเรียนก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่สอนได้ง่าย มีเวลาในการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความผ่อนคลายในการเรียนมากขึ้น

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั่วโมง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 17 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จากวงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 6 คน และมีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 70.10 ($\bar{X} = 16.82$, $SD = 2.72$) ปัญหาที่พบในวงจรปฏิบัติการที่ 3 คือ การทำกิจกรรมเมื่อต้องแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันทำการทดลอง มีสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ได้ร่วมทำการทดลองกับเพื่อนนักเรียน และนักเรียนที่ยังไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้รู้สึกกดดันจากบรรยากาศที่เพื่อนสามารถเรียนและแก้โจทย์ปัญหาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการทำคู่มือการใช้ชุดการทดลองอย่างง่าย อธิบายอุปกรณ์ และขั้นตอนการใช้และเก็บรักษาโดยละเอียด ให้นักเรียนสามารถทำการทดลองซ้ำได้ สับเปลี่ยนสมาชิกร่วมทำการทดลองได้ และครูผู้สอนเพิ่มโจทย์หลากหลายรูปแบบ และช่องการทบทวนการแก้โจทย์ปัญหานอกเวลาให้ในห้องเรียนออนไลน์ ลดความกดดัน เมื่อนักเรียนร่วมแสดงออกในกิจกรรมในห้องเรียน ครูและเพื่อน ๆ ร่วมกล่าวชมเชย เสริมความมั่นใจให้นักเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติของ Dewey ที่กล่าวว่า นักเรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำ และผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจความรู้ใหม่โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่สั่งสมมาเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ การฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น (Angurarohita, 2013 cited in

Chomchid, 2019) สอดคล้องกับที่ Soikudreua & Dokmai (2021) กล่าวว่า ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้นักเรียนเกิดกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีอิสระในการเลือกบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดูไม่เป็นทางการ

วงจรปฏิบัติการที่ 4 ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั่วโมง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จากวงจรปฏิบัติการที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้ง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 78.47 ($\bar{X} = 18.83$, $SD = 1.17$) จากการสังเกตพบว่านักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ตามขั้นตอนแนวคิดของ Polya เนื่องจากครูผู้สอนให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมและทบทวนความรู้ตามความต้องการของผู้เรียนบนเว็บไซต์จากนอกห้องเรียน แล้วจึงนำสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือข้อคำถามมาอภิปรายร่วมกันในห้องเรียนให้เห็นภาพชัดขึ้น มีการเพิ่มกิจกรรมทบทวนความรู้เดิมก่อนไปสู่องค์ความรู้ใหม่และการฝึกแก้โจทย์ปัญหาทุกครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Bergman and Sams ที่กล่าวถึง ห้องเรียนกลับด้าน ว่าเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายและยั่งยืน โดยที่ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Bergman & Sams, 2012) สอดคล้องกับที่ Sithsungnoen (2017) กล่าวว่า แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นวิธีการสอนที่ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นนักออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับที่ Kongrat (2022) กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้าน เป็นแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้ในวิถีใหม่โดยการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการจัดการเรียนรู้แบบเดิม (Traditional paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New paradigm) ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้

แสดงให้เห็นว่าจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน นักเรียนมีความเข้าใจ มีการวางแผนก่อนดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาและตรวจสอบคำตอบ มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้ในห้องเรียนด้วยกิจกรรมอย่างหลากหลาย นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง แสดงออกถึงความสามารถของตนเองได้อย่างหลากหลาย เกิดการแข่งขันกันเรียนอย่างเข้มแข็ง แต่ในขณะเดียวกันก็เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนและครูผู้สอน มีบรรยากาศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฝึกการวางแผนการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวัดประเมินผลกิจกรรมนอกห้องเรียน ควรมีช่องทางการส่งงานหลากหลาย เช่น เพิ่มทางเลือกภาระงานแบบออฟไลน์ สำหรับนักเรียนที่มีอินเทอร์เน็ตไม่พร้อมใช้งาน
2. แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและการแก้โจทย์ปัญหาอย่างมีขั้นตอน จึงเหมาะกับการนำไปใช้สอนในเนื้อหาวิทยาศาสตร์คำนวณ เช่น วิชาฟิสิกส์ วิชาเคมีคำนวณ
3. แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ มีบริบทกิจกรรมนอกห้องเรียนที่สร้างความสนใจในการเรียนของนักเรียน จึงเหมาะกับการนำรูปแบบการสอนที่มีสื่อทันสมัยมาใช้ควบคู่ไปด้วย เช่น ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการทดลองแบบย่อส่วน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งถัดไป

1. จากการศึกษาแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่ามีความหลากหลายในการใช้สื่อการเรียนการสอน จึงเหมาะที่จะนำมาพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะความสามารถอื่น ๆ เช่น ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะในการทำงานร่วม ทักษะด้านเทคโนโลยี เป็นต้น
2. แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ มีบริบทการเรียนนอกห้องเรียนที่โดดเด่น เหมาะกับการนำไปบูรณาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนนอกห้องเรียนจากสื่อที่หลากหลายและใกล้ตัวผู้เรียน

References

- Bergmann, J. & Sams, A. (2012). *Flipped Your Classroom Reach Every Student in Every Class Every Day*. 1st ed. Washington DC: International Society for Technology in Education.
- Boonbanlu, N. (2016). *kānphatthana phānkan chat kitchakam kānriānrū tān nāokhit khong kā yē ruām kap kānchai sū man ti mī dīā phūā soēmsāng khwāmsāmāṭ nai kān khit wikhrō rūāng ‘Āsīān suksā chan prathom suksā pī thī hok* [Development Learning Activities on Gagne’s Concept of Utilizing the Multimedia Activity Package Based for Enhancing Analytical Thinking Ability on ASEAN Studies for PratomSuksa 6]. Master Thesis. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University.

- Charlie, V. & Pruekpramool, C. (2019) khwāmsāmāṭ nai kān kǎē čhōṭ panhā thāng fisik rūāng kot kān khluānthī khōng ni wō tan tām krabuānkān kǎē čhōṭ panhā khōng phō lō yā khōng nakriān radap namat yom suksā pī thī sī [Physics Problem-Solving Ability on the Topic of Newton's Laws of Motion Using Polya's Problem-Solving Process of 10th Grade Students]. **Journal of Kasetsart Educational Review**. 35(3), 72-84.
- Chomchid, P. (2019). **phruttkam kānsōṅ wittayāsāt** [Teaching behavior in science]. 5th ed. Maha Sarakham: Taksila Printing.
- Khammanee, T. (2010). **sāt kānsōṅ: 'ongkhwāmru phūā kānchat krabuānkān rīanrū thī mī prasitthiphāp** [The science of teaching: Knowledge for organizing an effective learning process]. 13th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kongrat, C. (2022). hō 'ong rīan klap dān (Flipped Classroom): kānchatkān rīanrū phāsā Thai phūā phatthana phū rīan nai yuk khwām pakati that pai (Next Normal) [Flipped Classroom: Thai Language Learning Management to Develop Learners in the Next Normal Era]. **Ratchaphruek Journal**. 20(2), 1-15.
- Office of the Basic Education Commission. (2017). **tūā chī wat læ sārā kānrīanrū kān klāng klum sārā kānrīanrū wittayāsāt (chabap prapprung Phō, Sō, 2560)** [Indicator and Core Learning Content of Science Learning Area (Revise edition A.D.2017)]. Bangkok: Agricultural Cooperative of Thailand Printing House Limited.
- Panich, W. (2013). **khru phūā sit sāngha 'ong rīan klap thāng** [Teacher for students create Flip Classroom]. 2nd ed. Bangkok: S.R. Printing mass product.
- Phoodee, W., Sompita, C., Bootdeevong, A., Wadeesirisak, T., Udomdechawet, K. & UTaisan, T. (2024). kānphatthana khwāmkhīt sāngsan khōng nakriān dūai kānchat kitchakam kānrīanrū bāep hok E Learning tām nāokhit sa tem bī sī čhī phūā kānsuksā rap nak rīan namat yom suksā pī thī sām [The Developing Students' Creative Thinking by Using 6E Learning Activities Based on The STEM BCG for Education for Grade-9 Students in Chumchon Bankampok Thadokkaew school]. **Journal of Science and Science Education (JSSE)**. 7(1), 133–146.

- Rattanauthaikul, W. & Ladachart, L. (2022). thaksa k̄n khit ‘aphi panyā nai k̄n k̄ē
čhōt panhā khēmī khōṅ nakriān chan matthayommasuksā tōṅ plāi k̄lum
chattiphan [Upper Secondary Students’ Metacognitive Thinking Skills in
Chemistry Problem Solving]. **Journal of Inclusive and Innovative
Education**. 6(1), 72–86.
- Saelueng, N. (2014). suksā khwām sāmāṅ nai k̄n k̄ē panhā thāṅ witthayasāt
khōṅ dek thī mī khwāmsāmāṅ phiset dān witthayasāt chan prathom
suksā pī thī hok doī chai chut kitčhakam phōēmphūn prasopk̄n wicha
witthayasāt [A Study of Science Problem Solving Ability of Scientifically
Gifted Students in Grade 6 Using Science Enrichment Activities]. Master
Thesis. Srinakarinvirot University.
- Sakkanha, W. (2023). k̄nphatthana rūpbāp k̄nčhatk̄n riānrū rūāṅ ‘asommak̄n
choēṅ sēn tuāprāe diēo bāp sūpsō hākhwām rū rōwō makap hō ‘ong riān
klap dān phūā songsoēm khwāmsāmāṅ nai k̄n k̄ē panhā thāṅ khanittasāt
samrap nak riān namat yom suksā pī thī sām [Developing a learning
management model on linear inequality of one variable with the inquiry-
based learning with a flipped classroom to promote the ability to solve
math problems for Matthayomsuksa 3 students]. **Lampang Rajabhat
University Journal**. 12(1), 72–84.
- Sithsungnoen, C. (2017). hō ‘ong riān klap dān: thaksa k̄nriānrū nai satawat thī
yīsip ‘et [Flipped classroom: learning skill in century 21ST]. **Journal of MCU
Social Science Review**. 6(2-05), 171–182.
- Soikudreua, N. & Dokmai, P. (2021). k̄nčhatk̄n riānrū duāi rūpbāp hō ‘ong riān klap
dān doī chai krabuānk̄n sūpsō hā khwāmru bāp pōet phūā soēmsāṅ
thaksa k̄n khit khan sūṅ khōṅ nak riān namat yom suksā pī thī hā [The
Open-ended Inquiry Process of Flipped Classroom for High-Order Thinking
Skills Enhancing of the 11th Grade Students]. **Journal of Education
Rajabhat Maha Sarakham University**. 18(2), 151–164.
- Srirak, W. (2022). phon k̄nchai rabop k̄nriānrū bon khalā rūām kap k̄nčhatk̄n riān
k̄nsōṅ bāp hō ‘ong riān klap dān rūāṅ ‘atōm lāe khroṅsāṅ ‘atōm phūā
phatthana phon samrit thāṅk̄n riān khōṅ nakriān radap namat yom suksā
pī thī hā [Effect of Using Learning System on Cloud Integrated with Flipped
Classroom on Atom and Atomic Structure for Developing Learning
Achievement of Matthayom Suksa 5 Students]. **Wichcha Journal Nakhon Si
Thammarat Rajabhat University**. 42(1), 24-38.

- Sukontorn, B. (2018). **n̄əo th̄ang k̄anchai h̄o'ong r̄ian klap d̄an nai k̄an r̄ian k̄ansōn w̄ichā kh̄emī samrap nakr̄ian matthayommasuksā t̄on pl̄ai th̄i mī phon samrit th̄ang k̄an r̄ian tam** [Guidelines of Using the Flipped Classroom in Chemistry Instruction for Upper-Secondary Students with Low Achievement]. Master Thesis. Chulalongkorn University.
- Thammaweck, N. (2022). **k̄anphatthana kh̄wāmsāmāt nai k̄an k̄e panhā ch̄ot khanittasāt rūang d̄okb̄iā l̄ae m̄unlakhā kh̄ong ngoēn d̄oi chai krabūank̄an k̄e panhā kh̄ong ph̄o l̄o yā** [The Development of Mathematics Ability in Word Problems Solving in the Topic of Interest and Value of Money by Using Polya's Problem Solving Process]. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(11), 324–339.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2017). **kh̄umū k̄anchai laksūt r̄aiw̄ichā ph̄oemtoēm witthayasāt w̄ichā kh̄emī** [Manual of using the science additional curriculum in Chemistry]. Retrieved from <https://www.scimath.org/ebook-chemistry/item/8417-2-2560-2551>.

แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

THE CREATION OF HAPPY WORKING GUIDELINES FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF SAKON NAKHON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA

พัลลภ คำพรหม¹ และพนายูธ เชยบาล²
Punlop Khampromma¹ and Panayuth Choeybal²

^{1,2} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1,2} Master of Educational Administration Program, Faculty of Education,
Udon Thani Rajabhat University
E-mail: punlop.kh@gmail.com

Received: April 28, 2024
Revised: August 19, 2024
Accepted: August 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสุขในการทำงาน 2) หาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงาน และ 3) ประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาความสุข กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 231 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสุขด้วยตนเอง Happinometer มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ระยะที่ 2 หาแนวทางการสร้างความสุข ผู้ให้ข้อมูลมาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และยืนยันแนวทางโดยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิม จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบยืนยันข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการสร้างความสุข นำแนวทางที่ได้รับจากการยืนยันในระยะเวลาที่ 2 มาสร้างแบบประเมินแนวทาง ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบถ้วน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ส่วนใหญ่มีความสุขอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ใน 9 ด้าน ได้รับการยืนยันและประเมินว่าใช้ได้ทุกแนวทาง และ 3) แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

สกลนคร มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

ความสุขในการทำงาน แนวทางการสร้างความสุข ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study workplace happiness, 2) to find guidelines for creating workplace happiness, and 3) to evaluate guidelines for creating workplace happiness of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area. The research was conducted in 3 phases. Phase 1 aimed to study happiness. The sample consisted of 231 school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area obtained through simple random sampling. The research instrument was a self-measurement happiness scale, Happinometer, with a reliability coefficient of .934. The data were analyzed using frequency and percentage. Phase 2 aimed to find guidelines for creating happiness. The informants were purposively selected, totaling 9 people. Data were collected through semi-structured interviews. Data were analyzed using content analysis, and the guidelines were confirmed by the same group of 9 informants using a data confirmation form. Data were analyzed using percentage by using semi-structured interview. Content analysis was used to analyze data by percentage. Phase 3 aimed to evaluate guidelines for creating happiness. The confirmed guidelines from Phase 2 were used to create an evaluation form, which was assessed by 5 purposively selected experts in terms of usefulness, feasibility, appropriateness, and accuracy/comprehensiveness. The data were analyzed using mean and standard deviation.

The results were as follows : 1) Workplace happiness of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area was at a high level, 2) Guidelines for creating workplace happiness of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area in 9 areas were confirmed and evaluated as applicable for all guidelines, and 3) Guidelines for creating workplace happiness of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area had usefulness, feasibility, appropriateness, and accuracy/comprehensiveness at the highest level.

Keywords

Workplace Happiness, Guidelines for Creating Happiness, School Administrators

ความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย เป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงขึ้นอย่างมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวตลอดเวลา หรือบุคคลอาจจะมีการปรับตัวไม่ทันต่อสถานการณ์นั้น ๆ อีกทั้งสภาพจิตใจของบุคคลที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ซึ่งส่งผลทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิด ความเครียด ไม่สามารถเผชิญเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ได้อาจทำให้เป็นปัญหาทางสุขภาพจิตตามมา (Department of Mental Health, 2013) เป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงอันเนื่องมาจาก การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการจัดการศึกษาของไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม และการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Ministry of Education, 2003) มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา โดยการบริหารส่วนกลางมีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ การกำหนดและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา เป็นประการสำคัญ (Khuanpanya, 2010)

ความสุขเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิต การที่คนมีความสุขเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ องค์การประสบความสำเร็จ ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดตาม ธรรมชาติของมนุษย์ ความสุขคือกิจกรรมของจิตที่สอดคล้องกับความดีงามเป็นความรู้สึกที่ดี เรียกว่า สุขภาวะ (Wachiramethi, 2013) ซึ่งมนุษย์ทุกคนต่างก็ต้องการมีชีวิตที่ดีสมบูรณ์ด้วยปัจจัย 4 ซึ่งการทำงานถือได้ว่าเป็นวิธีการอันดับแรกที่จะนำมาซึ่งทรัพยากรเหล่านั้น การทำงานจึงเป็นส่วน หนึ่งของการดำเนินชีวิตที่จะส่งผลต่อความสุข เพราะฉะนั้นจึงเกิดองค์กรแห่งความสุข Happy Workplace ขึ้นเพื่อเป็นแนวคิดหลักที่จะมุ่งดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ คนทำงานในองค์กร โดยมีการส่งเสริมและพัฒนานโยบาย มีการสร้างองค์ความรู้และการขับเคลื่อนเครือข่ายในการสร้าง เสริมสุขภาพชีวิตคนทำงานด้วย (Office of the Health Promotion Fund, 2009) การบริหารและ การจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษา เนื่องจากการบริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรไปสู่ เป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินงานขององค์กร แต่หากองค์กร ขาดผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารแล้ว องค์กรก็ขาดแกนยึดเหนี่ยวและ ขาดพลังขับเคลื่อนที่สำคัญไป ทำให้องค์กรเกิดความอ่อนแอและนำไปสู่การล่มสลายได้ในที่สุด (Aussavaphoom, 2006) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่และช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้มีการ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีความสุข มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้สำเร็จอย่างที่สุด จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องดูแลรักษาบุคลากรครู (Wisalaporn, 1996)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ

ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความสุขในการทำงานไว้ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดสกลนคร ให้มีคุณภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Office of the Provincial Education Commission, Sakon Nakhon, 2022) แต่ในปัจจุบันพบว่า การบริหารจัดการไม่ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบปัญหาความเครียด ไม่มีความสุขในการทำงาน โดยมีสาเหตุจากครอบครัว ผู้บริหารบางคนมีปัญหาครอบครัวด้านการเงิน สถานการณ์การเงินขาดสภาพคล่อง ด้านการทำงาน ผู้บริหารมีภาระงานมากเกินไป โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีบุคลากรไม่ครบตามโครงสร้างของการบริหารองค์กร หากสถานศึกษาใดมีความขัดแย้งแบ่งเป็นกลุ่มเป็นฝ่าย เกิดความแตกแยกกันทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์งาน ด้านสุขภาพ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งการทำงานอย่างมีความสุขนั้นเป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนนั้นปรารถนา หากได้ทำงานในที่ทำงานที่รู้สึกว่าจะมีความสุขจะรู้สึกผูกพัน สนุกสนาน ความรู้สึกที่มาทำงานจะหมดไปกลายเป็นการร่วมสนุกกับกิจกรรมต่าง ๆ ปัจจุบันกระแสการสร้างการทำงานอย่างมีความสุขในประเทศไทยได้เริ่มแพร่หลายมากยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจในการให้แกบุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำงานแล้วรู้สึกมีความสุข รู้สึกถึงความมั่นคงในงาน การเจริญเติบโตก้าวหน้า กระตือรือร้นในการที่ได้รับมอบหมาย สนุกกับงานมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้ออำนวยให้เกิดความสุขในการทำงาน ลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กร โดยจะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Chalongboon, 2018)

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักของสถานศึกษาในการทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการของหน่วยงาน อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและเป้าหมายของชาติต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ตามกรอบการศึกษาของสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
3. เพื่อประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ออกแบบการวิจัยในรูปแบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential Explanation Design) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ประจำปี 2565 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 575 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ประจำปี 2565 โดยมีขั้นตอนในการเลือกดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 575 คน โดยการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 cite in Srisa-ard, 2013) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คน

1.2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากแบบแบ่งสัดส่วนตามจำนวนประชากร จำแนกผู้บริหารตามอำเภอทั้ง 18 อำเภอ ในจังหวัดสกลนคร

2. เนื้อหา

การศึกษาในระยะที่ 1 เป็นศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ตามกรอบการศึกษาของสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) (2555) จำนวน 9 ประการ ประกอบด้วย 1) สุขภาพดี (Happy Body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy Relax) 3) น้ำใจดี (Happy Heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy Soul) 5) ครอบครัวดี (Happy Family)

6) สังคมดี (Happy Society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy Money) และ 9) การงานดี (Happy Work-life)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้ เป็นการวัดความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือ คือ แบบวัดความสุขด้วยตนเอง Happinometer ไปใช้วัดความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.934

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ และทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยได้รับคืนมาทุกฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ตามรายละเอียด ดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความสุข 9 มิติ 56 ตัวชี้วัดตรวจสอบวิเคราะห์โดยใช้แอปพลิเคชัน Happinometer แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยความสุขของ Happinometer ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 24.99 หมายถึง ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง: Very Unhappy สะท้อนให้เห็นว่าคนทำงานในองค์กรของท่านอยู่ในระดับ “ไม่มีความสุขเลย” ผู้บริหารต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

คะแนนเฉลี่ย 25.00 – 49.99 หมายถึง ไม่มีความสุข: Unhappy สะท้อนให้เห็นว่าคนทำงานในองค์กรของท่านอยู่ในระดับ “ไม่มีความสุข” ผู้บริหารต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง

คะแนนเฉลี่ย 50.00 – 74.99 หมายถึง มีความสุข: Happy สะท้อนให้เห็นว่าคนทำงานในองค์กรของท่านอยู่ในระดับ “มีความสุข” ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้มีความสุขยิ่งขึ้นไป

คะแนนเฉลี่ย 75.00 – 100.0 หมายถึง มีความสุขอย่างยิ่ง: Very Happy ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนทำงานในองค์กรของท่านอยู่ในระดับ “มีความสุขมาก” ผู้บริหารควรสนับสนุนและยกย่องเป็นแบบอย่าง

ระยะที่ 2 หาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา และนักจิตวิทยาหรือบุคคลที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (Srisa-ard, 2013) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 3 คน และ 3) นักจิตวิทยา หรือบุคคลที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน

2. เนื้อหา

ในระยะเวลาที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยนำผลการศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ที่ได้จากระยะที่ 1 มาหา แนวทางความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร จากกรอบการศึกษาของสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์ เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) (Buason, 2013) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ในระยะเวลาที่ 1 มาหาแนวทางการสร้าง ความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการ บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อทำหน้าที่ส่งสื่อถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ ติดต่อนัดหมาย วันเวลา และประเด็นที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าดำเนินการสัมภาษณ์ เรียบเรียง และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลไปจำแนกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ ประกอบด้วย 1) สุขภาพดี (Happy Body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy Relax) 3) น้ำใจดี (Happy Heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy Soul) 5) ครอบครัวดี (Happy Family) 6) สังคมดี (Happy Society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy Money) และ 9) การงานดี (Happy Work-life) นำข้อมูลที่ได้รับทำการวิเคราะห์ และสรุปผล นำส่งกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้ง 9 คน ยืนยันแนวทาง โดยใช้หลักสามเส้าที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน ได้ให้แนวทางหรือแสดงความคิดเห็น ที่สอดคล้องและเหมือนกันอย่างน้อยสามคน สรุปพรรณนาในรูปความเรียง และนำกลับไปให้ผู้ให้ ข้อมูลยืนยันแนวทางต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

1. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

การประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 2 ใช้แนวทางการประเมินของกัสกี (Guskey) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากระยะที่ 2 ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม ของแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินในระยะที่ 3 เป็นแบบประเมินและแสดงความคิดเห็น ที่มีต่อแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม และ 4) ความถูกต้องครอบคลุมของแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยแบบประเมิน มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน จากนั้นส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบประเมินแนวทางไปถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผล

การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ์

เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแบบแผนการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และผ่านการพิจารณาแล้ว จึงดำเนินการวิจัยตามแบบแผนที่น่าเสนอ

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

การศึกษาค้นคว้าความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.41) มีอายุระหว่าง 45 – 54 ปี (ร้อยละ 37.23) ทั้งหมดมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 100.00) ส่วนใหญ่สถานภาพแต่งงาน และอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 75.32) ส่วนมากมีบุตรจำนวน 2 คน (ร้อยละ 59.74) ทั้งหมดทำงานงาน ด้านบริหาร (ร้อยละ 100.00) เป็นงานประจำ (ร้อยละ 100.00) และส่วนมากมีระยะเวลาที่ทำงาน ในองค์กรปัจจุบันตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 54.55)

ตอนที่ 2 ความสุขในสถานศึกษา

ผลการศึกษาตอนที่ 2 ความสุข 9 มิติ ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร แสดงในตาราง 4

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ความสุขของผู้บริหาร สถานศึกษา	ไม่มีความสุขเลย		ไม่มีความสุข		มีความสุข		มีความสุขมาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สุขภาพดี	6	2.60	20	8.66	141	61.04	93	27.71	231	100.00
2. ผ่อนคลายดี	2	0.87	49	21.21	132	57.14	82	20.78	231	100.00
3. น้ำใจดี	0	0.00	27	11.69	67	29.00	145	59.31	231	100.00
4. จิตวิญญาณดี	0	0.00	21	9.09	57	24.68	166	66.23	231	100.00
5. ครอบครัวดี	2	0.87	11	4.76	73	31.60	146	62.77	231	100.00
6. สังคมดี	5	2.16	19	8.23	113	48.92	138	40.69	231	100.00
7. ใฝ่รู้ดี	3	1.30	2	0.87	83	35.93	152	61.90	231	100.00
8. สุขภาพเงินดี	14	6.06	69	29.87	131	56.71	71	7.36	231	100.00
9. การงานดี	0	0.00	28	12.12	75	32.47	120	55.41	231	100.00
โดยรวม		1.54		11.83		41.94		44.69	231	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 44.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านสุขภาพดีส่วนใหญ่มีความสุข (ร้อยละ 61.04) ด้านผ่อนคลายดีส่วนใหญ่มีความสุข (ร้อยละ 57.14) ด้านน้ำใจดีส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 59.31) ด้านจิตวิญญาณดี ส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 66.23) ด้านครอบครัวดี ส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 62.77) ด้านสังคมดีส่วนใหญ่มีความสุข (ร้อยละ 48.92) ด้านใฝ่รู้ดี ส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 61.90) ด้านสุขภาพเงินดีส่วนใหญ่มีความสุข (ร้อยละ 56.71) และ ด้านการงานดีส่วนใหญ่มีความสุขมาก (ร้อยละ 55.41)

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ผลการศึกษาหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร พบว่ากลุ่มเป้าหมายได้เสนอแนะแนวทางการ สร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 9 ด้าน โดยผู้วิจัยนำแนวทางการสร้าง

ความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครไปให้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ที่ให้สัมภาษณ์พิจารณายืนยันเพื่อรับรองแนวทางการสร้าง ความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1. ด้านสุขภาพดี (Happy Body)

1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ออกกำลังกาย เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การเดิน การวิ่ง การว่ายน้ำ และรับประทานอาหารเช้าที่มีประโยชน์ครบ 5 หมู่ โดยเลือกรับประทาน อาหารที่มีประโยชน์ ควบคุมการรับประทานน้ำตาลและไขมัน

1.2 ศึกษาหาความรู้ จากหนังสือสุขภาพ บทความ งานวิจัยต่าง ๆ สื่อสังคมออนไลน์ และอัปเดตข้อมูลสุขภาพใหม่ ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญของการรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย ที่ถูกต้องเหมาะสม

1.3 เปลี่ยนพฤติกรรมเรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย โดยมี การวางแผนกำหนดเป้าหมาย สร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกาย เช่น เพิ่มจำนวนวันออกกำลังกาย เพิ่มจำนวนระยะทางที่วิ่ง เป็นต้น และวางแผนรับประทานอาหารที่เหมาะสม มีประโยชน์

2. ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax)

2.1 ทำกิจกรรมผ่อนคลายความเครียด โดยการพักผ่อน เล่นกีฬา ออกกำลังกาย ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ เดินทางท่องเที่ยว งานอดิเรกที่ตนเองชอบ อดทน เช่น ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ถ่ายภาพ ทำอาหาร เป็นต้น และจัดมุมพักผ่อนหรือจัดห้องให้มีความผ่อนคลาย สะดวกสบาย มีบรรยากาศการทำงานที่สนุกสนาน

2.2 สร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงาน มอบหมายงาน ที่มีความชัดเจนเหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ พุดคุยให้กำลังใจในการทำงานและช่วยเหลือ แบ่งปัน มีน้ำใจ ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาและร่วมกันหาทางแก้ไข

2.3 พาตัวเองไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีพลังบวก ยอมรับความแตกต่าง ฟังความคิดเห็น พบปะสังสรรค์ และมองโลกในแง่บวกเคารพซึ่งกันและกัน ใช้วิธีจัดการกับ ความเครียด เช่น การใช้เทคนิคการหายใจ หายใจลึก ช่วยลดความเครียด และควบคุมอารมณ์

3. ด้านน้ำใจดี (Happy Heart)

3.1 ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปัน มีน้ำใจ เป็นกัลยาณมิตร ยิ้มแย้ม เป็นผู้รับฟังที่ดีให้ คำแนะนำ ให้ความเป็นกันเอง พุดคุยแลกเปลี่ยนกัน ให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นและให้กำลังใจตามโอกาสที่เหมาะสม

3.2 ร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงความเสียใจ ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ การ ทำงานเป็นทีม ยกย่องเชิดชู สร้างขวัญกำลังใจ ในโอกาสต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์กัน เช่น เลี้ยงรับ-ส่ง, วันขึ้นปีใหม่, วันสงกรานต์ เป็นต้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร และมีการระดม ปัจจัยช่วยเหลือเมื่อมีเหตุต่าง ๆ

3.3 ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์กับชุมชน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น การร่วมประชุม การบริจาคทำบุญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

4. จิตวิญญาณดี (Happy Soul)

4.1 ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สนับสนุนทุกกิจกรรมที่พัฒนาจิตใจ ร่วมบำเพ็ญประโยชน์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ ไม่ละเมิดหรือทำผิดกฎหมาย

4.2 ชมเชย ยกย่อง กล่าวแสดงความยินดี ให้ของขวัญหรือมอบรางวัล และสนับสนุนส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน แบ่งปันประสบการณ์ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนร่วมงาน

4.3 ศึกษาและเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา และร่วมสนับสนุนและทำนุบำรุงกิจกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ ทำบุญตักบาตร การอบรมธรรมะ

5. ด้านครอบครัวดี (Happy Family)

5.1 ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ แบ่งส่วนภาระงานและครอบครัว ไม่ให้มีภาระงานที่ไปล่วงความเป็นส่วนตัว และใช้เวลากับครอบครัว เช่น การท่องเที่ยว การรับประทานอาหารร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกัน

5.2 ให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ เป็นที่ปรึกษา ปฏิบัติตนเป็นพ่อหรือแม่ที่ดี และสนับสนุนดูแลค่าใช้จ่ายของครอบครัว เช่น ค่าอาหาร ค่าของใช้ ค่าที่พัก ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเลี้ยงดูบุตรต่าง ๆ และเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

6. ด้านสังคมดี (Happy Society)

6.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เคารพกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติของสังคม มีวินัย จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมของผู้บริหาร และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

6.2 ร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ ตามกำลังร่างกาย แรงทรัพย์ตามสมควร หรือการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ร่วมบริจาคเงิน สิ่งของ ร่วมงานประเพณีต่าง ๆ งานฌาปนกิจศพ งานบุญ งานบวช และงานที่เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

6.3 พัฒนาจิตใจ อดทน อดกลั้น ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ไม่ใช้อำนาจในการข่มเหงผู้อื่น ให้เกียรติและเคารพผู้อื่น มีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ ส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน

7. ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain)

7.1 ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ไปอบรมพัฒนาทักษะ ศึกษาดูงาน เข้าร่วมสัมมนา การเรียนรู้ออนไลน์เข้ารับการฝึกปฏิบัติการต่าง ๆ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ตลอดเวลา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีประสบการณ์

7.2 ตั้งเป้าหมาย สร้างความก้าวหน้า เรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ และแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเอง

8. ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money)

8.1 เรียนรู้เรื่องของการวางแผนการเงิน การบริหารการเงิน พุดคุยและเปลี่ยนกับผู้มีประสบการณ์ เก็บบันทึกรายรับ-รายจ่าย แยกสัดส่วน เงินใช้ เงินออม ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

8.2 จัดตั้งกองทุนสถานศึกษา มีเงินกู้ยืมในเวลาจำเป็น ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีสวัสดิการช่วยเหลือ เช่น จัดสวัสดิการให้เบิกค่าเดินทางได้ในเวลาไปราชการ จัดให้มีการทานอาหารกลางวันร่วมกัน และมอบเงินช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ

9. การงานดี (Happy Work-life)

9.1 จัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ สะอาด ร่มรื่น สวยงาม จัดให้มีพื้นที่สำหรับพักผ่อน มีมุมส่วนตัว ปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ปรับปรุงอาคารสถานที่ จัดห้องน้ำให้สะอาด ให้เป็นที่ที่น่าอยู่ น่าทำงาน ส่งเสริม สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ปัจจัยต่าง ๆ ให้ทั่วถึง

9.2 สร้างแรงบันดาลใจในการเป็นผู้บริหารที่ดี ความเป็นกัลยาณมิตร เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ ศึกษาดูงาน และเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

9.3 ดูแลให้ขวัญกำลังใจ ยึดหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค จัดให้มีคณะกรรมการมาร่วมพิจารณา ร่วมประชุม และพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนตามความเหมาะสม

9.4 กำหนดค่านิยมองค์กรร่วมกัน ให้มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเสมอภาคเท่าเทียม ให้คำชมเชย ชื่นชม ยกย่องในผลงาน และรางวัลเชิดชู ให้รู้สึกถึงความภาคภูมิใจ

9.5 จัดตั้งกองทุนในสถานศึกษา อัตราดอกเบี้ยต่ำ จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้ เช่น อาหารกลางวัน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางไปราชการ ค่ารักษาพยาบาล สวัสดิการบ้านพัก และสนับสนุนโครงการสร้างรายได้

ผลการยืนยันแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ที่ให้สัมภาษณ์ ศึกษายืนยันให้ใช้ได้ทุกด้านทุกแนวทาง (ร้อยละ 100.00)

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครทั้งหมด 9 ด้าน จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยใช้แนวทางการประเมินของของกัสกี (Guskey) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากระยะที่ 2 ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อความเหมาะสมของแนวทางการสร้างความสุข ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เพื่อตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม และ 4) ความถูกต้องครอบคลุมของแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีข้อคำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการประเมินแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร พบว่า

- 1) ด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.87$) 2) ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$) 3) ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$) และ 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ครั้งนี้พบประเด็นสำคัญ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยรวมส่วนใหญ่มีความสุขอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเชิงบวก มีความพึงพอใจมีความยินดีต่อการปฏิบัติงานใน สถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การผ่อนคลายความเครียด เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย หลังเลิกโรงเรียน กิจกรรมส่งเสริมด้านภาวะโภชนาการที่ดี อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชน และสังคม และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ที่ให้ดำเนินการในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ Phupanich (2008) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ของความสุขในการทำงาน โดยเล็งเห็นความสำคัญ และมีนโยบายการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการศึกษา มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ จัดสวัสดิการที่ ช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงิน และช่วยเหลือบุคลากร ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เหมาะสม ทำงานที่สัมพันธ์กับความรู้อาสาสมัคร สอดคล้องกับที่ Manion (2003) ได้ให้ ความหมายของคำว่า ความสุข คือ สภาวะที่เข้มข้นและอบอวลไปด้วยความคิดทางบวกชัดเจนสว่างไสว และเต็มไปด้วยอารมณ์ที่ร่าเริงและเบิกบาน ทั้งยังแสดงออกให้เห็นทั้งทางร่างกายและคำพูด การแสดงออกเต็มไปด้วยพลังและความตื่นเต้น และเป็นไปตามทัศนคติของ Lertwiboonmongkol (2003) ที่กล่าวว่า ความสุขในการทำงาน หมายถึง บุคคลได้กระทำในสิ่งที่ตนเองรัก และพึงพอใจ ชอบและศรัทธาในงานที่ทำพึงพอใจ ในประสบการณ์ชีวิตที่ตนเองได้รับ ตลอดจนประสบการณ์เหล่านั้นให้ผลต่ออารมณ์ความรู้สึกทางบวกมากกว่าอารมณ์ความรู้สึกทางลบ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ สิ่งที่ดีงามบนพื้นฐานเชิงเหตุผลและศีลธรรม

2. แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มี 9 ด้าน 26 แนวทาง ทุกแนวทางได้รับการยืนยันว่าใช้ได้จากผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และนักจิตวิทยาหรือบุคคลที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การผ่อนคลายความเครียด เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย การส่งเสริมด้านภาวะโภชนาการที่ดี มีความคิดเชิงบวก มีความพึงพอใจ มีความยินดีต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชน และสังคม และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

ที่ได้สังเกตเห็นความสำคัญและมีนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จัดสวัสดิการที่ช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินและช่วยเหลือบุคลากรที่ประสบปัญหาต่าง ๆ จึงทำให้สามารถนำไปใช้เพื่อสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้ ซึ่งความสุขในการทำงาน นั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญสอดคล้องกับที่ Chuayyim (2020) ได้กล่าวว่า ความสุขในการทำงานมีความสำคัญ คือ การรับรู้ของบุคลากรหรืออารมณ์ ความรู้สึกชื่นชอบหรือเป็นสุขกับภารกิจหลัก ได้กระทำในสิ่งที่ตนเองรักและพึงพอใจชอบและศรัทธาในสิ่งที่ทำพึงพอใจในประสบการณ์ชีวิตที่ตนเอง ได้รับต้องการให้ตนเป็นที่ยกย่องและยอมรับจากคนทั่วไปได้ทำงานในที่ทำงานที่มั่นคงมีความก้าวหน้าเข้าถึงโอกาส ในการพัฒนาเพื่อนร่วมงานที่จริงใจตลอดจนได้รับ สวัสดิการที่พอเพียงและได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ของบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานหรือประสบการณ์ของบุคคลในการทำงาน สอดคล้องกับที่ Harnsomsakul (2007) ได้กล่าวว่า ความสุข ส่งผลให้เกิดความรื่นเริงในการทำงาน ทำให้งานไม่เครียดกับการทำงาน ผลงานที่ออกมานั้นย่อมมีคุณภาพ ทั้งนี้ความสุขยังส่งผลงานออกมามีความสุข ความรื่นรมย์ในการทำงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานแล้วนั้นย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ส่งผลให้เกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กรและมีความสุขนี้เองเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยมีผลทำให้บุคลากรในองค์กรมีบุคลิกภาพที่ผสมผสานและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันกับที่องค์กรต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคลากรนั้นมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า มีความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงรักษาการเป็นสมาชิกขององค์กร และยังสอดคล้องกับที่ Manion (2003) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสุข คือ สภาวะที่เข้มแข็งและอบอุ่นไปด้วยความคิดทางบวกชัดเจนสว่างไสว และเต็มไปด้วยอารมณ์ที่ร่าเริงและเบิกบาน ทั้งยังแสดงออกให้เห็นทั้งทางร่างกายและคำพูดการแสดงออกเต็มไปด้วยพลังและความตื่นเต้น ดังนั้น จึงทำให้ทุกแนวทางได้รับการยืนยันจากผู้ให้ข้อมูลทุกคน

3. แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการวิจัยที่ใช้วิธีการแบบ ผสมผสานวิธี ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรอบด้าน ชัดเจน และให้ข้อเท็จจริงได้ตรงตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ Kanchanasruang (2015) ที่ให้ความหมาย การวิจัยแบบผสมผสานวิธีว่าเป็นรูปแบบการวิจัยรูปหนึ่งที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันในงานวิจัยเรื่องหนึ่งเพื่อทำให้งานวิจัยดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลที่ลุ่มลึก ซึ่งสอดคล้องกับ Srisa-ard (2013) ที่ได้กล่าวว่า การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้วิธีการ หรือเทคนิคตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปร่วมกันเพื่อตอบคำถามของการวิจัย เพื่อให้สามารถบรรลุผลของการวิจัยอย่างชัดลึกรอบด้าน ทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น ช่วยให้ได้ทางเลือกใหม่เพิ่มขึ้นจากวิธีดั้งเดิมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพียงวิธีเดียว เมื่อผู้วิจัยพิจารณาว่าการใช้วิธีเดียวหรือเทคนิคเดียวไม่อาจให้ความรู้ความจริงตามที่มุ่งหวังได้ จำเป็นต้องใช้หลักหลายวิธีรายละเอียดเทคนิคประกอบกัน หรือผสมผสานกันจึงจะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่าง รอบด้านและให้

ข้อเท็จจริงได้ตรงตามที่ต้องการ และสอดคล้องกับ Johnson & Turner (2003) ได้กล่าวว่า การวิจัยแบบผสมผสานวิธี เป็นการวิจัยที่เก็บข้อมูลโดยใช้กลยุทธ์รูปแบบ และกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้จุดเด่นที่สนับสนุนกันจากแต่ละวิธีและแก้ปัญหาจุดด้อยของแต่ละวิธีวิจัย หากนักวิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยก็จะมีคุณภาพมากกว่าการวิจัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร พบว่าความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ส่วนมากอยู่ในระดับมีความสุข ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา เพื่อให้ครู บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข และเกิดเป็นองค์กรแห่งความสุขต่อไป

จากผลระยะที่ 2 การหาแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ที่พบว่ามีแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพดี (Happy Body) 2) ผ่อนคลายดี (Happy Relax) 3) น้ำใจดี (Happy Heart) 4) จิตวิญญาณดี (Happy Soul) 5) ครอบครัวดี (Happy Family) 6) สังคมดี (Happy Society) 7) ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) 8) สุขภาพเงินดี (Happy Money) และ 9) การงานดี (Happy Work-life) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ หรือสังกัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และสามารถนำแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ไปเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร และผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากผลระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบทวิปัญญาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมพบว่า ผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างมั่นใจมาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร อาจทำได้หลายประเด็นทั้งระเบียบ วิธีวิจัย และหัวข้อการวิจัย ดังนี้

- Kanchanasruang, M. (2015). Kār wikherāah⁴ s̄phāph payhā læa næwthāng kār çądkār welā khxng khrŪ: Kār wicay bæb p̄hsm wiṭhī [Analyzing problems and time management strategies of teachers: A mixed methods research]. **Electronic Journal of Educational Technology**. 10(1), 274-288.
- Khuanpanya, T. (2010). Rūp bæb kār brihār thī nēn kār ra cā yxā nāc ni s̄thān ṣ̄uks̄ā kh̄n phun⁴ ṭhān [The management style that emphasizes decentralization in primary schools]. Doctoral of Educational Administration Program, Eastern Asia University.
- Lertwiboonmongkol, J. (2003). Khwām s̄amphanṭh⁴ rahwāng paççay s̄wn bukhkh kār dī rāb kār s̄erim s̄rāng phlạng xánāc ni ngān ræng cūngci fī s̄amvthṭh⁴ kạb khwām s̄ukh ni kār thāngān khxng phyābāl pracả kār rong phyābāl mhāwithyālay khxng rạṭh [The relationship between personal factors, empowerment in the workplace, motivation, and job satisfaction among nurses at the university hospital]. Master of Nursing Science, Nursing Administration, Chulalongkorn University.
- Manion. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. **Journal of Nursing Administration**. (33), 652-659.
- Ministry of Education. (2003). Phra rāch bayyati kār ṣ̄uks̄ā h̄æng chāti PhōSo. 2542 Læa kækhi pheim teim (chbap thī 2) PhōSo. 2545 [National Education Act B.E. 2542 and Amendments (2nd ed.) B.E. 2545]. Bangkok: The Communication and Postal Services Organization.
- Office of the Health Promotion Fund. (2009). Melđ phanṭh⁴ h̄æng khwām s̄ukh [Seeds of happiness]. Bangkok: Office of the Health Promotion Fund.
- Office of the Provincial Education Commission, Sakon Nakhon. (2022). Khxm̄l s̄ārs̄ntheṣ̄ dān kār ṣ̄uks̄ā çạnghwạd sk̄lnkhr pī kār ṣ̄uks̄ā 2565 [Educational information of Sakon Nakhon Province, academic year 2022]. Sakon Nakhon: Office of the Provincial Education Commission, Sakon Nakhon.
- Phupanich, A. (2008). Kār chí dạchnī wạd radạb khwām s̄ukh ni kār thāngān khxng bukhlāk s̄ạngkạd s̄ạnạngān xṭhikārbđī mhāwithyālay ṭhrmṣ̄āstr̄. [Using happiness index to measure the level of happiness at work among personnel under the Office of the President, Thammasat University]. Master of Social Development and Social Work Program, Thammasat University.

- Srisa-ard, B. (2013). **Kār wicāy beṅng ṭn (c̄hḃḃḃ prḃḃḃḃ ḥīm)** [Preliminary research (Revised edition)]. (9th ed.). Bangkok: Suwiryasarn.
- Wachiramethi, W. (2013). **Khwām sūkh nī kḃ mṅx** [Happiness in Your Hands]. Nonthaburi: Pran.
- Wisalaporn, S. (1996). **Hlḃksṅtr: Nḃwkhid thvsṅḃḃ lḃḃ kār wicāy** [Curriculum: Concepts, theories, and research]. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

MODEL OF PARTICIPATION OF BASIC EDUCATIONAL COMMITTEE
IN ADMINISTRATION THE SMALL SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

พีระพงศ์ บุญแน่น¹ ชวนคิด มะเสนะ² และนเรศ ชันธะรี³
Peerapong Boonnan¹ Chuankid Masena² and Narech Khantharee³

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3} Doctor of Education Degree in Educational Administration,
Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: peerapong.bg63@ubru.ac.th

Received: March 19, 2024
Revised: September 4, 2024
Accepted: September 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 2) พัฒนา
รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 121 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน โดยการ
เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 และ
แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการ
ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษา 6 ด้าน
ได้แก่ (1) หลักสูตรสถานศึกษา (2) งบประมาณ (3) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (4) การพัฒนา
ครูและบุคลากรทางการศึกษา (5) นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา และ (6) ความสัมพันธ์ระหว่าง
สถานศึกษากับชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมวางแผน 2) ร่วมตัดสินใจ
3) ร่วมปฏิบัติ และ 4) ร่วมประเมินผล ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

รูปแบบการมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the current conditions and needs of basic education school committees for participation in administering small schools, and 2) develop a participation model of basic education school committees in administering small schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample groups consisted of 1) 121 school administrators selected through stratified random sampling, and 2) 11 experts selected through purposive sampling. The research instruments were questionnaires with an overall reliability coefficient of 0.98 and an assessment form. The statistics used in the research included mean and standard deviation.

The results of the research showed that 1) the current conditions of basic education school committee participation in administering small schools were overall at a moderate level. The needs for basic education school committee participation in administering small schools were overall at a high level, and 2) the developed model was a school administration model covering 6 areas: (1) school curriculum, (2) budget, (3) educational resource mobilization, (4) teacher and educational personnel development, (5) school development policies and plans, and (6) relationships between schools and communities. The model used a 4-step participation process: 1) participation in planning, 2) participation in decision-making, 3) participation in implementation, and 4) participation in evaluation. The model had overall appropriateness at the highest level.

Keywords

Model of Participation, Basic Education School Committees, Small School Administration

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ทุกประเทศทั่วโลกจึงมุ่งให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ (Karnganophas, 2017) ซึ่งหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องร่วมมือกันดำเนินงานอย่างจริงจัง อันจะทำให้สถานศึกษาพัฒนา

คุณภาพการศึกษาให้ทันโลกในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (Ministry of Education [MOE], 2019)

การบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงศึกษากำหนดไว้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ส่วนสาเหตุสำคัญดังกล่าวมาจากการที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีอาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีความรู้ทางด้านการจัดการศึกษาเท่าที่ควร หรือไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของวงการศึกษามากนัก ซึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ตามมาไม่เท่าที่ควร (Nillapun, 2009) และจากรายงานการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิในฐานะที่เป็นกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา บุคคลเหล่านี้มีบทบาทเพียงเล็กน้อย เป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษาหรือรับทราบการดำเนินงานของสถานศึกษาเท่านั้น ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การกำหนดหลักสูตรแบบเรียน และการจัดการเรียนการสอน ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและตัวผู้เรียน จะมีอยู่บ้างในรูปของการช่วยเหลือแรงงาน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์มากกว่าการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนของระบบคณะกรรมการทุกระดับโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (Office of the Education Council [OEC], 2021)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะครูและผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น แต่ต้องเสริมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดขึ้นในองค์ประกอบของการจัดการศึกษา กล่าวคือ ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เพียงให้ความร่วมมือ สนับสนุน เอื้อเฟื้ออยู่ภายนอกเหมือนดังที่ผ่านมา หากยังควรขยายบทบาทของการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (Thianthanathip, 2020) ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมตามความเหมาะสมนับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผิดชอบผลงานที่ออกมา ร่วมภาคภูมิใจในผลงานรางวัลที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงานหรือรับข้อตำหนิที่เกิดขึ้น นั่นคือ ร่วมรับทั้งผิดและชอบ (Thummatasananon, 2011) ดังที่ Murphy ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษารัฐชิคาโก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น ทำให้เกิดการยอมรับจากผู้ปกครอง นักเรียน เพราะยึดถือการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจากแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มิใช่คนใดคนหนึ่ง ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้นผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและคาดหวังให้ลูกหลานของตนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตรงตามความต้องการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ให้ความสัมพันธ์และเป็นมิตร ให้เกียรติความคิดเห็นที่เสนอต่อโรงเรียน และพยายามทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโรงเรียน (Murphy, 2014)

สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยจังหวัด ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีจำนวน 1,208 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวประสบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้วสถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วงเนื่องจากมีทรัพยากร ทั้งบุคคล ทรัพยากรอื่น ๆ น้อยที่สุด และขาดแคลนในทุกด้าน และจากข้อมูลที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ในขอบข่ายงาน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ด้านงบประมาณ ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน พบว่า มีสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาทางพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก รวมทั้งหาทางปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาและนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนปฏิบัติการ นโยบายต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่คุณภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะอย่างไร และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ซึ่งในแต่ละระยะมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,208 คน (Office of the Basic Education Commission [OBEC], 2022)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 121 คน มีขั้นตอนการได้มาซึ่งตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละตามจำนวนของประชากร เนื่องจากประชากรมีจำนวนหลักพัน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ 10% ได้ตัวอย่างจำนวน 121 คน

1.2.2 ทำการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 121 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยมีจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 เป็นหน่วยในการสุ่ม และสุ่มมาจังหวัดละ 10% ได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย ยโสธร จำนวน 21 คน ศรีสะเกษ จำนวน 38 คน อำนาจเจริญ จำนวน 15 คน และอุบลราชธานี จำนวน 47 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ 2) งบประมาณ จำนวน 5 ข้อ 3) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 7 ข้อ 5) นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จำนวน 6 ข้อ โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน นำข้อมูลที่ได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินสภาพปัจจุบันและความต้องการของประเด็นต่าง ๆ และนำประเด็นในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) ไปยกกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบในระยะที่ 2 ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

4.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และ 3) นักการศึกษา จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 6 ข้อ 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำเสนอร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบฯ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับความเหมาะสมของรูปแบบฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

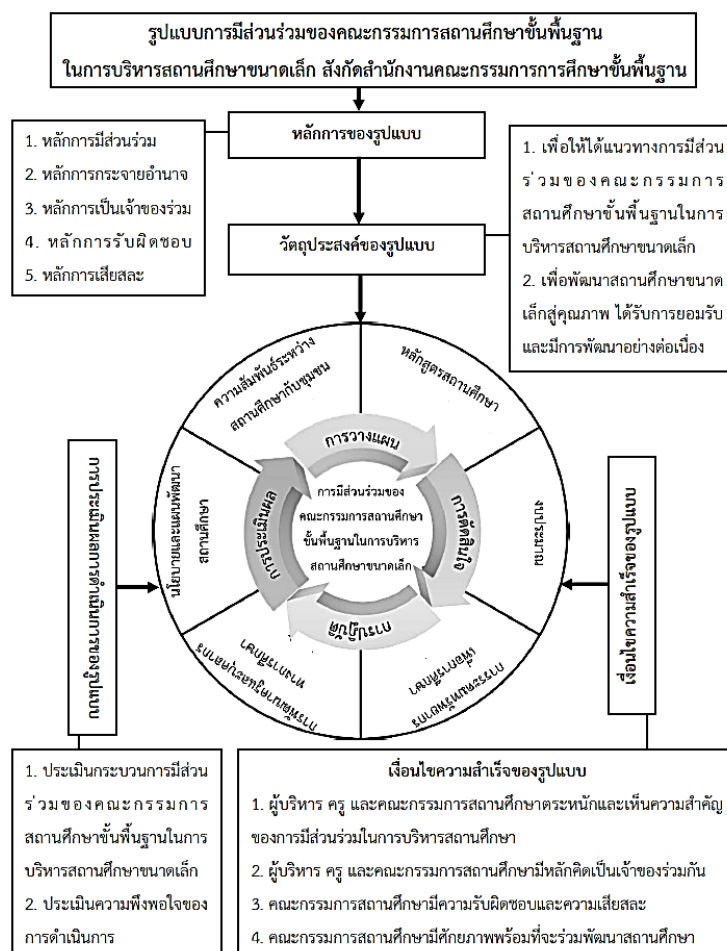
ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
หลักสูตรสถานศึกษา	3.33	0.93	ปานกลาง	4.20	0.77	มาก
งบประมาณ	3.48	0.76	ปานกลาง	4.14	0.77	มาก
การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	3.47	0.87	ปานกลาง	4.28	0.74	มาก
การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.52	0.66	มาก	4.11	0.81	มาก
นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา	3.73	0.64	มาก	4.14	0.77	มาก
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน	3.55	0.90	มาก	4.19	0.76	มาก
เฉลี่ย	3.50	0.82	ปานกลาง	4.18	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$)
และ ความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร
สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูป
แบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ได้แก่ 1.1) หลักการมีส่วนร่วม
1.2) หลักการกระจายอำนาจ 1.3) หลักการเป็นเจ้าของร่วม 1.4) หลักการรับผิดชอบ
และ 1.5) หลักการเสียสละ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ 2.1) เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่สามารถ
นำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ และ 2.2) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กสู่คุณภาพ ได้รับการยอมรับ และมีการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ ได้แก่ 3.1) หลักสูตรสถานศึกษา 3.2) งบประมาณ
3.3) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 3.4) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3.5) นโยบาย
และแผนพัฒนาสถานศึกษา และ 3.6) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 4) การประเมินผล
การดำเนินการของรูปแบบ ได้แก่ 4.1) ประเมินกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 4.2) ประเมินความพึงพอใจของการดำเนินการ
และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

5.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการคิดเป็นเจ้าของร่วมกัน 5.3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรับผิดชอบและความเสียสละ และ 5.4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีศักยภาพพร้อมที่จะร่วมพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) หลักการของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.82$) และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รองลงมา คือ หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ค่อยเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน และส่วนใหญ่สถานศึกษาจะเสนอแผนงานต่าง ๆ ให้ทราบเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติมากกว่าการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และร่วมลงมือปฏิบัติในกิจกรรมของสถานศึกษา จะเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนนั้นเกิดความบกพร่อง กล่าวคือคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ ไม่มีโอกาสเข้ามาร่วมคิดร่วมแก้ไขปัญหากับสถานศึกษาอย่างจริงจัง ประกอบกับยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสถานศึกษา และต้องร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะคุณภาพในการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนจากชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามที่สังคมต้องการ ดังที่ Taweean (2022) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสถานศึกษาและต้องร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และในปัจจุบันรัฐได้มีนโยบายต่าง ๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามาบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruechai (2020) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียน ศรีสังวาลย์ขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการในการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบได้ผ่านกระบวนการสร้างโดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จากนั้นได้ดำเนินการ

สร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จึงทำให้รูปแบบนี้มีความสมบูรณ์เหมาะสม ในเชิงทฤษฎี มีองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของ Runcharoen (2007) ที่ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผล รูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wichit (2023) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ผู้ที่จะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ต้องตระหนักและให้ ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องศึกษารายละเอียดของรูปแบบให้ชัดเจน ทุกคนให้ความร่วมมือ ในการดำเนินงานอย่างจริงจัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญทั้งแนวคิดและกิจกรรม ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้กระบวนการมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จ กำกับติดตามการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ตลอดจนทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายเพื่อความสะดวก ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมดำเนินการตามกิจกรรมของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาและพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สถานศึกษา เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง เป็นต้น

References

- Karnganophas, P. (2017). *kānphatthana rūpbæp kānmī sūanrūam nai kānboṛihānchatkān suksā khōṅg khana kammakān sathan suksā naphūn than khōṅg ‘ongkoṅ pokkhrōṅg sūan thoṅgthin* [Development of School Committee Participation Model in Administration under Local Government Organization]. Doctoral dissertation. Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

- Ministry of Education. (2019). *khūmū kāndamnoēn ngān khōṅg khana kammakān sathān suksā naphūn thān sangkat samnakngān khana kammakān kānsuksā naphūn thān Phō,So, 2562* [Operational Manual of the Basic Education Commission under Office of the Basic Education Commission 2019]. Bangkok: Match Point.
- Murphy. (2014). *Development Participation: Concept and Measures for Project Design*. New York: Implementation and Evaluation Rural Development Center.
- Nillapun, M. (2009). *kānsuksā kānrīanrū læ nāothāng kānphatthana kānrīanrū nai kānchātkaṅ suksā khōṅg khana kammakān sathān suksā naphūn thān* [Study of Learning and Guidelines for Learning Development in Education of the Basic Education Commission]. *Silpakorn Educational Research Journal*, 1(1), 5.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *rabop sārasonthēt phūā bōrīhān kānsuksā* [Information system for educational administration]. Retrieved from https://data.bopp-obec.info/emis/?fbclid=IwAR33OiAUoVM9gmy9SDH_jfvrsyfzHVymYbNrzBWced09bjBYhoOnzYoLJI.
- Office of the Education Council. (2021). *rāingān kānwīchai khroṅkān suksā khwāmruāmmū rawāng rat kap ‘ongkoṅ pokkhrōṅg sūan thoṅgthin nai kānchātkaṅ suksā tān kotmaī læ phāen patirūp prathēt dān kānsuksā* [Research Report on a Project to Study Cooperation Between the State and Local Government Organizations in Providing Education in Accordance with the Law and the National Education Reform Plan]. Bangkok: 21 Century.
- Ruechai, S. (2020). *kānphatthana rūpbāep kānbōrīhān dōi kānmī suānrūam khōṅg chumchon nai kān funfū samatthaphāp nakrīan rōngriān sī sang wā Khōn Kāen* [Development of a Management Model with Community Participation in Rehabilitation Students of Sri Sangwan School, Khon Kaen]. Bangkok: Ministry of Education.
- Runcharoen, T. (2007). *kānbōrīhān rōngriān yuk patirūp kānsuksā* [School Administration in the Era of Educational Reform]. Bangkok: Tanapress.

- Taweenan, V. (2022). *næōthāng k̄anphatthanā k̄anmī s̄uanruām khōng khana kammakān suk̄sā naphūn thān nai k̄anbōrihān ngān sathān suk̄sā nai rōngriān chaphō khwām phikān phāk tawan'ōk chiāng nūā sangkat samnakngān bōrihān ngānkān suk̄sā phisēt* [Guidelines for the Development of Participation of the Basic Education Committees in the Administration in the School for Disabilities Northeast under the Special Education Bureau]. Master's thesis. Rajabhat Mahasarakham University.
- Thianthanathip, T. (2020). *k̄anphatthanā næōthāng k̄anmī s̄uanruām khōng khana kammakān sathān suk̄sā naphūn thān nai k̄an patibat pharakit nai sathān suk̄sā sangkat samnakngān khēt phūnthī k̄ansuk̄sā prathom suk̄sā Nakhōn Ratchasimā khēt sī* [Developing the Guidelines for Educational Management Participation of the Committee of Basic Educational in Schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4]. Master's thesis. Mahasarakham University.
- Thummatasananon, S. (2011). *lakkān bōrihān bæp mī sō won ruām* [Principles of Participatory Management]. Bangkok: Suweerivasarn.
- Wichit, S. (2023). *rūpbæp k̄anmī s̄uanruām khōng khana kammakān sathān suk̄sā naphūn thān nai k̄anbōrihān ngān wichakān thī mī prasitthiphon* [The Participation Model of Basic Education Commission for Effective Management of Academic Affairs]. *Journal of MCU Peace Studies*. 11(2), 607-618.

แบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

WORLD-CLASS STARNDARD SCHOOL ADMINISTRATION MODEL OF
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE SURIN

พัทธนะไชย ห่วงแก้ว^{1*} จิราภรณ์ ผันสว่าง² และสุเทพ เมย์ไธสง³
Pattanachai Huangkaew^{1*}, Jiraporn Phansawang² and Suthep Maythaisong³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
^{1,2,3} Doctor Degree of Education, Program in Educational Administration Graduate School,
Mahamakut Buddhist University
E-mail: pattanachai4533@gmail.com

Received: August 5, 2024
Revised: March 5, 2025
Accepted: March 11, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 520 คน เป็นผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เก็บข้อมูลแบบชั้นภูมิ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ศักยภาพของผู้เรียน คุณภาพบุคลากร การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล และโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA รวม 18 ตัวชี้วัด ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการสร้างแบบจำลองพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 153 คู่ มีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดของความสัมพันธ์หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.201 ถึง 0.798 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2) = 65.23, df=54, p-value = 0.141, χ^2/df = 1.21, GFI=0.99, AGFI=0.96, RMR=0.012, SRMR= 0.021, RMSEA=0.020, CFI=1.00, ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด แบบจำลองการวัดของทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการประเมินแบบจำลองทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดสามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ

แบบจำลอง การบริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล

ABSTRACT

This research aimed to create a world-class standard school administration model for schools under the Surin Secondary Educational Service Area Office. This was mixed-methods research. The sample group consisted of 520 participants, including administrators, government teachers, and educational personnel under the Surin Secondary Educational Service Area Office. Data were collected using stratified sampling. Five experts were interviewed, and the model was evaluated by 10 specialists. Research instruments included questionnaires, interview forms, and evaluation forms. Statistics used included mean, standard deviation, percentage, confirmatory factor analysis, and correlation coefficient analysis.

The results showed that the model consisted of 5 components: quality management system administration, student potential, personnel quality, world-class standard learning management, and OBECQA world-class standard schools, with a total of 18 indicators. All components had mean scores at a high level. The model development results showed that the relationships among all 153 pairs of variables were correlated, and all variable pairs had relationships in the same direction. The correlation coefficients between the variables showed positive relationships. The magnitude of the relationships or correlation coefficients ranged between 0.201 to 0.798, all with statistical significance at the 0.01 level. Chi-Square (χ^2) = 65.23, df=54, p-value = 0.141, χ^2 /df = 1.21, GFI=0.99, AGFI=0.96, RMR=0.012, SRMR= 0.021, RMSEA=0.020, CFI=1.00, all of which met the specified criteria. The measurement model of all components was consistent with the empirical data, and the model evaluation results for all aspects were at the highest level and could be implemented.

Keywords

Model, School Administration, World-class Standard Schools

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานสำคัญในพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาในประเทศไทยนั้นเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์อย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ สติปัญญา อีกทั้งความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยให้เป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจและรัก

ในความเป็นไทย รู้จักหวงแหนรักษาประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติบ้านเมือง เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนในเพื่อศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ รวมไปถึงสนับสนุนและส่งเสริมด้านกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาของไทย และภูมิปัญญาในระดับสากลอีกด้วย การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้บุคคลเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ ดูแลและพึ่งพาตนเองได้ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ รักในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Office of the National Education Commission, 1999)

ในภาพรวมของการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเห็นได้ว่าประเทศไทยนั้นมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นแนวทางหรือเป็นกรอบในการจัดการศึกษา ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางนั้นก็จะมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่จะใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งการจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้นมีหลากหลายรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยถูกออกแบบมาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้รู้รักสามัคคีเป็นไทยควบคู่ไปกับการก้าวสู่ความเป็นสากลในทุก ๆ มิติ ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Office of Academic and Educational Standards, 2008)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบตั้งแต่การกำหนดนโยบายจนไปสู่แนวทางในการปฏิบัติของการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน และในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการคิดค้นนวัตกรรมในรูปแบบของวิธีการเพื่อเข้ามาช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการกำหนดชื่อโครงการว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ซึ่งมีความมุ่งหวังว่าโครงการนี้จะเป็โครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนมีความพร้อมในการแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างภาคภูมิใจ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ เป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพและความเป็นพลโลก เป็นไปเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงในระดับมาตรฐานสากล และเป็นไปเพื่อการบริหารจัดการด้วยระบบที่ดีและมีคุณภาพ มีกลุ่มเป้าหมายในระยะเริ่มต้นเพียงจำนวน 500 โรงเรียนทั่วประเทศ และมีการเริ่มต้นดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน (Office of Secondary Education Administration, 2018) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของหน่วยงาน บนพื้นฐานของความต้องการที่จะพัฒนาโรงเรียนภายใต้สังกัดให้กลายเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และเห็นถึงความสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของนักเรียนทั้งทางด้านทักษะในเชิงวิชาการ ทักษะการดำรงชีวิต ภายใต้และคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียนให้เป็บุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และมีสุขภาวะที่เหมาะสมตามช่วงและวัยของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคตและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติตลอดจนเป็นพลโลกที่ดีต่อไป ให้อิสระในการบริหารจัดการต่อสถานศึกษาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนภายใต้ความร่วมมือของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่สากลและน้อมนำ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Office of Secondary Educational Service Area office Surin, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามแบบนวัตกรรมโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองโลก มีการเรียนการสอนที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล และมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในทศวรรษที่ 3 แห่งศตวรรษที่ 21

จากการสรุปข้อมูลในปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้ผ่านการประเมินและรับรองการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับคุณภาพ OBECQA แล้วจำนวน 16 โรงเรียน จากจำนวนทั้งสิ้น 85 โรงเรียน (Office of the Basic Education Commission, 2022) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการของโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและตระหนักรับรู้ถึงการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับปานกลางเท่านั้น จึงเป็นการยากที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลได้ ซึ่งการยกระดับโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลถือเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนกำลังพัฒนาให้สามารถแข่งขันและทัดเทียมกับนานาชาติได้ การวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล (Auatarakul et al., 2022) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีความมุ่งหวังเป็นอย่างมากที่จะส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานและขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษานำไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Thongman, 2022)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความมุ่งหวังในการสร้างแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องต่อความต้องการของสังคม ชุมชน และยุคสมัย โดยมีแนวทางในการบริหารและจัดการศึกษาที่เป็นสากล อีกประการคือเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้เรียนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,790 คน

1.2 การวิจัยแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบผู้วิจัยจึงได้มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 520 คน (Comrey & Lee, 1992) และกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ในลักษณะของการสุ่มแบบมีสัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก 2) กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และ 3) กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างครู (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม (คน)
1. โรงเรียนขนาดเล็ก	53	4	17	21
2. โรงเรียนขนาดกลาง	156	10	52	62
3. โรงเรียนขนาดใหญ่	1093	30	407	437
รวม	1,302	44	476	520

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA โดยประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวชี้วัด มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกเนื้อหา

เป็น 1) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ 2) ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก 3) การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล ประกอบด้วย 4) คุณภาพบุคลากร และ 5) โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA

2.2 แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ และส่งให้ผู้สัมภาษณ์ได้ทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์การขอเข้าสัมภาษณ์และนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์ ไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ ถ้อยคำการให้สัมภาษณ์ทุกถ้อยคำผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการวิจัยเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจัดบันทึกคำให้สัมภาษณ์และบันทึกภาพร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกเสียงเพื่อใช้ประกอบการสรุปคำให้สัมภาษณ์โดยความยินยอมของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยจะแจ้งสรุปผลการสัมภาษณ์แต่ละครั้งให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบหลังจากการสรุปเสร็จสิ้นภายในวันที่ทำการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิวัฒน์โยธิน ผู้อำนวยการโรงเรียนกาบเชิงวิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนประสาทวิทยาคาร รองผู้อำนวยการโรงเรียนสนมวิทยาคาร และรองผู้อำนวยการโรงเรียนวิวัฒน์โยธิน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ว่า จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA และมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเรื่องแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยและตัวบ่งชี้ของการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล คุณภาพบุคลากร ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก การสร้างพัฒนาแบบจำลอง และทฤษฎีระบบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย 2 ส่วนคือการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยนำเครื่องมือที่ได้พัฒนาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยข้อคำถามทั้งหมด 96 คำถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.50 จึงแปลผลได้ว่าสามารถนำมาใช้ได้ และส่วนที่ 2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ การความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง มีความสอดคล้องภายใน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966 หมายถึงสามารถนำไปใช้ได้

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แล้วจึงปรับแก้ตามที่ได้รับคำแนะนำก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Google form โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยส่ง Link และ QR-code ของแบบสอบถามออนไลน์ไปพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัยและขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 1 สัปดาห์ ก่อนที่ผู้วิจัยจะดำเนินการยุติรับคำตอบแบบสอบถาม

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตามที่ระบุไว้ทำการตอบแบบสอบถามออนไลน์โดยมีการบังคับให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามให้ครบทุกข้อถึงจะสามารถส่งแบบสอบถามกลับได้

4.3 ตรวจสอบข้อมูลที่มีความครบถ้วนและคัดแยกคำตอบที่สมบูรณ์ จำนวน 520 คน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการจดบันทึกบทสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของการแจกแจงของตัวแปรเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลค่าระดับคะแนนของช่วงคะแนน 5 ระดับ กำหนดการแปลผล ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ในระดับน้อยที่สุด

5.2 ตรวจสอบค่าน้ำหนักขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาสู่ตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ดังนี้

1) ตรวจสอบค่า Kaiser-Mayer-Olkin Measures of Sampling Adequacy: KMOควรมีค่ามากกว่า 0.50 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ KMO = 0.936

2) ตรวจสอบค่า Bartlett' Test of Sphericity ควรมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ค่า Bartlett's test of sphericity มีค่าเท่ากับ 10025.521 df = 153 ($p = 0.000$)

5.3 หาค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ถ้าค่าดัชนีเป็นไปตามเกณฑ์ต่อไปนี้แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้

1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) ต้องมีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$)

2) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2)หารด้วยชั้นแห่งความเป็นอิสระ(df) นั่นคือ χ^2/df ต้องน้อยกว่า 2.00 หรือน้อยกว่า 5 ในกรณีที่ไม่เดลซับซ้อน

3) ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) เป็นค่าแสดงความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08

4) ค่า Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) เป็นค่าแสดงถึงส่วนที่เหลือที่สามารถบ่งชี้ได้ว่า โมเดลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08

5) ค่า Comparative Fit Index (CFI) เป็นค่าเปรียบเทียบสัดส่วนที่ปรับแล้ว (Modified) ที่เหมาะสมในภาพรวมของโมเดลที่สร้างขึ้น (Overall Fit) กับโมเดลทางสถิติ ควรมีค่าระหว่าง 0.90-1.00 (Kline. 2005)

5.4 การหาค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: R^2)

5.5 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อยืนยันสมมติฐาน (Hypothesis Testing) จากการค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในแบบจำลองเชิงสาเหตุ ทั้งอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม จากกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่อิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบแผนภาพเส้นทาง (Path Diagram)

5.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์และทำการสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

แบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

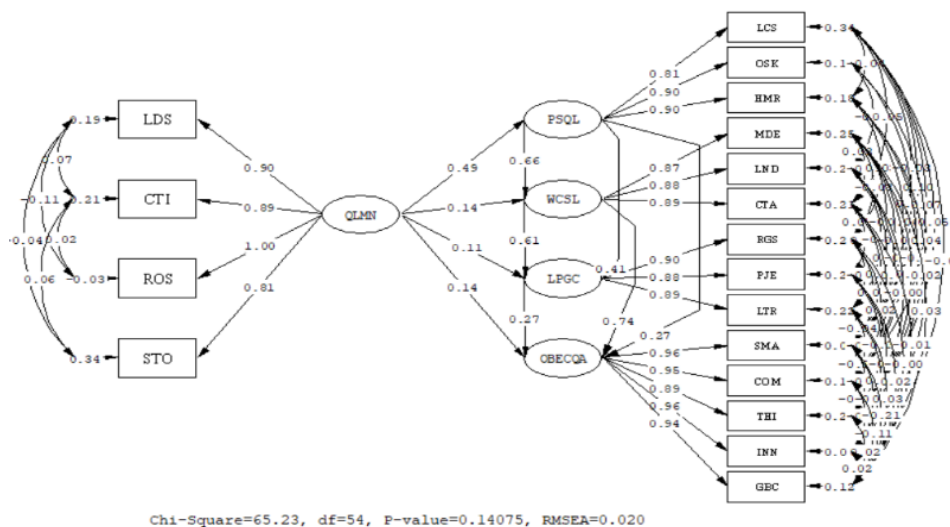
1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นครู มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบทั้ง 5 ขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบ

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	4.10	0.34	มาก
2. คุณภาพบุคลากร	4.12	0.36	มาก
3. การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล	4.11	0.35	มาก
4. ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก	4.14	0.45	มาก
5. โรงเรียนมาตรฐานสากล	4.12	0.31	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12, SD = 0.36) และทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม

ภาพที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (หลังปรับความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (หลังปรับความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน)

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
χ^2/df (65.23/54)	< 2.00	1.21	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.95	0.99	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.96	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.020	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.021	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล พบว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนมาแล้ว 71 เส้น โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2/df = 1.21$, CFI = 1.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.020 และ SRMR = 0.021 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.21 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจาก ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 2.00

(2) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ เนื่องจากค่า CFI มีค่า 0.95 ขึ้นไป

(3) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสมบูรณ์ (Absolute Fit Index) ที่ผู้วิจัยพิจารณาค่า 2 ดัชนี คือ ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ไขแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า GFI และค่า AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 และค่า GFI และค่า AGFI ที่ยอมรับได้มีค่ามากกว่า 0.90

(4) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.020 หมายถึง โมเดลค่อนข้างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจาก ค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือมีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.08

(5) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน โดยดัชนีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพิจารณา คือ รากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.021 แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจาก มีค่าน้อยกว่า 0.05

4. ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

จากการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ (อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม) ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

ปัจจัยผล	ความสัมพันธ์	ปัจจัยเหตุ				
		QLMN	PSQL	WCSL	LPGC	OBECQA
PSQL	DE	0.49**	-	-	-	-
	IE	N/A	-	-	-	-
	TE	0.49**	-	-	-	-
WCSL	DE	0.14**	0.66**	-	-	-
	IE	0.32**	N/A	-	-	-
	TE	0.46**	0.66**	-	-	-
LPGC	DE	0.11**	0.41**	0.61**	-	-
	IE	0.48**	0.41**	N/A	-	-
	TE	0.59**	0.82**	0.61**	-	-
OBECQA	DE	0.14**	0.27**	0.74**	0.27**	-
	IE	0.31**	0.71**	0.17**	N/A	-
	TE	0.45**	0.98**	0.91**	0.27**	-

Chi-Square= 65.23, df=54, p-value = 0.141, GFI=0.99, AGFI=0.96, RMR=0.012, RMSEA=0.020, CFI=1.00

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาเส้นทางความสัมพันธ์พบว่า การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (QLMN) มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพบุคลากร (PSQL) มากที่สุดเท่ากับ 0.49 รองลงมาคือ มีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล (WCSL) โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) และศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) เท่ากับ 0.14, 0.14 และ 0.11 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีอิทธิพลทางอ้อมกับศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล (WCSL) และโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) เท่ากับ 0.48, 0.32 และ 0.31 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนคุณภาพบุคลากร (PSQL) มีอิทธิพลทางตรงต่อ การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล (WCSL) มากที่สุดเท่ากับ 0.66 รองลงมาคือ มีอิทธิพลทางตรงต่อศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) และโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) เท่ากับ 0.41 และ 0.27

ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) และศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) เท่ากับ 0.71 และ 0.41 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนการจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล (WCSL) มีอิทธิพลทางตรงต่อโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) มากที่สุดเท่ากับ 0.74 รองลงมาคือ มีอิทธิพลทางตรงต่อศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) เท่ากับ 0.61 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีอิทธิพลทางอ้อมโรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) เท่ากับ 0.17 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่าศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก (LPGC) มีอิทธิพลทางตรงต่อ โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA (OBECQA) เท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นตรงกันว่าแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความเหมาะสมทั้งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ได้

แบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ศักยภาพของผู้เรียน คุณภาพบุคลากร การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล และ โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA 18 ตัวชี้วัด ซึ่งแบบจำลองมีความเหมาะสมกลมกลืนกับโมเดลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นว่าเป็นแบบจำลองการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้จริงได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 23 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพทั้งหมด 4 ตัวแปร ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) มุ่งเน้นผลลัพธ์และผู้รับบริการ (Result-Oriented and Service Recipients) การนำองค์กร (Leadership) และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (Systematic Operations) ตามลำดับ สอดคล้องกับ Phrakhuvijitsasanakan, Chongolnee & Mahahing (2021) ที่ศึกษาเทคนิคแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพไว้ว่า เป็นการวางแผน การจัดการองค์การ การสั่งการ และการควบคุมสมาชิกภายในองค์กร รวมไปถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารจะใช้ทรัพยากรทั้งหมดขององค์กร ไม่ว่าจะเป็งบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนทรัพยากรอื่น เพื่อไปสู่ความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

ทั้งนี้การที่องค์กรจะสามารถประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานจะต้องมีระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Okazaki & Sonsuphap (2021) ที่ได้ศึกษาเรื่องวิถีผู้นำแบบญี่ปุ่นและได้กล่าวถึงการบริหารจัดการที่มีคุณภาพไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการที่ไม่เน้นเอกสารและพิธีการที่มากมาย แต่ต้องตระหนักในหลักปรัชญาเดียวกันและตรงกัน โดยมีหน้าที่สร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพนั้นประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้นำสู่การนำองค์กร 2) การเรียนรู้สู่ความสำเร็จตลอดเวลา และ 3) การให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ ซึ่ง Ouppinjai et al. (2022) ได้ศึกษาระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต โดยผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพนั้นจะต้องประกอบไปด้วย การนำองค์กร การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การวางแผน การประกันคุณภาพ และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้

คุณภาพบุคลากร ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 15 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณภาพบุคลากรทั้งหมด 3 ตัวแปร ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ ทักษะการปฏิบัติงาน (Operational Skill) มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Learning for Continuous Self-Improvement) ตามลำดับ สอดคล้องกับ Metheesuwapab & Wijitwanna (2019) ที่ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพบุคลากรในองค์กร การประเมินและพัฒนา ซึ่งผลการศึกษาพบว่าคุณภาพของบุคลากรนั้นขึ้นอยู่กับ 1) ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงาน 2) คุณลักษณะภายในส่วนบุคคล และ 3) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย แม้มีการใช้คำหรือหัวข้อที่แตกต่างแต่โดยรายละเอียดแล้วมีความสอดคล้องครอบคลุมทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ Boonkrob & Surachatri (2022) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยได้กล่าวถึงคุณภาพของบุคลากรไว้ว่า บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงานจะทำให้งานขององค์กรได้ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้นและมีคุณภาพถูกต้องแม่นยำตามมาตรฐานองค์กร จากผลการศึกษาพบว่าบุคลากรที่มีคุณภาพนั้นมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ 1) เพิ่มพูนทักษะหรือการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของคุณภาพบุคลากรด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านทัศนคติ แม้ชื่ออาจแตกต่างแต่โดยรายละเอียดแล้วยังคงสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของคุณภาพบุคลากรด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 3) ด้านความชำนาญและความสามารถก็จะมีผลสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของคุณภาพบุคลากรในด้านของทักษะการปฏิบัติงาน ส่วนในการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการคนเก่ง ความท้าทายขององค์กรของ Intharakoed (2017) มองว่าคุณภาพของบุคลากรนั้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ 2) มีทักษะในการสื่อสาร 3) มีความเป็นผู้นำ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหา 5) ความฉลาดทางอารมณ์ และ 6) มีความต้องการประสบผลสำเร็จ ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบก็ได้ครอบคลุมทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ของคุณภาพบุคลากรเช่นกัน

การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 15 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล ทั้งหมด 3 ตัวแปร ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Design) การวัดและการประเมินผล (Measurement and Evaluation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content

Analysis) ตามลำดับ สอดคล้องกับ Jitchayawanit (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับสากลและกล่าวถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ ของครูตั้งแต่การขั้นตอนแรก คือการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดกระบวนการคือการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถ ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมและเพื่อให้เกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น จากผลการศึกษาดังกล่าวการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล 2) การจัดการเรียนรู้ และ 3) การวัดผลและประเมินผล ซึ่งก็สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ด้านการวัดและการประเมินผลเช่นกัน และยังสอดคล้องกับ Hatakee & Sudrung (2021) ที่ได้ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล หลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบมาตรฐานสากลนั้นมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียน และมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การกำหนดวิธีในการวัดและประเมินผล 3) การมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ 4) การคิดเชิงสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะทางด้านเทคโนโลยี แม้ในชื่อขององค์ประกอบหลักจะมีจำนวนองค์ประกอบและชื่อองค์ประกอบที่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ในเชิงลึกจากกระบวนการวิจัยแล้ว เป็นเรื่องที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 15 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก ทั้งหมด 3 ตัวแปร ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไป คือ ส่งเสริมสันติภาพ ความยุติธรรม และความเท่าเทียม (Peace, Justice and Equality) มีความรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Responsibility to Global Society) และเป็นผู้มีความฉลาดรู้ (Literacy) ซึ่งสอดคล้องกับ Werbner (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่องลัทธิสากลนิยม: เมืองสากลและวิถีชีวิตของอยู่ร่วมกับความแตกต่าง ซึ่งผลของการศึกษานั้นได้กล่าวถึงศักยภาพของเยาวชนในฐานะพลเมืองของโลก ที่จะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะดังนี้ 1) การเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความเท่าเทียมของการอยู่ร่วมกัน 2) เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตน และ 3) เป็นผู้มีความรู้ สร้างเครือข่าย และเปิดกว้าง และยังสอดคล้องกับ Sangnil (2018) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่าการเป็นพลเมืองดีของประเทศและการเป็นพลโลกจะต้องมีความภูมิใจในอัตลักษณ์แห่งตน ใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการศึกษาและวัฒนธรรม การไฟ้เรียนรู้เชิงบูรณาการ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการสร้างงานในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ 2) มีความสามารถด้านการสื่อสาร สามารถสื่อสารความคิด ข้อมูลโดยใช้ภาษา สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมอย่างรู้เท่าทัน 3) มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงเหตุและผลที่เป็นสากล ด้วยความอดทนและพร้อมรับกับผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 4) มีทักษะการทำงานให้สำเร็จ มีความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรม

ต่าง ๆ เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี 5) เห็นคุณค่าและเคารพความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างใน ความเชื่อ ประเพณีและความหลากหลายทางเชื้อชาติและพหุวัฒนธรรม และ 6) มีความรับผิดชอบและมีความตระหนักถึงการเป็นพลเมืองที่ดีเพื่อการพัฒนาที่ปลอดภัยและยั่งยืน เชื่อมโยงในระดับท้องถิ่นสู่ระดับโลกในด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน อาหาร สุขภาพ และความปลอดภัย

โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 28 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้โรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งหมด 5 ตัวแปร ซึ่งเรียงลำดับ ความสำคัญจากมากไปน้อย คือ ผลงานอย่างสร้างสรรค์ (Innovator) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Citizenship) ล้ำหน้าทางความคิด (Thinker) สื่อสารสองภาษา (Communication) และล้ำเลิศ วิชาการ (Smart) ตามลำดับ สอดคล้องกับ Chamcheun & Pongborriboon (2019) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลปรากฏว่าการที่จะทำให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีความเป็นมาตรฐานสากลตามแนวทางเกณฑ์ รางวัลคุณภาพ สพฐ. นั้น มีองค์ประกอบการดำเนินงาน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายร่วม พัฒนาที่เข้มแข็ง 2) พัฒนาระบบการนิเทศเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) สมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ระบบการบริหารที่มี คุณภาพมาตรฐานสากล และ 6) การสร้างพลังการขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบนั้นจะไปส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสำคัญตามเป้าหมายของการเป็นโรงเรียน มาตรฐานสากลคือ ล้ำเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อีกทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Vuttiyan, Kamolvoradej & Sanghirun (2021) ที่ได้ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล: พหุกรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ผลการศึกษาพบว่า การบริหาร คุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้บริหาร สถานศึกษา มีวิสัยทัศน์สามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารและ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ 2) ผู้ปกครอง ชุมชน โดยสถานศึกษาสำรวจความพึงพอใจ ความคิดเห็น ความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3) นักเรียนมีการ เรียนการสอน 2 ภาษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ได้รับการประเมิน ความพึงพอใจและความผูกพันของนักเรียน 4) ครูและบุคลากร สถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริม ความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง จัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของระบบการพัฒนาของบุคลากร และ 5) การบริหารจัดการ มีการนำกระบวนการทำงานไปปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามข้อกำหนด จัดระบบการควบคุมและตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนนั้นแม้ ใช้คำที่แตกต่างแต่ในภาพรวมแล้วสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลของการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ 2) คุณภาพบุคลากร 3) การจัดการเรียนรู้มาตรฐานสากล

4) ศักยภาพของผู้เรียนและความเป็นพลโลก และ 5) โรงเรียนมาตรฐานสากล OBECQA สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมสถานศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับคุณภาพ OBECQA และสถานศึกษาสามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปวิเคราะห์ออกแบบแนวทางการปฏิบัติงาน ผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับคุณภาพ OBECQA

2. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัล OBECQA

3. กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดหรือปรับปรุงแนวทาง/นโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับคุณภาพ OBECQA

4. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนงานโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อให้ผ่านการประเมินในระดับคุณภาพ OBECQA

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อนำไปสร้างและประเมินแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ OBECQA ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาแบบจำลองการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัติโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับคุณภาพ OBECQA เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างยั่งยืน

References

- Auatarakul, S., Potipitak, P. & Hombupha, S. (2022). *kānphatthanā konlayut kānboṛihān sathān suksā sū rōngrīan mātrathān sākon* [The Development of School Management Strategies toward World-Class Standard School]. *Journal of MCU Peace Studies*. 11(2), 543-558.
- Boonkrob, K. & Surachatri, P. (2022). *kānphatthanā bukkhalākōn thī song phon tō ‘apa ra sitthi phāp kānthamngān khōng bōrisat mit sui phrī si sachan Thai čamkat* [Personal Development Affecting the Performance Efficiency of Mitsui Precision Thai Co., Ltd]. *Journal of Management Science Review*. 24(2), 51-62.
- Chamcheun, S. & Pongborriboon, Y. (2019). *khōsanoe choeng nayōbāi phūā kānbōrihān rōngrīan mātrathān sākon sangkat samnakngān khēt phunthī kānsuksā matthayommasuksā khēt yīsip* [Policy Proposals for the Administration of World-Class Standards Schools under the Office of Secondary Educational Service Area 20]. *Journal of College of Asian Scholars*. 9(1), 108-117.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associated.

- Hatakee, A. & Sudrung, J. (2021). **laksūt rōngriān mātrathān sākōn: laksūt nai satawat thī yīsip‘et** [World-Class Standard School Curriculum in 21st Century]. **Journal of Education Studies, Chulalongkorn University**. 49(1), DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.49.1.9.
- Intharakoed, M. (2017). **kānbōrihān čatkān khon keng khwām thāthāi khōng ‘ongkōt** [Talent Management: Corporate Challenge]. **Business Review**. 9(1), 279-290.
- Jitchayawanit, K. (2019). **kānčatkān rīanrū** [Learning Management]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kline, R. B. (2005). **Principle and Practice of Structural Equation Modelling**. 2nd edition. New York: The Guildford Press.
- Metheesuwapab, S. & Wijitwanna, S. (2019). **sakkayaphāp bukkhalākōn nai ‘ongkōt: kānpramōēn læ phatthanā** [Human Resource Potentialities in Organizations: Evaluation and Development]. **Siam Academic Review**. 20(2), 1-10.
- Office of Academic and Educational Standards. (2008). **laksūt kāēn klāng kānsuksā naphūn thān sōngphanhārōihāsip‘et** [Basic Education Core Curriculum 2008]. Bangkok: Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education.
- Office of Secondary Education Administration. (2018). **paomāi læ tūa chī wat dān phū rīan rōngriān mātrathān sākōn prapprung sōngphanhārōihoksip‘et** [Learner Goals and Indicators of World-Class Standards School, Updated 2018]. Bangkok: Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education.
- Office of Secondary Educational Service Area office Surin. (2022). **rāingān phon kāndamnoēn ngān pračham pīngoppamān Phō.Sō. sōngphanhārōihoksipsī** [Annual Report Budget 2021]. Retrieved From <http://www.secondary33.go.th/wp-content/uploads/รายงานการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ-พ.ศ.2564.pdf>.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). **phonlatōk suksā: hūarūāng læ watthuprasong kānrīanrū** [Global Studies: Topics and Learning Objectives]. Bangkok: Kaew Chaochom Media and Publishing Center, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Office of the National Education Commission. (1999). **phrarāčhabanyat kānsuksā hāēng chāt Phō.Sō. sōngphanhārōihāsipōng** [National Education Act 1999]. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Okazaki, M. & Sonsuphap, R. (2021). Samurai Leadership: A Case Study of Kazuo Inamori. **National defence studies institute journal**. 11(1), 104.

- Ouppinjai, S. et al. (2022). rabop læ konkai k̄ānb̄ōrih̄ān čhatk̄ān khunnaph̄āp k̄ānsuks̄ā khōṅg sath̄ān suks̄ā naphūn th̄ān thī t̄ōp son ‘ong t̄ō ‘ak̄ān pl̄ānpl̄āṅg khōṅg l̄ōk ‘an̄ākh̄ot [Educational Quality Management Systems and Mechanisms of Basic Educational Institutions Responding to Changes of the Future World]. *Journal of Arts Management*. 6(3), 1369-1391.
- Phrakhuvijitsasanakan, Chongolnee, L. & Mahahing, P. (2021). theknik k̄ānb̄ōrih̄ān sath̄ān suks̄ā t̄ām lak yōnis̄ōmanasik̄ān [School Administration Techniques According to The Yonisomanasikara Principle]. *Journal of MCU Ubon Review*, 6(1), 637-650.
- Sangnil, N. (2018). konlayut k̄ān sc̄ēms̄āṅg khunnalaksana khw̄āmpen phonlat̄ōk hai kap phū r̄ān r̄ōngr̄ān matthayommasuks̄ā čhang wat Nān [Strategies for Enhancing the Global Citizenship Character of Secondary School Student in Nan Province]. Doctor of Philosophy Program, Educational Leadership and Human Resource Development, Graduate School, Chiangmai Rajabhat University.
- Thongman, R. (2022). n̄āēoth̄āṅg k̄ānb̄ōrih̄ān čhatk̄ān phūā damnōēn nḡān khapkhlūān khr̄ōṅk̄ān r̄ōngr̄ān mātr̄ath̄ān s̄ākon b̄āep mung phon samrit d̄ōi khw̄āmr̄ūammur̄ kap ph̄ākhī khr̄ūakh̄āi [Administration Approach for Driving Operate World-Class Standard School Project Achievement Oriented in Cooperation with Network Partners]. Retrieved March 16, 2023. From <http://www.secondary33.go.th/wp-content/uploads/bestPractice-โรงเรียนมาตรฐานสากล-สพม.สุรินทร์.pdf>.
- Tirakanon, S. (2006). k̄ānchai sathiti nai nḡānwičhai th̄āṅg sangkhommas̄āt : n̄āēoth̄āṅg sū k̄ān patibat [Using Statistics in Social Science Research: A Guide to Practice]. 2nd Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Vuttiyan, P. Kamolvoradej, Y. & Sanghirun, M. (2021). th̄ōt botr̄ān khw̄āmsamret k̄ānb̄ōrih̄ān khunnaph̄āp k̄ānčhatk̄ān suks̄ā sū r̄ōngr̄ān mātr̄ath̄ān s̄ākon : phahu koṅr̄ānī suks̄ā sangkat samnaknḡān kh̄ēt phūnthī k̄ānsuks̄ā matthayommasuks̄ā kh̄ēt s̄āmsipk̄āo [Lesson Learned on the Success of Learning Quality Management to World-Class Standard School: Multiple Case Studies Under the Secondary Educational Service Area Office 39]. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(8), 253-265.
- Werbner, P. (2015). *Cosmopolitanism: Cosmopolitan Cities and the Dialectics of Living Together with Difference*. in Donald M. Nonini (ed.) *A Companion to Urban Anthropology*, Oxford: Wiley-Blackwell, 306-326.

กระบวนการพัฒนาและจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียน
ประถมศึกษาตอนต้นในเขตทุ่งครุ - เขตบางขุนเทียน

THE DEVELOPMENTAL PROCESS OF CO-CREATION LIFE SKILLS
PROMOTION ACTIVITIES FOR EARLY PRIMARY SCHOOL STUDENTS
IN THUNG KHURU - BANG KHUN THIAN DISTRICT

ศิริก้อย ชุตาทวีสวัสดิ์¹, กัญจนีย์ พุทธิเมธี², สุรัตน์ เพชรนิล³, สุเมธ ท่านเจริญ⁴, วิไลวรรณ ประทุมวงศ์⁵,
พรทิพย์ ลิ้มปิชัยโสภณ⁶, ลดาวัลย์ ศรีขาว⁷, วันใหม่ นียม⁸, ชิดชญา เดชเฉลิมวงศ์⁹, กิตติชัย จันทร์แดง¹⁰,
พิทักษ์พงศ์ พงศ์กระพันธุ¹¹ และพิมพ์กานต์ มีไพฑูริย์¹²

Sirikoy Chutataweesawas¹, Kanchanee Phutimatee², Surat Pecthnin³, Sumate Tanchareon⁴,
Wilaiwam Prathumwong⁵, Phonthip Limpichaisopol⁶, Ladawan Srikhao⁷, Wanmai Niyom⁸,
Chidchaya Dechlearnwong⁹, Kittichai Chandang¹⁰, Pitakpong Pongkrapun¹¹
and Pimpakan Mepaitoom¹²

^{1,10,11,12}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{2,9}คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

⁴ศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนมูลนิธิโครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

^{5,7}เซฟติสต์ ฟาร์ม

⁶ศูนย์อาสาสร้างสุขคาเฟ่แคนดู

⁸สถาบันอาศรมศิลป์

^{1,10,11,12}Faculty of Education, Chulalongkorn University

^{2,9}School of Architecture and Design, King Mongkut's University of Technology Thonburi

³The School of Liberal Arts (SoLA), King Mongkut's University of Technology Thonburi

⁴Royal Project Foundation and King's Recommended Project, King Mongkut's University of
Technology Thon Buri

^{5,7}SAFETist Farm

⁶Cafe Can Do

⁸Arsom Silp Institute of the Arts

E-mail: sirikoy.c@chula.ac.th

Received: July 9, 2024
Revised: October 3, 2024
Accepted: October 9, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระบุความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา
และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วม ในเขตทุ่งครุ-บางขุน
เทียน 2. เพื่อประเมินผลและสรุปการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนิเวศการเรียนรู้
โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมจากหลักการ 4 H และการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ระยะที่ 1 ครู จำนวน 24 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 25 คน นักเรียน จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น 82 คน ระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้ประกอบการพื้นที่เรียนรู้ 4 คน ผู้ปกครอง 26 คน และนักเรียน 26 คน รวมทั้งสิ้น 56 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากรูปแบบการศึกษา 4 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล เอกชน ทางเลือก และบ้านเรียน ระยะที่ 3 ประกอบด้วย ครู 4 คน ผู้ปกครอง 8 คน ผู้ประกอบการพื้นที่เรียนรู้ 4 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน 2 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แผนการจัดกิจกรรม แบบประเมินทักษะชีวิต แบบประเมินกิจกรรม แบบสังเกตพฤติกรรมแบบบันทึกการสนทนากลุ่มของนักเรียน แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ทบทวน วรรณกรรม ศึกษาพื้นที่การเรียนรู้ ละการสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 พัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะที่ 3 จัดเวทีชุมชนร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนมี 7 ด้าน คือ การจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น รู้จักสังเกตและตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ ค้นพบความชอบ ความถนัดและความสามารถของตนเอง การมีจินตนาการในการคิด 2. การประเมินทักษะชีวิต โดยผู้ปกครอง การประเมินตนเองของนักเรียน และผลการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในนักเรียนทุกกลุ่ม ข้อเสนอแนะ ถ่ายทอดบทเรียนการจัดกิจกรรมไปยังแหล่งเรียนรู้อื่น ควรพัฒนาหลักสูตรเพิ่มสมรรถนะผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ให้สามารถจัดกิจกรรมได้เอง ควรพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน สร้างแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเสนอนโยบายและสร้างแนวทางการทำงานร่วมกันกับภาครัฐให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการและเกิด ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีความยั่งยืน

คำสำคัญ

ทักษะชีวิต นักเรียนประถมศึกษาดอนต้น การจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aimed to 1) identify the life skills needs of elementary school students and develop community-based learning activities for participatory life skills development in the Thung Khru-Bang Khun Thian area, and 2) evaluate and summarize activities organized jointly with stakeholder groups in the learning ecosystem. The conceptual framework for activity development was based on the 4H principles and participatory design. The sample consisted of Phase 1 – 24 teachers, 25 parents, and 33 students, totaling 82 participants. Phase 2 – 4 learning area entrepreneurs, 26 parents, and 26 students, totaling 56 participants, purposively selected from four types of education: government schools, private schools, alternative schools, and home schools. Phase 3 consisted of 4 teachers, 8 parents, 4 learning area entrepreneurs, and 2 community stakeholders, totaling 18 participants. Research instruments included

interview forms, learning activity plans, life skills assessment forms, activity assessment forms, behavioral observation forms, and student group discussion record forms. The research was divided into three phases: Phase 1 – literature review, learning area study, and interviews; Phase 2 – development of learning activity plans; and Phase 3 – community forum with stakeholders.

The research results showed that 1) Students' life skills needs consisted of seven areas: appropriate emotional self-management, viewing themselves and others positively, empathy, accepting differences between themselves and others, observation and questioning with seeking answers, discovering their own preferences, aptitudes and abilities, and imaginative thinking. 2) Life skills assessments by parents, students' self-assessments, and community forums for exchanging information about activity organization reflected positive changes in all student groups. Recommendations included transferring activity organization lessons to other learning sources, developing curricula to enhance learning source entrepreneurs' competencies for independent activity organization, developing networks of learning source entrepreneurs within communities, creating community learning development approaches to propose policies and increase collaboration with the government for sustainable learning management systems and effectiveness.

Keywords

Life skills, Early Elementary Students, Participatory Activity Organization

ความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยี ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อที่เปิดกว้าง ทำให้คนในสังคมต้องตั้งรับการดำเนินวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมี วิจารณญาณ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อเด็กในวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้เด็กสมาธิ ไม่ดี ผลการเรียนแย่งลง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดลง ความก้าวร้าวเพิ่มขึ้น เป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน (Thai Health Official, 2021) อีกทั้ง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ ของเด็กในวัยเรียน เกิดเป็นภาวะของการเสียโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Loss) มีผลทำให้ทักษะ ชีวิตที่เด็กควรจะได้รับพัฒนาตามช่วงวัยนั้นสูญหายไป ส่งผลต่อพัฒนาการทักษะหลาย ๆ ด้าน เช่น ทักษะด้านภาษา การสื่อสาร การอ่าน เขียน การเข้าสังคม เป็นต้น (Equitable Education Research Institute, 2022)

การเรียนรู้ทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กได้อยู่ร่วมกับ ความเสี่ยงและความท้าทายในยุคปัจจุบันได้ รวมถึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการพัฒนาความสามารถที่จำเป็น มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ

กับชีวิตประจำวัน (Unicef, 2017) ทักษะชีวิตไม่สามารถเกิดจากการสอนหรือการท่องจำ แต่ต้องอาศัย การฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยตรง นำไปสู่ทักษะ การจัดการชีวิตในด้านบวกและสามารถแก้ไขปัญหาได้เหมาะสม (Thai Health Promotion Foundation, 2022) ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญ ที่ทำให้เด็กเกิดความสามารถใน การนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พื้นที่การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มี ผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ช่วยเปิด โลกทัศน์จากสถานที่ สิ่งแวดล้อม สิ่งของ เหตุการณ์ และบุคคลในชุมชน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อย่างต่าง ๆ มากขึ้น (SOS Children's Villages Thailand, 2018) พื้นที่การเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ เข้าถึงคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี คือ พื้นที่แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ตรง เกิดการเรียนรู้และเข้าใจสภาพชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างแท้จริง (Wichalai, 2009)

พื้นที่เขตทุ่งครุ-บางขุนเทียน เป็นพื้นที่ชุมชนเขตรอบนอกกรุงเทพมหานคร ยังเป็นพื้นที่ การเกษตรริมคลองที่สงบร่มรื่น มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รายล้อมไปด้วยแหล่งการเรียนรู้ มากมายที่มีศักยภาพและสามารถใช้นำร่องเพื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานชุมชนนอก ห้องเรียน งานวิจัยนี้ดำเนินการในพื้นที่การเรียนรู้ 4 แห่ง ที่มีความพร้อมของเจ้าของพื้นที่การเรียนรู้ และสภาพทางกายภาพทั้ง 4 แห่ง มีจุดเด่นในการพัฒนาทักษะชีวิตที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย 1) เซฟตี้ฟาร์ม เป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเห็นคุณค่า สิ่งแวดล้อม 2) บ้านเซียนวาดและภาพพิมพ์ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ศูนย์พายเรือคายัคและเรือนำเที่ยว ชมวิถีชีวิตชุมชน 3) บ้านมุมนิ คูนย์การเรียนรู้ศิลปะ เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกันสำหรับเด็กและครอบครัว ดำเนินการโดยครูและเยาวชนชาวอิสลามในชุมชน 4) แหล่งเรียนรู้ศูนย์สร้างสุข อารียา เมตาดา เป็นหน่วยงานวิสาหกิจเพื่อสังคม มีการจัดกิจกรรมศิลปะ และกิจกรรมเพื่อสังคม โดยการจัดกิจกรรมเป็นการช่วยพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นจาก 4 ประเภท การศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล เอกชน ทางเลือก และบ้านเรียน (Home school) ด้วยการใช้ กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อออกแบบกิจกรรมในชุมชนที่สอดคล้อง กับความต้องการในทุกกลุ่มประเภทการศึกษาและเป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ในเขตทุ่งครุ - บางขุนเทียน ให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในเขตทุ่งครุ - เขตบางขุนเทียน ประกอบด้วยอะไรบ้าง และกิจกรรมการเรียนรู้ฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตควรมีลักษณะอย่างไร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในนิเวศการเรียนรู้สามารถส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ระบุความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา และพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้ฐานชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วม ในเขตทุ่งครุ-บางขุนเทียน
2. เพื่อประเมินผลและสรุปการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนิเวศการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development, R&D) แบ่งกระบวนการออกเป็นระยะ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อแนวทางออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างต้นแบบการเรียนรู้ร่วม แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่สำคัญ
2. ออกแบบเครื่องมือวิจัยระยะที่ 1 และขอจริยธรรมการวิจัยครั้งที่ 1
3. สำรวจพื้นที่การเรียนรู้ในเขตทุ่งครุ-บางขุนเทียน 4 แห่ง คัดเลือกจากพื้นที่ที่มีความพร้อม โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลด้านสถานที่ บุคลากรและกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่เดิมในพื้นที่

4. สำรวจความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นจาก 4 ประเภท การศึกษา โดยการสัมภาษณ์ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

2. สร้างเครื่องมือวิจัยระยะที่ 2 และขอจริยธรรมการวิจัยครั้งที่ 2

3. จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น

4. วิเคราะห์และสรุปผลการจัดกิจกรรมร่วมกับเจ้าของพื้นที่การเรียนรู้ ครูและผู้ปกครอง

ระยะที่ 3 การจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วย เจ้าของพื้นที่เรียนรู้ ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียนทางเลือกระดับประถมศึกษา รองผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐบาลระดับประถม ตัวแทนสำนักงานเขต ตัวแทนพิพิธภัณฑสถานเด็กกรุงเทพมหานครแห่งที่ 2 (ทุ่งครุ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตทุ่งครุ

เครื่องมือวิจัยในโครงการ ประกอบด้วย 2 ระยะ มีเครื่องมือ 8 ชิ้น ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดย

ระยะที่ 1 จำนวน 3 ชิ้น ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.96 2) แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.87 3) แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.87 4) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.95

ระยะที่ 2 จำนวน 5 ชิ้น ประกอบด้วย 1) แบบประเมินทักษะชีวิตและพฤติกรรมที่คาดหวังของนักเรียน/บุรุษหลานสำหรับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.85 2) แบบประเมินทักษะชีวิตและพฤติกรรมที่คาดหวังของนักเรียนสำหรับครู มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.85 3) แบบประเมินกิจกรรมสำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 0.96 4) แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 1 และ 5) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความเที่ยง 1

ระยะที่ 3 คือ การจัดเวทีชุมชนร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการเชิญผู้ประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองและครู มาพูดคุยแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา ทำการจดบันทึกการให้ความคิดเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาสรุปผลการวิจัย ที่กล่าวถึงระยะที่ 3 ในหัวข้อ 2.2 ผลการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนระดับ ประถมศึกษาตอนต้น จากสถานศึกษา 4 ประเภท เพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตจากการเรียนรู้ ในชุมชน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในวัยเดียวกันทุกกลุ่ม เป็นนักเรียนใน เขตทุ่งครุ เขตบางขุนเทียน 80 เปอร์เซ็นต์ และนักเรียนจากพื้นที่อื่น 20 เปอร์เซ็นต์

ระยะที่ 1 มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) ครู 24 คน จาก 4 ประเภทการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล 8 คน โรงเรียนเอกชน 8 คน โรงเรียนทางเลือก 8 คน 2) ผู้ปกครอง 25 คน จาก 4 ประเภทการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล 5 คน โรงเรียนเอกชน 6 คน โรงเรียนทางเลือก 7 คน และบ้านเรียน 7 คน 3) นักเรียน 33 คน จาก 4 ประเภทการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล 15 คน โรงเรียนเอกชน 6 คน โรงเรียนทางเลือก 7 คน และบ้านเรียน 5 คน รวมทั้งสิ้น 82 คน

ระยะที่ 2 มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการพื้นที่เรียนรู้ 4 คน 2) ผู้ปกครอง 26 คน และ 3) นักเรียน 26 คน จาก 4 ประเภทการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล 7 คน เอกชน 7 คน ทางเลือก 6 คน และบ้านเรียน (Home School) 6 คน รวมทั้งสิ้น 56 คน

ระยะที่ 3 มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) ครู 4 คน 2) ผู้ปกครอง 8 คน 3) ผู้ประกอบการ พื้นที่เรียนรู้ 4 คน และ 4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน 2 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ การประเมินทักษะชีวิต การประเมินกิจกรรมสำหรับนักเรียน การสังเกตการณ์พฤติกรรม และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำผลมาวิเคราะห์และสรุปผลของการจัดกิจกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีการมาตราประมาณค่า (Rating Scale) การใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการระบุความต้องการทักษะชีวิตที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ตอนต้นสู่การออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม

จากการสำรวจความต้องการทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น โดยการ สัมภาษณ์ ครู 24 คน ผู้ปกครอง 25 คน นักเรียน 33 คนในเขตทุ่งครุและบางขุนเทียนเพื่อเป็น แนวทางออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.1 ผลการสัมภาษณ์ ครูและผู้ปกครอง

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ครูและผู้ปกครองได้ให้ความเห็นแบ่งเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ กิจกรรมควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการรับรู้เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างสนุกสนาน และมีค่าใช้จ่ายไม่สูง เพื่อให้เข้าถึงกิจกรรม การเรียนรู้ได้อีกทั้งสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน ในส่วนของความคิดเห็น

ที่แตกต่างกัน ครูมีความเห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของครอบครัวโดยมีเนื้อหาที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อให้เด็กได้เห็นคุณค่าของชุมชน และการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

ด้านแนวทางการจัดกิจกรรม ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 3. แนวคิดสอนให้น้อยเรียนรู้ให้มาก (Teach Less, Learn More: TLLM) 4. แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self Directed Learning: SDL) 5. แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการและให้เหมาะสมตามอายุของผู้เรียน 6. วิธีเรียนรู้แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) การเรียนรู้ผ่านการเล่น

ด้านทักษะที่ควรส่งเสริม ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ทักษะ

ความเป็นผู้นำและผู้ตาม การมีความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ การดูแลตนเอง ในส่วนของความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ครูมีความเห็นว่า ควรส่งเสริมทักษะการค้นพบความถนัดของตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และการใช้เทคโนโลยี การรับผิดชอบ ยอมรับความแตกต่าง มีเมตตาช่วยเหลือสังคม ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ควรส่งเสริมทักษะการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ความกล้าแสดงออก การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการเข้าใจอารมณ์

1.2 ผลการสัมภาษณ์นักเรียน

ผลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรม การเล่นเกม เล่นดนตรี วาดภาพ ปลูกต้นไม้ และพายเรือ ในด้านกิจกรรมที่นักเรียนทำได้ดีและภูมิใจ ได้แก่ กิจกรรมคัดลายมือ ร้องเพลง เต้นรำ และปั่นจักรยาน ในด้านประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม นอกห้องเรียน พบว่านักเรียนมีประสบการณ์ในการว่ายน้ำ การรำไทย การฝึกเป็นนักร้อง การไปทัศนศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์และงานศิลปะ ในด้านประสบการณ์การเรียนออนไลน์ นักเรียนให้ความเห็นว่า การเรียนออนไลน์เรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ความสุขลดน้อยลง ชอบการเรียนแบบออนไซต์ร่วมกับการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้นำมาสู่ข้อสรุปทักษะชีวิต 7 ด้าน ดังนี้ ทักษะที่ 1 จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทักษะที่ 2 มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก ทักษะที่ 3 รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทักษะที่ 4 ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น ทักษะที่ 5 รู้จักสังเกตและตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ ทักษะที่ 6 ค้นพบความชอบ ความถนัดและความสามารถของตนเอง และทักษะที่ 7 การมีจินตนาการในการคิดเชื่อมโยง เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น

1.3 ผลการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต

1.3.1 กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่เดิมในพื้นที่

จากการสำรวจพื้นที่การเรียนรู้ในเขตทุ่งครุ-บางขุนเทียน 4 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ การพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ด้านสถานที่ บุคลากร และกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่เดิมในพื้นที่ พบว่า

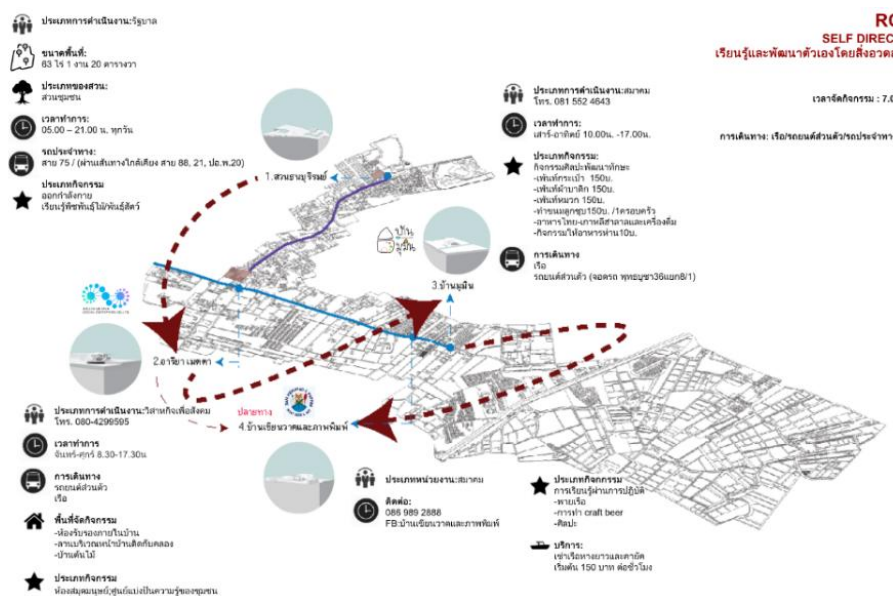
เซฟตี้ฟาร์ม ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่การเกษตร แนวคิดของพื้นที่การเรียนรู้เน้นการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ลดปัญหาโลกร้อน มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมขึ้น

เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้เชิงการเกษตร เช่น การปลูกผัก ดูนกรอบฟาร์ม พายเรือคายัค ปั่นจักรยานริมคลอง การเดินทางเส้นทางธรรมชาติ และสร้างสรรค์งานศิลปะ

บ้านเขียนวาดและภาพพิมพ์ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ศูนย์พายเรือคายัคและเรือน้ำเทียว รวมไปถึงการจัดบ้านให้เป็นแกลเลอรีแสดงผลงานทางด้านศิลปะ โดยมีกิจกรรม ได้แก่ การล่องเรือหางยาวชมวิถีชีวิตชุมชน วัดภาพพระบายสี การผลิต Craft Beer และการพายเรือคายัค โดยบ้านเขียนวาดและภาพพิมพ์เน้นการใช้พื้นที่บริเวณรอบบ้าน เช่น ลานบ้าน ศาลาริมน้ำ โรงจอดรถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

บ้านมุมิน เป็นสถานที่ที่ให้ผู้คนมารวมตัวสร้างสรรค์ศิลปะในชุมชนคลองบางมดด้วยกิจกรรม หลากหลายรูปแบบ เช่น ผ้ามัดย้อม แต่งหน้าขนมปัง ระบายสีผ้าบาติก ทำขนมลูกชุบ และระบายสีกระเป่า ลานหน้าบ้านเป็นพื้นที่อเนกประสงค์มีการออกแบบตกแต่งพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็กและกิจกรรมครอบครัว

บ้านอาริยามเตายา เป็นหน่วยงานวิสาหกิจเพื่อสังคม มีเป้าหมายคือ “เราจะสร้างสรรค์ อารยธรรมโลกใหม่ให้บริบูรณ์ด้วยความรักความเมตตา” พื้นที่ของแหล่งเรียนรู้มีการจัดเป็น 2 ส่วน คือ ลานบ้านและสวน โดยในตัวบ้านเป็นห้องสมุดและเป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมเพื่อสังคมและกิจกรรมศิลปะ

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งการเรียนรู้ 4 แห่งในเขตทุ่งครุ-บางขุนเทียน

1.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

จากการประชุมร่วมกับผู้ครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการพื้นที่เรียนรู้ นำมาสู่การออกแบบกิจกรรม โดยประยุกต์หลักการทักษะ 4 H ของ Patricia Hendricks ประกอบไปด้วย Head, Heart, Hand, Health ผนวกกับทักษะชีวิตในพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 4 แห่ง โดยมีแผนการจัด

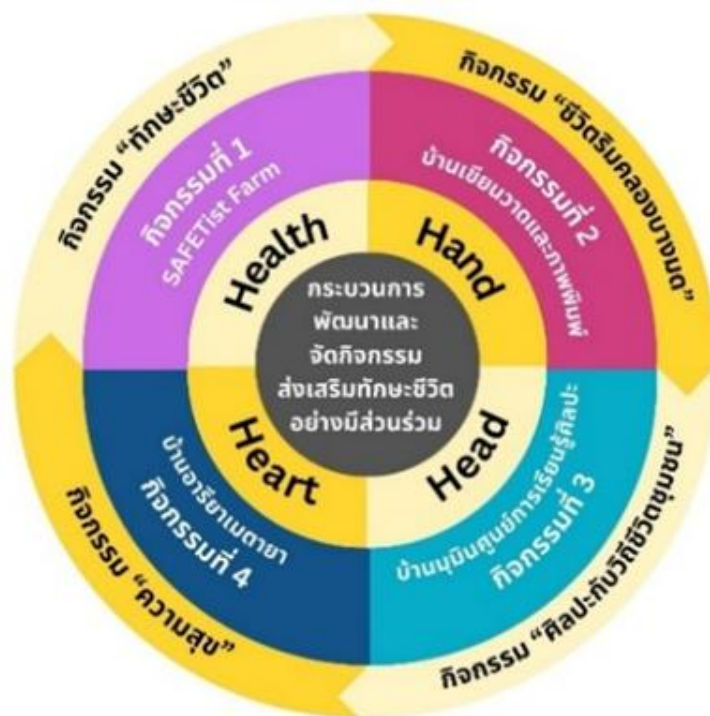
กิจกรรมจำนวน 5 ครั้ง (1 ครั้ง เป็นการทดสอบกิจกรรม) ระยะห่างแต่ละกิจกรรม 2 สัปดาห์ จำนวน 30 ชั่วโมง สร้างจุดเด่นการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่แตกต่าง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “ทักษะชีวิต” สถานที่ SAFETist Farm เรียนรู้ฐานเกษตร ปลูกผัก และทำอาหาร สอดคล้องกับ H1 คือ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) โดยใช้แกนทักษะหลัก การจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทักษะรอง การมองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก

กิจกรรมที่ 2 “ชีวิตริมคลองบางมด” สถานที่ บ้านเขียนวาดและภาพพิมพ์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้การพายเรือ การดูตนเองให้ปลอดภัยจากกิจกรรมทางน้ำ สอดคล้องกับ H2 คือ Hand (กิจกรรมพัฒนาการปฏิบัติ) โดยใช้แกนทักษะหลัก การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทักษะรอง การยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น การรู้จักสังเกตและตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ

กิจกรรมที่ 3 “ศิลปะกับวิถีชีวิตชุมชน” สถานที่ บ้านมุมนิ คูนย์การเรียนรู้ศิลปะ ธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนริมคลองบางมด นักเรียนได้เรียนรู้การสร้างงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ และเรียนรู้วิถีชีวิตที่ต่างกัันทางศาสนา สอดคล้องกับ H3 คือ Head (กิจกรรมพัฒนาความคิด) โดยใช้แกนทักษะหลัก การยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น ทักษะรอง การมีจินตนาการและการคิดเชื่อมโยง

กิจกรรมที่ 4 “ความสุข” สถานที่ แหล่งเรียนรู้ศูนย์สร้างสุข อารียา เมตตายนักเรียนได้เรียนรู้การสร้างความสุขให้ตัวเองและสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะจากความสุข สอดคล้องกับ H4 คือ Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ) โดยใช้แกนทักษะหลัก การค้นพบความชอบ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ทักษะรอง การมีจินตนาการและมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยง

ภาพที่ 2 ผังโมเดลทักษะชีวิตร่วมกับการออกแบบกิจกรรม

2. ผลการประเมินผลและสรุปการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนิเวศการเรียนรู้

2.1 ผลการประเมินทักษะชีวิต ก่อน-หลัง แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย การประเมินทักษะชีวิตโดยผู้ปกครอง การประเมินตนเองของนักเรียน และการสนทนากลุ่มนักเรียน ดังนี้

2.1.1 การประเมินทักษะชีวิตโดยผู้ปกครอง ใช้แบบประเมิน ก่อนและหลัง ทำกิจกรรม มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยการแปลผล ตามเกณฑ์ของ Poonlaptawe (1996) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ทักษะที่คาดหวังมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ทักษะที่คาดหวังมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ทักษะที่คาดหวังปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ทักษะที่คาดหวังน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ทักษะที่คาดหวังน้อยมาก

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะชีวิต ก่อนและหลังทำกิจกรรมของนักเรียน (N = 26)

กิจกรรม	ทักษะ	ก่อนทำกิจกรรม		ระดับการ แสดงออก ถึงทักษะ ที่ คาดหวัง	หลังทำกิจกรรม		ระดับการ แสดงออก ถึงทักษะ ที่คาดหวัง
		\bar{x}	SD		\bar{x}	SD	
กิจกรรมที่ 1	ทักษะหลัก : จัดการกับอารมณ์ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม	3.73	0.12	มาก	4.23	0.07	มากที่สุด
	ทักษะรอง : มองตนเองและ ผู้อื่นในแง่บวก	4.04	0.22	มาก	4.44	0.14	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 2	ทักษะหลัก : รู้จักเอาใจเขามาใส่ ใจเรา	3.93	0.11	มาก	4.33	0.21	มากที่สุด
	ทักษะรอง : ยอมรับความ แตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น	4.18	0.11	มาก	4.63	0.09	มากที่สุด
	ทักษะรอง : รู้จักสังเกตและตั้ง คำถามและแสวงหาคำตอบ	4.05	0.31	มาก	4.29	0.17	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 3	ทักษะหลัก : ยอมรับความ แตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น	4.01	0.04	มาก	4.46	0.07	มากที่สุด
	ทักษะรอง : การมีจินตนาการใน การคิดเชื่อมโยง	3.80	0.15	มาก	4.40	0.09	มากที่สุด

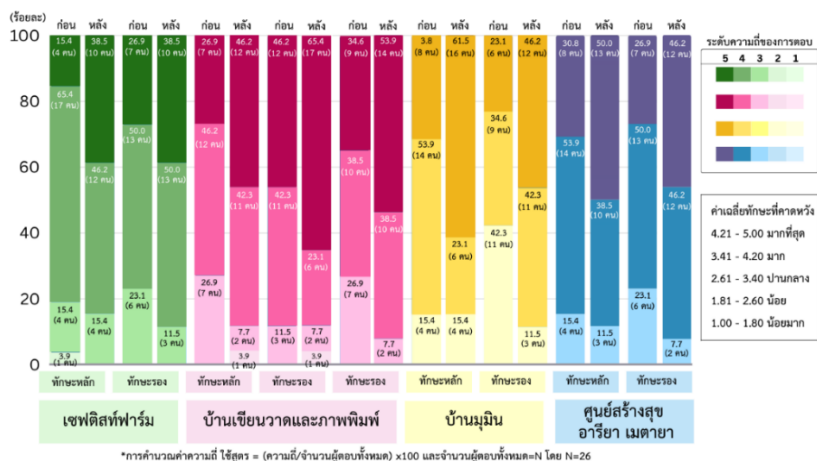
ตารางที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	ทักษะ	ก่อนทำกิจกรรม		ระดับการ แสดงออก ถึงทักษะ ที่ คาดหวัง	หลังทำกิจกรรม		ระดับการ แสดงออก ถึงทักษะ ที่คาดหวัง
		\bar{x}	SD		\bar{x}	SD	
กิจกรรมที่ 4	ทักษะหลัก : ค้นพบความชอบ ความถนัดความสามารถของ ตนเอง	4.12	0.29	มาก	4.32	0.09	มากที่สุด
	ทักษะรอง : การมีจินตนาการใน การคิดเชื่อมโยง	3.95	0.11	มาก	4.34	0.10	มากที่สุด
	รวม	3.98	0.16	มาก	4.38	0.11	มากที่สุด

ก่อนทำกิจกรรมนักเรียนมีระดับการแสดงออกถึงทักษะชีวิตที่คาดหวังโดยเฉลี่ยน้อยกว่าหลังทำกิจกรรม เมื่อพิจารณาทักษะชีวิตเดิมที่นักเรียนมีก่อนทำกิจกรรม พบว่าทักษะการยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เมื่อประเมินผลของแต่ละกิจกรรมด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยหลังทำกิจกรรม โดยดูคะแนนทักษะหลักเป็นสำคัญ พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตที่เพิ่มขึ้นในทุกๆ กิจกรรม โดย กิจกรรมที่ 3 นักเรียนเกิดทักษะการยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ 2 นักเรียนเกิดทักษะการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ($\bar{x} = 4.33$) รองลงมา คือ กิจกรรมที่ 4 นักเรียนเกิดทักษะการค้นพบความชอบความถนัดและความสามารถของตนเอง ($\bar{x} = 4.32$) และ กิจกรรมที่ 1 นักเรียนเกิดทักษะการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.23$) โดย ทั้ง 4 กิจกรรม มีระดับการแสดงออกถึงตามทักษะที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.2 การประเมินตนเองของนักเรียน ใช้การแสดงผลคำตอบแบบค่าแจกแจงความถี่และร้อยละของนักเรียนประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงค่าความถี่ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในการประเมินทักษะชีวิต ก่อน-หลัง ของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพพบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงของทักษะชีวิตที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 กิจกรรม โดยดูค่าร้อยละหลังทำกิจกรรมของทักษะหลักเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ทักษะหลัก จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 4 มากที่สุด โดยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 65.4 และหลังเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 46.2

กิจกรรมที่ 2 ทักษะหลัก รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 4 มากที่สุด ร้อยละ 46.2 หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 5 มากที่สุด ร้อยละ 46.2

กิจกรรมที่ 3 ทักษะหลัก การยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 4 มากที่สุด ร้อยละ 53.9 หลังเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 5 มากที่สุด ร้อยละ 61.5

กิจกรรมที่ 4 ทักษะหลัก ค้นพบความชอบ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 4 มากที่สุด ร้อยละ 53.9 หลังเข้าร่วมกิจกรรม มีการประเมินความถี่ของคำตอบในระดับ 5 มากที่สุด ร้อยละ 50.0

2.1.3 การสนทนากลุ่มนักเรียน ภายหลังจากทำกิจกรรมได้มีการสนทนากลุ่มสะท้อนคิดกับนักเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้การยกยอ ชื่นชอบวิทยากรและเพื่อน ๆ สอดคล้องกับทักษะที่คาดหวัง ในการพัฒนาทักษะด้านการจัดการอารมณ์ตนเอง เช่น การอดทน ในการรอการอดทนต่อสภาพอากาศ การมองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก การแสดงความรู้สึกเชิงบวก ต่อทุกคนที่ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2 นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้การพายเรือและชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ สอดคล้องกับทักษะที่คาดหวังในการพัฒนาทักษะด้านเอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับความ

แตกต่างกัน ในการรู้สึกชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นในอนาคต

กิจกรรมที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ความแตกต่างทางศาสนา นำทักษะศิลปะไปใช้ในอนาคต สอดคล้องกับทักษะที่คาดหวังในการยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและบุคคล ทักษะมีจินตนาการการคิดเชื่อมโยง เช่น การนำภาพกระจกสีในมัสยิดนูล สุดา มาเป็นแรงบันดาลใจในการตกแต่งหน้าขนมปัง

กิจกรรมที่ 4 นักเรียนส่วนใหญ่ได้เรียนรู้การวาดรูปตนเองและคิดว่าจะนำทักษะศิลปะไปใช้ในอนาคต สอดคล้องกับทักษะที่คาดหวังในการค้นพบความชอบ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ทักษะมีจินตนาการและมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยง

2.2 ผลการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

ภายหลังจากจัดกิจกรรมมีการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยการเชิญผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครอง และครู เพื่อมาพูดคุยแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา

ผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้พื้นที่บ้านเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการทำงานศิลปะร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมโดยให้คนในชุมชนมาร่วมเป็นทีมงานในการจัดและดำเนินกิจกรรมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในชุมชน ในอนาคตอยากให้ขยายผลต่อเนื่องด้วยการประชาสัมพันธ์กับโรงเรียนในการทำโครงการและกิจกรรมร่วมกัน เช่น การทำกิจกรรมกับวัดและศาลเจ้าแม่ทับทิม กิจกรรมเกี่ยวกับวัสดุในท้องถิ่นและวิธีการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย

ผู้ปกครองสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรมในประเด็นเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองมากขึ้น เช่น ชื่นชอบการทำอาหาร อาสาช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้าน และแสดงออกถึงพลังแห่งการเรียนรู้ของเด็ก ๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองได้แนะนำแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการและทักษะชีวิต เช่น พิพิธภัณฑ์เด็กทุ่งครุ ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลายและไม่เสียค่าเข้าใช้บริการ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำแหล่งเรียนรู้อาหารสำหรับครอบครัว Landlab Kidzania เป็นต้น

ครูให้ความเห็นว่าเขตทุ่งครุ มีแหล่งเรียนรู้มากมายที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายช่วงวัยตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ เกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง ควรมีการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จากภาครัฐ เช่น นักพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ นักพัฒนาการท่องเที่ยว และในการพัฒนาการขนส่งสาธารณะ การนำรถกะปือ เรือ มายกระดับ เพื่อสร้างจุดเด่นและเป็นสัญลักษณ์ของเส้นทางการเรียนรู้ในชุมชน อีกทั้งสร้างความสะดวก ความปลอดภัย และเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

ผลการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต

ในภาพรวมนักเรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับคนในชุมชน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ฝึกการทำงานเป็นทีม รู้ถึงความสำเร็จของการทำงานในกลุ่มจะต้องเกิดจากความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี รวมถึงได้แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนมี

ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของการร่วมมือ ทั้งเจ้าของแหล่งเรียนรู้ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เขตทุ่งครุ – เขตบางขุนเทียน เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ด้านการระบุความต้องการทักษะชีวิตที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สู่การออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนนั้น ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูและผู้ปกครอง ในเขตทุ่งครุ - เขตบางขุนเทียน เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนที่เหมาะสมนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ประกอบด้วย ทักษะการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การค้นหาตนเอง การกล้าแสดงออก การดูแลตนเอง การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การนำเสนอ การเป็นผู้นำผู้ตาม เข้าใจอารมณ์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ มีจินตนาการ การศึกษาธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะการแก้ปัญหา ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว และการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในความแตกต่างทางศาสนา ในส่วนเนื้อหาควรมีอัตลักษณ์ที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในชุมชนของตนเอง เรียนรู้ผ่านการเล่น มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัย เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เหมาะสมกับทุกช่วงวัย มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสร้างการรับรู้กับสิ่งที่เป็นธรรมชาติเพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีทักษะชีวิตที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Yavabadhana Foundation (2020) ที่กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญในการส่งเสริมทักษะชีวิตในวัยเด็กว่าเป็นช่วงวัยของการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงของการเปลี่ยนจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีอิสระทางความคิด ชอบลองสิ่งใหม่ ๆ ชอบความท้าทาย ได้ลองผิดลองถูก เชื่อมความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน และมีความคิดสร้างสรรค์

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อสรุปที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เนื่องจากกิจกรรมเป็นรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้การออกแบบกิจกรรมต้องมีการพูดคุยติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้แนวทางของกิจกรรมที่มีความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ โดยทักษะชีวิตที่ได้นำมาออกแบบกิจกรรมมีความสอดคล้องกับ Unicef (n.d.) กล่าวถึงทักษะชีวิตพื้นฐานที่ควรส่งเสริม ทั้งทักษะการเรียนรู้ ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการนำหลักการ ทักษะ 4 H ของ Patricia Hendricks เข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับทักษะชีวิตที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย Head Heart Hand Health โดยกิจกรรมที่ 1 “ทักษะชีวิต” สถานที่ SAFETist Farm ใช้ทักษะ Health เป็นกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ เนื่องจากพื้นที่เป็นสวน ฟาร์ม ให้นักเรียนได้อยู่กับธรรมชาติในอากาศบริสุทธิ์ กิจกรรมที่ 2 “ชีวิตริมคลองบางมด” สถานที่ บ้านเขื่อนวาดและภาพพิมพ์ ใช้ทักษะ Hand เป็นกิจกรรมพัฒนาการปฏิบัติ ให้นักเรียนได้เรียนรู้การพายเรือ การดูตนเองให้ปลอดภัยจากกิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมที่ 3 “ศิลปะกับวิถีชีวิตชุมชน” สถานที่ บ้านมุมนิ คูนัยการเรียนรู้ศิลปะ ใช้ทักษะ

Head เป็นกิจกรรมพัฒนาสมอง นักเรียนได้เรียนรู้การสร้างงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ และเรียนรู้วิถีชีวิตที่แตกต่างกันทางศาสนา กิจกรรมที่ 4 “ความสุข” สถานที่ แหล่งเรียนรู้ศูนย์สร้างสุข อารียามเมตตยา ใช้ทักษะ Heart เป็นกิจกรรมพัฒนาจิตใจ นักเรียนได้เรียนรู้การสร้างความสุขให้ตัวเองและสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะจากความสุข ซึ่งการจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างครู นักเรียนและผู้ประกอบการแหล่งการเรียนรู้ มีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในเขตทุ่งครุและบางขุนเทียน เพื่อสร้างต้นแบบการเรียนรู้ร่วมในชุมชน

2. ด้านการประเมินผลและสรุปการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนิเวศการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ฐานชุมชนในเขตทุ่งครุและบางขุนเทียน เสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตจากการประเมินโดยครูและผู้ปกครองที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 กิจกรรม ทั้ง 4 กลุ่มประเภทการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนทางเลือก และบ้านเรียน (Home School) โดยนักเรียนโรงเรียนทางเลือกมีพัฒนาการทักษะชีวิตระดับดีที่สุด ตามด้วยนักเรียนโรงเรียนเอกชนและบ้านเรียนมีพัฒนาการทักษะชีวิตในระดับดี และนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลมีพัฒนาการทักษะชีวิตระดับปานกลาง นักเรียนโรงเรียนทางเลือกและเอกชน สะท้อนความเป็นตัวของตัวเอง กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีอิสระทางความคิดและมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนนักเรียนบ้านเรียน มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาและมีความสนใจในการได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ส่วนนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล มีสมมติที่ดีในการร่วมกิจกรรม ปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ ทั้งนี้ปัจจัยความแตกต่างของนักเรียนอาจจะเกิดจากรูปแบบการศึกษาที่ต่างกัน แต่ในแต่ละกลุ่มมีความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกของทักษะต่าง ๆ เนื่องจากกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ในชุมชนของตนเองที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการเล่น การคิด อย่างมีอิสระท่ามกลางธรรมชาติกลางแจ้ง เป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Phorkrong (2012) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมวิชานอกห้องเรียนคือการเรียนรู้ที่เสริมการใช้ชีวิตได้จริง ทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้แค้ในโรงเรียนอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กยุคใหม่ใช้ชีวิตในโลกปัจจุบันได้ ดังนั้นการเรียนรู้จากพื้นที่ในชุมชนก็สามารถส่งเสริมทักษะชีวิตได้เช่นกัน

การจัดกิจกรรมครั้งนี้นอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย เช่น กิจกรรมที่ 1 นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการประกอบอาหารด้วยตนเองในทุกกระบวนการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ทักษะชีวิตแบบครบวงจร ในกิจกรรมที่ 2 นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมในการช่วยกันพายเรือให้ถึงจุดหมายร่วมกัน ช่วยกันเก็บขยะในคลองและนำมาคัดแยกประเภทขยะ ฝึกการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ กิจกรรมที่ 3 นักเรียนได้เรียนรู้ด้านความแตกต่างระหว่างศาสนา โดยให้นักเรียนมุสลิมนำเพื่อนศาสนาอื่นเข้ามาสยิดเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมศาสนาอิสลาม ส่งเสริมการแต่งกายตามหลักศาสนา การทดลองรับประทานขนมของชาวมุสลิม กิจกรรมที่ 4 นักเรียนได้เรียนรู้ความสุขจากภายใน จากกิจกรรมศิลปะร่วมกับเพื่อนเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองทำให้เกิดความสุขร่วมกัน รวมถึงพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการทำงานศิลปะเพื่อสร้างจินตนาการพัฒนากิจกรรมในอนาคตควรคำนึงถึงช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมเพราะเป็นกิจกรรมกลางแจ้ง สภาพอากาศร้อนส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน บางสถานที่ที่มีพื้นที่ทำกิจกรรมค่อนข้างจำกัด รวมถึง

ในด้านระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรขยายเวลาให้นานขึ้นเพื่อเพียงพอในการเพิ่มเติมกิจกรรมหรือ สอดแทรกเนื้อหาอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนได้มากขึ้น

ภายหลังการจัดกิจกรรม มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยการเชิญผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ และนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อมาพูดคุยแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา พบว่า การสร้างความมีส่วนร่วมสำคัญอย่างมาก ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ควรเชื่อมต่อการทำกิจกรรม กับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้นโยบายการพัฒนาพื้น การเรียนรู้ของรัฐบาลมีการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ให้มากขึ้น ในอนาคต อยากให้ขยายผลต่อเนื่องไปสู่การต่อยอดเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสร้างเครือข่ายให้เกิดผลกระทบในวง กว้างมากขึ้น สอดคล้องกับ Sarathonghug (2022) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ในชุมชนว่าเป็นการสร้างองค์ ความรู้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นการปฏิบัติจริง ทำให้ชุมชน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ร่วมกับกระบวนการต่าง ๆ การจัดกิจกรรมนี้เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้คนในชุมชนมาร่วมเป็นทีมงานในการดำเนินกิจกรรม เช่น วิทยากร พี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เจ้าของแหล่งเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี กันในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Participation) เป็นสิ่งสำคัญ เป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ชุมชนมีความก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านผลประโยชน์ร่วมกัน และด้านการประเมินผล (Rongyothin, 2018) ตั้งแต่การร่วมกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนากิจกรรมชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมจัดกิจกรรม และร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตผ่านแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนล้วนส่งผลดีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการได้ยกระดับคุณภาพของคนในชุมชน นักเรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น เจ้าของแหล่ง เรียนรู้ หรือ ครู วิทยากร พี่เลี้ยง ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความสามัคคีช่วยเหลือกันในชุมชน เพื่อการพัฒนาาร่วมกันทำให้เขตทุ่งครุ - บางขุนเทียน กลายเป็นชุมชนต้นแบบในการสร้างแหล่งเรียนรู้และมีกิจกรรมที่พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ที่มีประสิทธิภาพต่อสังคมในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมไปถ่ายทอดเป็นบทเรียนการจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้เองและจัดได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมในชุมชนและได้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประเมินผลได้
2. ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ไปประยุกต์ กับบริบทพื้นที่การเรียนรู้อื่น ใช้ความมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรม ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรเพิ่มสมรรถนะผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ให้สามารถจัดกิจกรรมได้เอง เปลี่ยนบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับการเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. ควรพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อสร้างผู้ประกอบการการเรียนรู้ในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการแหล่งเรียนรู้กับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างมีส่วนร่วม
3. สร้างแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเสนอนโยบายและสร้างแนวทางการทำงานร่วมกันกับภาครัฐให้มากขึ้น เพื่อกระจายงานและงบประมาณสู่ระดับปฏิบัติการจริงในพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านการคิดและการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชนและครอบครัวในเขตทุ่งครุและเขตบางขุนเทียนเพื่อสร้างต้นแบบการเรียนรู้ร่วม ได้รับทุนสนับสนุนจากทุนสนับสนุนงานวิจัยพื้นฐาน (Fundamental Fund) ประเภท Basic Research Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

References

- Equitable Education Research Institute. (2022). **phāwa kānrīanrū thotthōi** [Learning Loss]. Retrieved from <https://research.eef.or.th/learning-loss-recession/>.
- Phorkrong, S. (2012). **kānwīchai patibatkān bāep mī sō won rūam phūā phatthanā læng rīanrū nai rōngrīan saha rāt rang sit samnakngān khēt phūnthī** [resources in Satharana Rungrit the Secondary Educational Service Area Office District 22. Sakon Nakhon Rajabhat University] **Sakon Nakhon Graduate Studies Journal**. 10(46), 88. Retrieved from <https://so02.tcithaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/10166/9181>.
- Poonlaptawee, K. (1996). **sathiti phūā kānwīchai** [Statistics for Research]. Bangkok: Physics Center.
- Rongyothin, W. (2018). **kānmī suānrūam khōng prachāchon nai kānphatthanā chumchon khōng thēsabān tambon bā nabung ‘amphōē bā nabung chāngwat Chon Burī** [Public Participation in Community Development of Ban Bueng Subdistrict Municipality, Ban Bueng District, Chonburi Province]. Master’s thesis. Burapha University. Retrieved from <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/9661/1/59910289.pdf>.

- Sarathonghug, S. (2022). **krabuānkān rīanrū khōng chumchon phūā phatthanā ‘ongkhwāmru chumchon: kōranī sukṣā chumchon chātṭiphan Thai song dam bān dōṅ saī tambon sa ka thīām ‘Amphoē Muāng Nakhōṅ Pathom čhangwat Nakhōṅ Pathom** [The Learning Process of the Community to Develop Community Knowledge: A Case Study of the Thai Song Dam Ethnic Community in Ban Don Sai, Saka Katiam Subdistrict, Mueang Nakhon Pathom District, Nakhon Pathom Province]. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(9), 84. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/download/255828/173582/981231>.
- SOS Children's Villages Thailand. (2018). **kānsāng kānrīanrū nōk hō ‘ong rīan** [Creating out-of-classroom learning experiences]. Retrieved from <https://www.sosthailand.org/updates/news/2023/cape-kantary-hotels-2023>.
- Thai Health Official. (2021). **phon khāngkhīang yu khōdi čhi than dek tit čhōk ra thop phatthanākān** [Side Effects of the Digital Era: Screen Addiction in Children Impacts Development]. Retrieved from <https://www.thaihealth.or.th>.
- Thai Health Promotion Foundation. (2022). **khōngkān phatthanā khruāngmū soēmsāng thaksa čhīwit samrap dek wai hok - sipsōng pī phūā chai nai chumchon** [A project to develop supplemental tools for building life skills for children aged 6-12 years for use in the community]. Retrieved from <https://happychild.thaihealth.or.th/%20khruāngmū%20soēm/>.
- Unicef. (2017). **thaksa čhīwit kānčhatkān rīan kānsōṅ phūā phatthanā thaksa čhīwit hāng satawat thī yīsip‘et** [Life Skills: Teaching and Learning Management for the Development of 21st Century Life Skills]. Retrieved from <https://www.unicef.org/thailand/media/966/file/21st%20Century%20Skills%20Education%20Teacher%20Manual.pdf>.
- Unicef. (n.d.). **Knowledge Brief**. Basic life skills curriculum. Retrieved from <https://www.unicef.org/azerbaijan/media/1541/file/basic%20life%20skills.pdf>.
- Wichalai, A. (2009). **‘Ēk sān sōṅ rāiwichā lāeng kānrīanrū læ phūmpanyā thōngthin** [Teaching materials for the subject Local Learning Sources and Indigenous Wisdom]. Faculty of Education. Chiang Mai Rajabhat University.
- Yavabadhana Foundation. (2020). **thaksa čhīwit sing samkhan samrap wairun satawat thī yīsip‘et** [Life skills are crucial for adolescents in the 21st century]. Retrieved from <https://www.yuvabadhanafoundation.org>.

การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน กรณีศึกษา การพัฒนา
เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ร่วมกับคนในชุมชน

PROJECT BASED LEARNING A CASE STUDY: DEVELOPMENT OF THE
EMPEROR GRASS CHOPPER WITH COMMUNITY MEMBERS

สายชล ปัญจมาตย์¹ ปิยะธิดา มุลเสนา² และปริญญา ทองอาสน์³
Saichon Panjamat¹ Piyathida Moonsana² and Parinya Thongart³

¹นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สาขาวิชาเทคโนโลยีการเชื่อม วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม สถาบันการ
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3

^{2,3}เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเชื่อม วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม สถาบันการอาชีวศึกษาภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ 3

¹ Innovation for Local Development, Welding Technology, Mahasarakham Technical College
Institute of Vocational Education Northeastern Region 3

^{2,3} Bachelor of Technology, Welding Technology, Mahasarakham Technical College Institute of
Vocational Education Northeastern Region 3

Email : maichonthichaaaa@gmail.com

Received: September 18, 2024
Revised: May 26, 2025
Accepted: June 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการใช้เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ของคน
ในชุมชน บ้านบึงวิชัย ตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) พัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน 3) ทดสอบประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู อาจารย์ผู้สอนที่สถานศึกษา
และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ที่ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามความคิดเห็น
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความแบบอุปมัยจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) มี 1 คริวเรือนที่ตอบรับการมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาเครื่องสับหญ้าเดิมที่มี
มืออยู่แล้วให้หายจากการสั้นของเครื่อง 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีแบบ SWOT พบว่า
การพัฒนาไม้สับหญ้าโดยใช้กระบวนการชุบผิวแข็งเหล็ก AISI 1045 เหมาะสมที่สุด ซึ่งผลที่ได้จาก
การดำเนินการ พบว่า เหล็กเปลี่ยนโครงสร้างจากเฟอร์ไรต์เป็นมาร์เทนไซต์ โดยมีค่าความแข็งเพิ่มขึ้น
จากค่าเฉลี่ย 44.8 HRC เป็น 62.0 HRC และ 3) ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นถึงประสิทธิภาพการใช้งาน
สอดคล้องกันที่ระดับความพึงพอใจ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52
สำหรับประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ มีความพึงพอใจของกลุ่มเกษตรกรได้จากการถ่ายทอด

ภูมิปัญญาและปัจจัยสนับสนุน ส่วนผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษา มีความพึงพอใจได้จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ และสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงเครื่องมือ เครื่องจักร ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

คำสำคัญ

การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the demand for using Jakrapat grass choppers among community members in Ban Bueng Wichai Village, Bueng Wichai Subdistrict, Mueang District, Kalasin Province, 2) develop the Jakrapat grass chopper using the project-based learning process, and 3) test the efficiency of the Jakrapat grass chopper using the project-based learning process. The target groups included teachers, lecturers in educational institutions, and farmer groups who raise animals as supplementary occupations, who were selected using purposive sampling. Research instruments included interviews, surveys, participant observation, and opinion questionnaires. Data were analyzed using inductive interpretation from observed phenomena, mean, and standard deviation.

The research results showed that 1) there was 1 household that accepted participation in developing the existing grass chopper to eliminate machine vibration, 2) data analysis results based on SWOT theory showed that developing grass chopper blades using AISI 1045 steel surface hardening process was most appropriate. The results from the implementation showed that the steel structure changed from pearlite to martensite, with hardness values increasing from an average of 44.8 HRC to 62.0 HRC, and 3) experts expressed consistent opinions about operational efficiency at the highest satisfaction level with a mean of 4.58 and standard deviation of 0.52. For the learning process efficiency, farmer groups had satisfaction from knowledge and wisdom transfer and supporting factors, while experts from educational institutions had satisfaction from knowledge transfer and support of materials, equipment, and machinery used in this research.

Keywords

Project-Based Learning, Jakrapat Grass Chopper

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 ได้กำหนดทิศทางของประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศซึ่งพัฒนาแล้วตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง” โดยอาศัยหลักการสืบสานรักษาและต่อยอดการพัฒนาบนความพอประมาณไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการรอบด้าน และการวางรากฐานการพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวได้ เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่กำลังปรับตัวขนานใหญ่เนื่องจากคุณภาพคนยังมีปัญหาและส่งผล กระทบถึงกันตั้งแต่การพัฒนาความรู้ด้านทักษะแรงงานซึ่งไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหา ด้านสุขภาพและถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ทั้งที่ยังมีทักษะ องค์ความรู้ และภูมิปัญญา

สอดคล้องกับสถานการณ์และความเป็นมา คือข้อมูลที่ได้จากการให้สัมภาษณ์ของครัวเรือน เกษตรกรบ้านบึงวิชัย ตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งพบว่า มีการเลี้ยงวัวเนื้อเพื่อสร้าง รายได้เพิ่มจากการทำนา และเมื่อ 3 ปี ที่ผ่านมาได้เกิดโรคระบาดกับวัวที่เลี้ยงไว้ ทำให้ราคาวัวจากตัวละ 4-5 หมื่นบาท เหลืออยู่ 1-2 หมื่นบาท ถ้าจะนำมาขายตอนนี้ก็ขาดทุนหรือเสียดายที่ได้เลี้ยงไว้แล้ว และตอนนี้ได้นำแพะมาเลี้ยงเพิ่ม เพื่อไม่ให้หญ้าที่ปลูกไว้เสียเปล่า และเมื่อถามถึงสภาพปัญหา พบว่า เกิดจากหญ้าจักรพรรดิที่นำมาเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสับหญ้าด้วยมีดก่อนจะให้กิน ซึ่งกรรมวิธี ดังกล่าวจะทำให้เกิดการเหนียวลำ เนื่องจากอายุมากแล้ว และเมื่อถามถึงการนำเครื่องสับหญ้ามา ใช้ทุนแรง พบว่า มีเครื่องเก่าอยู่แล้วแต่ใช้งานไม่ได้ ค่าซ่อมไม่คุ้มกับการลงทุน และเมื่อสอบถามราคา เครื่องที่เหมาะสม พบว่า ไม่เกินราคาเครื่องที่ไม่รวมมอเตอร์ หรือเครื่องยนต์เบนซิลส่งกำลังขนาดเล็ก

จากสภาพปัญหาความต้องการดังกล่าว เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ด้วยวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ การแสวงหาความรู้หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ยากจะรู้หรือสงสัย ที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองในการสร้างสรรค์ชิ้นงานนวัตกรรม โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ โครงการแบบไม่มีแนว ทาง (Unguided Project) หรือครูให้คำปรึกษาน้อยที่สุด ด้วยขั้นตอนให้ ผู้เรียน 1) ระบุสภาพปัญหาความสนใจ 2) ออกแบบรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบ 3) ใช้เครื่องมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยตนเอง 4) มีทักษะในการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการบันทึกผล 5) มีทักษะการตีความหมายข้อมูล และ 6) มีทักษะในการสรุปผล (dechakhap, 2010)

ดังนั้นเพื่อพัฒนานวัตกรรมตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้คนเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนา มีการเชื่อมโยงกันทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ประเด็นสำคัญของการพัฒนา ที่ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ด้วยความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อน โดยใช้นวัตกรรม รวมทั้ง แนวคิด ทักษะแห่งอนาคตใหม่ ต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภายใต้แนวคิด การเรียนรู้รายวิชา โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ เรื่อง การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน กรณีศึกษา การพัฒนาเครื่องสับ หญ้าจักรพรรดิร่วมกับคนในชุมชน เป็นแนวทางดำเนินการวิจัย และพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ โครงการเป็นฐาน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพความต้องการเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิที่คนในชุมชนต้องการ เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ เป็นอย่างไร
3. ประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าฯ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ของคนในชุมชน บ้านบึงวิชัย ตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน
3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพื้นที่ (Area Base) เพื่อศึกษาปัญหาเฉพาะกลุ่มบุคคล เฉพาะกรณี (Case Study) จึงกำหนดให้เป็นกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non-probability Sampling) จากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จึง เจาะจงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายจากครู อาจารย์ในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบสร้าง นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ จำนวน 5 ท่าน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย จากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ประชาชนชาวบ้าน และผู้ที่มีบริบทสำคัญในพื้นที่ จำนวน 4 ท่าน เป็นกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ออกแบบใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้วยขั้นตอนวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ของคนในชุมชน บ้านบึงวิชัย ตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ออกแบบใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสัมภาษณ์ (Interview) การสำรวจ (Survey) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative Observation) จากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม เพื่อค้นหาปรากฏการณ์ความต้องการเครื่องมือเครื่องจักร เพื่อการประกอบอาชีพ ก่อนตีความหมายแบบอุปมัย เพื่อถอดสรุปบทเรียนถึงความต้องการที่แท้จริง

2. เพื่อพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ด้วยการสัมภาษณ์จากครู อาจารย์ที่สถานศึกษา ถึงองค์ความรู้สู่แนวทางการพัฒนา รวมถึงการสำรวจ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ถึงความพร้อมด้านเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ตามแนวคิดทฤษฎี SWOT Analysis ก่อนจะตีความหมายแบบอุปมัย เพื่อถอดสรุปบทเรียนสู่การพัฒนาตามความเหมาะสม และความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน

3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ด้วยการทดลอง ทดสอบ การใช้งานเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย หรือครู อาจารย์จากสถานศึกษา และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งกำหนดให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ รวม 9 ท่าน เพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น ในระดับความพึงพอใจ ดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.50 ขึ้นไป มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ไม่เกิน 1.0 ตามเกณฑ์วิเคราะห์ ดังนี้

1) เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล ในแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแสดงความพึงพอใจที่มีต่อเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ สามารถตีความหมายตามตัวเลขที่วัดค่าได้ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับน้อยที่สุด

2) แบบสอบถามความคิดเห็น ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ IOC (Index of Item - objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ ในสถานศึกษา 5 ท่าน ที่ความสอดคล้องของข้อคำถามกับประสิทธิภาพการใช้งานเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้ได้

ผลการวิจัย

ผลสะท้อนจากสภาพปัญหาของการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชนที่กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และมีความต้องการใช้เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพตามภูมิปัญญาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ที่เหมาะกับศักยภาพทุกด้านของคนในชุมชน ผลการศึกษาบนพื้นฐานเชิงกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานปรากฏผล ดังนี้

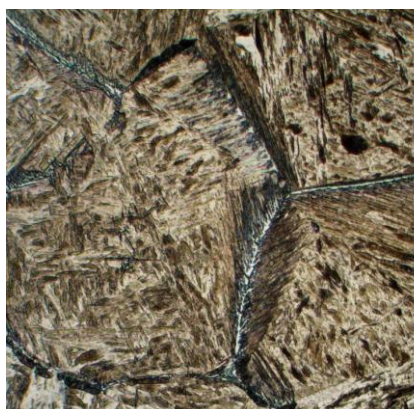
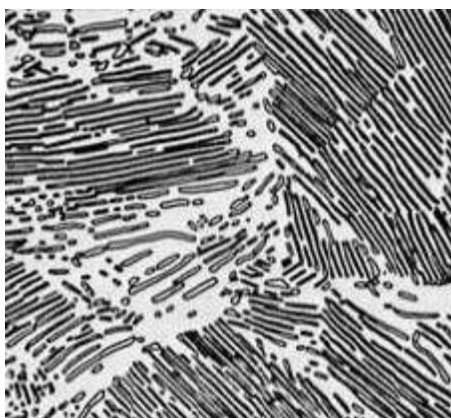
1. ผลการศึกษาความต้องการเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ของคนในชุมชนบ้านบึงวิชัย ตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้ คือ ปัจจุบันเลี้ยงวัว 4 ตัว และกำลังจะตกลูกอีก 3 ตัว นอกจากนี้ยังได้เลี้ยงแพะไว้อีก 10 กว่าตัว จากสภาพปัญหาที่ผ่านมาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 คนไม่ค่อยมีเงินประกอบกับการเกิดโรคระบาดวัวขึ้น ทำให้คนไม่นิยมกินเนื้อวัวจนทำให้วัวราคาตก จากที่เคยซื้อขายกันตัวละ 4-5 หมื่น เหลือราคาตัวละ 1-2 หมื่นบาท ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นตอนนี้ คือ หญ้าที่นำมาใช้เลี้ยงยังต้องใช้มือสับเอง ส่วนเครื่องที่มีอยู่ก็ใช้การไม่ได้ เพราะเกิดอาการสั่นรุนแรงมากขณะใช้งาน ถ้าจะซ่อมราคาก็ใกล้เคียงกับเครื่องใหม่

ภาพที่ 1 หญ้าจักรพรรดิที่ปลูกไว้สำหรับนำมาใช้เลี้ยงแพะ ของกลุ่มเป้าหมาย

จากข้อมูลดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ผลจากการเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพที่ดี คือ ต่อรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน 1 คริวเรือน ด้วยบทสรุปงานวิจัย คือ ความเข้าใจของการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานภูมิปัญญา (Sutthinarakon, 2017) ตามแนวทางจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ประเภทครูให้คำปรึกษาน้อยที่สุด (Unguided Project) โดยที่ผู้เรียน 1) ระบุสภาพปัญหาความสนใจเอง 2) ออกแบบรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบ 3) ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ 4) มีทักษะการสังเกต การวัด และการบันทึกผล (dechakhup, 2010)

2. ผลการพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรรติ ตามแนวทางจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน โดยใช้ทักษะการตีความหมายข้อมูล จากข้อมูลเบื้องต้น เมื่อนำเครื่องสับหญ้าที่กลุ่มเป้าหมายมีอยู่มาวิเคราะห์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ข้อสรุปที่ได้ร่วมกัน คือ ให้พัฒนาใบมีดสับหญ้าเพราะใบมีดเดิมบางเกินไป และเกิดการบิดแอ่นเสียรูปทรงแล้ว โดยมีทางเลือกของการพัฒนา ดังนี้ 1) การนำใบมีดเดิมมาพัฒนาด้วยการเชื่อมพอกผิวแข็ง 2) นำเหล็กที่มีเปอร์เซ็นต์คาร์บอนร้อยละ 0.4 - 0.5 มาพัฒนาโดยใช้กรรมวิธีการชุบผิวแข็ง และ 3) ออกแบบขนาดและรูปทรงของใบมีดตามความต้องการเพื่อให้ช่างตีมีดในชุมชนดำเนินการให้ จากข้อมูลดังกล่าวภายหลังการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี SWOT เบื้องต้นพบว่า 1) ด้านจุดแข็ง (Strength) กระบวนการพัฒนาทั้ง 3 รูปแบบมีค่าใช้จ่ายที่เรื่องของราคาไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะมีครู อาจารย์ เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือเครื่องจักร ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 พร้อมดำเนินงาน 2) ด้านจุดอ่อน (Weakness) ถ้าใช้กระบวนการเชื่อมพอกผิวแข็ง ยังไม่รู้แน่ชัดว่าวัสดุใบมีดเป็นวัสดุชนิดใด และผ่านกระบวนการทางความร้อนใดมาบ้างแล้ว นอกจากนี้วัสดุลวดเชื่อมที่ใช้จะเหลือมากเกินความต้องการ เพราะไม่มีการแบ่งขาย ต้องสั่งซื้อเป็นพิเศษ จึงต้องเสียค่าขนส่งโดยไม่มีความจำเป็น 3) ด้านอุปสรรค (Threats) หรือข้อจำกัด พบว่า กระบวนการสั่งทำใบมีด โดยใช้ช่างตีมีดภายในชุมชน มีอุปสรรคด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากขาดปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน จนขาดการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา และองค์ความรู้ เชิงสร้างสรรค์สู่การประกอบอาชีพ 4) ด้านโอกาส (Opportunity) งบประมาณสำหรับการพัฒนาใบมีดตัดหญ้าในครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายได้ให้การสนับสนุนเพียงพอทั้ง 3 กระบวนการ บทสรุปที่การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาคือให้ทดลองกระบวนการชุบผิวแข็งก่อน หากมีเวลาเหลือค่อยทดลองวิธีการเชื่อมพอกผิวแข็ง และการสั่งทำใบมีดสำเร็จรูป โดยใช้ช่างตีมีดภายในชุมชนตามลำดับ

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบโครงสร้างจุลภาคเหล็ก AISI 1045 ก่อน และหลังการชุบผิวแข็ง

ผลการพัฒนาใบมีดเครื่องสับหญ้า โดยการนำเหล็กกล้าคาร์บอนปานกลางเกรด AISI 1045 ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากภาควิชาเทคโนโลยีการผลิต (ช่างกลโรงงาน) เพื่อตัดบากหน้างานให้เป็นรูปใบมีด ผลการทดสอบ พบว่า มีค่าความแข็งเฉลี่ย 44.8 HRC โครงสร้างเม็ดเกรนเป็นแบบเพิร์ลไรท์ ภายหลังจากชุบผิวแข็งด้วยกรรมวิธี Mar quenching ด้วยเปลวไฟ เมาจนเหล็กร้อนแดงประมาณ 15 นาทีหรือที่อุณหภูมิวิกฤตเหนือเส้น A_{c3} ทำให้เย็นลงอย่างรวดเร็วในน้ำมัน โครงสร้างเหล็กก็จะเปลี่ยน เป็น Martensite มีค่าความแข็งเฉลี่ยที่ 62.0 HRC หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.4 บทสรุปของงานวิจัย คือเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นฐาน “องค์ความรู้ และเทคโนโลยี” ซึ่งประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยการประยุกต์องค์ความรู้ ทฤษฎี หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ หรือศาสตร์ด้านอื่น มาพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ เพื่อใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามความต้องการของคนในชุมชน สังคม

3. ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครง การเป็นฐาน ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 ท่าน เป็นคนในชุมชนที่มีความรู้หรือประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์ จำนวน 4 ท่าน เป็นครู อาจารย์ ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ที่สถาบันการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ข้อมูลในแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการใช้งานเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ลำดับผู้เชี่ยวชาญ										\bar{x}	SD
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน												
1. เลือกใช้วัสดุสร้างได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ	5	5	4	5	4	4	5	4	5	4.56	0.53.	
2. ลดทอนปัญหาการสั่นของเครื่องขณะทำงาน	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4.67	0.50	
3. ผลผลิตที่ได้ตรงตามความต้องการ	5	4	4	4	4	4	5	5	5	4.44	0.53	
4. ประสิทธิภาพความปลอดภัยในการใช้งาน	5	4	4	5	5	4	4	5	5	4.56	0.53	
5. ความพึงพอใจ และความต้องการมีไว้ใช้งาน	5	5	5	5	4	4	4	5	5	4.67	0.50	
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน										4.58	0.52	

จากตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นด้านประสิทธิภาพ ในการใช้งานเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ที่ค่าเฉลี่ย 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 จึงสรุปว่า เครื่องสับหญ้าจักรพรรดิมีประสิทธิภาพในระดับความพึงพอใจ ดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.0 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การเรียนรู้โครงการเป็นฐาน เพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพตามภูมิปัญญา เศรษฐกิจสร้างสรรค์ร่วมกับคนในชุมชนครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานลักษณะทางสายกลาง โดยยึดที่หลัก

ผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วมทุกคน ที่ต้องอาศัยความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และการรู้ รัก สามัคคีของคนทุกฝ่าย ผลจากการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน กรณีศึกษา การพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรวติ ร่วมกับคนในชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการเครื่องสับหญ้าจักรพรวติ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ร่วมกับคนในชุมชน เพื่อให้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถอภิปรายผลได้ว่าเป็นแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรื่อง “ทำตามลำดับขั้นตอน” คือ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบจากข้อมูลในเบื้องต้นหรือการทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Chanthawanich, 2022) เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้องก่อนจะลงพื้นที่เพื่อเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธ์ที่ดี สู่การแสวงหาความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ศึกษาบริบททั่วไปของชุมชน รวมถึงแนวคิดสู่การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้ และหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ หรือสงสัยโดยวิธีการของตนเองหรือของกลุ่ม เพื่อค้นหาความต้องการหรือสภาพปัญหาที่แท้จริงของผู้คนในชุมชน ตามแนวคิดของ (Thumthong, 2013) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะพัฒนาความสามารถได้ต้องสร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ที่จะกระตุ้นให้มีโครงสร้างทางปัญญา ส่วนบทบาทของครู คือการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนได้สำรวจค้นหาเองตามธรรมชาติ และห้องเรียนควรจะมีสิ่งที่น่าสนใจ โดยสะท้อนผลจากความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือคนในชุมชน สถานศึกษา ที่จะเข้าสู่การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมในชุมชนตามภูมิปัญญาที่มี และความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานลักษณะ เรียนดี มีความสุข

2. เพื่อพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรวติด้วยการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ผลที่ได้จากการพัฒนาตามภูมิปัญญาและความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถอภิปรายผลได้ ตามหลัก “ภูมิสังคม” หรือแนวพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชดำริสความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...” (Office of the Special Committee to Coordinate Royal Initiative Projects, 2011)

ผลที่ได้ในการดำเนินงานวิจัยตามหลักการภูมิสังคม โดยการเข้าถึง “ภูมิปัญญา องค์ความรู้ และเทคโนโลยี” ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันบนเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรมนำสู่การสร้างความรู้ ความอดทน และการใช้สติปัญญา ด้วยความมีเหตุผล บทสรุปของผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย คือ ความต้องการพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรวติที่มีอยู่แล้ว ให้หายจากอาการสั่นในขณะใช้งาน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งได้อธิบายถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานไว้ว่า เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ การใช้กระบวนการคิด

และทักษะสู่การแก้ไขปัญหา จนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม ได้ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย และเกิดผลสำเร็จร่วมกัน ด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมการประกอบอาชีพร่วมกับคนในชุมชน สถานศึกษา

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยแนวคิดทฤษฎี SWOT ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเชื่อม พบว่า สำหรับการพัฒนาเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ครั้งนี้ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขที่ใบมีดตัดหญ้า โดยใช้กระบวนการทางความร้อนด้วยกรรมวิธีชุบผิวแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับการทำความเข้าใจร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ จึงอุปมัยได้ว่าเป็นความต้องการที่แท้จริง และจากผู้เชี่ยวชาญสถาบันการศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ทั้งด้านองค์ความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่ใช้ในการพัฒนางานครั้งนี้ อุปมัยได้ว่าเป็นหลักการพัฒนาที่เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง จากการเข้าถึงการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ ตามวัตถุประสงค์โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำเอาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้โดยประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ ในการเรียน การทำงานหรือการใช้สอยอื่น ๆ การประดิษฐ์คิดค้นตามโครงการนี้อาจจะเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่โดยที่ยังไม่มีใครทำ อาจเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ก็ได้ (Vocational Education Commission, 2016)

3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิและกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน จากผลการประเมินหาประสิทธิภาพในด้านการใช้งานของเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ซึ่งพบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันที่ค่าเฉลี่ย 4.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 สามารถอภิปรายผลได้ สอดคล้องกับ โวลท์แมน (Wolman, 1973) ที่กล่าวว่า เป็นความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายความต้องการหรือเป็นแรงจูงใจซึ่งเกิดขึ้นตามมาตราส่วนประเมินค่าแบบสอบถาม (Rating Scale and Questionnaires) และเป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการวัดค่าความพึงพอใจของงาน และจากเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่แสดงความคิดเห็นต่อผลการพัฒนาประสิทธิภาพเครื่องสับหญ้าจักรพรรดิ ด้านลดทอนปัญหาการสิ้นของเครื่องขณะทำงาน และความพึงพอใจด้านความต้องการมีไว้ใช้งาน ที่ระดับความพึงพอใจเฉลี่ย 5.00 ทั้งสองด้าน โดยไม่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จึงสามารถสรุปได้ว่า มีความพึงพอใจในผลการพัฒนาเครื่องที่ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฮอร์นบี้ (Hornby, 2000) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการจนเกิดเป็นความรู้สึกที่พอใจ ซึ่งอุปมัยเปรียบเทียบความพึงพอใจ ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ได้จากการพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านภูมิปัญญา และงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน จากคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลค่าความแข็งใบมีดจากห้องทดลอง ส่วนการใช้สับหญ้าจักรพรรดิ ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อศึกษาอายุการใช้งานของใบมีด

2. งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทดสอบใบมิตเฉพาะใช้สับัญ้าจักรพรรดิ ข้อเสนอแนะ คือ ทดสอบ สับัญ้าเนเปียร์ เศษวัชพืชอื่น เพื่อทดสอบความแข็งแรงใบมิตตามทฤษฎี

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาใบมิตสับัญ้า โดยใช้กรรมวิธีการเชื่อมพอกผิวแข็ง ใบมิตเดิม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา งานเชื่อมโลหะ : การพัฒนานวัตกรรมตามความต้องการของชุมชน

2. ควรมีการศึกษา การพัฒนาใบมิตสับัญ้าโดยใช้วิธีการตีมิต เพื่อพัฒนานวัตกรรมชุมชน เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม ด้วยการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

References

- Chanthawanicho, S. (2022). **withikān wīchāi choēng khunnaphāp** [Qualitative Research Methods]. Phim khrangthi 26. Krung Thep: samnakphim chulalongkon mahawitthayalai.
- Dechakhup, P. (2010). **sōn dek tham khroṅ ngān sōn ‘āchān tham wīchāi patibatkān nai chan rian** [Teach children to do projects, teach teachers to do action research in the classroom]. krungthep: samnakphim sunnangsuri chula.
- Office of the Special Committee to Coordinate Royal Initiative Projects. (2011). **phra mahā kasat nakphatthana phūa prayōt suk sū puāng prachā** [The King of Development For the benefit of the people]. Krung Thep: hanghunsuan chamkat Arunkanphim.
- Sutthinarakon, W. (2017). **kānwīchāi choēng patibatkān bāep mī sō won ruām læ krabūānkān thāng samnuk** [Qualitative Research: Research of Alternative Paradigm]. Phim khrangthi 2. Krung Thep : samnakphim Sayamparithat chamkat.
- Thumthong, B. (2013). **thritsadī læ kānphatthana rūpbāep kānchatkān rianrū** [Theory and development of learning management models]. Phim khrangthi 2. Krung Thep: samnakphim haeng chulalongkon mahawitthayalai.
- Vocational Education Commission. (2016). **nāothāng kānchatkān rianrū bāep khroṅ ngān pen thān** [Project - based Learning: PjBL]. Nakhon Pathom: hanghunsuan sinthawikit.
- Hornby, A. F. (2000). **Advance learner's dictionary** (6th ed.). London, England Oxford University.
- Wolman, B. (1973). **Dictionry of Behavioral Science**. Van Nostrand: Reingeld Company.

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่เพื่อพัฒนา
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่
เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

GUIDELINE OF PLACE-BASED EDUCATION FOR DEVELOPMENT
OF CREATIVE PROBLEM SOLVING AND SENSE OF PLACE ON
THE PHENOMENON OF THE WORLD AND NATURAL DISASTERS
FOR GRADE 6 STUDENTS

สุดารัตน์ จอยศรีทอง¹ และสุรีย์พร สว่างเมฆ²
Sudarat Joysrithong¹ and Sureeporn Sawangmek²

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Master of Education Program on Science Education, Naresuan University

² Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University

E-mail: Sudarat.jst@gmail.com

Received:	May 22, 2024
Revised:	August 24, 2024
Accepted:	August 29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 3) เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาหนึ่งในจังหวัดอุตรดิตถ์ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ บ้านจำลอง แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบวัดสัมพันธ์ด้านสถานที่ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า ด้านแหล่งข้อมูลและวิธีการทำการเก็บข้อมูลตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจร

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ ประกอบด้วย การกระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียน โดยใช้วิดีโอที่มีสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับบ้านจำลอง การลงสำรวจพื้นที่ที่เป็นสถานที่ที่สะท้อนปัญหา ได้แก่ สวนกล้วย เต่าเผาขยะ ทุ่งนา และคอยติดตามสืบค้นข้อมูลเพื่อระบุสาเหตุ การเสนอการแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุดหลากหลายและแปลกใหม่ การเขียนวิธีการแก้ปัญหาให้ครอบคลุมกับสถานการณ์ การวางแผนร่วมกับชุมชนในการหาวิธีการ

แก้ปัญหา ร่วมกันสรุปความคิดเห็นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และการเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน
2) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มจากระดับปานกลางเป็นระดับสูง
และ 3) ระดับสัมผัสด้านสถานที่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ

ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การศึกษาอิงสถานที่ ปรากฏการณ์ของโลกและ
ภัยธรรมชาติ สัมผัสด้านสถานที่

ABSTRACT

The purposes of this action research were to 1) study good practice guidelines for place-based education, 2) study the development of creative problem-solving abilities, and 3) study the results of promoting sense of place regarding world phenomena and natural disasters of sixth-grade students. Participants included 9 sixth-grade students from a primary school in Uttaradit Province. The research instruments included place-based education lesson plans for Ban Sam Bo, learning management reflection forms, activity sheets, creative problem-solving ability tests, and sense of place assessments. Data were analyzed using content analysis and reliability was verified using triangulation of data sources and data collection methods. Data were collected through 3 cycles of action research.

The results showed that 1) good practice guidelines for place-based education learning management to develop creative problem-solving abilities and promote sense of place included: stimulating student interest using videos with problem situations about Ban Sam Bo; field surveys of problem-reflective areas including banana gardens, garbage incinerators, rice fields, and Doi Tan; information seeking to identify causes; proposing diverse and novel problem solutions; writing comprehensive problem-solving methods for situations; collaborative planning with the community for problem-solving approaches; jointly summarizing opinions and making improvements; and disseminating to community members, 2) students' creative problem-solving abilities increased from moderate to high levels, and 3) students' sense of place levels after learning were higher than before learning.

Keywords

Creative Problem-solving Skills, Place-based Education, World Phenomena and Natural Disasters, Sense of Place

ความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน ทักษะเดียวอาจไม่เพียงพอในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ทักษะที่ได้รับ ความสนใจ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) เป็นความสามารถในการคิดค้นหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาที่มีความแตกต่างแปลกใหม่ไปกว่าเดิม สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ (Khongwiboon, 2023) การพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ทำได้โดยให้ผู้เรียนคิดลึกและหลากหลายที่สุด พิจารณาความคิดเห็นเหล่านี้ในการเลือกและประเมินวิธีการแก้ปัญหาจนได้วิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา วางแผนการแก้ไขปัญหา และนำไปแก้ปัญหา โดยเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาได้ (Chomphupart, 2011)

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) กล่าวใน PISA 2012 ถึงความสำคัญของการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่า ในสังคมสมัยใหม่ทุกชีวิตคือการแก้ปัญหา การเปลี่ยนแปลงในสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี แต่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นอาชีพที่ใช้แรงคนหรืออาชีพที่ใช้ความรู้ มักใช้การกระทำซ้ำ ๆ เพื่อปฏิบัติงานของตน ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนจึงเป็นที่ต้องการ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์การแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน จึงส่งผลให้การศึกษาไทยในทุกกระดัยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข (Office of the Education Council [OEC], 2017) สอดคล้องกับผลการประเมินของ PISA 2003 ที่เน้นการประเมินสมรรถนะการแก้ปัญหา ซึ่งผลการประเมิน พบว่า มีนักเรียนไทยกว่า 41% ที่มีระดับสมรรถนะการแก้ปัญหายอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (ต่ำกว่า ระดับ 1) ซึ่งหมายความว่านักเรียนไทยนั้นมีสมรรถนะในการแก้ปัญหายอยู่ที่ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน นักเรียนเหล่านี้จะพบความซับซ้อนในการตัดสินใจ วิเคราะห์ และไม่สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาได้ (Kaewluechai, 2022)

เมื่อพิจารณาบริบทในชั้นเรียนของผู้วิจัย ปัญหาในการเรียนวิทยาศาสตร์ผู้เรียนส่วนใหญ่เมื่อให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา ผู้เรียนมักจะเสนอแนวคิดไม่แตกต่างไปจากที่ครูสอน แนวคำตอบไม่หลากหลาย ยังไม่สามารถระบุสภาพปัญหาหรือระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้ไม่สามารถวางแผนการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง สถานการณ์ที่ผู้สอนนำมาใช้ในกิจกรรมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมชุมชนของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์หรือปัญหาที่พบ การเรียนรู้ที่ดีต้องศึกษาการแก้ปัญหาชีวิตจริงและวิถีชีวิตร่วมกัน อันจะทำให้ชีวิตหรือสังคมดีขึ้น

แนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดังกล่าวได้ คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ (Place – Based Education) เป็นการจัดการศึกษาบนพื้นฐานประสบการณ์เรียนรู้ของนักเรียนที่เชื่อมโยงกับบริบทของสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของ (Sirisakdi, 2011) อีกทั้งเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสถานที่ชุมชนท้องถิ่น (Ma-inkaew, 2017) เชื่อมโยงและส่งเสริมให้ผู้เรียนผูกพันในสถานที่นั้น ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ได้ดี

ที่สุด เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเป็นการเชื่อมโยงผู้เรียนกับสถานที่ชุมชนของตน และเนื้อหาสาระที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในพื้นที่ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการพัฒนาพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่มีความตระหนักในคุณค่า และเกิดความรักความผูกพันกับพื้นที่ (Junwanna, Akraratana, Chanpensri & Na Pattalung, 2021)

ดังนั้นการพัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์หรือบริบทของนักเรียนให้นักเรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหา โดยการค้นพบความจริงซึ่งนำไปสู่การค้นพบปัญหา และการค้นพบคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ สร้างแนวความคิดแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายและแปลกใหม่ ทั้งยังสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางวิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาได้ (Thongsu, 2019)

จากข้อมูลเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและต้องการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน และส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ที่ร่วมกับการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถานที่ในบ้านชาบ้อโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสัมพันธ์ด้านสถานที่

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีลักษณะอย่างไร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ที่สามารถพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ที่สามารถส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาอิงสถานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ในจังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ดังนี้

1. เครื่องมือ

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง โดยนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ของ Sirisakdi (2011) และแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving : CPS) ของ Isaksen และ Treffinger (2004) มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุดค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51

1.2 แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.74

1.3 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วย 3 สถานการณ์ ได้แก่ 1) ลมมรสุม 2) ปรากฏการณ์เรือนกระจก และ 3) ภัยธรรมชาติ จำนวนสถานการณ์ ละ 5 คำถาม วัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 6 ทักษะ คือ 1) การอธิบายสภาพลักษณะของสถานการณ์ 2) การระบุข้อเท็จจริง 3) การระบุปัญหา 4) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา 5) การประเมินและเลือกวิธีการแก้ปัญหา และ 6) การยอมรับและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งหมด 15 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบหลายตัวเลือก และข้อสอบอัตนัย โดยกำหนดเวลา 60 นาที ใช้เก็บข้อมูลก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การประเมิน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 ทุกข้อคำถาม

1.4 แบบวัดสัมพันธสัมพันธ์ด้านสถานที่ (Sense of Place) เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) ความหมายของสถานที่ (Place Meaning) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของนักเรียน ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และ 2) ความผูกพันกับสถานที่ (Place Attachment) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันของนักเรียนกับสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัย ด้านการดำรงชีวิตในสังคม การประกอบอาชีพ ประเมินโดยใช้มาตรวัดความผูกพันด้านสถานที่ 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดสัมพันธสัมพันธ์ด้านสถานที่ จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ทุกข้อคำถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วย 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติ (Act) 3) ขั้นสังเกต (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ โดยเริ่มจากให้นักเรียนทำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบวัดสัมพันธ

ด้านสถานที่ก่อนและหลังเรียน จากนั้นจัดการเรียนรู้ตามวงจรปฏิบัติการทั้ง 3 วงจร วงจรปฏิบัติการละ 4 ชั่วโมง ในระหว่างจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้สังเกตเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการเรียนรู้ในแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ ปรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากผู้วิจัย และผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้านแหล่งข้อมูล (Recourse Triangulation)

3.2 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ จากใบกิจกรรมและแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการตรวจให้คะแนน และคิดคำนวณร้อยละเพื่อจัดระดับ จากนั้นตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีการตรวจสอบ (Method Triangulation)

3.3 การวิเคราะห์ผลการส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่จากแบบวัดสัมพันธ์ด้านสถานที่ (Sense of Place) โดยวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยความผูกพันกับสถานที่โดยภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ เพื่อพัฒนาความสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ ผู้วิจัยนำวิดีโอสถานการณ์ปัญหาของผลกระทบจากลมมรสุมที่เกิดขึ้นในภาคเหนือมาใช้กระตุ้นความสนใจ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถระบุและอภิปรายสถานการณ์ที่ทำให้เกิดปัญหาได้ ดังนั้นในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยใช้สถานการณ์ปัญหาค้นคว้าที่บ้านข้าบ้อ ชี้แจงกับนักเรียนว่าระหว่างศึกษาสถานการณ์จากวิดีโอ นักเรียนต้องสามารถบอกได้ว่าจากสถานการณ์เกิดเหตุการณ์ สาเหตุ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหาได้ ทำให้เกิดการรับรู้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจประเด็นปัญหา นักเรียนร่วมกันวางแผนและลงมือสำรวจประเด็นปัญหาที่บ้านข้าบ้อ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนลงพื้นที่สำรวจปัญหาที่เกิดจากลมมรสุมที่ส่งผลกระทบต่อบ้านข้าบ้อ โดยใช้พื้นที่ในสวนกล้วย พบว่านักเรียนให้ความสนใจในการสำรวจ แต่ใช้ระยะเวลา และระบุประเด็นปัญหาไม่ครอบคลุม

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่กำหนดสถานที่สำหรับการสำรวจประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ของและภัยธรรมชาติในท้องถิ่นในบ้านชาบ้อ

ดังนั้นในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันศึกษาประเด็นในการสำรวจจากใบกิจกรรม รวมทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักเรียน และกำหนดเวลาระยะเวลาในการสำรวจ 40 นาที พบว่า นักเรียนสามารถสำรวจประเด็นปัญหาในพื้นที่เตาเผาขยะ ทุ่งนาในบ้านชาบ้อ คอกขาค ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการระบุประเด็นปัญหาครบถ้วน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์บริบทของประเด็นปัญหาในท้องถิ่น นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ มาสืบค้นข้อมูล ระบุสาเหตุ และระบุประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลหาสาเหตุที่ทำให้เกิดสถานการณ์ปัญหาขึ้น เช่น สาเหตุที่ต้นกล้วยในสวนแห่ง ใบเน่าต้นสักแห้งและใบร่วง พบว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์ อภิปรายถึงสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดปัญหาได้ แต่ยังไม่ชัดเจน ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้สอน ดังนั้นในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยจึงได้ปรับให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด พบว่านักเรียนสามารถ วิเคราะห์ และอภิปรายสาเหตุของการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นวางแผนการแก้ปัญหาในท้องถิ่น ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากลมมรสุม แก๊สเรือนกระจก และภัยธรรมชาติที่พบในบ้านชาบ้อที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของคนในชุมชน พบว่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาและวางแผนแก้ไขปัญหาผลกระทบจากลมมรสุมไม่ครอบคลุม ไม่หลากหลายและแปลกใหม่ ดังนั้นในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยจึงปรับให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้สามารถเสนอวิธีแก้ไขปัญหาคือได้อย่างครอบคลุม กำหนดให้นักเรียนบอกเหตุผลในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้ครอบคลุมกับสภาพปัญหา มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น สามารถลงข้อสรุปเพื่อเลือกวิธีการหรือแนวคิดที่เหมาะสมนำไปใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับแก๊สเรือนกระจก และภัยธรรมชาติได้

ขั้นที่ 5 ขั้นดำเนินการแก้ไขปัญหในท้องถิ่น ผู้วิจัยให้นักเรียนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ร่วมกันพิจารณามาออกแบบ และทำป้ายประชาสัมพันธ์เพื่ออธิบายปัญหา สาเหตุ ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขผลกระทบจากปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่านักเรียนสามารถออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ได้ แต่ยังคงขาดเหตุผลประกอบของวิธีแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะจากคนในชุมชนบ้านซำบ้อในป้ายประชาสัมพันธ์ ดังนั้นในวงจรปฏิบัติที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนเขียนเหตุผลประกอบในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา และแบบสอบถามกับคนในชุมชนมาสรุปผลความคิดเห็น พบว่านักเรียนปรับปรุงแก้ไขป้ายประชาสัมพันธ์ตามข้อเสนอแนะจากการสะท้อนของคนในบ้านซำบ้อ

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงานสู่สาธารณะ ผู้วิจัยให้นักเรียนเดินประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนถึงวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบจากปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่าในการเดินประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ไม่ครอบคลุมในประเด็นผลกระทบต่อการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อม ดังนั้นในวงจรปฏิบัติที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยจึงปรับให้นักเรียน ซักถามข้อสงสัยกับคนในชุมชน และนำมาสรุปผลของวิธีการแก้ปัญหาแก๊สเรือนกระจก และภัยธรรมชาติในบ้านซำบ้อ พบว่านักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดถึงผลกระทบของวิธีการแก้ปัญหาในด้านสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของคนในชุมชนบ้านซำบ้อได้อย่างครอบคลุม

2. ผลการพัฒนาความสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยวัดจากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ 6 ทักษะ ได้แก่ 1) การอธิบายสภาพลักษณะของสถานการณ์ 2) การระบุข้อเท็จจริง 3) การระบุปัญหา 4) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา 5) การประเมินและเลือกวิธีการแก้ปัญหา และ 6) การยอมรับและวางแผนปฏิบัติ

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบโดยภาพรวมของทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่

รายการ	คะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์						คะแนนรวม	ระดับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
	ทักษะที่ 1	ทักษะที่ 2	ทักษะที่ 3	ทักษะที่ 4	ทักษะที่ 5	ทักษะที่ 6		
ก่อนเรียน	2.11	1.63	1.78	1.33	1.26	1.33	9.44	ปานกลาง
วงจรปฏิบัติการที่ 1	2.33	1.67	2.33	3.00	2.00	2.33	13.66	สูง
วงจรปฏิบัติการที่ 2	3.00	2.33	3.00	4.00	2.67	2.67	17.67	สูงที่สุด
วงจรปฏิบัติการที่ 3	2.67	2.33	2.67	3.00	2.00	2.00	14.67	สูง
หลังเรียน	2.71	2.19	2.22	3.22	2.22	2.15	14.71	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่นักเรียนสามารถพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น จากระดับสูง (13.66) ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เป็นระดับสูงที่สุด (17.67) ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และระดับสูง (14.67) ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ภายหลังจากการทำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มสูงขึ้นจากระดับปานกลาง (9.44) เป็นระดับสูง (14.71)

3. ผลการส่งเสริมสัมพัสด้านสถานที่ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์สัมพัสด้านสถานที่ของนักเรียนโดยวัดจากแบบวัดสัมพัสด้านสถานที่ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สัมพัสด้านสถานที่ในแต่ละวงจรปฏิบัติการดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบโดยภาพรวมของการวัดสัมพัสด้านสถานที่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่

รายการ	ร้อยละของคะแนนแต่ละด้านสัมพัสด้านสถานที่		ร้อยละของคะแนนรวมด้านสัมพัสด้านสถานที่
	ด้านความหมายของสถานที่	ด้านความผูกพันของสถานที่	
ก่อนเรียน	55.60	63.56	59.58
วงจรปฏิบัติการที่ 1	61.11	66.67	63.89
วงจรปฏิบัติการที่ 2	77.78	83.33	80.56
วงจรปฏิบัติการที่ 3	66.67	72.22	69.45
หลังเรียน	81.10	85.11	83.11

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ นักเรียนมีระดับสัมพัสด้านสถานที่เพิ่มขึ้น โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนร้อยละ 63.89 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีคะแนนร้อยละ 69.45 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนนร้อยละ 80.56 ตามลำดับ ภายหลังจากการทำแบบวัดสัมพัสด้านสถานที่เพิ่มสูงขึ้นจากระดับคะแนนร้อยละ 59.58 เป็นระดับคะแนนร้อยละ 83.11

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และสัมพัสด้านสถานที่ เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ ผู้วิจัยใช้วิดีโอสถานการณ์ปัญหาในท้องถิ่นที่มีความคล้ายกับสถานการณ์ปัญหาในบ้านข้าบ่อมาใช้กระตุ้นความสนใจ พบว่าสามารถกระตุ้นให้นักเรียนรับรู้สถานการณ์ ผิการอภิปรายถึงสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดปัญหา สามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหา

กับบ้านชาบ้อ ทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อชุมชน เกิดความต้องการแก้ไขปัญหา Phasuk (2016) ที่พบว่าการนำเอาปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ทำให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจประเด็นปัญหา นักเรียนร่วมกันวางแผนและลงพื้นที่สำรวจประเด็นปัญหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติในบ้านชาบ้อ ช่วยส่งเสริมทักษะการระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มสูงขึ้น พบว่านักเรียนมีความสนใจในการสำรวจประเด็นปัญหา รวบรวมข้อมูลสำคัญที่เพียงพอต่อการระบุประเด็นปัญหา นักเรียนเห็นความสำคัญของสถานที่ในชุมชน ได้รับประสบการณ์ตรงจากการสำรวจสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sritunma (2021) พบว่า การศึกษาอิงสถานที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน มุ่งเน้นประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของชุมชน ส่งผลให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในถิ่นที่อยู่ นำไปสู่ความผูกพัน ความภูมิใจ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์บริบทประเด็นปัญหาในท้องถิ่น นักเรียนนำประเด็นที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ในบ้านชาบ้อมาสืบค้นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล สอดคล้องกับ Kitkuakul (2022) กล่าวว่าทักษะการแก้ปัญหา คือ การที่ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาค้นคว้าด้วยวิธีการเดิมและวิธีการใหม่ได้ พบว่าช่วยส่งเสริมทักษะการระบุปัญหาเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และเสนอวิธีการแก้ไขปัญหานั้นนำไปวางแผนในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ Junwanna, Akkratana, Chanpensri & Na Pattalung (2021) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเป็นการเชื่อมโยงผู้เรียนกับสถานที่ชุมชนของตนเอง และเนื้อหาสาระที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่มีความตระหนักในคุณค่า และเกิดความรักความผูกพันกับพื้นที่

ขั้นที่ 4 ขั้นวางแผนการแก้ปัญหาในท้องถิ่น นักเรียนร่วมกันเสนอวิธีการแก้ปัญหาจากผลกระทบของปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติที่พบในบ้านชาบ้อ ช่วยส่งเสริมทักษะการเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนสามารถเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาได้หลายวิธียิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนสามารถระบุวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุม สอดคล้องกับสถานการณ์ สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน นักเรียนตรวจสอบความเป็นไปได้ของวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งช่วยส่งเสริมสมรรถนะการประเมินและเลือกวิธีการแก้ปัญหารวมทั้งทักษะการยอมรับและวางแผนปฏิบัติเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนสามารถระบุเหตุผลจากวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สามารถลงข้อสรุปเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ สอดคล้องกับ Jatuporn and Watthanathorn (2015) นักเรียนเกิดการเรียนรู้เห็นปัญหาที่แท้จริง ได้ฝึกคิดฝึกกระทำเพื่อแก้ไขปัญหา สรุปความรู้ที่ได้ และนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้

ขั้นที่ 5 ขั้นดำเนินการแก้ไขปัญหาลงพื้นที่ นักเรียนร่วมกันนำวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันพิจารณาออกแบบเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การทำขวดหยดน้ำ เพื่อแก้ปัญหาดินแห้ง การทำถังหมักปุ๋ย การนำฟางข้าวไปทำกระดาดเพื่อลด การเผา การทำขั้นบันไดดิน พบว่า นักเรียนสามารถออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์ที่สะท้อนถึงวิธีการแก้ปัญหามาได้ชัดเจน เนื่องจากนักเรียนมีการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน และนำมาสรุปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา สะท้อนถึง

การมีส่วนร่วมกับชุมชนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงการแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งช่วยส่งเสริมความตระหนักรู้และความผูกพันและเจตคติที่ดีใน การแก้ปัญหาในท้องถิ่น สอดคล้องกับ Junwana, Akkratana, Chanpensri & Na Pattalung (2021) ความเกี่ยวข้องกับปัญหาเป็นการเชื่อมโยงผู้เรียนกับสถานที่ชุมชนของตนและเนื้อหาสาระที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่มีความตระหนักในคุณค่า และเกิดความรักความผูกพันกับพื้นที่

ขั้นที่ 6 ชี้แนะเสนอผลงานสู่สาธารณะ นักเรียนเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบของลมมรสุม แก๊สเรือนกระจก และภัยธรรมชาติในบ้าน ชำบ้อในด้านสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต สังคมและเศรษฐกิจ แล้วนำผลสะท้อนจากคนในชุมชน มาร่วมกันอภิปรายและสรุป พบว่านักเรียนเข้าใจสถานที่ในชุมชน ด้านสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต เกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านชำบ้อ สอดคล้องกับ Sobel (2013) กล่าวว่า กิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีประสบการณ์เรียนรู้ในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เกิดความรู้สึกผูกพันกับชุมชนในท้องถิ่น ชิมชับความงามตามธรรมชาติและสร้างเสริมคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ดี

นอกจากนี้ผลการจัดการเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากใบกิจกรรมระหว่างวงจรปฏิบัติการ ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีระดับทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์จากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน และพิจารณาประเด็นปัญหาในแต่ละสถานที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติ พบว่าประเด็นปัญหาเกี่ยวกับแก๊สเรือนกระจกในบ้านชำบ้อ ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ส่งผลต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงสุด เนื่องจากการเผาฟางข้าว ทำให้เกิดเขม่าควันที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roikrong (2019) ที่พบว่าการใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากรู้ และต้องการสำรวจตรวจสอบหาความรู้มาแก้ปัญหา อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ สามารถส่งเสริมสัมพันธ์ด้านสถานที่ได้ เนื่องจากนักเรียนมีระดับสัมพันธ์ด้านสถานที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hiroshi & Chisato (2020) ที่พบว่า การศึกษาตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ช่วยพัฒนาการสะท้อนคิด และการแก้ปัญหาในขณะเดียวกันก็ให้โอกาสการทำงานร่วมกันการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นำไปสู่การเห็นความสำคัญของการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมในชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสัมพันธ์ด้านสถานที่ซึ่งพัฒนาจากความผูกพันกับสถานที่ เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อชุมชนท้องถิ่น ทักษะและประสบการณ์ยังส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันกับชุมชน เพื่อจัดการสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาศึกษาอิงสถานที่ ควรเลือกสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ในเรื่องที่เรียนเข้ากับท้องถิ่นของตนเอง เป็นการกระตุ้นการรับรู้ประเด็นปัญหาของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษอิงสถานที่ ในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดตัดสินใจ การคิดเชิงระบบ เนื่องจากเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่บรรลุวัตถุประสงค์

References

- Chomphupart, S. (2011). *kānphatthana phruttkam kān rian kānsōk phūa kān kae panhā yāng sāngsan khōng khru læ nakriān nai rōngriān nai rōngriān songsoēm nakriān thī mī khwāmsamat phiset thāng witthayāsāt doī chai kānwichai patibatkān chōeng wiphāk* [A Development of instructional behavior for the creative problem solving of teachers and students at the science gifted students promotion school using emancipatory action research]. Department of Applied Behavioral Science Research at Srinakharinwirot University.
- Hiroshi, I. & Chisato, I. (2020). **Place-based environmental education to promote eco-initiatives: the case of Yokohama, Japan.** *Regional Studies, Regional Science.* 292-308.
- Isaksen, S. G. & Treffinger, D. J. (2004). Celebrating 50 years of reflective practice. *Journal of Creative Behavior.* 38(2), 75-101.
- Jatuporn, O. & Wattanathorn, A. (2015). *Nāo khit kān suksā'ing sathan thī Kān phat tha nā khwām pen phon la māng dī kae yao wa chon doī chai bōribot chumchon thōng thin pen thān* [Place-Based Education: The Development of Good Citizenship in Youth Based on Community Contexts]. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia (JSHRA).* 21(1), 81-112.
- Junwanna, P., Akkratana, P., Chanpensri, A. & Na Pattalung, A. (2021). *Rūp bāep kitkam tām nāo khit kān suksā bāep chai phūn thī pen thān Phān kit am kān rian phāsā' ang krit phūa soēm sāng sam nuk rak phūn thī Sam rap nak rian radap matthayomsuksā Chāngwat nakhōnāyok* [Activities Model Based on Place-Based Education Through English Learning Activities to Enhance Sense of Place for Secondary Students in Nakhon Nayok Province]. College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University.

- Kaewluechai, B. (2022). *kānphatthana khwāmsāmat nai kān kae panhā yāng sāngsan rūāng kān būak lop khūn hān rakhon samrap nak rian chan prathom suksā pī thī sām doī kānchatkān rianrū duāi withikān bāep poēt* [The development of creative problem solving on addition, subtraction, multiplication and division for grade 3 students by open approach]. Department of Education Faculty of Education Naresuan University.
- Khongpiboon, V. (2023). *Kān chat kān rian rū tān nāo thāng kān kae panhā choēng sāng san* [Learning management based on creative problem-solving approaches]. *Journal of Industrial Education*. 22(1), A1 - A4.
- Ma-inkaew, N. (2017). *Phon kān chai wi thī kān thāng prawat sāt rōwōma kap nāo khit kān suksā ing sa thān thī thī mī tō khwām sām mat nai kān wi khro pra den thāng prawat sāt læ chēt kha ti tō a kān suk sām pra wat sāt khōng nak rian matthayom suk sām tōn plāi* [Effects of using historical method with place-based education approach on historical issues analysis ability and attitude towards historical study of upper secondary school students]. Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Chulalongkorn.
- Office of the Education Council. (2017). *phāenkān suksāhāng chat PhōSo, 2560-2579* [National Education Plan B.E. 2560-2579]. Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd.
- Phasuk, P. (2016). *An action research for enhancing collaborative problem solving competency of grade 10 students in topic “Digestive System” using learning management through DEEPER scaffolding framework*. Master thesis. Phitsanulok: Naresuan University.
- Roikrong, W. (2019). *Kān chat kān rian rū doī chai pan hā pen thān tān nāo khit sa tem suksā Rūāng Kān sam ruat læ kān phalit pitroliam phūa song soēm kān rū rūāng wittha yā sāt Sam rap nak rian na mata yom suksā pī thī sām* [STEM Problem-Based Learning on Exploration and Production of Petroleum topic to enhance of Scientific Literacy of the 9th Grade Students]. *Social Sciences Research and Academic Journal*. 14(3), 135-148.

- Sirisakdi, P. (2011). *Kān phat tha nā rūp bāp kān rian kān sōn wittayāsāt sing wāet lōm tām nāo khīt kān suk sā 'ing sa thān thī phūa song soēm sam pas dān sa thān thī lāe kān rū sing wāet lōm khōng nak rian matthayomsuksā tōnton* [The Development of an Environmental Science Instructional Model Based On Place-Based Education Approach to Promote Sense of Place and Environmental Literacy of Lower Secondary School Students]. Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Chulalongkorn.
- Sobel, D. (2013). *Place-based Education: Connecting classroom & communities*. (2nd ed.) USA: The Orion Society.
- Sritunma, M. (2021). *Kān phat tha nā chut kitkam sin la pa tām nāo khīt kān suksā 'ing sa thān thī :Sap pha yā kōn thammachāt lāe sing wāet lōm nai chum chon pen thān phūa song soēm sunsiyaphāp lāe kān hen khun khā nai sapphayākōnthōng thīn Sam rap nak rian chan prathom suksā pī thī Sī Nai rōng rian chanabot ' isān tōn klāng :Kranī suk sā 'changwat kalasin* [The Development of Art Activity Package Using Place-based Education Based on Natural Resources and Local Environment to Enhance Aesthetics and Local Resources Appreciation for Fourth Grade Students of The Elementary Schools in Rural Area of Central Isaan:A Case Study of Kalasin Province]. *Silpakorn Educational Research Journal*. 13(1), 210-227.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD. (2023). *PISA 2012 Creative Problem Solving*. Retrieved from https://www.oecd.org/pisa/innovation/creative-problem-solving/?fbclid=IwAR33lBxmxi-YbWxp7IJ6E60w9xFwDe0-Ez_xrDG_U-flk3GO1Ozwjr5hXEA
- Thongsu, A. (2019). *Saphāp kān chat kān rian rū wicha wittayāsāt thī song soēm thaksa kānkāe panhā yāngsāng san Samrap nakrian chanprathomsuksāp ithī Nung* [The circumstances of science learning management to enhance the creative problem-solving skills for the 4th grade students]. *Silpakorn University Journal*. 39(6), 175-186.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

FACTORS AFFECTING PURCHASE INTENTION OF SOCIAL ENTERPRISE PRODUCTS

สุพาดา สิริกุตตา¹ และไพบุณย์ อาชารุ่งโรจน์²
Supada Sirikutta¹ and Paiboon Archarungroj²

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{1,2} Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University

E-mail: supadasi@hotmail.com

Received: May 22, 2024
Revised: August 20, 2024
Accepted: August 29, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม และความน่าเชื่อถือของตรา ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม และ 2) ศึกษาการรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคที่สนใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเจาะจงไปที่เพจเฟซบุ๊กของชุมชนออนไลน์ที่มีความสนใจผลิตภัณฑ์เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม และความน่าเชื่อถือของตรา ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ ด้านจริยธรรม และด้านสังคม ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ

ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ความตั้งใจซื้อ ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม ความน่าเชื่อถือของตรา การรับรู้ธุรกิจเพื่อสังคม

ABSTRACT

This research aimed to study 1) attitudes toward social enterprise products, attitudes toward social enterprises, and brand credibility that affected the purchase intention of social enterprise products, and 2) ethical perception, environmental

perception, perceived functional value, perceived emotional value, and perceived social value that affected the purchase intentions of social enterprise products. Questionnaires were used as instruments to collect data from a sample group of consumers who were interested in purchasing social enterprise products, totaling 400 individuals. Purposive sampling was used, specifically targeting Facebook pages of online communities interested in social and environmental products. The statistics used in the analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research results showed that 1) attitudes toward social enterprise products, attitudes toward social enterprises, and brand credibility affected the purchase intention of social enterprise products at a statistically significant level of .01, and 2) perceived emotional value, ethical perception, and perceived social value affected the purchase intention of social enterprise products at a statistically significant level of .01.

Keywords

Social Enterprise Products, Purchase Intention, Attitudes toward Social Enterprises, Brand Credibility, Social Enterprise Perception

ความสำคัญของปัญหา

หลายประเทศทั่วโลกทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ได้มีธุรกิจเพื่อสังคมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการบริหารธุรกิจและนวัตกรรมทางสังคมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีปัญหาที่สะสมจากแนวทางการพัฒนาที่เร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงส่งเสริมให้เกิดธุรกิจหรือวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่มีรูปแบบในการแก้ไขปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการสร้างรายได้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดของ Elkinton (1997) กล่าวว่าการดำเนินธุรกิจให้เกิดความยั่งยืนต้องใช้หลัก “Triple Bottom line” 3p ประกอบด้วย (1) People เป็นการสร้างคุณค่าทางสังคม (Social valuable) โดยมีการจ้างงานในชุมชน สร้างความเท่าเทียม (Equity) มีชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Well-being and quality of life) โดยมีการประเมินผลอยู่ในรูปแบบของสังคม (Social performance) (2) Planet เป็นการสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental valuable) ในการผลิตสินค้าและการดำเนินธุรกิจต้องเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดโดยมีการประเมินผลอยู่ในรูปแบบของสิ่งแวดล้อม (Environmental performance) และ (3) Profit เป็นการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic valuable) การดำเนินธุรกิจต้องมีผลกำไรธุรกิจจึงสามารถอยู่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีการประเมินผลอยู่ในรูปแบบของเศรษฐกิจ (Economic performance)

ประเทศไทยได้มีการส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจ้างงานแก่บุคคลผู้สมควรได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ และแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชน สังคม หรือ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับผู้ประกอบการเพื่อสังคม ผู้ลงทุน และผู้บริจาค (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (Office of Social Enterprise Promotion [OSEP], 2019) จึงมีผู้ประกอบการเพื่อสังคมสังคมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม และจดทะเบียนเป็นกลุ่มกิจการเพื่อสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ยังมีกิจการเพื่อสังคมที่ไม่ได้จดทะเบียนอีกเป็นจำนวนมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมจากธุรกิจที่เป็นที่รู้จัก และมีความเชื่อมั่นในตราสินค้าว่าเป็นสินค้าปลอดภัยและมีคุณภาพจึงยอมจ่ายในราคาสูงกว่าสินค้าทั่ว ๆ ไป เช่น สินค้าตราดอยคำ กาแฟดอยตุง ยาสมุนไพรกัญญาเบร่ นมเดลีฟาร์ม กาแฟอาซ่า อามา ข้าวแจสเบอร์ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เพื่อสังคมที่ไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมีเป็นจำนวนมากหากขายสินค้าไม่ได้จะเกิดผลขาดทุน นั่นคือการไม่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานและขาดความยั่งยืน ดังนั้นการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จจากการขายผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม Ravi, Subramoniam, VR & Chinta (2022) ระบุว่าความสำเร็จของผู้ประกอบการเพื่อสังคมขึ้นอยู่กับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมของผู้บริโภค ถ้าผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมโอกาสในการขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับธุรกิจย่อมประสบความสำเร็จ ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมในงานวิจัยนี้ หมายถึงผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคชั้นสุดท้ายซื้อเพื่อการบริโภคและใช้ในชีวิตรประจำวัน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มพืช ผัก ผลไม้สดและอบแห้ง (2) กลุ่มเครื่องดื่มออร์แกนิก (3) กลุ่มข้าวและไข่ออร์แกนิกสุขภาพ (4) กลุ่มขนมคบเคี้ยว (5) กลุ่มยาสมุนไพร

ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมของผู้บริโภค ขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ถ้าผู้บริโภคมีทัศนคติเชิงบวกจะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ (Ferdousi, 2017) และทัศนคติกับความตั้งใจซื้อ มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นที่สุด (Lee, Zailani, & Rahman, 2020) ความน่าเชื่อถือของตรา เป็นการสะสมการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับแบรนด์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการตลาดขององค์กร (Erdem, Louviere, & Swait, 2002 cited in Aure et al, 2020) ส่วนความน่าเชื่อถือของตรามีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ (Wang & Yang, 2010 cited in Aure et al., 2020) ผู้บริโภคมีการแสวงหาความรู้และหลักฐานโดยการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ (Product label) (D'Souza, Taghian, & Lamb, 2006; Ferdousi, 2016 cited in Ferdousi, 2017) ผู้บริโภคธุรกิจเพื่อสังคม (Social enterprise consumer) ให้ความสำคัญมากขึ้นต่อการดำเนินงานทางจริยธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์และการกระตุ้นผู้บริโภคให้หันมาซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมจะนำไปสู่ความตั้งใจในการซื้อ (Ferdousi, 2017) นอกจากนี้ความสำเร็จผู้ประกอบการเพื่อสังคม ขึ้นอยู่กับการทำความเข้าใจว่าผู้บริโภคต้องการคุณค่า (Value) อะไรจากธุรกิจเพื่อสังคม ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อคุณค่าอย่างไร (Choi & Kim, 2013 cited in Choi, 2021) Sweeney and Soutar (2001 cited in Choi & Kim, 2013) ได้จำแนกคุณค่าที่รับรู้ออกเป็น 3 มิติได้แก่ คุณค่าทางอารมณ์ (Emotional value) คุณค่าทางสังคม (Social value) และคุณค่าการใช้งาน (Functional value) คุณค่าทางอารมณ์ได้มาจากความรู้สึกและอารมณ์จากผลิตภัณฑ์หรือบริการ และคุณค่าทางสังคมจะเพิ่มขึ้นจากการได้รับผลิตภัณฑ์นั้น สุดท้ายคุณค่าการใช้

งานเป็นความคุ้มค่าจากราคาและผลลัพธ์หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ในการพัฒนาธุรกิจ เพื่อสังคมให้เกิดความยั่งยืน ผู้ประกอบการต้องมีความเข้าใจพฤติกรรมการณ์การซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะความตั้งใจซื้อ Parasuraman, Zeithaml, & Berry (1991) กล่าวว่า ความตั้งใจซื้อ (Purchase intention) เป็นการแสดงออกของผู้บริโภคถึงความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ก่อนธุรกิจสามารถเห็นพฤติกรรมการณ์การซื้อของผู้บริโภคได้ ความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคทำให้ธุรกิจสามารถรู้ถึงตลาดเป้าหมาย ดังนั้นธุรกิจต้องรู้ว่ามี่ปัจจัยใดบ้างที่จะนำไปสู่ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาว่าตัวแปรใดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเพื่อสังคมในการผลิตผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมแล้วสามารถจำหน่ายได้ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ด้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมของผู้บริโภค

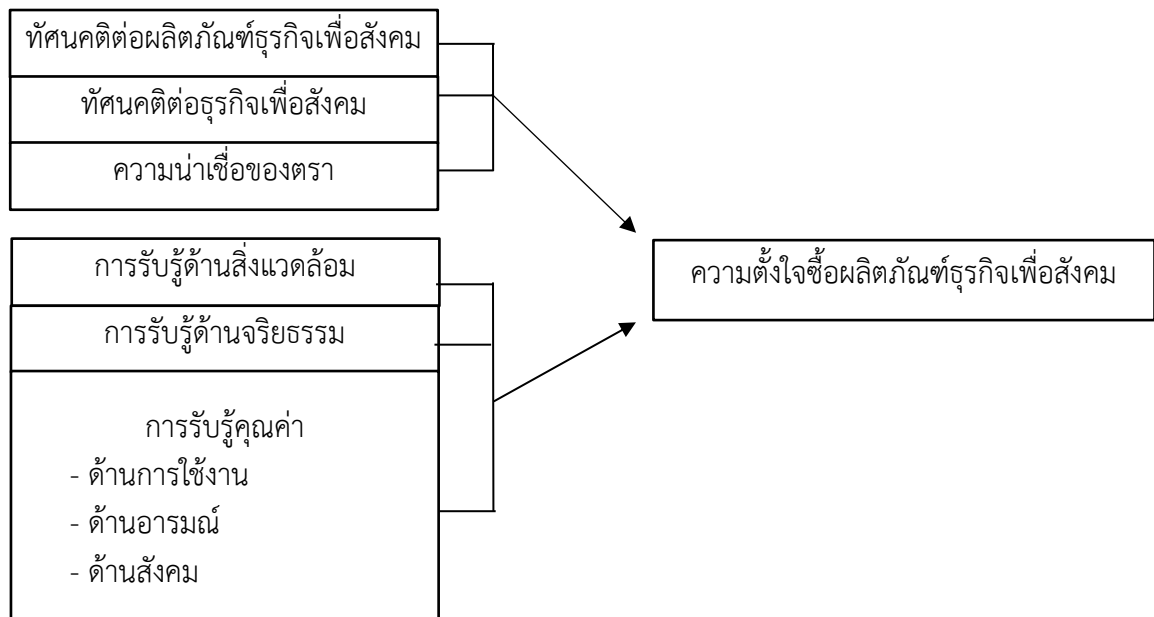
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม และความน่าเชื่อถือของตรา ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า 3 ด้าน ประกอบด้วย คุณค่าด้านการใช้งาน คุณค่าด้านอารมณ์ และคุณค่าด้านสังคม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

สมมติฐานทางการวิจัย

1. ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม และความน่าเชื่อถือของตรา ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม
2. การรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริโภคที่สนใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากร จึงคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1977) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% สัดส่วนของประชากรที่สนใจศึกษาเท่ากับ 50% จำนวนขนาดตัวอย่างได้ 385 คน และเพื่อให้มีโอกาสเกิดความคลาดเคลื่อนน้อยลง (Kerlinger, 1972) ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างประมาณ 4% ของขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 15 คน รวมขนาดตัวอย่าง 400 คน

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

2.1 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงไปที่เพจเฟซบุ๊ก ของชุมชนออนไลน์ที่มีความสนใจผลิตภัณฑ์เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เพจเฟซบุ๊ก ดอยคำ - Doi Kham DoiTung Club สมุนไพรอภัยภูเบศร Dairyhome Organic Akha Ama Coffee | Chiang Mai Jasberry และ Environman

2.2 การสุ่มตัวอย่างแบบความสะดวก (Convenience sampling) โดยการสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ผ่าน Google Form เข้าไปยังกลุ่มเพจเฟซบุ๊กตามที่ระบุในขั้นตอนที่ 1 และทำการโพสต์ลิงค์เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถามคัดกรองต้องเป็นผู้ที่สนใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ เพื่อสังคม ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม ความน่าเชื่อถือของตรา การรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม โดยมีแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองจำนวน 1 ข้อ ท่านเป็นผู้บริโภคที่สนใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมหรือไม่ เป็นระดับการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) ถ้าเป็นผู้สนใจจึงเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม ความน่าเชื่อถือของตราจำนวน 13 ข้อ และการรับรู้ประกอบด้วย การรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า 3 ด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านการใช้งาน คุณค่าด้านอารมณ์ คุณค่าด้านสังคม จำนวน 21 ข้อ เป็นระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval scale)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมจำนวน 5 ข้อ คำถามเป็นระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมกลุ่มใดจำนวน 5 ข้อ และให้ผู้บริโภคประเมินว่าเป็นผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมในอนาคตแบบใด จำนวน 1 ข้อ เป็นระดับการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อาชีพ ท่านพักอาศัยอยู่ภาคใด เป็นระดับการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ ส่วน อายุ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา เป็นระดับการวัดข้อมูลแบบเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

3.2 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน เพื่อปรับปรุงให้มีความถูกต้อง และนำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้รับการรับรองจริยธรรมเลขที่ SWUEC - 672032 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำผลไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัท (Cronbach's Alpha Coefficient) จากผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.731 - 0.926 มีค่าสูงกว่า 0.7 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บแบบสอบถามในช่วงเวลาระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 โดยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งสิ้น 442 ชุด ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 400 ชุด และแปลงข้อมูลใน Google Form ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้งานได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของงานวิจัย

5. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายคุณลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมกลุ่มใด ส่วนค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายคุณลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับ ทัศนคติ ความน่าเชื่อถือของตรา การรับรู้ และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) โดยวิธี Stepwise เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระตัวแปรใดที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ในสมมติฐานที่ 1 และ 2 การวิเคราะห์จะมีการทดสอบ Collinearity โดยค่า Tolerance ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และค่า VIF ต้องมีค่าไม่เกิน 10 และค่า Condition index ไม่เกิน 30 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหา Multicollinearity ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน (Black, 2006)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 อายุ 30 -39 ปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รายได้ต่อเดือน 15,000 - 25000 บาท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 อาชีพข้าราชการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 และพักอาศัยอยู่ภาคกลาง จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8

2. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม และความน่าเชื่อถือของตรา พบว่า

2.1 ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีความปลอดภัย ดังตารางที่ 1

2.2 ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในเชิงบวกอยู่ในระดับดีมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ มีความเชื่อมั่นในพันธกิจทางสังคมของธุรกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 1

2.3 ความน่าเชื่อถือของตรา กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ต้องมีรายละเอียดข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคศึกษาก่อนการซื้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การออกแบบโลโก้ต้องแสดงถึงคุณค่าและเอกลักษณ์ของธุรกิจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลทัศนคติ ความน่าเชื่อถือของตราผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

ทัศนคติและความน่าเชื่อถือของตรา	\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	4.20	.524	ดี
1. กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	4.37	.611	ดี
2. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณค่าทางโภชนาการสูง	4.33	.708	ดี
3. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณภาพสูง	4.11	.786	ดี
4. การเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีความปลอดภัย	4.00	.625	ดี
ทัศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม	4.39	.541	ดี
1. มีการทำกิจกรรมบริการเพื่อสังคมในเชิงบวก	4.51	.609	ดีมาก
2. มีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสังคมชุมชนและดำเนินการจ้างงานคนในชุมชน	4.47	.640	ดี
3. นำผลกำไรส่วนหนึ่งไปสนับสนุนเพื่อการทำงานทางสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.46	.681	ดี
4. ดำเนินธุรกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.32	.710	ดี
5. มีความเชื่อมั่นในพันธกิจทางสังคมของธุรกิจเพื่อสังคม	4.20	.716	ดี
ความน่าเชื่อถือของตรา	4.26	.596	ดี
1. ต้องมีรายละเอียดข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคศึกษาก่อนการซื้อ	4.35	.615	ดี
2. การออกแบบโลโก้ต้องสื่อสารให้ลูกค้าจดจำได้ง่าย	4.29	.667	ดี
3. ธุรกิจเพื่อสังคมต้องสร้างภาพลักษณ์แบรนด์ของธุรกิจ	4.24	.624	ดี
4. การออกแบบโลโก้ต้องแสดงถึงคุณค่าและเอกลักษณ์ของธุรกิจ	4.15	.700	ดี

3. ผลการวิเคราะห์การรับรู้ด้านจริยธรรม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการรับรู้คุณค่าพบว่า

3.1 การรับรู้ด้านจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่บ่อย คำนึงถึงคุณค่าแต่มีความสุขในการซื้อ ดังตารางที่ 2

3.2 การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ธุรกิจเพื่อสังคมมีแนวโน้มความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ธุรกิจเพื่อสังคมมีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ดังตารางที่ 2

3.3 การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมได้รับการออกแบบมาอย่างดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ สินค้าไม่ซ้ำใครมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังตารางที่ 2

3.4 การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ แม้ว่าฉันจะไม่ได้บริจาคโดยตรงแต่การซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจ

เพื่อสังคมทำให้ฉันมีความสุข และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ เชื่อว่าเป็นธุรกิจที่มีความยุติธรรมทางสังคม ดังตารางที่ 2

3.5 การรับรู้คุณค่าด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผลិតภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณค่าทางสังคมที่ไม่เหมือนสินค้าทั่วไปโดยมีการจ้างงานคนในชุมชนเป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นการเพิ่มการช่วยสังคมให้ดีขึ้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการรับรู้ด้านจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และการรับรู้คุณค่า

การรับรู้	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
การรับรู้ด้านจริยธรรม	3.93	.736	ดี
1. ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ	4.23	.639	ดี
2. ธุรกิจเพื่อสังคมมีรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม	4.02	.819	ดี
3. การบริโภคผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจเพื่อสังคมทำให้ฉันได้ทำความดี	3.85	1.02	ดี
4. ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ค่อยคำนึงถึงคุณภาพ แต่มีความสุขในการซื้อ	3.63	1.18	ดี
การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	4.13	.690	ดี
1. ธุรกิจเพื่อสังคมมีแนวโน้มความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	4.26	.755	ดี
2. เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ของธุรกิจทั่วไปกับผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมจะมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากกว่า	4.15	.763	ดี
3. ธุรกิจเพื่อสังคมพยายามลดปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทุกขั้นตอนการผลิต	4.12	.760	ดี
4. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม	4.07	.782	ดี
5. ธุรกิจเพื่อสังคมมีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	3.99	.849	ดี
การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน	3.90	.694	ดี
1. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมได้รับการออกแบบมาอย่างดี	4.02	.781	ดี
2. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีมูลค่าสูง	3.88	.826	ดี
3. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณค่าการใช้งาน	3.88	.778	ดี
4. สินค้าไม่ซ้ำใครมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.83	.856	ดี
การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์	4.01	.686	ดี
1. แม้ว่าฉันไม่ได้บริจาคโดยตรง แต่การซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมทำให้ฉันมีความสุข	4.12	.774	ดี
2. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมทำให้เกิดความรู้สึกใหม่ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.08	.725	ดี
3. การบริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นหนึ่งในวิธีที่จะตระหนักถึงการช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.04	.725	ดี
4. การบริโภคผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมสอดคล้องกับค่านิยมของฉันในการรักษาสิ่งแวดล้อม	4.02	.884	ดี

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การรับรู้	\bar{x}	SD	ระดับ ความคิดเห็น
5. เชื่อว่าเป็นธุรกิจที่มีความยุติธรรมทางสังคม	3.78	.914	ดี
การรับรู้คุณค่าทางสังคม	4.16	.647	ดี
1. ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณค่าทางสังคมที่ไม่เหมือนสินค้าทั่วไป	4.21	.692	ดี
2. การซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นวิธีหนึ่งในการถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม	4.16	.768	ดี
3. การซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นการเพิ่มการช่วยสังคมให้ดีขึ้น	4.13	.700	ดี

4. ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้อในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ฉันเต็มใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ เมื่อฉันมีความต้องการผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ฉันจะซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	\bar{x}	SD	ระดับ ความตั้งใจ
1. ฉันเต็มใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	4.03	.789	มาก
2. ฉันสนใจในผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	4.01	.827	มาก
3. ฉันจะแนะนำบอกต่อบุคคลที่รู้จักให้ซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	3.78	.832	มาก
4. เมื่อฉันซื้อสินค้าใดสินค้าหนึ่ง ฉันจะนึกถึงผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	3.67	.851	มาก
5. เมื่อฉันมีความต้องการผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ฉันจะซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม	3.61	.899	มาก
รวม	3.82	.723	มาก

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมแต่ละกลุ่มมากที่สุดได้แก่ กลุ่มเครื่องดื่มออร์แกนิก จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 รองลงมาได้แก่ กลุ่มข้าวและไฮออร์แกนิกสุขภาพจำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 92 กลุ่มพืช ผัก ผลไม้สดและอบแห้ง จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 91 กลุ่มขนมคบเคี้ยว จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 และ กลุ่มยาสมุนไพรจำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 83.8 ตามลำดับ ส่วนการประเมินผู้บริโภคพร้อมจะตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมภายใน 6 เดือนมากที่สุดจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.20 รองลงมาเป็นผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นประจำจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80

5. ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1: ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม (X_1) ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม (X_2) และความน่าเชื่อถือของตรา (X_3) ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม (Y)

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยพิจารณาค่า Standardized coefficients พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม (X_1) ($\beta = .461$) รองลงมาได้แก่ ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม (X_2) ($\beta = .213$) และความน่าเชื่อถือของตราเท่ากับ (X_3) ($\beta = .127$) ตามลำดับ มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .529 และผลการทดสอบ Collinearity พบว่า Tolerance มีค่า ระหว่าง 0.611 ถึง 0.704 VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าระหว่าง 1.421 ถึง 1.635 และ Condition index มีค่าสูงสุดเท่ากับ 24.690 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหา Multicollinearity ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน เนื่องจาก Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 VIF มีค่าไม่เกิน 10 และค่า Condition index ไม่เกิน 30 ดังตารางที่ 4 โดยสามารถแสดงสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y = .461 X_1 + .213 X_2 + .127 X_3$$

ตารางที่ 4 แสดงผลตัวแปรอิสระ 3 ด้านกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients (B)	Std. Error	Standardized Coefficients Beta (β)	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
Constant	-.820	.259		-3.168**	.002		
ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม (X_1)	.636	.065	.461	9.848**	.000	.611	1.635
ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม (X_2)	.285	.061	.213	4.640**	.000	.634	1.576
ความน่าเชื่อถือของตรา (X_3)	.167	.058	.127	2.901**	.004	.704	1.421
$r = 0.685$	$R^2 = 0.469$		Adjusted $R^2 = 0.465$		Durbin-Watson = 1.906		
$F = 116.478^{**}$	SE = 0.529				Condition Index = 24.690		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 2: การรับรู้ด้านจริยธรรม (X_1) การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (X_2) การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน (X_3) การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ (X_4) และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม (X_5) ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม (Y)

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยพิจารณาค่า Standardized coefficients พบว่า การรับรู้ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ได้แก่ การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ (X_4) ($\beta = .308$) รองลงมาได้แก่ การรับรู้ด้านจริยธรรม (X_1) ($\beta = .291$) และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม (X_5) ($\beta = .172$) ตามลำดับ มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .552 และผลการทดสอบ Collinearity พบว่า Tolerance มีค่าระหว่าง .447 ถึง .685 VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าระหว่าง 1.459 ถึง 2.235 Condition index มีค่าสูงสุดเท่ากับ 22.815 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหา Multicollinearity ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน เนื่องจาก Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 VIF มีค่าไม่เกิน 10 และค่า Condition index ไม่เกิน 30 ดังตารางที่ 5 โดยสามารถแสดงสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y = .308 X_4 + .291 X_1 + .172 X_5$$

ตารางที่ 5 แสดงผลตัวแปรอิสระ 5 ด้าน กับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients (B)	Std. Error	Standardized Coefficients Beta (β)	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
Constant	.587	.200		2.932**	.004		
การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ (X_4)	.325	.060	.308	5.396**	.000	.447	2.235
การรับรู้ด้านจริยธรรม (X_1)	.286	.045	.291	6.311**	.000	.685	1.459
การรับรู้คุณค่าด้านสังคม (X_5)	.193	.058	.172	3.346**	.000	.550	1.817
$r = 0.649$	$R^2 = 0.421$		Adjusted $R^2 = 41.70$		Durbin-Watson = 1.911		
$F = 96.113**$	SE = .552					Condition Index = 22.815	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม มีประเด็นที่น่าสนใจ อภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทศนคติต่อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ทศนคติต่อธุรกิจเพื่อสังคม ความน่าเชื่อถือของตรา มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้บริโภคที่มีทศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และธุรกิจเพื่อสังคมว่าเป็นการดำเนินธุรกิจที่มีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อมและขับเคลื่อนโดยใช้กระบวนการบริหารธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดอย่างยั่งยืนในการสร้างผลกำไร และเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมมีความปลอดภัย มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพ และเป็นธุรกิจที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมเชิงบวก ช่วยเหลือคน

ในชุมชน นอกจากนี้ธุรกิจเพื่อสังคมที่ทำธุรกิจมานานและมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าทำให้ลูกค้าศรัทธาเกิดความน่าเชื่อถือในตราผลิตภัณฑ์ของธุรกิจเพื่อสังคมนั้น เช่น ตราดอยคำ กาแฟดอยตุง ยาสมุนไพร อกภัยบุศร์ นมเตลีฟาร์ม กาแฟอาชาอามา ข้าวแจสเบอร์ เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Ravi, Subramoniam, VR, & Chinta, 2022) พบว่า ตัวแปรทำนาย 3 ตัวประกอบด้วย ทัศนคติ คุณค่าทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม มีตัวแปร 1 ตัวเท่านั้นได้แก่ทัศนคติที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ในขณะที่บรรทัดฐานส่วนตัว มีผลกระทบทางอ้อมผ่านตัวแปรคุณค่าทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรมไม่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่ขายโดยธุรกิจเพื่อสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Lee, Zailani & Rahman, 2020) พบว่า มีความสัมพันธ์มากที่สุดระหว่างทัศนคติและความตั้งใจของผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมที่ผลิตโดยนักโทษมาเลเซีย ตามด้วยบรรทัดฐานส่วนตัวและการควบคุมพฤติกรรมที่รับรู้ ผลการวิจัยมีคุณค่าต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของตนตามข้อมูลเชิงลึกของลูกค้า นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Aure et al., 2020) พบว่าก่อนการซื้อผู้บริโภคจะมีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของตรา และความน่าเชื่อถือของตราที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมซึ่งเป็นมุมมองของคนรุ่นมิลเลนเนียลที่ทำงานในประเทศฟิลิปปินส์ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Ferdousi, 2017) พบว่า การตอบสนองของผู้บริโภควิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น ควรมีการให้ข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับภารกิจทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ การรักษาคุณภาพสูงสุด มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อสร้างตราที่เชื่อถือได้สำหรับผู้บริโภค

การรับรู้ 5 ด้านประกอบด้วย การรับรู้ด้านจริยธรรม (X_1) การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (X_2) การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน (X_3) การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ (X_4) และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม (X_5) พบว่าการรับรู้ 3 ด้านได้แก่ การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ การรับรู้ด้านจริยธรรม และการรับรู้คุณค่าด้านสังคม มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริโภคที่มีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม มีการรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ในการซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมทำให้มีความสุข มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีค่านิยมในการตระหนักการรักษาสิ่งแวดล้อม มีการรับรู้ด้านจริยธรรมว่าธุรกิจเพื่อสังคมมีรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม การซื้อที่เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในการทำมาหากิน และการรับรู้คุณค่าด้านสังคมมีการจ้างงานในชุมชนหรือคนด้อยโอกาสเป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Choi & Kim, 2013) พบว่า ผู้บริโภคของวิสาหกิจเพื่อสังคมนับถึงคุณค่าทางสังคม และคุณค่าด้านอารมณ์ผ่านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ มูลค่าที่รับรู้มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าและความตั้งใจซื้อในอนาคต การศึกษานี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณภาพและมูลค่ากับความพึงพอใจของลูกค้าและความตั้งใจในการซื้อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Ravi Subramoniam, VR, & Chinta, 2022) พบว่าความสำเร็จของวิสาหกิจเพื่อสังคมขึ้นอยู่กับกรยอมรับผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภควิสาหกิจเพื่อสังคมสามารถวางกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อเสริมสร้างคุณค่าทางอารมณ์ ทัศนคติ และบรรทัดฐานส่วนตัวของผู้บริโภคเพื่อเพิ่มการยอมรับของตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้ผลิตและผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคมควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม โดยมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม มีการคัดเลือกว่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือใช้วัตถุดิบที่เป็นขยะมาแปรรูปในการผลิต ลดการใช้สารเคมี ไม่ปล่อยของเสียเป็นต้น ผู้ผลิตและผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคมต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคโดยมีการขอมาตรฐานจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมาย Q และถ้าต้องการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดต่างประเทศ ควรดำเนินการขอใบรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เช่น มาตรฐานสากล United States Department of Agriculture (USDA), B Corp Certification, EU Organic Certification รวมทั้งมีการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชน และนำผลกำไรส่วนหนึ่งไปสนับสนุนการทำงานทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรมีการสร้าง ความน่าเชื่อถือของตรา โดยต้องมีรายละเอียดข้อมูลผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคศึกษาก่อนการซื้อ การออกแบบโลโก้ต้องสื่อสารให้ผู้บริโภคจดจำได้ง่ายและบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือของตราอันจะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมของผู้บริโภค

ผู้ผลิตและผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคม ควรมีการวางแผนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ สื่อสารการบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงความรู้สึกด้านอารมณ์เกี่ยวกับการซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม มีความสุขจากการได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงการช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม และควรสื่อสารการรับรู้ด้านจริยธรรมของธุรกิจเพื่อสังคมให้ผู้บริโภคตระหนักว่าเป็นธุรกิจที่สนับสนุนความยุติธรรมทางสังคม มีรูปแบบการค่าที่เป็นธรรมและผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ นอกจากนี้ควรสื่อสารให้ผู้บริโภคได้รับรู้ว่าการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมมีคุณค่าด้านสังคม ทำให้เกิดการจ้างงานคนในชุมชน สามารถช่วยเหลือคนด้อยโอกาส ช่วยพัฒนาชุมชน เป็นการสร้างการรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ด้านจริยธรรม และคุณค่าด้านสังคมให้กับผู้บริโภค อันจะส่งผลให้ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคมของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคที่สนใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ควรขยายกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคทั่ว ๆ และศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรการตลาดที่จืทล มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการตลาดประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดีย

2. การวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ผู้สนใจควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสังคมประเภทธุรกิจบริการเช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์ ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคมใช้ในวางแผนพัฒนาต่อไปถึงความตั้งใจในการใช้บริการในอนาคต

3. ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพกับผู้ประกอบการเพื่อสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ธุรกิจเพื่อสังคม ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจทั่วไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2567 คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

References

- Aure, P. H., Lopez, C. B., Santana, A. C., Tan, L. S., Villaflor, S. R., Dui, R. P. & Paredes, M. L. (2020). Determinants of Purchase Intention towards Social Enterprise Personal Care Brands: A Pls-Sem Approach. **International Journal of Entrepreneurship**. 24(1). Retrieved from https://animorepository.dlsu.edu.ph/faculty_research/430.
- Black, K. (2006). **Business statistics: Contemporary decision making**. John Wiley & Sons Canada, Ltd.
- Choi, E. J. & Kim, S. (2013). The Study of the Impact of Perceived Quality and Value of Social Enterprises on Customer Satisfaction and Re-Purchase Intention. **International Journal of Smart Home**. 7(1), 239-251.
- Choi, E. J. (2021). Why Are Products of Social Enterprises Not Purchased Continuously? A Re-Purchase Model for Social Enterprises. **GLOBAL BUSINESS FINANCE REVIEW**. 26(3), 33-50. <https://doi.org/10.17549/gbfr.2021.26.3.33>
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques (3rd Edition)**. John Wiley & Sons, New York.
- D'Souza, C., Taghian, M. & Lamb, P. (2006). An empirical study on the influence of environmental labels on consumers. **Corporate Communications: An International Journal**. 11(2), 162-173. <https://doi.org/10.1108/13563280610661697>.
- Elkington, J. (1997). **Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business: Capstone**. <https://www.sdg.services/uploads/9/9/2/1/9921626/cannibalswithforks.pdf>.
- Erdem, T., Louviere, J. & Swait, J. (2002). The impact of brand credibility on consumer price sensitivity. **International Journal of Research in Marketing**. 19(1), 1-19.

- Ferdousi, F. (2017). Understanding consumer behavior toward Social Enterprise Products. **Consumer Behavior - Practice Oriented Perspectives**. <https://doi.org/10.5772/intechopen.68743>.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2006). **Multivariate data analysis (6th ed)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kerlinger, F. N. (1972). The structure and content of social attitude referents: A preliminary study. **Educational and Psychological Measurement**. 32(3), 613–630.
- Lee, Y. N., Zailani, S. & Rahman, M. K. (2020). Determinants of Customer Intention to Purchase Social Enterprise Products: A Structural Model Analysis. **Journal of Social Entrepreneurship**. 12(3), 358–379. <https://doi.org/10.1080/19420676.2020.1718742>.
- Office of Social Enterprise Promotion [OSEP]. (2019). phrarāṭchabanyat songsoēm wisāhakit phūā sangkhom Phō.Sō. sōngphanhāroṅhoksipsōng [The Social Enterprises Promotion Act. B.E. 2019]. Retrieved from https://www.osep.or.th/wp-content/uploads/2020/12/21_พรบ_ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม_2562.pdf.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1991). SERVQUAL: A Multiple-Itemscale for measuring consumer perceptions of service quality. **Journal of Retailing**. 64, 12-40.
- Ravi, N., Subramoniam, S., VR, H. & Chinta, R. (2022). Consumer purchase intention of social enterprise products: mediating role of emotional value. **Social Enterprise Journal**. 18(4), 691–710. <https://doi.org/10.1108/sej-02-2022-0019>.
- Wang, X. & Yang, Z. (2010). The effect of brand credibility on consumers' brand purchase intention in emerging economies: The moderating role of brand awareness and brand image. **Journal of Global Marketing**. 23(3), 177-188.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

FACTORS INFLUENCING THE DECISION TO PURSUE UNDERGRADUATE
STUDIES IN THE FACULTY OF EDUCATION AT VALAYA ALONGKORN
RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

สุวิทย์ ฝ้ายสงส์¹ สิริมาศ แก้วกันทา² วรานิษฐ์ ธนชัยวรพันธ์³ และภัทรพรหม พรหมคช⁴
Suwit Faisong¹ Sirimart Kaewkanta² Waranit Thanachaiworaphan³ and Pattarapan Promkhot⁴

^{1,2,3,4} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
^{1,2,3,4} Faculty of Education, Rajabhat University Valaya Alongkorn under Royal Patronage
Pathum Thani Province
E-mail: Suwit.fai@vru.ac.th

Received: December 16, 2024
Revised: March 14, 2025
Accepted: April 23, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับทราบข้อมูลการรับสมัครเข้าศึกษา 2) ศึกษา
ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี และ
3) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
จำแนกตามสาขาวิชา ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูล
จากแบบสอบถาม 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 300 คน ที่ได้จาก
การสุ่มแบบชั้นภูมิ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย นำมาวิเคราะห์ด้วย การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษารับทราบข้อมูลการรับสมัครเข้าศึกษา จากเพื่อนหรือคน
รู้จัก เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย และโซเชียลมีเดีย ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก
ศึกษาต่อมากที่สุด คือปัจจัยปัจจัยส่วนบุคคล มีระดับความสำคัญมากที่สุด (เช่น ทัศนคติต่ออาชีพครู
ความสนใจในวิชาชีพครู) รองลงมาเป็นปัจจัยทางสังคม (เช่น การยอมรับในสังคม อิทธิพลจาก
ครอบครัว) ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ปัจจัยทางสถาบัน และปัจจัยทางเศรษฐกิจ
ตามลำดับ และ 3) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.05 แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมการเปรียบเทียบทีละคู่ไม่พบคู่กลุ่มใดที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้
เป็นประโยชน์ต่อคณะครุศาสตร์ในการวางแผนการ ประชาสัมพันธ์ และเป็นข้อมูลสำหรับนักเรียนใน
การเลือกศึกษาต่อ

คำสำคัญ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to: (1) examine the awareness of admission information, (2) study the significance level of factors influencing the decision to pursue undergraduate studies, and (3) compare the factors influencing the decision to pursue undergraduate studies in the Faculty of Education, categorized by academic programs. The population of this study consisted of undergraduate students from the Faculty of Education at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage in the academic year 2024. Data were collected through a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.96. The sample consisted of 300 students obtained through stratified random sampling. Data were analyzed using frequency analysis, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research findings revealed that 1) students primarily obtained admission information from friends or acquaintances, the university website, and social media, respectively, 2) the factors with the most influence on the decision to pursue further education were personal factors, which had the highest significance level (e.g., attitudes towards the teaching profession and interest in the teaching profession), followed by social factors (e.g., social acceptance and family influence), cultural and environmental factors, institutional factors, and economic factors, respectively, and 3) comparison results of factors influencing undergraduate study decisions by academic programs showed statistically significant differences at .05 level though when overall pairwise comparisons revealed no different group pairs. These research results are beneficial for the Faculty of Education in planning public relations and serve as information for students in choosing to pursue further education.

Keywords

Factors Influencing Decision-making, Undergraduate Education, Faculty of Education

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับปริญญาตรีถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนาความรู้และทักษะที่เฉพาะทางสำหรับผู้ที่ต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น คณะครุศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและสร้างบุคลากรคุณภาพให้กับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน มีความต้องการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสามารถ

ในการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยและมีคุณภาพ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิดและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล Punnisa, 2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่มุ่งพัฒนาการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “มหาวิทยาลัยแห่งความร่วมมือที่ขับเคลื่อนด้วยศาสตร์พระราชาสู่คลังปัญญาเพื่อการพัฒนาการศึกษา ชุมชน และสังคมอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีคณะครุศาสตร์เป็นคณะส่วนงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษา โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจำนวน 11 สาขาวิชา ได้แก่ 1. การศึกษาปฐมวัย 2. คณิตศาสตร์ 3. คณิตศาสตร์ (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) 4. ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป 5. เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป 6. วิทยาศาสตร์ทั่วไป (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) 7. ภาษาอังกฤษ 8. ภาษาอังกฤษ (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) 9. ภาษาไทย 10. ภาษาจีน และ 11. การประถมศึกษา จากข้อมูลสถิติการลงทะเบียนเข้าศึกษาในปี พ.ศ.2562-2566 พบว่ามีนักศึกษาแรกเข้า จำนวน 1,873 คน คิด เป็นร้อยละ 33.38 จากจำนวนทั้งหมดของนักศึกษาทุกคณะในปีเดียวกัน จำนวน 5,611 คน อย่างไรก็ตาม เมื่อสำรวจสถิติระหว่างปีการศึกษา 2563-2566 พบว่าจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ในปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 392 คน 2564 มีจำนวน 352 คน 2565 มีจำนวน 325 คน และปีการศึกษา 2566 มีจำนวน 358 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (Office of Academic Promotion and Registration, 2023)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Laomala (2019) Pakkarana (2019) Mitsantiya, Aatwichai & Somnam (2020), Ammuangchit (2020) Jamnongluk (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนานโยบายการศึกษาที่สามารถดึงดูดและส่งเสริมให้นักเรียนสนใจเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ศึกษามากยิ่งขึ้น ข้อมูลเหล่านี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการผลิตครูที่มีคุณภาพสู่สังคม

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2564-2567 จำนวน 1,146 คน (Faculty of Education Registration Office, 2024)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ชั้นปีที่ 1-4 ปี ที่ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดประชากรที่เหมาะสมของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ความคลาดเคลื่อน (Margin of Error) 5% และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน และเพื่อป้องกันแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลกลับมาไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 300 คน และกำหนดสัดส่วนตามจำนวนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

(1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

(2) แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา จำนวน 25 ข้อ โดยอ้างอิงกรอบแนวคิดของ Kotler & Keller (2016) ซึ่งประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสถาบัน และปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

4. การตรวจสอบ และหาคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 หาความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นแล้วนำมาแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความครอบคลุมของคำถามและความเป็นปรนัย (objectivity) จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งเกินเกณฑ์ การพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า 0.5 (Kanjanawasee, 2013) แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 25 ข้อ และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน จากนั้นทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อช่วย ในการพิจารณาว่าการวัดนั้นได้ผลแน่นอนสม่ำเสมอคงเส้นคงวา (consistency) โดยการตรวจสอบ ความเที่ยงแบบวัดความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ตามสูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient: α) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานงานกับคณะครุศาสตร์ เพื่อขอ อนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 เพื่อขอเก็บข้อมูลวิจัย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ Google Forms กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ได้รับการตอบรับกลับมา จำนวน 300 คน คิดเป็น ร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่ได้รับ ทำการบันทึกและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แต่ละชุดจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปที่ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่เป็นแบบเลือกตอบวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสถิติเชิงอนุมาน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้สถิติ F-test หรือการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งหากพบ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะดำเนินการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé Test for all Possible Comparisons)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ใน การวิจัย ดังข้อมูลตารางสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	31	10.30
หญิง	251	83.70
LGBTQ	18	6.00
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 300 คน โดยจำแนกเป็นเพศชาย 10.30% เพศหญิง 83.70% และ LGBTQ 6.00%

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาการรับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

การรับรู้ข่าวสารการสมัคร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	อันดับ
เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	79	26.30	2
โซเชียลมีเดีย	56	18.70	3
การแนะนำจากครูแนะแนว	25	8.30	4
เพื่อนหรือคนรู้จัก	94	31.30	1
งานนิทรรศการการศึกษา	1	0.30	9
เว็บไซต์คณะครุศาสตร์	15	5.10	6
ป้ายประกาศ/สื่อประชาสัมพันธ์	6	2.00	7
แนะแนวจากคณะครุศาสตร์	21	7.00	5
อื่น ๆ	3	1.00	8
รวม	300	100.00	1-9

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 300 คน รับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี จากเพื่อนหรือคนรู้จัก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.30 รองลงมาคือ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 26.30 และโซเชียลมีเดีย คิดเป็นร้อยละ 18.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

ด้าน	\bar{X}	SD	ความหมาย	ระดับความสำคัญ
ปัจจัยส่วนบุคคล	4.14	.806	มาก	ระดับ 1
ปัจจัยทางสังคม	4.05	.754	มาก	ระดับ 2
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	3.89	.818	มาก	ระดับ 5
ปัจจัยทางสถาบัน	3.90	.838	มาก	ระดับ 4
ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม	4.00	.817	มาก	ระดับ 3
โดยรวม	4.00	.807	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = .754$) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, $SD = .813$) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.05$, $SD = .754$) ปัจจัยทางสถาบัน ($\bar{X} = 4.00$, $SD = .817$) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.90$, $SD = .838$) และปัจจัยทางสังคม ($\bar{X} = 3.89$, $SD = .818$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง (SS)	องศาเสรี (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (MS)	ค่า F	ค่า P
ระหว่างสาขาวิชา	10.177	5	2.035	3.187	.008*
ภายในสาขาวิชา	187.743	294	.639		
รวม	197.920	299			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างสาขาวิชา โดยมีค่า $F = 3.187$, $p = .008$ ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาแต่ละสาขามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสาขาวิชา (การเปรียบเทียบรายคู่)

สาขาวิชา	การศึกษา ปฐมวัย (\bar{X} =5.04, SD=0.78)	คณิตศาสตร์ (\bar{X} =4.84, SD=0.75)	ภาษาอังกฤษ (\bar{X} =4.81, SD=0.74)	ภาษาไทย (\bar{X} =5.11, SD=0.79)	ภาษาจีน (\bar{X} =4.72, SD=0.99)	ประถมศึกษา (\bar{X} =5.26, SD=0.82)
การศึกษา ปฐมวัย	-	.916	.869	.999	.816	.877
คณิตศาสตร์	.916	-	1.000	.611	.996	.134
ภาษาอังกฤษ	.869	1.000	-	.538	.999	.114
ภาษาไทย	.999	.611	.538	-	.567	.949
ภาษาจีน	.816	.996	.999	.567	-	.196
ประถมศึกษา	.877	.134	.114	.949	.196	-

* ค่าในตารางคือค่า p-value

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสาขาวิชา โดยการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé (1953) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ระหว่างคู่สาขาวิชาใด ๆ

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษารับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ รับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อจากช่องทางมากที่สุด คือ เพื่อนหรือคนรู้จัก จำนวน 94 คน (ร้อยละ 31.3) รองลงมา เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 79 คน (ร้อยละ 26.3) และ โซเชียลมีเดีย จำนวน 56 คน (ร้อยละ 18.7) น้อยที่สุด คือ งานนิทรรศการการศึกษา จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.3) สามารถอภิปรายผลได้ว่าการรับทราบข้อมูลข่าวสารการรับสมัครของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ส่วนมากเกิดจากเพื่อนหรือคนรู้จักที่เคยมีประสบการณ์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้แนะนำ สอดคล้องกับ Por, Say & Mov (2024) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจส่วนใหญ่เป็น คนรู้จัก ได้แก่ อิทธิพลของผู้ปกครอง คำแนะนำครูมัธยม และคำแนะนำเพื่อน

2. จากผลการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยส่วนบุคคล มีระดับความสำคัญ อันดับที่ 1 ปัจจัยทาง

สังคม อันดับที่ 2 ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม อันดับที่ 3 ปัจจัยทางสถาบัน อันดับที่ 4 และปัจจัยทางเศรษฐกิจ อันดับที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ว่า ค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับการศึกษา และความคาดหวังจากสังคม เช่น ความสำคัญของการมีการศึกษาสูงเพื่อการพัฒนาตนเอง และความสำเร็จในอาชีพ การสนับสนุนจากชุมชน และสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคม วัฒนธรรมในสังคมที่ยกย่องการศึกษาและมองว่าการมีการศึกษาสูงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสร้างความสำเร็จในอาชีพ เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนหลายคนมุ่งหวังที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนการศึกษาและการมีบทบาทของชุมชนที่ให้การช่วยเหลือก็มีผลต่อการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Khongrit, Kungwanrattanakun, Jiuwisate & Chanthakut (2019) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี พบว่า ด้านนิสัยและขนบธรรมเนียม ด้านความเชื่อ และด้านค่านิยม มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และ Thongsri & Lahab (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรอนุปริญญา พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคตอันดับแรก รองลงมาเป็น ปัจจัยด้านความภาคภูมิใจ

3. จากผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และดำเนินการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffé (Scheffé Test for all Possible Comparisons) เมื่อพิจารณาภาพรวมการเปรียบเทียบทีละคู่ไม่พบคู่กลุ่มใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นไปได้ว่าบริบทของคณะครุศาสตร์รูปแบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อมีกระบวนการที่เหมือนกัน และโครงสร้างหลักสูตรที่สัมพันธ์กันทุกสาขาวิชา สอดคล้องกับ Khantaku, Somudorn & Chinacarawat (2020) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการเปรียบเทียบ โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาที่ภูมิภาคของโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาต่างกัน เกรดเฉลี่ยต่างกัน และรูปแบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการ ตรวจสอบวัดคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ด้านการรับฟังเสียงจากลูกค้า โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาไปใช้ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการรับสมัคร และพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ โดยเน้นการศึกษาเชิงลึก เพื่อระบุความแตกต่าง และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ในกลุ่มนักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อคณะอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่เลือกคณะครุศาสตร์ และทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสาขาต่าง ๆ

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

References

- Ammuangchit, A. (2020). **patchai thī song phon tō ‘akan luak khao suksā tō ‘ōra dap parinyā tri thī witthayalai nawattakam sūsān sangkhom Mahawitthayalai Sinakharinwirot** [Factors Affecting the Decision to Pursue Undergraduate Studies at the College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University]. Master of Arts Thesis. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Faculty of Education Registration Office. (2024). **mahawitthayalai ratchaphat wō lai ‘Alongkōn nai phra bōrom rāchupatham** [Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage]. Retrieved from <https://edu.vru.ac.th> (October 17, 2024).
- Jamnongluk, S. (2021). **patchai thī mī ‘itthi phon tō ‘akan tatsinchai khao suksā tō ‘ōra dap parinyā tri Khana Witthayasat læ Theknōyī mahawitthayalai theknōyī rā mongkhon than buri** [Factors Influencing the Decision to Pursue Undergraduate Studies in the Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi]. Research Report. Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Kanjanawasee, S. (2013). **thritsadi kānthotsōp bāep dangdōem** [Classical Test Theory]. 7th Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Khantaku, W., Somudorn, J. & Chinacarawat, N. (2020). **thī mī phon tō ‘akan tatsinchai luak khao suksā tō ‘ōra dap parinyā tri nai mahawitthayalai theknōyī sura nārī pikānsuksā sōngphanhārōjhoksipsām** [Factors Affecting the Decision to Study a bachelor’s degree in Suranaree University of Technology, Academic Year 2020]. *Journal of Modern Learning Development*. 5(4), 28-39.

- Khongrit, K., Kungwanrattanakun, C., Jiuwisate, P. & Chanthakut, w. (2019). **pat̄chāi thī mī phon tō ‘akān tatsin̄chāi khao suksā tō nai radap parinyā trī khōng khana sinlapakam læ ‘ōk bæp ‘utsāhākam mahāwitthayālai theknōyī rāt mongkhon ‘Isan** [Factors influencing the decision to pursue a bachelor's degree in the Faculty of Fine Arts and Industrial Design Rajamangala University of Technology Isan]. Faculty of Fine Arts and Industrial Design, Rajamangala University of Technology Isan.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2016). **Marketing management** (15th ed.). Pearson Education.
- Laomala, W. (2019). **pat̄chāi thī mī phon tō ‘akān tatsin̄chāi khao suksā tō ‘ōra dap parinyā trī khōng naksuksā Mahāwitthayālai Khōn Kāen prācham pīkānsuksā sōngphanhārōjhoksipsōng doī phān kān khatluāk duāi rabop TCAS** [Factors Influencing the Decision to Pursue Undergraduate Studies Among Khon Kaen University Students in the 2019 Academic Year Through the TCAS Admission System]. Research Report. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Mitsantiya, S., Aatwichai, S., & Somnam, S. (2020). **pat̄chāi thī mī ‘itthi phon tō ‘akān tatsin̄chāi luāk khao suksā tō nai radap parinyā trī Khana Kharusāt mahāwitthayālai rāchaphat Chaiyaphūm** [Factors Influencing the Decision to Pursue Undergraduate Studies in the Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University]. **Journal of Research and Development Institute, Chaiyaphum Rajabhat University**. 2(1), 53-62.
- Office of Academic Promotion and Registration. (2023). **mahāwitthayālai rāchaphat wō lai ‘Alongkōn nai phra bōrom rāchūpatham** [Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage]. Retrieved from https://acad.vru.ac.th/acad/about_acad/index_main.php.
- Pakkarana, N. (2019). **pat̄chāi thī song phon læ nāōthāng songsoēm kān suksā tō ‘a ‘a chīwa suksā: kānwichai phasān withī** [Factors Influencing and Guidelines for Promoting Vocational Education: A Mixed-Methods Research]. Master's Thesis in Education. Maha Sarakham: Mahasarakham University.
- Por, N., Say, C. & Mov, S. (2024). Factors influencing students' decision in choosing universities: Build Bright University students. **Jurnal As-Salam**. 8(1), 1–15. <https://doi.org/10.37249/assalam.v8i1.646>.
- Punnisa, T. (2024) **Thai education in the 21st century with the concept of Education 4.0**. Retrieved from <https://qrcd.org/8Lco>.

Scheffe, H. (1953). A method for judging all contrasts in the analysis of variance.

Biometrika. 40, 87-104.

Thongsri, P. & Lahab, R. (2021). patchai thi mi 'itthi phon to 'akan tatsinchai khao suksa nai laksut 'anuparinya sakhā kansuksa pathommawai khong wittayalai chumchon Songkhla [Factors Influencing the Decision to Enroll in the Early Childhood Education Diploma Program at Songkhla Community College].

Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

32(3), 162-174.

รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A MODEL FOR DEVELOPING ENGLISH TEACHERS AT THE PRIMARY LEVEL
UNDER THE JURISDICTION OF THE EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

อัศวิน แสงวงผล¹ ชวนคิด มะเสนา² และพงษ์ธร สิงห์พันธ์³
Atsawin Sawaengphon¹ Chuankid Masena² and Pongthorn Singpan³

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3} Doctor of Education Degree in Educational Administration,
Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: atsawin.sg63@ubru.ac.th

Received: May 8, 2024
Revised: September 12, 2024
Accepted: September 17, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา และ 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำนวน 540 คน และ 2) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย และ 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) วิธีดำเนินการ (4) การประเมินผลการดำเนินการ และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

รูปแบบการพัฒนาครู ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the current conditions and needs for developing English teachers at the primary education level, and 2) develop a development model for developing English teachers at the primary education level under the Educational Service Area Offices of the Office of the Basic Education Commission. The target groups studied included 1) school administrators and English teachers, totaling 540 people, and 2) 11 experts. The research instruments included 1) questionnaires and 2) assessment form. The statistics used to analyze data were 1) mean and 2) standard deviation.

The research results showed that 1) the current conditions for developing English teachers at the primary education level were overall at a high level, and the needs for developing English teachers at the primary education level were overall at a high level, and 2) the development model for English teachers at the primary education level under the Educational Service Area Offices of the Office of the Basic Education Commission that was developed had 5 components: (1) Principles, (2) Objectives, (3) Implementation methods, (4) Implementation evaluation, and (5) Success conditions. The model had overall appropriateness at a high level.

Keywords

Model for Developing Teachers, English Teacher, Primary Education Level

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ผู้คนทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นลำดับที่ 1 มากถึง 1.13 พันล้านคน (Ethnologue Languages of the World, 2019) เป็นภาษาสากลที่มีอิทธิพลมากในโลก เพราะสามารถสื่อสารได้ทั่วทุกมุมโลก และมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ รวมทั้งเป็นภาษาที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ (Warodomdamrong, 2024) ดังนั้นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ต้องส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบัน พบว่า คุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มตกต่ำ ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2566 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษในระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 37.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับต่ำ (National Institute of Educational Testing Service [NIETS], 2024) แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนประถมศึกษายังมีปัญหามากมาย

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่มาจากตัวครู ซึ่งจากรายงานผลการสำรวจเรื่องความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นผู้ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางภาษาอังกฤษถึงร้อยละ 65 และปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ ความจำกัดด้านคุณภาพและปริมาณครูที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ครูสอนภาษาอังกฤษจำนวนมากยังขาดความแม่นยำในการออกเสียงและการใช้ไวยากรณ์ มุ่งสอนแบบท่องจำมากกว่าการสอนให้รู้จักธรรมชาติของภาษา (Phajan, 2018) สอดคล้องกับ Voice online (2021) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาว่า 80% ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษและมีภาระงานต้องสอนหลายวิชา รวมทั้งมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนอีกด้วย และจากผลการประเมินความสามารถครูผู้สอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครู 51.91% มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ต้องปรับปรุง

ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาครู หากครูมีคุณภาพสูงย่อมส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงด้วย ครูที่มีคุณภาพจึงมีความสำคัญที่ส่งจะผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น จึงควรดำเนินการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำโปรแกรมการพัฒนาครูมาใช้อย่างกว้างขวาง โปรแกรมพัฒนาถูกใช้เพื่อช่วยเพิ่มทักษะในการทำงาน ซึ่งการฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ (Singsom, 2018) คือ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop and Seminar) เป็นการประชุมร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ เน้นการร่วมกันทำงานเพื่อฝึกการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Mongkhonvanit, 2012) 2) การเรียนรู้ขณะปฏิบัติงาน (On the job training) เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในขณะที่ปฏิบัติงานโดยการทำงานเป็นทีม เน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์จากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน (Chumsri, 2012) และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-study) เน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างหลากหลาย มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Wongyai, 2021) ซึ่งวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้เกิดเป็นความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญได้เทียบเท่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน ทำให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาจากครูที่มีทักษะหรือความสามารถสูงอันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเพียง 3.51 ซึ่งการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง จากสภาพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงระบบการพัฒนาครูและแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสม เป็นรูปแบบที่สามารถเพิ่มทักษะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ไทยให้ยกระดับความสามารถเพื่อการแข่งขันกับนานาชาติได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องการที่จะนำเสนอวิธีการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา นำไปสู่การส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกิดวัฒนธรรมและอุดมการณ์ในการทำงานที่สร้างสรรค์ มุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะอย่างไร และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ซึ่งในแต่ละระยะมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาธิการภาค 14 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5,392 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 540 คน มีขั้นตอนการได้มาซึ่งตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละตามจำนวนของประชากร เนื่องจากประชากรมีจำนวนหลักพัน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ 10% ได้ตัวอย่างจำนวน 540 คน

1.2.2 ทำการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 540 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยมีจังหวัดในสังกัดศึกษาธิการภาค 14 เป็นหน่วยในการสุ่ม และสุ่มมาจังหวัดละ 10% ได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย โยธธร จำนวน 79 คน ศรีสะเกษ จำนวน 181 คน อำนาจเจริญ จำนวน 55 คน และ อุบลราชธานี จำนวน 225 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวน 7 ข้อ 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 6 ข้อ และ 3) ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 7 ข้อ โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาษาอังกฤษตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินสภาพปัจจุบันและความต้องการของประเด็นต่าง ๆ และนำประเด็นในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา รายข้อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} > 3.51$) ไปยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

4.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการการศึกษา เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา หรือสอนในสถาบันที่มีหลักสูตรบริหารการศึกษาน้อย 5 ปี คุณวุฒิระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน

2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการการศึกษา เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา หรือสอนในสถาบันที่มีหลักสูตร การสอนภาษาอังกฤษอย่างน้อย 5 ปี คุณวุฒิระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน

3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 3 ปี คุณวุฒิระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน

4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 3 ปี คุณสมบัติระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยยกร่างรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 3) ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเลือกประเด็นรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) มาใช้ในการยกร่างรูปแบบ และผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา

การพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	3.39	0.94	ปานกลาง	4.33	0.78	มาก
ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	3.48	0.94	ปานกลาง	4.27	0.77	มาก
ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.64	0.91	มาก	4.35	0.75	มาก
เฉลี่ย	3.51	0.94	มาก	4.32	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, $SD = 0.94$) และความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.75$) ซึ่งผู้วิจัยเลือกประเด็นรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.51$) ใช้ในการยกร่างรูปแบบในระยะที่ 2 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ประเด็น 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 6 ประเด็น และ 3) ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 ประเด็น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ซึ่งรูปแบบสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความเหมาะสม		
	\bar{X}	SD	ระดับ
หลักการของรูปแบบ	4.52	0.51	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.36	0.49	มาก
วิธีดำเนินการของรูปแบบ	4.49	0.50	มาก
การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ	4.55	0.51	มากที่สุด
เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.50	0.51	มาก
เฉลี่ย	4.49	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก (\bar{X} = 4.49, SD = 0.50)

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รองลงมา คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและ
นวัตกรรม และต่ำสุด คือ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รองลงมา คือ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
และต่ำสุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งนี้แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญ
และตระหนักถึงภารกิจในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีโอกาสฝึกฝนประสบการณ์และจัด
โครงการอบรมเพื่อให้ครูในสังกัดสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง
วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการฝึกอบรม เช่น การประชุม การบรรยาย
และการสัมมนาระยะสั้น ๆ เป็นระบบการจัดการและการดำเนินการ ตลอดจนหลักสูตรหรือโปรแกรม
มาจากส่วนกลางทั้งสิ้น แม้จะมีการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษแต่ก็ยังไม่ประสบ
ผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น จะต้องปรับปรุงระบบการพัฒนาครูและแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการ
พัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่สามารถเพิ่มทักษะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ
Sinchai, Sornjai, & kakkaw (2022) ที่ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัย
พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลการดำเนินการของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบได้ผ่านกระบวนการสร้างตามแนวคิดการวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จากนั้นได้ดำเนินการสร้างรูปแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จึงทำให้รูปแบบนี้มีความสมบูรณ์เหมาะสมในเชิงทฤษฎี มีองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของ Asawapoom (2024) ที่ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งมีความครอบคลุมการปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุผล สอดคล้องกับ Wechakama (2019) ที่ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. วิธีการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ขณะปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณสรรหาและจัดจ้างบุคลากรที่เป็นเจ้าของภาษา หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาและการสอนภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษและบุคลากรทางการศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2. โรงเรียนที่ต้องการนำรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาฯ ไปใช้ ผู้บริหารควรมีความเชื่อในหลักประชาธิปไตยในการทำงาน และให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และควรมีการบริหารงานแบบเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ควรวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น

2. การวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาฯ ไม่ครอบคลุมการศึกษาถึงผลกระทบของการนำรูปแบบนี้ไปใช้ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้รูปแบบฯ ด้านตัวผู้เรียน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

References

- Asawapoom, S. (2024). rūpbæp læ k̄nphatthana rūpbæp dōi k̄nwichai nai k̄nbōrihan k̄nsuksā [Models and Model Development through Research in Educational Administration]. *Journal of APDEAT*. 6(1), 414-426.
- Chumsri, P. (2012). rūpbæp k̄nphatthana bukkhalakōṅ dūai k̄nrīanrū č̄ak k̄n patibat phūa k̄nprakan khunnaphāp phāinai sathan̄ suksā khōṅ samnangān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā Surat Thani khēt 2 [A model of personnel development through learning from practice for internal quality assurance of surat thani primary educational service area office 2]. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Ethnologue Languages of the World. (2019). **What is the most spoken language?** Retrieved from: <https://www.ethnologue.com/guides/most-spoken-languages>.
- Mongkhonvanit, J. (2012). k̄nbōrihan ‘ongkān læ bukkhalakōṅ thāṅkān suksā [Administration of educational organization and personnel]. Bangkok: V. Print.
- National Institute of Educational Testing Service. (2024). rabop prakāt læ rāingān phon sōp ‘ō net [System for Announcing and Reporting O-NET Exam Results]. Retrieved from: <http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>.
- Phajan, P. (2018). k̄nbōrihan č̄atkan̄ phūa phatthana khurū hai koēt thaksa k̄nchai phasā ‘Angkrit [The Management for Teacher Development on English Skills]. Doctoral dissertation. Silpakorn University.
- Sinchai, T., Sornjai, S. & kakaew, W. (2022). n̄oṅthāṅ k̄nphatthana samatthana khurū phasā ‘Angkrit nai rōṅriān sangkat samnangān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā Surin khēt sām [The guidelines for English teachers’ competency development in schools under the surin primary educational service office area 3]. *Journal of MCU Ubon Review*. 7(3), 855-870.
- Singsom, A. (2018). n̄oṅthāṅ k̄nphatthana khurū nai k̄nč̄atkan̄ rīanrū phasā ‘Angkrit samrap sathan̄ suksā sangkat samnangān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā rōṅ ‘et khēt 2 [Teacher Development in English Learning Management for Roi-Et Primary Educational Service Office Area 2]. Master's thesis. Mahasarakham University.

- Voice online. (2021). Thai people's english proficiency ranks behind the world, lowest in ASEAN. Retrieved from: <https://voicetv.co.th/read/RoOK3kU5F>.
- Warodomdamrong, N. (2024). *kānphatthana tua bō ngō chī samatthana khru phasa 'Angkrit nai rōngriān sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā khēt 22* [The Development of English Teachers' Competencies Indicators in Schools under the Secondary Education Office Area 22]. Master's thesis. Sakonnakhon Rajabhat University.
- Wechakama, T. (2019). *rūpbāp phatthana samatthana khru dān kānsōn phasa 'Angkrit khōng rōngriān prathom suksā nai phak tawan 'ōk chiāng nūa tōn lāng* [The Model for Development of Teacher Competencies in The Teaching of English in Primary Schools in The Lower Northeastern Region]. Doctoral dissertation. Buriram Rajabhat University.
- Wongyai, W. (2021). *kānriānrū bāp nam ton 'ēng choēng sāngsan* [Creative self-directed learning]. Bangkok: Innovative Leaders Center of Curriculum and Learning.

การสื่อสารอัตลักษณ์ของตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
จากบุคลิกเฉพาะพื้นที่

COMMUNICATION OF IDENTITY OF CHET SAMIAN SUBDISTRICT,
PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE FROM THE
PERSONALITY OF THE AREA

อัจฉรียา โชติกลาง¹ ศุภฤกษ์ สายแก้ว² และวิภาวี จันทศรี³
Atchareeya Chotklang¹ Supharoek Saikew², and Wipawee Chanthasri³

¹ สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² นักวิชาการศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³ สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹ Department of Marketing, Faculty of Management Science Muban Chom Bueng Rajabhat
University

² Educator Faculty of Management Science, Muban Chom Bueng Rajabhat University

³ Department of Thai Traditional Medicine, Faculty of College of Muaythai Study and
Thai Traditional Medicine, Muban Chom Bueng Rajabhat University

E-mail: Maisay24@gmail.com

Received: January 12, 2024
Revised: September 4, 2024
Accepted: September 5, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองการรับรู้ และการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผ่านบุคลิกเฉพาะพื้นที่จากกลุ่มนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งสิ้น 660 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสำรวจ 2) แบบสนทนากลุ่มย่อย และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจโดยทำการบันทึก วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และบรรยายเนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารอัตลักษณ์ประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ใช้ไป ผลิตภัณฑ์กล้วยตานี วัด ประวัติชุมชน และเค้กมะพร้าวอ่อน ชุมชนมีการสื่อสารบุคลิกเฉพาะพื้นที่ผ่านลายอัตลักษณ์ จำนวน 3 ลาย คือ 1) ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน แสดงถึงภาวะพึ่งพาอาศัยกัน 2) ลายเจ็ดเสมียนบูชาหมายถึงวัดที่ทำหน้าที่เผยแผ่ และศูนย์รวมจิตใจ 3) ลายมงคลเจ็ดเสมียนเป็นการรวบรวมสิ่งมงคลเพื่อเป็นสัญลักษณ์ความมั่นคง และอุดมสมบูรณ์ ส่วนการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชน พบว่าสามารถทำการสื่อสารได้ใน 4 มิติ ได้แก่ การสะท้อนความเป็นท้องถิ่นชุมชน การสื่อถึงที่มาของแหล่งผลิตการใช้สัญลักษณ์จากผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่น

และการประยุกต์ใช้สื่อดลายผ่านการออกแบบที่เหมาะสม ส่วนการสื่อสารกับผู้บริโภคผ่านผลิตภัณฑ์ใหม่พบว่าสามารถสื่อสารถึงด้านกระบวนการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดจำหน่าย ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านอัตลักษณ์ และด้านความสวยงาม ตามลำดับ

คำสำคัญ

การสื่อสาร อัตลักษณ์ เจ็ดเสมียน ราชบุรี บุคลิกเฉพาะ

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the perceptions and identity communication of the Chet Samian community, Potharam District, Ratchaburi Province, through area-specific personalities from groups of tourists, public agencies, community leaders, local sages, cultural entrepreneurs, and consumers of community products, totaling 660 people. The research instruments included 1) surveys, 2) focus group discussions, and 3) satisfaction assessment forms with recording. Data were analyzed to determine analyzed using frequency, percentages, means, and standard deviations through computer programs, with descriptive content analysis.

The research results found that products that could be used to communicate identity included radish products, Tani banana products, temples, community history, and young coconut cake. The community communicated its area-specific personality through 3 identity patterns, including 1) the Chet Samian Thai-Chinese Relationship pattern, which represented interdependence; 2) the Chet Samian Worship pattern, which referred to temples that served as centers for dissemination and spiritual gathering; and 3) the Chet Samian Auspicious pattern, which was a collection of auspicious elements to symbolize stability and abundance. For the community's identity communication, it was found that communication could be achieved in four dimensions: reflecting the locality of the community, communicating the origin of the production source, using symbols from products available, and applying patterns through appropriate design. For communicating with consumers through new products, it was found that the participatory process aspect could be communicated the most, followed by distribution, usability, identity, and beauty aspects, respectively.

Keywords

Communication, Identity, Chet Samian, Ratchaburi, Area-specific Personalities

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ชุมชนในประเทศไทยเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการผลิต ใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาเพื่อให้เกิดความโดดเด่น และเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ การสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้การสนับสนุนด้วยนโยบายของภาครัฐ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาสินค้า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนดังกล่าวจำเป็นต้องมีการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการเพื่อช่วยในการสื่อสารความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นตราสินค้า ตลอดจนความโดดเด่นของสินค้าในชุมชนสู่ผู้บริโภค (Kaeosanit, 2021) การสื่อสารอัตลักษณ์ คือ การเลือกสรรและสื่อสารความโดดเด่นเป็นหนึ่งเดียว และเป็นตัวตนของตัวองค์กรหรือชุมชนที่แตกต่างจากที่อื่น การสื่อสารอัตลักษณ์จึงมีความสำคัญในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการโฆษณา และประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ รวมถึงองค์กรต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายหันมาสนใจสินค้า บริการ หรือองค์กรของตนโดยชุมชนสามารถสื่อสารอัตลักษณ์ของตนเอง ผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อเลือกเนื้อหาหรือประเด็นที่เป็นความโดดเด่นไม่เหมือนใครภายในชุมชนออกไปเพื่อสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในชุมชนของตน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการสื่อสารตราสัญลักษณ์ของชุมชนและการสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง (Kaeosanit, 2019)

จังหวัดราชบุรีมีจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน เช่น มีทำเลที่ตั้งเข้าถึงง่ายเหมาะสมเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนจุดอ่อน เช่น ยังขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านโอกาส เช่น นโยบายเมืองเกษตรสีเขียวของทางภาครัฐ และจังหวัดใกล้เคียงมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง สามารถเชื่อมโยงเป็นเขตพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ และด้านอุปสรรค เช่น ประเทศคู่แข่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง และเศรษฐกิจโลกอยู่ในช่วงขาลง (Rattapong, Dhamabutra, Pooripakdee & Tungbenchasirikul, 2020)

ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นหนึ่งในตำบลที่สำคัญของอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่มีประชากรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ร่วมกันกับคนในพื้นที่มากถึง 5 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ชาวไทยจีน ชาวไท-ยวน ชาวไทยมอญ ชาวไทยลาว (ลาวเวียง) และชาวไทยเขมร แต่ด้วยกระแสของการพัฒนาการรับแบบแผนประเพณี และค่านิยมแบบชาติตะวันตก มาปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ ด้านสังคมประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของครอบครัว และชุมชน การมีส่วนร่วม และความสามัคคีมีน้อยลง การเปลี่ยนผู้นำชุมชนตามธรรมชาติสู่ผู้นำที่เป็นทางการ ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเพื่อยังชีพสู่การค้าขาย การประกอบอาชีพดั้งเดิมสู่การประกอบอาชีพใหม่ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย ประเพณี การแสดง ภาษา การแต่งกาย อาหาร ศาสนา เครื่องมือในการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญา ซึ่งมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมแบบสังคมเมือง และวัฒนธรรมบางอย่างสูญหายไป ด้าน นโยบาย และกฎหมาย ซึ่งมีการจำกัด และไม่ยืดหยุ่น ส่งผลให้ไม่สามารถใช้วิถีชีวิตได้ตามปกติ ดังที่ ผ่านมา (Srinualya, Jamkrajang & Mapudh, 2019) จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมในตำบลเจ็ดเสมียน พบว่า ปัจจุบันยังมีชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่ยังสามารถรักษารูปแบบ

การดำรงชีวิต และวัฒนธรรมไว้ได้จนถึงปัจจุบัน แต่ก็มีบางกลุ่มได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากอดีต การพัฒนาทำให้วิถีชีวิตที่เคยผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นการผลิตที่หลากหลาย จำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยจากภายนอกมากขึ้น และราคาผลผลิตผูกติดกับกลไกการตลาด ซึ่งล้วนแล้วแต่จะส่งผลกระทบต่อการคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ การจะรักษาให้คุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนในเขตอำเภอโพธารามให้คงอยู่นั้นจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยการปรับเปลี่ยนทุนวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ของชุมชน (Sodsai, January 4, 2023)

ปัจจุบันกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในชุมชนเจ็ดเสมียนมีช่วงอายุระหว่าง 30 – 44 ปี (Gen Y หรือ Why Generation) ซึ่งเป็นช่วงชีวิตของคนวัยทำงานในปัจจุบันนี้ และกำลังจะเติบโตเพื่อก้าวสู่ระดับผู้นำขององค์กรต่อไปจากการศึกษา Chepooteh & Disakul Na Ayudhya (2022) พบว่าการสื่อสารอัตลักษณ์วัฒนธรรมสำหรับเจนเอเรชั่นวายแบ่งได้เป็น 8 หมวดหมู่ ซึ่งได้แก่ 1) อาหาร 2) เครื่องแต่งกาย 3) สถาปัตยกรรม 4) ประเพณี 5) การละเล่น 6) ความเชื่อ พิธีกรรม 7) หัตถกรรม และ 8) วรรณกรรมพื้นบ้านและตำนาน ส่วนแนวทางเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์วัฒนธรรมสำหรับเจนเอเรชั่นวายคือเรื่องของวิถีชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับอาหารการกิน อาชีพ ประเพณีท้องถิ่น สิ่งของเครื่องใช้ การละเล่นพื้นบ้าน รวมไปถึงเรื่องเล่าขานที่เป็นอดีต และรูปทรงที่มีความเหมาะสมที่ใช้สื่อสาร คือรูปทรงธรรมชาติ (Organic) รูปทรงเขียนมือ (Hand-Draw) รูปทรงเรขาคณิต (Geometric) และรูปทรงอุบัติเหตุ (Accidental) และมีบุคลิกภาพสีที่เหมาะสม คือ โบราณ (Classic) มีชีวิตชีวา (Dynamic) ดูสง่างาม (Elegant) และดูเป็นธรรมชาติ (Natural) โดยอาศัยกลไกการสร้างอัตลักษณ์ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ระบบการสื่อสารและภาษา 2) ลักษณะท่าทาง และการแต่งกาย 3) เวลา และสำนึก 4) ความสัมพันธ์ 5) ความรู้สึกเป็นตัวเอง และระยะห่าง 6) ความเชื่อ และทัศนคติ (Buaban & Chaisuwan, 2022)

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. คนในและนอกชุมชนเจ็ดเสมียนรับรู้อัตลักษณ์และบุคลิกเฉพาะของชุมชนอย่างไรบ้าง
2. ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ของตนอย่างไรผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมและบุคลิกเฉพาะพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองการรับรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์จากบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้จำแนกประชากรกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ในปี 2565 จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 125,870 คน (Economics Tourism and Sports Division, 2022)

2. ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม จำนวน 10 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ผู้บริโภคที่เข้ามาท่องเที่ยวและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคชาบ้านเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2565 – 30 กันยายน พ.ศ.2566 จำนวน 250 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

1. แบบสำรวจองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีเป็นคำถามปลายเปิดกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี

2. แบบสนทนากลุ่มย่อยด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง สนทนากับผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกตามมาตรฐานค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดการแปลความหมายของคะแนนโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการวัด ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สำรววจองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบเจาะจงมาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน จำนวน 400 คน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนเจ็ดเสมียน เนื่องจากการสื่อสารความโดดเด่นที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นนั้น การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์จึงนับว่ามีความสำคัญในแง่ของการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ที่จะดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายหันมาสนใจ จากมติที่ประชุมของชุมชนจึงได้ร่วมกันกำหนดสถานที่หรือสินค้า 5 อันดับแรกมาทำการกำหนดเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายถึงสถานที่หรือสินค้าแต่ละชนิด

ขั้นตอนที่ 3 นำสัญลักษณ์แต่ละชนิดมาประกอบเป็นสัญลักษณ์รวมของชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกสัญลักษณ์รวมแต่ละชนิดมาประกอบเป็นลายอัตลักษณ์รวมของชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเรื่องเล่าของชุมชนผ่านลายอัตลักษณ์ รวมของชุมชนเพื่อใช้ในการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 6 ทำการทดสอบการสื่อสารลายอัตลักษณ์รวมของชุมชน

ขั้นตอนที่ 7 เปิดรับความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสำรวจองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชน โดยนำจำนวนความถี่ที่ตอบ 1 ไปคูณกับเลข 10 จำนวนความถี่ที่ตอบที่ 2 ไปคูณกับเลข 9 ไหลลงไปตามลำดับจนถึงความถี่ที่ 10 ที่คูณกับเลข 1

2. แบบสนทนากลุ่มย่อยใช้การสังเคราะห์เพื่อตีความข้อมูลทั้งหมดแล้วจึงนำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบการพรรณนาความในประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกตามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลคะแนน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ของชุมชนเจ็ดเสมียนที่พัฒนาสัญลักษณ์ ลวดลายรวมของชุมชนจากบุคลิกเฉพาะพื้นที่ 5 อันดับแรกที่มีนักท่องเที่ยวกล่าวถึงมากที่สุด ถ้าได้เดินทางมายังตำบลเจ็ดเสมียนซึ่งประกอบไปด้วยภูมิปัญญาในการถนอมอาหารกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – จีน (หัวไชเท้า) พิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – เขมร (ผลิตภัณฑ์ตานี สยาม) ศูนย์รวมความเชื่อของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ (วัดเจ็ดเสมียน) ประวัติและที่มาของของเสมียน 7 คน (ตำบลเจ็ดเสมียน) และของฝากที่ขึ้นชื่อของชุมชน (ผลิตภัณฑ์เค้กมะพร้าวอ่อน) ผ่านการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ของชุมชน สามารถสร้างการสื่อสารและการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในด้านการสะท้อนความเป็นท้องถิ่นของชุมชนเจ็ดเสมียนมากที่สุด รองลงมาสามารถสื่อถึงที่มาของแหล่งผลิต การเลือกใช้สัญลักษณ์จากผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่น และมีการประยุกต์ใช้ลวดลายผ่านการออกแบบที่เหมาะสม โดยผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ใหม่ของชุมชนมีความพึงพอใจต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนด้านกระบวนการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดจำหน่าย ด้านประโยชน์ของการใช้สอย ด้านอัตลักษณ์ และด้านความสวยงามตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำหรับบุคลิกเฉพาะพื้นที่ ที่สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารและสะท้อนความเป็นชุมชนประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์หัวไชเท้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในการถนอมอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนที่มีการนำมาแปรรูปเป็น ไช้โป้ว โดยใช้สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอันเป็นรูปแบบหนึ่งของผลิตภัณฑ์ที่ขายดี และรูปหัวไชเท้าถือว่าเป็นฟังก์คลตามความเชื่อ ผลิตภัณฑ์กล้วยตานีซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์แพชชันจากความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยเขมรโดยใช้สัญลักษณ์ใบกล้วยตานีอันเป็นวัสดุที่สำคัญในการทำบายศรี วัดเป็นแหล่งรวบรวมพิธีกรรมความเชื่อทุกกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้สัญลักษณ์ใบเสมาโดยวางยอดหันออกจากจุดศูนย์กลาง หมายถึง เผยแผ่พระศาสนาและวางยอดหันเข้าจุดศูนย์กลาง หมายถึง ศูนย์รวมจิตใจ ประวัติชุมชน ซึ่งเป็นที่มาของชื่อชุมชนรวมถึงเหตุการณ์ความผูกพันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการในอดีตโดยใช้สัญลักษณ์ตัวบุคคล และเค้กมะพร้าวอ่อนซึ่งเป็นของฝากที่ขึ้นชื่อของอำเภอโพธารามโดยใช้สัญลักษณ์รูปแปดเหลี่ยมด้านเท่า ชุมชนมีการสื่อสารผ่านลายอัตลักษณ์

จำนวนทั้งสิ้น 3 ลาย ก็คือ ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน แสดงถึง ภาวะพึ่งพาอาศัยกัน วัด ชาติพันธุ์ไทยจีน ผลิตภัณฑ์หัตถ์ที่สื่อถึงอาชีพที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนและใช้สีเขียวสื่อถึงการเคารพนับถือมาเป็นพื้นหลังของลายเพื่อแสดงให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวของทุกองค์ประกอบไว้ด้วยกันจนเกิดเป็นพลังชุมชนลายเจ็ดเสมียนบูชา หมายถึง วัดที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนา และบางครั้งก็เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจ ก่อให้เกิดการเลียนแบบซึ่งกันและกันของ ประเพณีหลวง และประเพณีราษฎร์นั่นเอง และลายมงคลเจ็ดเสมียนเป็นการรวบรวมสิ่งที่เป็นมงคลไว้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งร่ำรวยโชคลาภ เงินทอง หน้าที่การงาน การค้าขาย สุขภาพ และความอุดมสมบูรณ์ ส่วนการรับรู้อัตลักษณ์และการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนเจ็ดเสมียนผ่านผลิตภัณฑ์ใหม่พบว่า สามารถทำการสื่อสารได้ใน 4 มิติ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สะท้อนความเป็นท้องถิ่นชุมชนเจ็ดเสมียนมากที่สุด รองลงมาผลิตภัณฑ์สามารถสื่อถึงที่มาของแหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์ใช้สัญลักษณ์จากผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์มีการประยุกต์ใช้ลวดลายผ่านการออกแบบที่เหมาะสม โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ใหม่ในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดจำหน่าย ด้านประโยชน์ของการใช้สอย ด้านอัตลักษณ์ และด้านความสวยงาม ตามลำดับโดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังต่อไปนี้

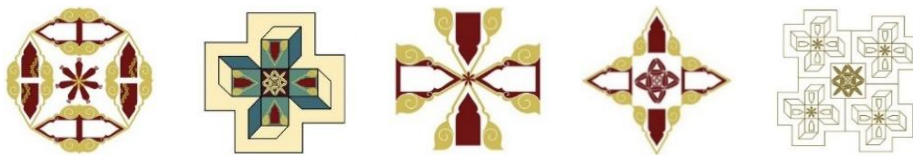
ขั้นตอนที่ 1 สสำรวจองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางแบบเจาะจงมาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน จำนวน 400 คน ในหัวข้อที่ว่า “หากพูดถึง เจ็ดเสมียน ท่านคิดถึงอะไร” จำนวน 10 ผลิตภัณฑ์ พบว่า หากมาเจ็ดเสมียนคิดถึงผลิตภัณฑ์ไขโป้วมากที่สุด จำนวน 1,064 คะแนน รองลงมาคือ ตลาดเก่า 119 ปี จำนวน 988 คะแนน ตานีสยาม จำนวน 949 คะแนน วัดเจ็ดเสมียน จำนวน 932 คะแนน เค้กมะพร้าวอ่อน จำนวน 912 คะแนน ประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์จำนวน 827 คะแนน สถานีรถไฟตำบลเจ็ดเสมียน จำนวน 822 คะแนน ประวัติเสมียน 7 คน จำนวน 785 คะแนน แม่น้ำแม่กลอง จำนวน 772 คะแนน และมะขามเทศพันธุ์สีชมพู จำนวน 769 คะแนน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ชุมชนเจ็ดเสมียน เนื่องจากการสื่อสารความโดดเด่นที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นนั้น การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์จึงนับว่ามีความสำคัญในแง่ของการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ที่จะดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายหันมาสนใจ จากมติที่ประชุมของชุมชนจึงได้ร่วมกันกำหนดสถานที่หรือสินค้า 5 อันดับแรกมาทำการกำหนดเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายถึงสถานที่หรือสินค้าแต่ละชนิด แต่เนื่องด้วยตลาดเก่า 119 ปี ประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ และสถานีรถไฟตำบลเจ็ดเสมียน นั้น เป็นสถานที่และประเพณีที่มีการใช้ซ้ำกันในหลายพื้นที่ ชุมชนเจ็ดเสมียนจึงเห็นว่าไม่อาจจะหาสัญลักษณ์ตัวแทนที่จะสื่อถึงพื้นที่เจ็ดเสมียนได้ชัดเจนจนอาจทำให้เกิดการเข้าใจคลาดเคลื่อน ดังนั้นชาวชุมชนจึงมีการเสนอประวัติที่มาของตำบล (เสมียน 7 คน) มากำหนดเป็นสัญลักษณ์ทดแทน

ภาพที่ 1 การกำหนดสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นบุคลิกเฉพาะพื้นที่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

ขั้นตอนที่ 3 นำสัญลักษณ์รวมที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาประกอบเป็นสัญลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนเพื่อใช้สื่อความหมายมิติต่าง ๆ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างนำสัญลักษณ์รวมที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาประกอบเป็นสัญลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนเพื่อใช้สื่อความหมายมิติต่าง ๆ
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

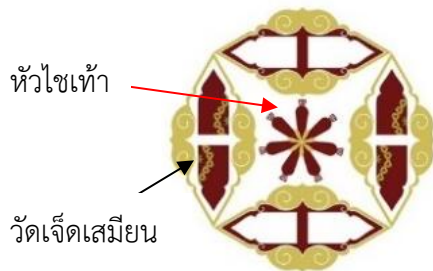
ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกสัญลักษณ์รวมแต่ละชนิดในขั้นตอนที่ 2 มาประกอบเป็นลายอัตลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน

ภาพที่ 3 คัดเลือกสัญลักษณ์รวมแต่ละชนิดในขั้นตอนที่ 2 มาประกอบเป็นลายอัตลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเรื่องเล่าของชุมชนผ่านลายอัตลักษณ์ รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนเพื่อใช้ในการสื่อสาร จากการศึกษา พบว่า ชุมชนมีการสื่อสารผ่านลายอัตลักษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 3 ลาย ก็คือ ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน ลายเจ็ดเสมียนบุชา และลายมงคลเจ็ดเสมียนโดยมีรายละเอียดดังนี้

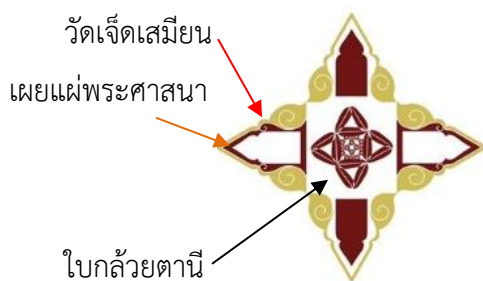
1. ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีนสื่อถึงภาพการณ์พึ่งพาอาศัยกันระหว่างวัดกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีน โดยใช้สีเขียวสื่อถึงการเคารพนับถือมาเป็นพื้นหลังของลายเพื่อแสดงให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวของทุกองค์ประกอบไว้ด้วยกันจนเกิดเป็นพลังชุมชน

- 1) ชื่อ : ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน
- 2) อัตลักษณ์ที่ใช้ : วัดเจ็ดเสมียน (ศูนย์รวมใจ) หัวไชเท้า (สัญลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยจีน)
- 3) สีใช้ : เขียว (สีใบตอง เครื่องบายศรี) แดง (สีวัดเจ็ดเสมียน) เหลือง (หัวไชเท้า) ฟ้ำ (แม่น้ำ)
- 4) รูปแบบการวาง : วงกลม (ภาวะพึ่งพาอาศัยกัน)

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการสร้างเรื่องเล่าของชุมชนผ่านลายอัตลักษณ์สัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

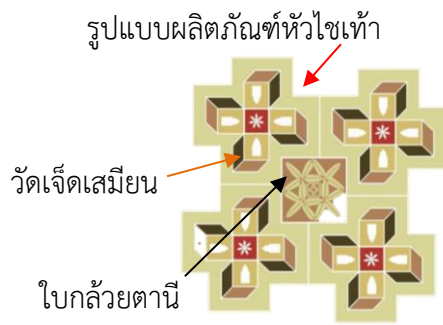
2. ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน หมายถึง วัดที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนา และ บางครั้งก็เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจ ก่อให้เกิดการเล่นแบบซึ่งกันและกัน เปรียบได้กับประเพณีหลวง และ ประเพณีราษฎร์นั่นเอง นอกจากนี้แล้ว ผู้ออกแบบยังได้นำอัตลักษณ์ใบกล้วยตานี เพื่อแสดงให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวของทุกองค์ประกอบไว้ด้วยกันจนเกิดเป็นพลังชุมชน

- 1) ชื่อ : เจ็ดเสมียนบุชา
- 2) อัตลักษณ์ที่ใช้ : วัดเจ็ดเสมียน (ศูนย์รวมใจ, เผยแผ่พระศาสนา), ใบกล้วยตานี (สักการะบูชา)
- 3) สีใช้ : แดง (สีวัดเจ็ดเสมียน), เหลือง (หัวไชเท้า)
- 4) รูปแบบการวาง : ทิศทาง (หันหัวเข้า = ศูนย์รวมจิตใจ, หันหัวออก = เผยแผ่พระศาสนา)

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการสร้างเรื่องเล่าของชุมชนผ่านลายอัตลักษณ์เจ็ดเสมียนบุชา
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

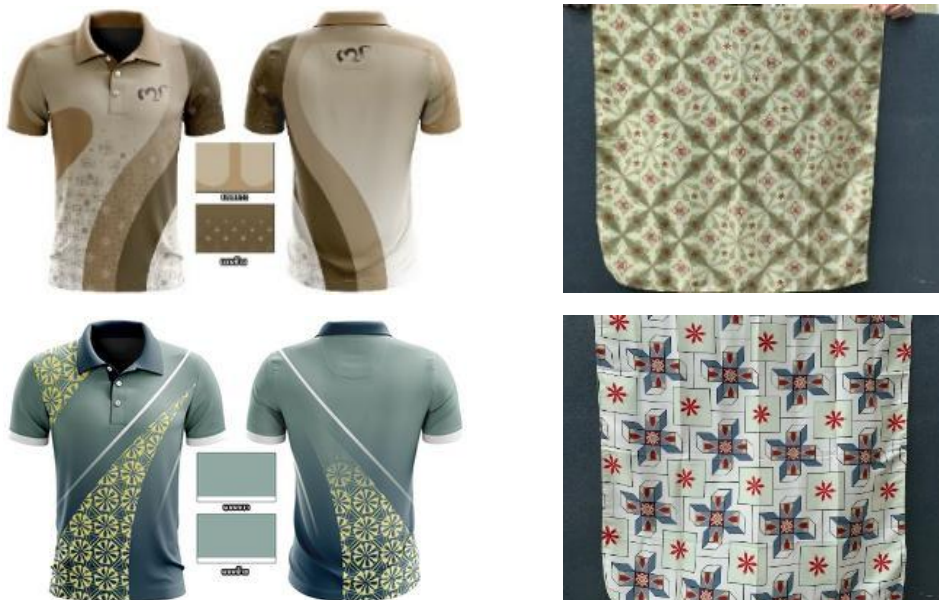
3. ลายมงคลเจ็ดเสมียน เป็นการรวบรวมสิ่งที่เป็นมงคลไว้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่ง ร่ำรวย โชคลาภ เงินทอง หน้าที่การงาน การค้าขาย สุขภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ชุมชน

- 1) ชื่อ : มงคลเจ็ดเสมียน
- 2) อุตสาหกรรมที่ใช้ : วัดเจ็ดเสมียน รูปแบบผลิตภัณฑ์หัวไชเท้า ใบกล้วยตานี (สักการะบูชา)
- 3) สีใช้ : น้ำตาล (ผลิตภัณฑ์หัวไชเท้า), แดง (สีวัดเจ็ดเสมียน) เหลือง (หัวไชเท้า) สีเขียวอ่อน (ใบกล้วยตานี) สีเขียวเข้ม (ต้นกล้วย)
- 4) รูปแบบการวาง : จัดเรียงแบบขนาน

ภาพที่ 6 ตัวอย่างการสร้างเรื่องเล่าของชุมชนผ่านลายอัตลักษณ์มงคลเจ็ดเสมียน
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

ขั้นตอนที่ 6 ทำการทดสอบการสื่อสารลายอัตลักษณ์ รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน จากมติที่ประชุมของชุมชนในตำบลเจ็ดเสมียนที่จะดำเนินการทดสอบการสื่อสารลายอัตลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนผ่านผลิตภัณฑ์ใหม่ คือเสื้อที่ระลึก และผ้าคลุมไหล่แบบอนเนกประสงค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกจากการดำเนินการทดสอบการสื่อสารลายอัตลักษณ์รวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน ได้แก่ เสื้อที่ระลึก (ชาย) และผ้าคลุมแบบอนเนกประสงค์ (ขวา)
ที่มา: Saikew and Chotklan (2022)

ขั้นตอนที่ 7 เปิดรับความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน 250 คน ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่ให้ความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุโดยเฉลี่ย

30 – 39 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐ/วิสาหกิจ มีรายได้โดยเฉลี่ย มากกว่า 25,000 บาท ด้านความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ที่ระลึก พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นกับด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อผลิตภัณฑ์มากที่สุด โดยเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 รองลงมาคือด้านการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 คะแนนด้านอัตลักษณ์ ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 และด้านความสวยงาม ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

รายการ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อผลิตภัณฑ์	4.26	0.64	มาก
ด้านการจัดจำหน่าย	4.19	0.60	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.13	0.60	มาก
ด้านอัตลักษณ์	4.09	0.67	มาก
ด้านความสวยงาม	4.09	0.60	มาก
เฉลี่ย	4.15	0.62	มาก

อภิปรายผล

การศึกษาพบว่าชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี มีความเข้มแข็งทางกลุ่มชาติพันธุ์ อันเกิดจากการสะสมของทุนทางวัฒนธรรมจากความเชื่อในด้านต่าง ๆ มีแหล่งเรียนรู้ เรื่องเล่า โบราณวัตถุ ภูมิปัญญาบุคคลและการประกอบอาชีพที่สืบทอดกันมาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จากการสำรวจนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดราชบุรีพบว่าบุคลิกเฉพาะพื้นที่ 5 อันดับแรกที่มีคะแนนสูงสุด และสามารถนำมากำหนดเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารอัตลักษณ์ของตำบลเจ็ดเสมียนได้ประกอบไปด้วยภูมิปัญญาในการถนอมอาหารกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – จีน (หัวไชเท้า) พิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – เขมร (ผลิตภัณฑ์ตานี สยาม) ศูนย์รวมความเชื่อของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ (วัดเจ็ดเสมียน) ประวัติและที่มาของของเสมียน 7 คน (ตำบลเจ็ดเสมียน) และของฝากที่มีชื่อเสียงของชุมชน (ผลิตภัณฑ์เค้กมะพร้าวอ่อน) ได้มีการนำสัญลักษณ์รวมที่ได้จากบุคลิกเฉพาะพื้นที่ 5 อันดับแรกที่มีคะแนนสูงสุดมาประกอบเป็นลายรวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน เพื่อใช้ในการสื่อความหมายในมิติต่าง ๆ จำนวน 3 ลายคือ 1) ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีนสื่อถึงภาวะการณ์พึ่งพาอาศัยกันระหว่างวัดกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนโดยใช้สีเขียวสื่อถึงการเคารพนับถือมาเป็นพื้นหลังของลายเพื่อแสดงให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวของทุกองค์ประกอบไว้ด้วยกันจนเกิดเป็นพลังชุมชน 2) ลายสัมพันธ์เจ็ดเสมียนไทยจีน หมายถึงวัดที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนา และ บางครั้งก็เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจ ก่อให้เกิดการเลียนแบบซึ่งกันและกัน เปรียบได้กับประเพณีหลวง และประเพณีราษฎร์นั่นเอง นอกจากนี้แล้ว

ผู้ออกแบบยังได้นำอัตลักษณ์ใบกล้วยตานี เพื่อแสดงให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวของทุกองค์ประกอบไว้ด้วยกันจนเกิดเป็นพลังชุมชน และ 3) ลายมงคลเจ็ดเสมียน เป็นการรวบรวมของมงคลไว้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งร่ำรวย โชคลาภ เงินทอง หน้าที่การงาน การค้าขาย สุขภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ชุมชน เนื่องจากการสื่อสารวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องของวิถีชีวิต อาหาร อาชีพ ประเพณีท้องถิ่น สิ่งของเครื่องใช้ การละเล่นพื้นบ้าน รวมไปถึงเรื่องเล่าในอดีต (Chepooteh & Disakul Na Ayudhya, 2022) และเป็นการสร้างตัวบทในการสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่มี 2 รูปแบบ 1) การสื่อสารอัตลักษณ์จากการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมที่เป็นการสื่อสารอัตลักษณ์ทางสังคม 2) การสื่อสารอัตลักษณ์จากการเล่นเรื่องที่เป็นการสื่อสารอัตลักษณ์ส่วนบุคคล Buaban & Chaisuwan (2022) แต่ด้วยกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา นั้น ในรอบหลายปีที่ผ่านมาชุมชนเจ็ดเสมียนได้ให้ความสำคัญในการค้นหาอัตลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนมาอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อันจะเกิดผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ ชุมชนจึงได้มีการนำลายรวมของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่และเปิดรับความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นกับด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อผลิตภัณฑ์มากที่สุด โดยเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ± 0.64 คะแนน รองลงมาคือด้านการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ± 0.60 คะแนน ด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ± 0.60 คะแนน ด้านอัตลักษณ์ ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ± 0.67 คะแนน และด้านความสวยงาม ผู้บริโภคเห็นด้วยในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ± 0.60 คะแนน ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกของชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดจำหน่าย ด้านด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านอัตลักษณ์และด้านความสวยงาม ตามลำดับ เพราะการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมให้คงอยู่จำเป็นต้องแปลงทุนวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ชุมชน (Wiriyawit, 2022) โดยชุมชนจะต้องร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างตราสินค้าและสื่อสารตราสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ ตามเอกลักษณ์ของตราสินค้า ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อสร้างการรับรู้ ความสนใจและความต้องการของผู้บริโภค (Kaeosanit, 2021) เนื่องจากแนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบการวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 1) รูปแบบหรือลักษณะของการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชน 2) เนื้อหาของการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชน 3) กลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร อัตลักษณ์ชุมชน 4) สื่อหรือช่องทางของการสื่อสารของการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชน (Sriratna Paul et al, 2021) โดยเฉพาะการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวพบว่าการสื่อสารอัตลักษณ์ คือ การเลือกสื่อสารความโดดเด่นและความเป็นตัวตนของตนเองที่แตกต่างจากที่อื่น ดังนั้นการสื่อสารอัตลักษณ์จึงมีความสำคัญในแง่ของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ และดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายสนใจสินค้าและมาท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในชุมชนของตนเอง (Kaeosanit, 2019)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้องคำนึงถึงการสะท้อนความเป็นท้องถิ่นโดยมีการประยุกต์ใช้ลวดลายผ่านการออกแบบที่เหมาะสม รวมถึงสามารถสื่อถึงที่มาของแหล่งผลิตได้เนื่องจากแต่ละชุมชน แต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนสูง การลงพื้นที่สำรวจและสนทนากับผู้ผลิตเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการและข้อมูล นำไปสู่กระบวนการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาลักษณะของผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเจ็ดเสมียน เช่น อาหาร และเครื่องตีมีประจำท้องถิ่นโดยนำองค์ประกอบเหล่านั้นไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกท้องถิ่น ร่วมกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยประสานงานกับหน่วยงานรัฐ องค์การภาคีเครือข่ายในการเผยแพร่ศิลปะพื้นบ้านและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

References

- Buaban, O. & Chaisuwan, B. (2022). krabuānkān sā ngoṭ at lak læ kānsūsān ‘attalak khōng phūying thī tæ ngoṭkai duai pha Thai thoṭ muṅbon sū sangkhom ‘oṅ nalaife sabuk [Identification Construction and Identity Communication of Women Dress in Thai Fabric on Facebook]. *Journal of Modern Learning Development*. 7(11), 1-19.
- Chepooteh, S. & Disakul na Ayudhya, A. (2022). kān ‘oṅkbaep luat lai sam thaṅg rek sin phuā sūsān ‘attalak watthanatham Thai malāyū samrap che noē nawāi [graphic design patterns to communicate thai-melayu identity for generation y]. *Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University*. 9(1), 81-98.
- Economics Tourism and Sports Division. (2023). sathiti kānthōngthiēo phāinai prathēt chāmnæk tām phūmiphāk læ chāngwat Phō.Sō sōngphanhārōihoksiphok [Domestic Tourism Statistics Classify by region and province 2023]. Ministry of Tourism and Sports: Author.
- Kaosanit, M. (2019). kānsūsān ‘attalak chumchon phuā songsoem kānthōngthiēo [Community Identity Communication for Tourism Promotion]. *Journal of Management and Development Ubonratchathani Rajabhat University*. 6(1), 235-256.
- Kaosanit, M. (2021). ‘attalak phalittaphan chumchon sū kānsāng læ sūsān bæ ron koṅānī suksā kān sadæng ram thoṅ nok phi thit [Community Product Identity to Build and Communicate Brand: A Case Study of Ramtone Nokphithid Performance]. *Ratchaphruek Journal*. 19(2), 1-12.

- Rattapong, W., Dhamabuttra, P., Pooripakdee, S. & Tungbenchasirikul, S. (2020). n̄əōthāng k̄ānphatthanā k̄ānthōngthīeo choēng sāngsan thī yangyūn nai ch̄angwat R̄atchaburī [Approaches for Sustainable Creative Tourism Development in Ratchaburi Province, Thailand]. **Journal of Management Walailak University**. 9(4). 124-138.
- Sodsai, T. (2023, January 4). Interview by S. Saikew [Tape recording]. Faculty of Management Science: Faculty Office.
- Srinualya, W., Jankrajang, S. & Mapudh, C. (2019). khōsancē phūā k̄ānch̄at tham yutthasāt k̄ānphatthanā klum ch̄attiphan ‘ū rak lā wōi ngō an dā man [Proposals for Strategies to Develop Uraklawoi Ethnic group, Andaman coast]. **Phuket Rajabhat University Academic Journal**. 15(1), 258-298.
- Sriratna, W., koomsalud, S., Kwaipun, N., Timdang, P., Soparattanakul, N. & Soparattanakul, A. (2021). k̄ānsūsān ‘attalak thōngthin phūā phōēm sakkayaphāp thurakit wisāhakit chum chon bā narim khloṅg hō mot tē ch̄angwat Samut Songkhram [Local Identity Communication to Increase Business Potential of Baanrimklong Homestay Community EnterpriseSamut Songkhram Province]. **Journal of Srivanalai Vijai**. 11(2), 27-37.
- Wiriyawit, N. (2022). k̄ānsūsān ‘attalak ch̄attiphan Thai phūān phān phalittaphan l̄ae banch̄uphan chumchon ‘amphocē pāk phlī ch̄angwat Nakhōn Nāyok tāmpha ra rāt damri [Communication of Thai Puan Ethnic Identity ThroughCommunity Product and Packaging of Pakplee District, Nakhon NayokProvince According to the king’ s. Research. **Journal Phranakhon Rajabhat: Social Sciences and Humanity**. 17(1), 315-331.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis**. 2nd ed. New York: Harper & Row.

ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

THE NATURE OF SCIENCE UNDERSTANDING FOR PRESCHOOLERS

ภัสรำไพ จ้อยเจริญ

Pasrampai Choicharoen

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

E-mail: pasrampai@gmail.com

Received: June 8, 2024

Revised: September 19, 2024

Accepted: September 21, 2024

บทคัดย่อ

ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เป็นองค์ประกอบหลักของการรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของเด็กและเยาวชนที่ประเทศไทยคาดหวังในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาล นำไปสู่การเกิดเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการแสวงหาความรู้แบบนักวิทยาศาสตร์ และเป็นการสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กในการมีส่วนร่วมทางวิทยาศาสตร์ บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอความหมายธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ความสำคัญของความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อเด็กวัยอนุบาล องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และแนวทางการเสริมสร้างความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล เพื่อสร้างความตระหนักและเป็นแนวทางให้ครูอนุบาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์หรือการศึกษาวิจัยต่อไป

คำสำคัญ

ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์ เด็กวัยอนุบาล

ABSTRACT

Understanding the nature of science is a key element of science literacy, which is a critical characteristic of children and youth that Thailand expects in today's era of rapid scientific and technological change. Developing understanding of the nature of science in preschool children leads to good attitudes towards science, cultivates good habits in knowledge-seeking like scientists, and enhances children's experiences in participating in science. This article therefore aims to present definition of the nature of science, the importance of understanding the nature of science for preschool children, the components of understanding the nature of science, as well

as guidelines for enhancing understanding of the nature of science that are appropriate for the development of preschoolers, in order to reinforce awareness and provide guidelines for preschooler teachers or related personnel to apply in organizing experiences or further research studies.

Keywords

Understanding the Nature of Science, Organizing Science Experiences, Preschoolers

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจะขับเคลื่อนประเทศให้มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยการพัฒนากำลังคนให้มีการรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการสืบสอบหาความรู้ เพื่อทำความเข้าใจและสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเหตุผลหรือหลักฐานสนับสนุน แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการชีวิตประจำวันของตนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การพัฒนาให้บุคคลเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์นับเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน (American Association for the Advancement of Science [AAAS], 2010; Ladachart, Suttakun, & Faikhamta, 2013; National Research Council [NRC], 1996; National Science Technology and Innovation Policy Office [STI], 2017) ผลจากการวิจัยหลายฉบับระบุว่า พัฒนาการการรู้วิทยาศาสตร์ของเด็กประถมไปจนถึงวัยผู้ใหญ่สัมพันธ์กับประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ การให้คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย (Akerson, Buck, Donnelly, Nargund-Joshi, & Weiland, 2011; NRC, 1996) อาจกล่าวได้ว่าปฐมวัยเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับบุคคล โดยคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ คือ การมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องและนำไปใช้ในการชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้บรรจุความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งในกรอบมาตรฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา ดังนั้นการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์จึงควรเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อเป็นการรู้พื้นฐานให้ผู้เรียนตั้งแต่วัยเริ่มต้น (AAAS, 2010; NRC, 1996)

การมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพิจารณาข้อมูลก่อนการตัดสินใจเชื่อ หรือเลือกสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (Ashbrook, 2014; Ladachart, Suttakun, & Faikhamta, 2013; NRC, 1996) ช่วยให้ได้กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และตระหนักถึงคุณค่าของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อตนเองและสังคม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้รู้วิทยาศาสตร์ (Lederman, 1992; Nuangchalerm, 2015) ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาล แต่ทั้งนี้ก็มีผลการศึกษาระบุว่า เด็กวัยอนุบาลมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิทยาศาสตร์ และมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหลายประการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ เช่น

เด็กเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับยาวิเศษและสารเคมีที่อันตราย วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่ยาก เพราะวิทยาศาสตร์มีไว้สำหรับเด็กโตและผู้ใหญ่ไม่ใช่สำหรับเด็กวัยอนุบาล รวมถึง เมื่อให้เด็กวาดภาพ นักวิทยาศาสตร์ ภาพวาดของเด็กมักเป็นบุคคลสวมแว่นตา สวมเสื้อคลุมยาวสีขาว และทำงานอยู่ในห้องปฏิบัติการ แสดงให้เห็นว่า นักวิทยาศาสตร์เป็นบุคคลที่ไม่น่าสนใจ ซึ่งเจตคติและความเข้าใจเหล่านี้จะฝังอยู่ในความคิดและจิตใจจนกระทั่งเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้ (Collins, 2010; Karaman, 2017)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระดับอนุบาลเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้วที่จะจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็ก เพื่อป้องกันหรือแก้ไขความเข้าใจที่ยังมีไม่เพียงพอเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ เพราะเด็กวัยอนุบาลอยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็นที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว (Kloos, Baker, Luken, Brown, Pfeiffer, & Carr, 2012) อีกทั้งธรรมชาติของเด็กยังเปิดกว้างในการรับมุมมองทางวิทยาศาสตร์มากกว่านักเรียนระดับชั้นอื่นที่มักมีมุมมองและความเข้าใจคลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก (Lederman, Bartels, Lederman, & Gnanakkan, 2014) ทั้งนี้ ในประเทศไทยยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลอยู่อย่างจำกัด บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายความสำคัญของการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาล องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และแนวทางการปลูกฝังความเข้าใจธรรมชาติวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กในระดับชั้นอนุบาล

ความหมายธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

ความหมายธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในงานทางการศึกษาอย่างแพร่หลายเป็นความหมายกว้าง ๆ ที่นำไปใช้กับนักเรียนหรือบุคคลทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย โดยนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ให้นิยามธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ว่า เป็นลักษณะเฉพาะของวิทยาศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของวิทยาศาสตร์กับศาสตร์แขนงอื่น ๆ (AAAS, 2009) เป็นค่านิยม มุมมอง ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ วิธีการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ รวมทั้ง ความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการดำเนินชีวิตของคนและสังคม (Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority [ACARA], 2024; Council of Ministers of Education Canada, [CEME], 2013; Faikhamta, 2012; Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST], 2018; Lederman, Lederman, & Antink, 2013)

ความสำคัญของความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

การพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการออกแบบอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก จะเสริมสร้างให้เด็กมีความเข้าใจที่ถูกต้องและเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ที่คงอยู่ได้นานจนเด็กเติบโต (Akerson, Buck, Donnelly, Nargund-Joshi, & Weiland, 2011; Quigley, Pongsanon, & Akerson, 2011) สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กเกิดความสนใจใฝ่รู้ เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้และสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (Hansson, Leden, & Thulin, 2021) ช่วยให้เด็กรู้วิธีในการแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ใหม่ด้วย

ตนเอง ค้นคว้ากับลักษณะของวิทยาศาสตร์ที่มีความเป็นเหตุเป็นผล และการค้นคว้าหาความรู้ที่ต้องใช้หลักฐานประกอบการอธิบายสิ่งที่ค้นพบ และเข้าใจความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์กับตนเองและสังคม รวมทั้ง สามารถนำประสบการณ์และความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการนำความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ไปใช้พิจารณา กลั่นกรองข้อมูล และตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (Ashbrook, 2014; Ladachart, Suttakun, & Faikhamta, 2013; NRC, 1996) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

หน่วยงานและนักวิชาการของต่างประเทศได้อธิบายองค์ประกอบธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ไว้ดังนี้

1. มาตรฐานสำหรับการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (AAAS, 2009) ระบุองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) โลกในมุมมองแบบวิทยาศาสตร์ 2) การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 3) กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย (อนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2)
1. โลกในมุมมองแบบวิทยาศาสตร์	1.1 รู้ว่าเมื่อใช้วิธีการเดิมในการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ ผลลัพธ์ที่ได้จะเหมือนเดิม 1.2 คาดคะเนว่าเมื่อการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์แบบเดิมในสถานการณ์ใหม่ ผลลัพธ์ที่ได้จะเหมือนเดิม
2. การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์	2.1 รู้ว่าคนเราเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวได้โดยการสังเกตอย่างระมัดระวัง แต่เราสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น โดยการจัดการกระทำบางอย่างแล้วสังเกตผลที่เกิดขึ้น 2.2 รู้ว่าเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องวัดอุณหภูมิ แวนชวยย ไม้บรรทัด หรือเครื่องชั่งให้ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าการสังเกตด้วยตาเปล่า 2.3 รู้ว่าการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้องแม่นยำเป็นสิ่งสำคัญในวิทยาศาสตร์ เพราะช่วยให้เราเปรียบเทียบผลการศึกษาร่วมกับของผู้อื่นได้ 2.4 รู้ว่าเมื่อมีคนให้คำอธิบายที่แตกต่างกันเกี่ยวกับสิ่งเดียวกัน เป็นการดีหากเราจะช่วยกันทำการสำรวจตรวจสอบสิ่งนั้นใหม่อีกครั้ง แทนที่จะโต้เถียงกันว่าคำอธิบายของใครถูกต้องกว่า
3. กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์	3.1 รู้ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดค้นสิ่งต่าง ๆ หรือสร้างความคิดใหม่ ๆ ได้ 3.2 รู้ว่าในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ค้นพบร่วมกันเป็นสิ่งดี สมาชิกทุกคนในทีมควรได้ค้นพบข้อสรุปและความหมายของสิ่งที่ค้นพบด้วยตนเอง 3.3 รู้ว่าสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพืชและสัตว์ได้โดยการสังเกตอย่างใกล้ชิด แต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสิ่งมีชีวิต และความปลอดภัยของห้องเรียน

ที่มา: AAAS (2009)

2. Hansson, Leden & Thulin (2021) นักวิชาการชาวสวีเดนได้ปรับปรุงองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ของ McComas (2020) ให้เหมาะสมกับเด็กอายุ 2-6 ปี โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ 2) ลักษณะและข้อจำกัดของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 3) อิทธิพลและการมีส่วนร่วมของบุคคลในวิทยาศาสตร์ ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย (สำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี)
1. กระบวนการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์	1.1 รู้ว่าการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์สามารถใช้เครื่องมือและวิธีการได้หลากหลายลักษณะ 1.2 รู้ว่าการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์ 1.3 รู้ว่าการสังเกต การลงความเห็นข้อมูล และการสร้างข้อสรุปมีความแตกต่างกัน
2. ลักษณะและข้อจำกัดของความรู้ทางวิทยาศาสตร์	2.1 รู้ว่าวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตอบได้ทุกคำถาม 2.2 รู้ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีความคงทน เชื่อถือได้ แต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีข้อค้นพบใหม่เกิดขึ้น
3. อิทธิพลและการมีส่วนร่วมของบุคคลในวิทยาศาสตร์	3.1 รู้ว่าวิทยาศาสตร์เริ่มต้นจากความสนใจใฝ่รู้ของบุคคล 3.2 รู้ว่านักวิทยาศาสตร์เป็นอาชีพหนึ่ง เป็นบุคคลธรรมดาที่มีความอดทน พยายาม และมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่ใช่ยอดมนุษย์ที่มีพลังพิเศษ 3.3 รู้ว่าทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในวิทยาศาสตร์

ที่มา: Hansson, Leden & Thulin (2021)

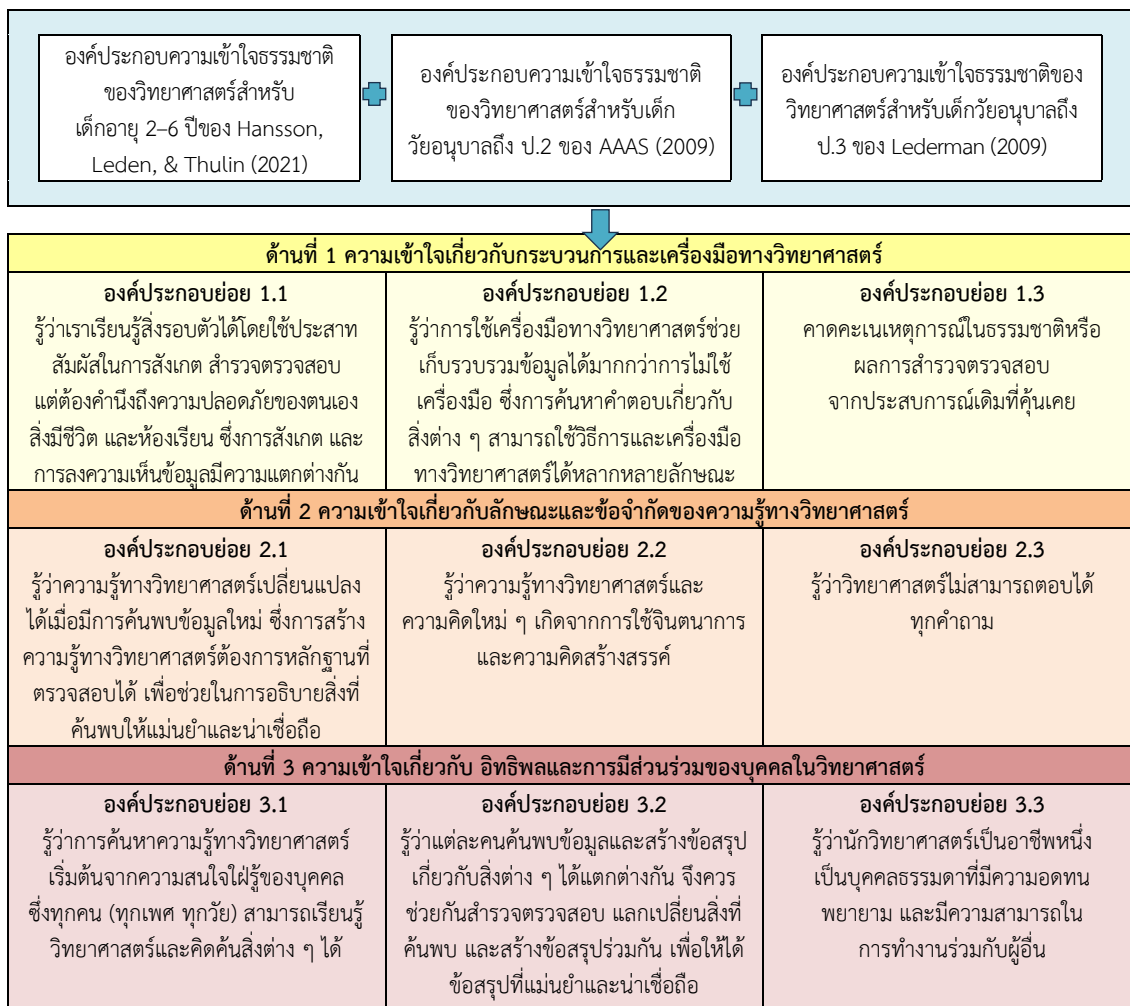
3. Lederman (2009) ระบุองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3

องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3
1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีการค้นพบข้อมูลใหม่ 2) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกิดจากการสังเกตและการลงความเห็นข้อมูล - การสังเกต คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์ - การลงความเห็นข้อมูล เป็นการแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสังเกต 3) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกิดจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เหตุผลของมนุษย์ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการสังเกตและการลงความเห็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว 4) การสร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องการหลักฐานที่ตรวจสอบได้ 5) ภูมิหลัง ประสบการณ์ ความชื่นชอบ และความรู้ของบุคคลมีอิทธิพลต่อการตีความสิ่งที่ค้นพบ

ที่มา: Lederman (2009)

ผู้เขียนวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ โดยใช้กรอบของ Hansson, Leden, & Thulin (2021) เป็นหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และได้รับพัฒนาขึ้นมาสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ 2) ลักษณะและข้อจำกัดของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 3) อิทธิพลและการมีส่วนร่วมของบุคคลในวิทยาศาสตร์ ผลจากการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้สอดคล้องกับองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของ AAAS (2009) และ Lederman (2009) ผู้เขียนสรุปองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลจาก 3 แหล่งข้อมูล ได้เป็น 3 ด้าน 9 องค์ประกอบย่อย ดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 สรุปองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

แนวทางการส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลควรได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก โดยควรมีลักษณะดังนี้

1. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้

ครูควรระบุความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กอย่างชัดเจน ควบคู่กับการพัฒนาทักษะกระบวนการที่เด็กใช้ในการสืบสอบหาความรู้ จิตวิทยาาสตร์ (Scientific mind) และเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ (Attitude toward science) ที่รวมถึงการเห็นคุณค่าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม (Khishfe & Lederman, 2006; Nuangchalem, 2015)

2. เนื้อหาสาระ

การกำหนดเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ควรเริ่มจากแนวคิดและทักษะที่เป็นรูปธรรม เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับการสังเกตและการลงความเห็นจากข้อมูล แล้วค่อย ๆ พัฒนาไปสู่แนวคิดที่เป็นนามธรรม เช่น การเรียนรู้ว่าประสบการณ์เดิมของบุคคลส่งผลต่อการตีความสิ่งที่ค้นพบ (Akerson, Weiland, Pongsanon, & Nargund, 2010; Akerson, Buck, Donnelly, Nargund-Joshi, & Weiland, 2011; Quigley, Pongsanon, & Akerson, 2011)

3. กิจกรรมการเรียนรู้

ครูควรออกแบบกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ผ่านการสืบสอบและการเล่น ที่เด็กได้ลงมือสำรวจตรวจสอบข้อมูลด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนถึงสิ่งที่ได้กระทำและสิ่งที่ค้นพบร่วมกับเพื่อนในรูปแบบต่าง ๆ และได้สะท้อนคิดหรือแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของธรรมชาติของวิทยาศาสตร์หลังจากที่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในเด็กเล็กได้ดีกว่าการไม่ได้กล่าวถึงหรือชี้ชวนให้เด็กได้ตระหนักถึงธรรมชาติของวิทยาศาสตร์อย่างชัดเจน (Ashbrook, 2014; Khishfe & Lederman, 2006; Lederman, 1992; Nuangchalem, 2015) นอกจากนี้ การนำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติของนักวิทยาศาสตร์ เรื่องราวหรือประเด็นในชีวิตประจำวันของเด็กมาใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ จะช่วยให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์กับการดำเนินชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่จะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และประสบการณ์ที่ดีในการแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (Ashbrook, 2014; Nuangchalem, 2015) ทั้งนี้ สิ่งสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้เด็กวัยอนุบาล คือ การสนับสนุนและช่วยเหลือจากครู และการให้เด็กได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (Akerson, Weiland, Pongsanon, & Nargund, 2010; Akerson, Buck, Donnelly, Nargund-Joshi, & Weiland, 2011; Quigley, Pongsanon, & Akerson, 2011)

ตัวอย่างแนวการจัดประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาลได้ เช่น การสะท้อนคิดอย่างชัดแจ้ง (Explicit Reflective Instruction) การสืบสอบเป็นฐาน (Inquiry-based Instruction) แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (Science, Technology and Society Approach) และการศึกษาประวัติของวิทยาศาสตร์

(Akerson, Weiland, Pongsanon, & Nargund, 2010; Akerson, Buck, Donnelly, Nargund-Joshi, & Weiland, 2011; Alan & Erdoğan, 2018; Quigley, Pongsanon, & Akerson, 2011)

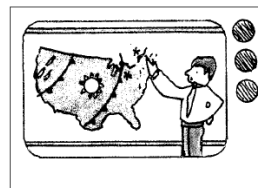
4. การประเมินการเรียนรู้

เครื่องมือประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กเล็กที่ได้รับการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับเด็กวัยอนุบาลในงานวิจัยของต่างประเทศ มี 2 ฉบับ ดังนี้

1) View of Nature of Science Form E (VNOS-E)

แบบประเมิน VNOS-E ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Judith Lederman และ Eun Kyung Ko ในปี ค.ศ. 2003 นับเป็นเครื่องมือประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ฉบับแรกที่ได้รับการออกแบบอย่างเฉพาะเจาะจงให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังมีข้อจำกัดในการอ่านและเขียน เครื่องมือประเมินฉบับนี้มีการใช้รูปภาพเพื่อสื่อสารให้เด็กสามารถทำความเข้าใจข้อคำถามได้ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เด็กเป็นกลุ่มเล็กหรือรายบุคคล ร่วมกับการให้เด็กวาดภาพตอบคำถาม เพื่อให้ได้รายละเอียดในคำตอบของเด็ก VNOS-E ประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิดจำนวน 7 ข้อ มีประเด็นการประเมิน 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ความเข้าใจว่าความรู้วิทยาศาสตร์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Tentativeness) (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการสังเกตและการลงความเห็นข้อมูล (Observations and Inferences) (3) ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในสร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Creativity) (4) ความเข้าใจว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องการหลักฐานที่ตรวจสอบได้ (Empirical basis) และ (5) ความเข้าใจว่าภูมิหลัง ประสบการณ์ ความชื่นชอบ และความรู้ของบุคคลมีอิทธิพลต่อการตีความสิ่งที่ค้นพบ (Subjectivity) โดยคำถามทั้ง 7 ข้อนี้ ใช้เวลาในการประเมินเด็กน้อยกว่า 1 ชั่วโมง (Lederman & Ko, 2004) ดังแผนภาพดังนี้

- 1) วิทยาศาสตร์ คืออะไร
- 2) (a) หนูได้เรียนวิชาอะไรอีกบ้าง (b) วิทยาศาสตร์แตกต่างจากวิชาอื่นอย่างไร
- 3) นักวิทยาศาสตร์มักพยายามเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับโลกรอบตัว หนูคิดว่าสิ่งนี้นักวิทยาศาสตร์จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตหรือไม่
- 4) (a) นักวิทยาศาสตร์รู้ได้อย่างไรว่าไดโนเสาร์เคยอาศัยอยู่บนโลกนี้
(b) นักวิทยาศาสตร์มั่นใจได้อย่างไรว่าไดโนเสาร์มีลักษณะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด
- 5) นานมาแล้วเมื่อไดโนเสาร์ทุกตัวบนโลกตาย นักวิทยาศาสตร์มีความคิดที่ต่างกันเกี่ยวกับสาเหตุและวิธีการที่ไดโนเสาร์เสียชีวิต หากนักวิทยาศาสตร์ทุกคนมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับไดโนเสาร์เหมือนกัน แล้วทำไมนักวิทยาศาสตร์จึงมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน
- 6) นักข่าวพยากรณ์อากาศแสดงรูปภาพว่าพวกเขาคิดว่าอากาศจะเป็นอย่างไรในวันพรุ่งนี้ พวกเขาใช้ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์มากมายเพื่อช่วยในการสร้างภาพเหล่านี้ หนูคิดว่า นักข่าวพยากรณ์อากาศแน่ใจเกี่ยวกับรูปภาพนี้ได้อย่างไร เพราะเหตุใด
- 7) (a) หนูคิดว่านักวิทยาศาสตร์ใช้จินตนาการในการทำงานหรือไม่ ใช่ หรือ ไม่ใช่
(b) ถ้าตอบว่า “ไม่ใช่” ให้อธิบายว่าทำไม
(c) ถ้าตอบว่า “ใช่” หนูคิดว่านักวิทยาศาสตร์ใช้จินตนาการเมื่อไร

ภาพที่ 2 ข้อคำถามใน VNOS-E

ที่มา: Lederman and Ko (2004)

2) Young Children's Views of Science Questionnaire (YCVS)

ในปี ค.ศ. 2008 Judith Lederman ได้พัฒนาแบบประเมิน YCVS สำหรับใช้ประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของเด็กวัยอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2 YCVS มีประเด็นการประเมิน 5 ประเด็นเช่นเดียวกับ VNOS-E (Lederman, 2009) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสำรวจความรู้ของเด็กเกี่ยวกับความแตกต่างของวิทยาศาสตร์กับศาสตร์อื่น ซึ่งหากพบว่า เด็กไม่มีความรู้ในส่วนนี้อย่างชัดเจน ผู้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องถามคำถามที่เหลือ และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ที่ปรับปรุงมาจาก VNOS-E การให้คะแนนคำตอบของเด็กไม่มีการระบุเป็นค่าตัวเลข แต่จะระบุถึงระดับมุมมองทางวิทยาศาสตร์ว่า มีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ไม่เพียงพอ (Naïve) หรือมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอ (Informed) (Lederman, 2009) ตัวอย่างข้อคำถามดังแผนภาพดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามต่อไปนี้ เป็นการสำรวจความรู้ของเด็กเกี่ยวกับความแตกต่างของวิทยาศาสตร์กับศาสตร์อื่น	
1) หนูเล่าให้ฟังได้หรือไม่ ว่าหนูรู้อะไรเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์บ้าง	8) นักวิทยาศาสตร์คืออะไร
2) หนูเคยเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนบ้างหรือไม่	9) นักวิทยาศาสตร์ทำอะไร
3) หนูเรียนอะไรบ้าง เล่าให้ฟังได้ไหม	10) นักวิทยาศาสตร์ทำงานอย่างไร
4) หนูเคยเรียนวิทยาศาสตร์ที่อื่นนอกจากที่โรงเรียนหรือไม่ ที่ไหน	11) หนูเคยเห็นนักวิทยาศาสตร์หรือไม่
5) หนูได้ทำ/ ได้เรียนอะไรบ้าง	12) หนูรู้จักนักวิทยาศาสตร์สักคนไหม
6) วิทยาศาสตร์แตกต่างจากสิ่งอื่นที่หนูเคยเรียนอย่างไร	13) นักวิทยาศาสตร์คนนั้นทำอะไร
7) หนูได้บอกครูเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มากมาย ดังนั้น วิทยาศาสตร์คืออะไร	
ตอนที่ 2 สถานการณ์และคำถามต่อไปนี้ ใช้ในการประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างคำถาม มีดังนี้	
ให้ผู้สัมภาษณ์ถามเด็กว่า หนูรู้จักไดโนเสาร์หรือไม่ เล่าให้ครูฟังหน่อยว่าหนูรู้อะไรเกี่ยวกับไดโนเสาร์บ้าง (ถ้าสัมภาษณ์เด็กเป็นกลุ่ม ใช้คำถามว่า มีใครรู้จักไดโนเสาร์บ้าง ให้แต่ละคนบอกสิ่งที่หนูรู้เกี่ยวกับไดโนเสาร์มาคนละ 1 อย่าง) จากนั้นผู้สัมภาษณ์ถามคำถามต่อไปนี้	
1) นักวิทยาศาสตร์รู้ได้อย่างไรว่าไดโนเสาร์มีจริง ในเมื่อพวกเขาไม่เคยเห็นไดโนเสาร์เลยสักคน	
2) นักวิทยาศาสตร์คิดว่าไดโนเสาร์เป็นอย่างไร ทำไมพวกเขาถึงคิดว่าเป็นอย่างนั้น	
3) นักวิทยาศาสตร์ไม่ได้มีความคิดเห็นเหมือนกันเสมอไปเกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้ไดโนเสาร์ตายทั้งหมด ทำไมพวกเขาถึงมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน	
4) ถ้าเพื่อนของหนูบอกว่า รู้เหตุผลว่าเกิดอะไรขึ้นกับไดโนเสาร์ เพื่อนของหนูต้องทำอะไรจึงจะทำให้ให้นักวิทยาศาสตร์เชื่อ เพราะอะไรต้องทำเช่นนั้น	
(หากเด็กสับสนกับคำถามที่เกี่ยวกับไดโนเสาร์ ผู้สัมภาษณ์อาจเลือกใช้คำถามต่อไปนี้แทน 1) ผู้พยากรณ์อากาศในทีวีใช้วิทยาศาสตร์อย่างไร 2) ผู้พยากรณ์อากาศในทีวีตัดสินใจได้อย่างไรว่าอากาศจะเป็นอย่างไรในวันนี้ 3) นักพยากรณ์อากาศไม่เห็นด้วยกับสภาพอากาศในแต่ละวันเสมอไป หนูคิดว่าทำไมเขาถึงไม่เห็นด้วย)	

ภาพที่ 3 ตัวอย่างข้อคำถามใน YCVS

ที่มา: Lederman (2009)

จากการศึกษาลักษณะเครื่องมือและการเปรียบเทียบข้อคำถามของ VNOS-E และ YCVS ผู้เขียนสรุปได้ว่า การประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ควรเริ่มจากการประเมินประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ก่อนว่า เด็กเคยได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์หรือไม่ เพราะประสบการณ์ของเด็กมีผลต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

2) ควรใช้การสัมภาษณ์ในการประเมินเด็ก โดยใช้คำถามปลายเปิดที่มีภาษาเหมาะสมกับการรับรู้ของเด็กเล็ก ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ประกอบการให้เหตุผลหรือยกตัวอย่างสนับสนุนความคิดเห็น

3) ควรใช้คำถามในการสัมภาษณ์ที่ค่อย ๆ กระตุ้นการคิดของเด็กอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ดังนั้นแบบประเมินเด็กเล็กอาจประกอบด้วยคำถามย่อย ๆ มากกว่าคำถามที่ใช้กับเด็กในระดับอื่น

4) ควรใช้รูปภาพที่สื่อความชัดเจนประกอบการสัมภาษณ์ เนื่องจากเด็กวัยอนุบาลมีข้อจำกัดในการอ่านและเขียน และควรให้โอกาสเด็กได้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการสื่อสารคำตอบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กรายบุคคลเป็นสำคัญ

5) เนื้อหาที่ใช้ในคำถามควรเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

6) ควรนำเครื่องมือประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของสากลมาพัฒนาต่อยอดหรือปรับใช้ให้เข้ากับบริบทไทย ดังนี้

6.1) ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับประสบการณ์หรือชีวิตประจำวันของเด็กไทย เพื่อให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์ได้ง่าย เช่น เรื่องไดโนเสาร์อาจใกล้ตัวเด็กเกินไป และไม่เชื่อว่าเด็กทุกคนจะสนใจไดโนเสาร์

6.2) ปรับบริบทของวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเด็กอนุบาลไทยเรียนรู้แบบบูรณาการ ไม่ได้แยกเรียนเป็นสาระวิชา ในคำถามจึงไม่ควรกล่าวถึงวิทยาศาสตร์ในลักษณะของวิชาที่เด็กได้เรียน แต่อาจกล่าวถึงในลักษณะของประสบการณ์ที่เด็กได้รับแทน

สรุป

การปลูกฝังเด็กวัยอนุบาลให้มีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กนั้น จะป้องกันการมีเจตคติที่ไม่ดีและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ที่อาจฝังลึกไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ซึ่งอยู่บนฐานของการใช้เหตุผล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยการวางรากฐานให้เด็กวัยอนุบาลมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องนั้นย่อมได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการแก้ไขความเข้าใจผิดเมื่อเด็กเติบโตแล้ว องค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยอนุบาลประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและข้อจำกัดของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลและการมีส่วนร่วมของบุคคลในวิทยาศาสตร์ ส่วนแนวทางการส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาลนั้นมี 4 ประการ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายการเรียนรู้: ควรกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาความเข้าใจ

ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน 2) เนื้อหาสาระ: ควรจัดลำดับเนื้อหาสาระธรรมชาติของวิทยาศาสตร์จากแนวคิดรูปธรรมไปสู่แนวคิดที่เป็นนามธรรม 3) กิจกรรมการเรียนรู้: ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่บนฐานการสืบสอบและการเล่น และ 4) การประเมินการเรียนรู้: ควรใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัยของเด็กแต่ละบุคคล และคำนึงถึงบริบทการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของเด็ก

ทั้งนี้ ครูอนุบาล นิสิตนักศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่สนใจอาจนำข้อมูลที่น่าเสนอในบทความนี้ไปทำการศึกษาวิจัยต่อยอดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กในวงกว้างต่อไป เช่น การพัฒนาองค์ประกอบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้วิธีการทางสถิติ การพัฒนาเครื่องมือประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในบริบทไทย รวมทั้ง การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กวัยอนุบาล

References

- Akerson, V. L., Buck, G. A., Donnelly, L. A., Nargund-Joshi, V. & Weiland, I. S. (2011). The Importance of Teaching and Learning Nature of Science in the Early Childhood Years. **Journal of Science Education and Technology**. 20(5), 537-549.
- Akerson, V. L., Weiland, I., Pongsanon, K. & Nargund, V. (2010). Evidence-based strategies for teaching nature of science to young children. **Journal of Kirsehir Education Faculty**. 11(4), 61-78.
- Alan, Ü. & Erdogan, S. (2018). Of course, scientists haven't seen dinosaurs on the beach: Turkish kindergartners' developing understanding of the nature of science through explicit-reflective instruction. **Early Childhood Education Journal**. 46(6), 695–706.
- American Association for the Advancement of Science [AAAS]. (2009). **Benchmarks online**. Retrieved from <http://www.project2061.org/publications/bsl/online/index.php>.
- American Association for the Advancement of Science [AAAS]. (2010). **Exploring the Nature of Science**. Retrieved from <http://www.project2061.org/publications/guides/science.pdf>.
- Ashbrook, P. (2014). The early years: The nature of science in early childhood. **Science and Children**. 52(1), 24-25.
- Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority [ACARA]. (2024). **The Australian Curriculum: Science (Version 8.4)**. Retrieved from <https://shorturl.asia/UQCTm>.

- Collins, M. (2010). **Start science sooner: Excellence in science education must begin in kindergarten.** Retrieved from <https://www.scientificamerican.com/article/start-science-sooner/>.
- Council of Ministers of Education, Canada [CEME]. (2013). **Science Assessment Framework.** Retrieved from <https://www.cmec.ca/docs/pcap/pcap2013/Science-Framework-EN-April2013.pdf>.
- Faikhamta, C. (2012). **Thammachāt khōng wittayāsāt** [The nature of science]. Retrieved from <https://sites.google.com/site/kuscience/assignments/homeworkforweekofoctober25th>.
- Hansson, L., Leden, L. & Thulin, S. (2021). Nature of science in early years science teaching. **European Early Childhood Education Research Journal**. 29(5), 795-807. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1968463>.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST]. (2018). **Khūmū kanchai laksūt rāiwichā phūnthān wittayāsāt klum sārā kānriānru wittayāsāt (chabap prapprung Phō,So, sōngphanhārōjhoksip) tām laksūt kæn klāng kānsuksā naphūn thān Phutthasakkarāt sōngphanhārōjhasip'et radap matthayommasuksā tōñ plāi** [Manual for basic science curriculum at the high school level (revised edition 2017) according to the Basic Education Core Curriculum 2008]. Retrieved from <https://www.scimath.org/e-books/8415/flippingbook/>.
- Karaman, A. (2017). Eliciting the views of prospective elementary and preschool teachers about the nature of science. **European Journal of Educational Research**. 7(1), 45-61.
- Khishfe, R. & Lederman, N. G. (2006). Teaching nature of science within a controversial topic: Integrated versus non-integrated. **Journal of Research in Science Teaching**. 43(4), 395-418. <https://doi.org/10.1002/tea.20137>.
- Kloos, H., Baker, H., Luken, E., Brown, R., Pfeiffer, D. & Carr, V. (2012). Preschoolers learning science: Myth or reality? In H. Kloos, B. J. Morris, & J. L. Amaral (Eds.), **Current topics in children's learning and cognition** (pp.45-60). Rijeka, Croatia: In Tech Open Access Publisher.

- Ladachart, L., Suttakun, L. & Faikhamta, C. (2013). Khwām tæktāng thī samkhan rawāng kān songsoēm kān rīan kānsōn thammachāt khōng wıthayāsāt phāinoḵ læ phāinai prathēt Thai [A critical difference between the promotion of "nature of science" instruction outside and inside Thailand]. **Kasetsart journal: social sciences**. 34(2), 269–282.
- Lederman, N. G. (1992). Student's and teacher's conceptions of science: A review of the research. **Journal of Research in Science Teaching**. 29(4), 331-353.
- Lederman, J. S. (2009). **Young children's' views of science**. Unpublished manuscript. Illinois Institute of Technology, Chicago.
- Lederman, J. S. & Ko, E. K. (2004). **Views of nature of science Form E**. Unpublished paper. Illinois Institute of Technology, Chicago.
- Lederman, J., Bartels, S., Lederman, N. & Gnanakkan, D. (2014). Demystifying Nature of science. **Science and Children**. 52(1), 40-45.
- Lederman, N. G., Lederman, J. S. & Antink, A. (2013). Nature of science and scientific inquiry as contexts for the learning of science and achievement of scientific literacy. **International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology**. 1(3), 138-147.
- McComas, W. F. (2020). Principle Elements of Nature of Science: Informing Science Teaching while Dispelling the Myths. In W. F. McComas (Ed), **Nature of Science in Science Instruction** (pp. 35–65). Cham: Springer.
- National Research Council [NRC]. (1996). **National science education standards**. Washington, D.C.: National Academy Press.
- National Science Technology and Innovation Policy Office [STI]. (2017). **Three goals of developing Thailand's research and innovation human resources to support the manufacturing and service sectors, including increasing graduate production**. Retrieved from http://www.sti.or.th/news-detail.php?news_type=2&news_id=278.
- Nuangchalerm, P. (2015). **Kānrīanrū wıthayāsāt nai satawat thī yīsıp'et** [Learning science in the 21st century]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Quigley, C., Pongsanon, K. & Akerson, V. L. (2011). If We Teach Them, They Can Learn: Young Students Views of Nature of Science During an Informal Science Education Program. **Journal of Science Teacher Education**. 22(2), 129-149.

บทบาทของพ่อแม่ในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของลูกในยุคปกติใหม่

THE ROLES OF PARENTS IN SUPPORTING THEIR CHILDREN'S ENGLISH LEARNING IN THE NEW NORMAL ERA

อรวิภา ดุรงค์ธรรม¹ กนกพจน์ คำชาย² รุ่งนภา ธาตุไพบูลย์³ และยศศิริ ยศธร⁴
Onwipa Durongtham¹, Kanokpoj Khakhai², Rungnapa Thatphaiboon³ and Yossiri Yossatorn⁴

^{1,2,3,4} ภาควิชาการศึกษาทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช

^{1,2,3,4} General Education Department, Faculty of Sciences and Health Technology,

Navamindrathiraj University

E-mail: onwipa@nmu.ac.th

Received: October 12, 2024

Revised: March 7, 2025

Accepted: March 12, 2025

บทคัดย่อ

การระบาดของ COVID-19 ในปี พ.ศ. 2563 ส่งผลให้โรงเรียนต้องปิดเรียน กระตุ้นให้ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทบทวนบทบาทเป้าหมาย และแนวทางการเรียนรู้ ตลอดจนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์วิกฤตนี้ยังทำให้ผู้ปกครองมีบทบาทเชิงรุกในการเรียนรู้ของลูกมากขึ้น จากเดิมที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านการเงิน ผู้มีส่วนร่วมโดยตรง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงทรรศนะและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านมุมมองของอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา อภิปรายความสำคัญเสนอแนวทางในการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึก ตลอดจนแนวทางร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน บทความกล่าวถึงสภาพจริงของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันซึ่งมีปัจจัยแทรกซ้อนเข้ามากระทบต่อมุมมองและบทบาทการจัดการเรียนการสอน บทบาทของพ่อแม่โดยเฉพาะมุมมองโดยทั่วไปที่มีต่อพ่อแม่ไทย ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการเรียนภาษาอังกฤษ และต้องการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นอกเหนือจากบทบาทการสนับสนุนทางการเงิน แม้ว่าจะมีความสามารถทางภาษาอังกฤษที่หลากหลาย บทความเสนอแนะแนวทางการในการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ช่วยให้ผู้ปกครองซึ่งมีความสามารถทางภาษาอังกฤษหลากหลายสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคปกติใหม่

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ การพัฒนาภาษาอังกฤษ การสื่อสารอย่างร่วมรู้สึก การสื่อสารในชั้นเรียน

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic in 2020 necessitated the closure of schools, prompting English language teaching instructors, parents, and stakeholders to reassess roles, goals, and learning approaches, and adapt teaching methods to the situation. This crisis also enabled parents to take a more active role in their children's learning, shifting from mere financial supporters to direct involvement. This article aims to present perspectives and exchange experiences from the viewpoint of university-level English language instructors, discuss the importance, propose empathic communication approaches, and collaborative approaches between teachers and parents suitable for the current situation. The article addresses the realities of current English language teaching, which has been impacted by various factors affecting teaching perspectives and roles. It also explores the role of parents, particularly the general perspective of Thai parents, who recognize the importance of involvement in English learning and desire to participate in learning beyond financial support, despite varying English language abilities. The article suggests empathic communication strategies to foster sustainable learning motivation, create a positive learning environment, and strengthen family relationships, enabling parents with diverse English abilities to effectively support their children's English learning in the new normal.

Keywords

Parental Involvement, Teaching English as a Foreign Language, English Language Development, Empathic Communication, Classroom Communication

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ในประเทศไทยส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกระดับการศึกษา การปิดโรงเรียนเป็นเวลานานในช่วงแรกของการระบาดเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อย่างกระทันหัน โดยเปลี่ยนจากการเรียนการสอนโดยครูในห้องเรียนสู่การเรียนการสอนทางออนไลน์ซึ่งทั้งครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูและผู้ปกครองมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่บ้าน นอกจากนี้ ความเครียดและความกังวลของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษก็เพิ่มขึ้นจากความไม่คุ้นเคยกับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ การระบาดครั้งนี้จึงไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะต่อวิธีการสอนเท่านั้น แต่ยังเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางจิตใจและอารมณ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในการจัดการกับความเครียดและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วย เนื่องจากทั้งผู้ปกครอง ครู และนักเรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผกผันอย่างรุนแรงทั้งจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน และความปลอดภัยต่อสุขภาพ

จนทำให้ต้องเกิดการเรียนรู้เพื่อการใช้ชีวิตรอดและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต (Pajarianto, 2020; Petrakova et al., 2021; Russell, 2020; Susilowati & Azzasyofia, 2020; Vanpetch & Sattayathamrongthian, 2020) จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้หลายคนจัดลำดับความสำคัญของการเรียนรู้ใหม่ ทบทวนความจำเป็นต่อการเข้าโรงเรียน ทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งหลุดออกไปจากระบบการศึกษาในโรงเรียน (Chairassamee et al., 2024)

ในมุมมองของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีความท้าทายตามปกติ ด้วยภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งหมายความว่าคนไทยไม่มีความจำเป็นต้องสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน นอกเหนือจากเมื่อจำเป็นต้องสื่อสารกับชาวต่างชาติ นักเรียนในกรุงเทพมหานครหรือเมืองท่องเที่ยวอาจมีโอกาสได้พบเห็นการสื่อสารระหว่างคนไทยกับชาวต่างชาติบ้าง ในขณะที่นักเรียนในจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวจึงมักขาดทั้งโอกาสและแรงบันดาลใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตระหนักดีว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษช่วยส่งเสริมโอกาสในการแข่งขันในตลาดแรงงานและการศึกษาต่อ จึงทำให้คนไทยให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมาก และมักมองว่าภาษาอังกฤษเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของการศึกษาอย่างหนึ่ง (Foley, 2005; Pechapan-Hammond, 2020) สถานการณ์ที่มีความย้อนแย้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงในประเทศไทยเท่านั้น ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ประเทศเกาหลีก็พบปัญหานี้เช่นกัน (Seo, 2023) ด้วยความคาดหวังของสังคมต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สูง และโอกาสในการสื่อสารที่ต่ำเช่นนี้ จึงมักก่อให้เกิดความกลัวในการใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่าปกติ

Hu et al. (2024) ได้ระบุรูปแบบของความกลัวในการใช้ภาษาต่างประเทศไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่ ความกลัวในการสื่อสาร ความประหม่าในการสอบ และความกลัวต่อการถูกตัดสิน ซึ่งเมื่อพิจารณาสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยแล้วจะพบว่าความกลัวทั้ง 3 รูปแบบมักเกิดได้ในห้องเรียน และผู้ที่สร้างความกลัวหรือมีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยมากที่สุดได้แก่ ครูภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามระหว่างการระบาดของโรคโควิด 19 พ่อแม่และสมาชิกในบ้านต้องทำหน้าที่เป็นครู และมีโอกาสสร้างความกลัวเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งแน่นอนว่าส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และอาจกระทบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวด้วย

จากการสำรวจในรายวิชาปรับพื้นฐานภาษาอังกฤษซึ่งจัดให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรีซึ่งมีความสามารถต่ำกว่าระดับ A2 ตามกรอบอ้างอิงมาตรฐานความสามารถทางภาษา (CEFR) ในปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่าจากนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและต้องปรับพื้นฐานทั้งหมด 758 คน ทุกคนตระหนักและมีความต้องการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จทั้งหมด พบว่ามีนักศึกษามากถึง 705 คน (93.01%) ระบุว่าไม่ประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทางลบ โดยจำนวนนี้พบ 542 คน (76.88%) ที่ระบุว่าครูเป็นฉนวนที่ทำให้รู้สึกไม่ติดต่อการเรียนภาษาอังกฤษ รองลงมาคือเพื่อน (n = 123, 17.45%) และนักศึกษาขาดแรงบันดาลใจในการเรียนภาษาอังกฤษเอง (n = 40, 5.67%) ในขณะที่ 23 คนที่เหลือ (6.99%) ระบุว่าไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษมาจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเลย เมื่อพิจารณาจากผลสำรวจนี้ร่วมกับรูปแบบความกลัวและสถานการณ์การเรียนการสอนซึ่งมีความจำกัดในหลายด้าน

ทั้งจำนวนชั่วโมงการเรียนภาษาอังกฤษ ทรัพยากรสนับสนุน ความสามารถของครู และการสื่อสารของครู สามารถตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่าด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ความระมัดระวังของความสัมพันธ์หรือความต่างระหว่างผู้เรียนและครู การทดสอบและการใช้ผลการทดสอบในการประเมินผู้เรียน ล้วนแล้วแต่สามารถส่งผลต่อความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบภาษาอังกฤษทั้งหมด แม้ว่าผู้เรียนจะทราบถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษก็ตาม (Research Team, 2023)

แม้ว่าปัจจุบันการระบาดของโรคโควิด 19 จะผ่านพ้นมาแล้วและการจัดการเรียนการสอนก็กลับเข้ามาสู่สถานะที่เรียกว่า “ปกติ” แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเรียนรู้ของครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างทำให้ความปกติในปัจจุบันกลายเป็น “ปกติใหม่” ความตระหนักต่อความสำคัญของจิตใจผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ เพราะวัตถุประสงค์หนึ่งของการศึกษาที่นอกเหนือไปจากการรู้รอบและทำเป็นนั่นคือการพัฒนาจิตใจและคุณลักษณะที่จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (De Raad & Schouwenburg, 1996)

ทั้งนี้การทำความเข้าใจผู้เรียนเพื่อการสนับสนุนการเรียนภาษาอังกฤษ ครูและผู้ปกครองจำเป็นต้องพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึก ซึ่งหมายถึงการรับสารอย่างละเอียดครบถ้วนทั้งเนื้อความและอารมณ์ผ่านมุมมองของผู้เรียน และการแสดงออกให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงความเข้าใจของพ่อแม่หรือครูที่มีต่อเขา รวมถึงแสดงออกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างชัดเจนทั้งคำพูดและการกระทำที่ทำให้ผู้เรียนรับรู้ได้ถึงเจตนาที่ดีและให้เกียรติซึ่งกันและกันในฐานะที่เท่าเทียมกัน (Durongtham et al., 2024) โดยอาจมองได้ว่าผู้เรียนคือผู้นำการเรียนรู้ของตนเอง มีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และต้องเรียนรู้วิธีเหล่านั้นด้วยตนเอง โดยมีพ่อแม่และครูทำหน้าที่สนับสนุน

บทบาทของพ่อแม่ที่เปลี่ยนไปในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษยุคปกติใหม่

บทบาทการเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่แบ่งออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ปัจเจกนิยม(Individualism) ซึ่งเน้นการพัฒนาตนเอง และ ตามคติรวมหมู่ (Collectivism) ซึ่งให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกัน การเลี้ยงดูโดยพ่อแม่ของครอบครัวไทยอธิบายไว้เป็นภาพรวมว่ามีลักษณะตามคติรวมหมู่ (Collectivistic) พ่อแม่มักควบคุม จัดการ และโอบอุ้มมากกว่ากลุ่มปัจเจกนิยม ตามบรรทัดฐานของสังคมไทยพ่อแม่มีหน้าที่ในการสั่งสอนและปกป้อง ในขณะที่ลูกมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม (Yotyodying & Wild, 2014) การสื่อสารในครอบครัวไทยจึงมักมีระดับชั้นและสถานะซึ่งไม่เท่าเทียมกันระหว่างพ่อแม่และลูก จึงมีบางคำพูดที่พ่อแม่พูดกับลูกได้ แต่ลูกไม่สามารถใช้คำพูดเดียวกันพูดกับพ่อแม่ได้ จนบางครั้งทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจต่อการจัดการของพ่อแม่ เพราะในมุมมองของผู้เรียนอาจไม่เท่าทันหรืออาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ทั้งนี้เราต่างทราบดีว่าโลกในปัจจุบันเป็นโลกที่มีความไม่แน่นอน ข้อเท็จจริง ความรู้ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนบางครั้งคนที่เกิดก่อนอาจตามไม่ทันคนที่เกิดมาพร้อมความเปลี่ยนแปลงอันฉับไวนี้ พ่อแม่มีความจำเป็นต้องทบทวนความเชื่อตามบรรทัดฐานดังกล่าวด้วยความเท่าทันอิทธิพลของบรรทัดฐานสังคมต่อวิถีคิดของตนเอง

ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของลูก แม้ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของลูกสำคัญต่อการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของลูกอย่างมาก (Bennett et al., 2002)

พ่อแม่ไทยมักเว้นหน้าที่นี้ไว้เป็นของครู หรือของติวเตอร์ จากการวิจัยระบุว่าพ่อแม่ไทยไม่ค่อยใช้เวลา และพลังงานกับการเรียนรู้ของลูก โดยเฉพาะกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบ้าน แต่มักเลี้ยงดูและสนับสนุน การเรียนรู้ของลูกโดยการบอกให้ลูกทำ โดยกลุ่มพ่อแม่ที่ได้รับการศึกษาดีมักกำหนดกฎเกณฑ์มากกว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาน้อยกว่า และจากที่ระบุไว้ว่าพ่อแม่ไทยมีลักษณะเป็นพ่อแม่จอมบงการ (Authoritarian) (Yotyodying & Wild, 2014) จึงอาจอนุมานได้ว่าพ่อแม่ซึ่งมักทำหน้าที่เป็นตัวอย่าง และสั่งสอนอาจกลัวที่จะแสดงให้ลูกเห็นอีกด้านที่อาจผิดพลาด หรือเป็นตัวอย่างไม่เหมาะสมแบบ แต่พบได้ว่าพ่อเข้าสู่ช่วงการกักตัวระหว่างการระบาดของโควิด พ่อแม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นครูของลูก อีกครั้ง ต้องใช้เวลาอยู่กับลูก พูดคุยกับลูก เรียนเป็นเพื่อนลูก สอนลูกทำการบ้าน หรือสนับสนุน การเรียนรู้ของลูกเพิ่มเติมมากขึ้น บทบาทของพ่อแม่ในช่วงการกักตัวจึงเป็นเสมือนครูหรือผู้ช่วยครู และเป็นโอกาสอีกประการหนึ่งจากวิกฤตการณ์ที่ช่วยเปลี่ยนผ่านความกลัวนั้นไป จากการสำรวจ ความเห็นของพ่อแม่ในกรุงเทพในปี พ.ศ.2566 พบว่าพ่อแม่ทั้งหมดที่เข้าร่วมการสำรวจต้องการ สนับสนุนการเรียนรู้ของลูกนอกเหนือจากบทบาทการสนับสนุนด้านการเงิน

แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านนี้จะเกิดขึ้นอย่างเจ็บปวด ง่าย ๆ มองเห็นได้ไม่ชัดเจนนัก เนื่องด้วย ความจำกัดของความสามารถ ความมั่นใจ และการสนับสนุนจากหน่วยงานทางการศึกษาหรือตัวช่วย อื่น ๆ การสนับสนุนทั้งด้านความรู้ และกำลังใจจากหน่วยงานทางการศึกษา ผลการสำรวจดังกล่าวได้ สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของพ่อแม่ที่เห็นความสำคัญ และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะ ครูและเพื่อนของลูก เมื่อกล่าวว่าเลี้ยงลูกแบบเพื่อน พ่อแม่จึงต้องเป็นทั้งเพื่อนเล่นและเพื่อนเรียน ทั้งนี้พบว่าด้วยความตั้งใจนี้พ่อแม่จำนวนหนึ่งจึงเลือกใช้การสนับสนุนทางอารมณ์หรือการเข้าใจและ ให้กำลังใจลูก และหาตัวช่วยให้ลูกในการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น การจัดหาติวเตอร์ หาโรงเรียนที่ดี หาอุปกรณ์ หรือแอปพลิเคชันที่ทันสมัย

บทบาทของพ่อแม่เป็นบทบาทที่ท้าทายเสมอมาไม่ว่ายุคใดก็ตาม ผู้ที่รับผิดชอบหน้าที่ ความเป็นพ่อแม่และแม่จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวอยู่เสมอเพื่อประโยชน์สูงสุดของลูก เมื่อสถานการณ์ ของโลกเข้าสู่ยุคปกติใหม่ พ่อแม่แต่ละบ้านภายใต้เงื่อนไขชีวิตที่แตกต่างกันไปทั้งด้วยปัจจัยทาง เศรษฐกิจ ความเชื่อ ความพร้อม อิทธิพลของสังคม และความต้องการของลูกอาจส่งผลให้การ สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของแต่ละบ้านมีความหลากหลาย ทั้งนี้พ่อแม่แต่ละคนจึงจำเป็นต้อง พิจารณาและกำหนดบทบาทของตนเองด้วยความถี่ถ้วนและเท่าทันเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการพัฒนาที่ดี ต่อทั้งผลการเรียน สุขภาพกายและใจของลูก ตลอดจนความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และสังคมรอบข้าง

การให้รางวัล การลงโทษ และการแสดงออกอย่างร่วมรู้สึก

พ่อแม่แต่ละบ้านมีความเชื่อต่อการให้รางวัลหรือลงโทษแตกต่างกันไป บางบ้านมักชมลูก ตนเองให้คนอื่นฟังแต่มักไม่ค่อยชมลูกซึ่งหน้าด้วยความเชื่อว่ากลัวว่าลูกหลงและเสียเด็ก บางบ้าน แสดงความชื่นชมลูกอย่างสม่ำเสมอเพราะเชื่อว่าเป็นกำลังใจที่ดี ความเชื่อเหล่านี้แตกต่างกันออกไป และแน่นอนว่าการตอบสนองเหล่านี้ส่งผลต่อการเรียนรู้และจิตใจของผู้เรียน ตามทฤษฎีพฤติกรรม นิยมดั้งเดิม เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ (Operant Conditioning Theory) (Skinner, 1965) ซึ่งระบุว่าสิ่งมีชีวิตเรียนรู้ได้ดีและถาวรเมื่อได้รับการเสริมแรงทางบวก

ซ้ำ ๆ และจะไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่ดีเมื่อได้รับการลงโทษ เป็นต้น ทั้งนี้พ่อแม่ทุกท่านทราบดีว่ามนุษย์มีความซับซ้อนมากกว่านั้น บางครั้งการชื่นชมหรือการให้รางวัลก็ไม่ได้ให้ผลดีเสมอ และบางครั้งการทำโทษอาจเร่งให้เกิดการทำผิดซ้ำ ๆ สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีพื้นฐานของการสื่อสาร (Shannon & Weaver, 1949) ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า พ่อแม่สร้างข้อความที่ส่งไปหาลูกด้วยความเข้าใจแบบพ่อแม่ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า เข้าใจสถานการณ์แบบผู้ใหญ่คนหนึ่งเข้าใจ ในขณะที่ลูกซึ่งเป็นเด็กคนหนึ่งก็เข้าใจในสิ่งที่พ่อแม่พูดด้วยความเข้าใจแบบเด็ก มีประสบการณ์ชีวิต และชุดความคิดที่ซับซ้อนน้อยกว่า สิ่งที่พ่อแม่พูดมักไม่ตรงกับสิ่งที่ลูกเข้าใจ การชมหรือการลงโทษหลายครั้งจึงมักผิดวัตถุประสงค์

การชื่นชม และการลงโทษ ได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้านอารมณ์และจิตใจมาแต่เดิม ในยุคปกติใหม่นี้ผู้คนตระหนักว่าไม่ใช่เพียงร่างกายเท่านั้นที่เจ็บป่วยได้ หากแต่จิตใจและการเรียนรู้ก็สามารถบาดเจ็บได้เช่นกัน แนวคิดเรื่องการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกจึงได้รับการหยิบยกขึ้นมาเป็นหัวข้อสำคัญในหลายวิชาชีพ เช่น ทางการแพทย์และการพยาบาลนำมาใช้ในการรักษาความรู้สึกของผู้ป่วย (Banerjee et al., 2021; Durongtham et al., 2024; Howick et al., 2018) ทางการศึกษานำมาใช้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างครูนักเรียน หรือพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาโดยเฉพาะในวิชาภาษาอังกฤษ (Durongtham et al., 2024; Numanee et al., 2020; Zhang, 2022) อย่างไรก็ตามด้วยการตีความที่หลากหลาย ความหมาย และการนำการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกไปใช้จึงยังไม่ชัดเจน

การสื่อสารอย่างร่วมรู้สึก เป็นวิธีการสื่อสารประเภทหนึ่งที่เปรียบเสมือนมิดที่คม สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ให้คู่สนทนา รู้สึกปลอดภัยได้รับการปกป้อง หรือใช้เพื่อทิ่มแทงเสียดสีให้รู้สึกเจ็บลึกถึงหัวใจก็ได้ การสื่อสารอย่างร่วมรู้สึก หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจมุมมองความคิดของคู่สนทนาด้วยการจินตนาการโดยใช้ข้อมูลจากการผ่านการฟัง การสังเกตที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับประสบการณ์เดิมของตนเอง และแสดงออกสะท้อนถึงมุมมองความเข้าใจนั้น ๆ ไปยังคู่สนทนาอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงความสามารถในการรับสาร มุมมองและความรับรู้ของคู่สนทนาด้วยทั้งคำพูดและภาษากาย ซึ่งอาจพูดได้ว่าเป็นการเข้าใจประกอบกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น พนักงานขายรถยนต์ที่มีประสบการณ์รู้ความต้องการของลูกค้าหลายประเภท ครูฝ่ายปกครองที่รู้อากัปกิริยาของนักเรียนที่ทำผิด หรือหมอที่สามารวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของลูกค้า เป็นต้น ดังนั้นพ่อแม่ที่สามารถสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถสื่อสารได้ตรงประเด็นทั้งเชิงเนื้อหาและอารมณ์ ไม่มีความจำเป็นต้องกล่าวชื่นชมจนพุ่มเฟิย ไม่ต้องเลี่ยงการแนะนำที่ทำให้เสียใจ หรือไม่ต้องใช้คำหรือการกระทำที่รุนแรงเพื่อลงโทษ (Aring, 1958; Goleman, 1998; Hojat et al., 2009; Thuy et al., 2024)

Durongtham และคณะ (2024) ได้วิเคราะห์ระบอบองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกโดยแบ่งเป็น การรับสารอย่างร่วมรู้สึก 3 ประการ และการส่งสารอย่างร่วมรู้สึก 3 ประการ โดยแต่ละองค์ประกอบไม่ใช่ขั้นตอน เป็นลักษณะของการสื่อสารที่จะทำให้เกิดการสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกที่ไม่ควรขาดข้อใดข้อหนึ่งไป ขอยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายของแต่ละองค์ประกอบ โดยยกสถานการณ์เมื่อพ่อแม่ได้ฟังลูกบอกว่า “พ่อคะ แม่คะ หนูสอบตก” เพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายความหมาย ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การรับสารอย่างละเอียด หมายถึง ความสามารถในการฟัง การสังเกต การใช้กลวิธีที่จะเข้าใจสถานการณ์ของคู่สนทนาทั้งเนื้อหาที่คู่สนทนาต้องการสื่อ และอารมณ์ของคู่สนทนาจากการอนุมานจากคำพูด น้ำเสียง ภาษากาย และสถานการณ์

เมื่อพ่อแม่รับสารซึ่งเป็นข้อความ พ่อแม่ต้องสังเกตว่าลูกใช้น้ำเสียง ท่าทาง และวิธีในการสื่อสารอย่างไร ซึ่งความหมายของข้อความมีทั้งความหมายตามคำพูดคือการแจ้งว่าไม่ผ่านการทดสอบ และข้อความแฝงทางอารมณ์ซึ่งอาจมีความหมายหลากหลายตามเงื่อนไขของผู้สื่อสาร เช่น ลูกต้องการกำลังใจ ลูกต้องการความช่วยเหลือ ลูกเศร้าใจผิดหวัง เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 การรับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้กลวิธีเพื่อที่จะรับข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน

ระหว่างการรับฟัง และสังเกตพฤติกรรมของลูก พ่อแม่อาจใช้การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางเพื่อสื่อสารว่ากำลังตั้งใจฟังลูกอยู่ ตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่จำเป็น หรือเพื่อให้ลูกได้ระบายความรู้สึก เช่น “ลูกรู้สึกอย่างไรกับการสอบตกครั้งนี้” “หนูคิดว่าเกิดจากสาเหตุอะไร” “หนูคิดว่าหนูสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ไหม” เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 การตรวจสอบความตรงกันของข้อมูล หมายถึง การถามหรือการใช้วิธีใด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของข้อมูลทั้งเนื้อหาที่รวบรวมได้จากคู่สนทนา ตลอดจนอารมณ์ของคู่สนทนาให้แน่ใจว่าเข้าใจข้อมูลที่คู่สนทนาให้ได้อย่างถูกต้อง

เมื่อผู้ปกครองได้ข้อมูลมาจำนวนหนึ่ง หรือจนครบถ้วนแล้ว จำเป็นต้องทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าผู้ปกครองตีความสารที่ลูกส่งให้ตรงกับเจตนาของเด็กหรือไม่ โดยอาจเกริ่นนำเพื่อให้เด็กเข้าใจก่อน เช่น “ตามที่หนูเล่ามา แม่จะลองทบทวนให้ฟังนะ ถ้ามีตรงไหนไม่ตรงกับที่หนูคิด บอกแม่นะลูก” และอธิบายความเข้าใจของผู้ปกครองที่มีต่อลูก เช่น “แม่เข้าใจว่าหนูรู้สึกผิดหวังจากการที่หนูยังไม่ได้ตั้งใจลองทำอย่างเต็มความสามารถ และหนูอยากจะทำให้ผลมันออกมาดีกว่านี้ เพราะหนูเองก็รู้ว่ามันสำคัญ” เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารอย่างชัดเจน หมายถึง ทักษะการเลือกใช้คำพูด น้ำเสียง ภาษากาย การเลือกสถานการณ์หรือจังหวะ และวิธีการในการสื่อสารเพื่อแสดงออกถึงความเข้าใจในตัวคู่สนทนา และสื่อสารในมุมมองของตนเองอย่างชัดเจน หลีกเลี่ยงโอกาสในการเกิดการเข้าใจผิด

เมื่อผู้ปกครองได้ทบทวนข้อมูลจนครบถ้วน ถูกต้องตรงกันตามเจตนาของเด็กแล้ว ผู้ปกครองต้องสื่อสารมุมมองความเข้าใจต่อลูกให้ลูกรู้ว่าเรามีความเข้าใจต่อเขาอย่างไร และตัวผู้ปกครองเองมีเจตนาที่ดีและความคิดต่อสถานการณ์นั้นอย่างไรประกอบด้วยเหตุผล โดยไม่ตัดสินว่าสิ่งที่ลูกได้ทำไปถูกหรือผิดอย่างไร

องค์ประกอบที่ 5 การโน้มน้าวอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้วิธีการโน้มน้าวให้เหตุผล หรือใช้วิธีการเพื่อช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่นและคู่สนทนามีส่วนร่วมทั้งสองฝ่าย

การสื่อสารที่ใช้กับเด็กเนื่องด้วยเด็กยังมีวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และการกำกับตนเองไม่มาก จึงจำเป็นต้องโน้มน้าวด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาทั้งทางอารมณ์และปัญหาอื่น

องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความรู้สึกลดท้อ หมายถึง การใช้การสื่อสารด้วยคำพูด ภาษากายท่าทางเพื่อสร้างให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกปลอดภัย

ผู้ปกครองสามารถสร้างความปลอดภัยได้โดยการพูดเพื่อช่วยระบุสิ่งที่ลูกกลัวหรือกังวล และแนวทางการป้องกัน รวมถึงการช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ที่จะป้องกันหรือบรรเทาให้สิ่งที่กลัวหรือกังวลเบาบางลง

จากคำนิยามและตัวอย่างข้างต้นจะพบได้ว่า การสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกเป็นในแนวทางการสื่อสารที่ไม่ใช้การเอาใจลูก แต่เป็นการแสดงถึงความใส่ใจและเข้าใจต่อลูก และช่วยลดการวางเงื่อนไขทั้งการชื่นชมและการตำหนิที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจต่อพ่อแม่ ภาครัฐมีใจในตนเอง และความร่วมรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ระบุว่า การสื่อสารอย่างร่วมรู้สึกที่แสดงความเมตตาส่งผลให้ผู้เรียนมีกำลังใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น (Zhang, 2022)

สรุป

การระบาดของ COVID-19 ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย โดยเฉพาะบทบาทของผู้ปกครองที่เปลี่ยนไป ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของลูกมากขึ้น จากที่เคยทำหน้าที่สนับสนุนด้านการเงินและมอบหมายการสอนให้ครู ผู้ปกครองต้องปรับตัวเป็นทั้งผู้ช่วยครูและเพื่อนร่วมเรียนรู้กับลูกที่บ้าน บทบาทนี้ทำให้ผู้ปกครองต้องพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของลูก และเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลหรือการชื่นชม การลงโทษที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ รวมถึงการสื่อสารแบบเข้าใจและเอาใจใส่ ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับลูกมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความเครียด และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนก็พัฒนาขึ้นด้วยเช่นกัน

บทบาทใหม่ของผู้ปกครองนี้ แม้จะเกิดขึ้นอย่างเงียบ ๆ แต่มีความสำคัญอย่างมากในการสนับสนุนการเรียนรู้ของลูก จึงควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มทักษะในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคปกติใหม่

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ตามสัญญาเลขที่ FRB650065/0468

References

- Aring, C. D. (1958). Sympathy and Empathy. *JAMA*. 167(4), 448-452.
- Banerjee, S. C., et al. (2021). Oncology care provider training in empathic communication skills to reduce lung cancer stigma. *Chest*. 159(5), 2040-2049.

- Bennett, K. K., Weigel, D. J. & Martin, S. S. (2002). Children's acquisition of early literacy skills: examining family contributions. **Early Childhood Research Quarterly**. 17(3), 295-317.
- Chairassamee, N., Chanchaoenchai, K., Saraithong, W. & Temsumrit, N. (2024). Inequality in educational opportunity in Thailand during the COVID-19 pandemic. **International Journal of Educational Development**. 109, 103083.
- De Raad, B. & Schouwenburg, H. C. (1996). Personality in learning and education: A review. **European Journal of personality**. 10(5), 303-336.
- Durongtham, O., Chusanachoti, R. & Iramaneerat, C. (2024). Needs Analysis of Empathic Communication Enhancing Program for Health-Science EFL Students. **LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network**. 17(2), 110-133.
- Foley, J. A. (2005). English in Thailand. **RELC journal**. 36(2), 223-234.
- Goleman, D. (1998). The emotional intelligence of leaders. **Leader to Leader**. 1998(10), 20-26.
- Hojat, M., et al. (2009). The Devil is in the Third Year: A Longitudinal Study of Erosion of Empathy in Medical School. **Academic Medicine**. 84(9), 1182-91.
- Howick, J., et al. (2018). Effects of empathic and positive communication in healthcare consultations: a systematic review and meta-analysis. **Journal of the Royal Society of Medicine**. 111(7), 240-252.
- Hu, X., Zhang, X. & McGeown, S. (2024). Foreign language anxiety and achievement: A study of primary school students learning English in China. **Language Teaching Research**. 28(4), 1594-1615.
- Numanee, I. Z., Zafar, N., Karim, A. & Ismail, S. A. M. M. (2020). Developing empathy among first-year university undergraduates through English language course: A phenomenological study. **Heliyon**. 6(6), e04021.
- Pajarianto, D. H. (2020). Study from home in the middle of the COVID-19 pandemic: analysis of religiosity, teacher, and parents support against academic stress. **Talent Development & Excellence**. 12(2), 1791-1807.
- Pechapan-Hammond, S. (2020). English in Thailand. **The handbook of Asian Englishes**. 629-648.
- Petrakova, A., Kanonire, T., Kulikova, A., & Orel, E. (2021). Characteristics of teacher stress during distance learning imposed by the COVID-19 pandemic. **Вопросы образования(eng)**. 93-114.

-
- Research Team. (2024). **A study on English language learning experiences among undergraduate students**. Unpublished manuscript.
- Russell, V. (2020). Language anxiety and the online learner. **Foreign Language Annals**. 53(2), 338-352.
- Seo, Y. (2023). The role of home language environment and parental efforts in children's English development in an EFL context. **Journal of Multilingual and Multicultural Development**. 46(2), 273-287.
- Shannon, C. E. & Weaver, W. (1949). **The Mathematical Theory of Communication**. University of Illinois Press.
- Skinner, B. F. (1965). **Science and human behavior**. Simon and Schuster.
- Susilowati, E. & Azzasyofia, M. (2020). The parents stress level in facing children study from home in the early of covid-19 pandemic in Indonesia. **International journal of science and society**. 2(3), 1-12.
- Thuy, T. T., Thuy, P. T. & Thao, L. T. (2024). Empathetic Pedagogies in English as a Foreign Language (EFL) Teaching: Specific Strategies and Experiences from the Mekong Delta Context. **International Journal of Learning, Teaching and Educational Research**. 23(1), 39-58.
- Vanpetch, Y. & Sattayathamrongthian, M. (2020). The challenge and opportunities of Thailand education due to the covid-19 pandemic: Case study of Nakhon Pathom, Thailand. **Innovative Technologies in Science and Education**. 210(18058), 1-9.
- Yotyodying, S. & Wild, E. (2014). Antecedents of different qualities of home-based parental involvement: Findings from a cross-cultural study in Germany and Thailand. **Learning, Culture and Social Interaction**. 3(2), 98-110.
- Zhang, Z. (2022). Toward the role of teacher empathy in students' engagement in English language classes. **Frontiers in Psychology**. 13, 880935.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณานำลง วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เสนอขอส่งบทความตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษา
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
<p>มีความประสงค์ขอส่ง</p> <p>☐บทความวิจัย ☐บทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใดๆ อันอาจเกิดขึ้น</p>	

ในการนี้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการจัดพิมพ์ ตามรูปแบบการเขียนบทความวิจัยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งเนื้อหาบทความวิจัย จำนวน 1 ฉบับ ให้แก่กองบรรณาธิการวารสารวิจัย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
(.....)

รายการตรวจสอบบทความ

ผู้เขียนต้องตรวจสอบต้นฉบับที่จัดเตรียมให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามรายการตรวจสอบบทความ และส่งมาพร้อมกับบทความบทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้จะถูกส่งกลับก่อนการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น

- ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของไฟล์ Word และใช้แบบตัวอักษร TH SarabunPSK

บทความวิจัยมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ความสำคัญของปัญหา
- โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
- วัตถุประสงค์วิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย
- ผลการวิจัย
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม

บทความวิชาการมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ ภาษาไทย
- บทนำ
- เนื้อหา
- สรุป
- บรรณานุกรม

ความเห็นของนักวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย

- ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ไม่ถูกต้องตามรูปแบบบทความ

.....
(.....)

นักวิชาการศึกษา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของบรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา

.....
.....
.....

.....
(.....)

บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การเตรียมต้นฉบับ
รายละเอียดในการเตรียมผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณา ได้แก่ บทความทางวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การพิมพ์ต้นฉบับใช้แบบอักษร (Font) ชนิด TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม พิมพ์หน้าเดียวขนาด A4 ความยาว 12 – 16 หน้า ต้นฉบับประกอบไปด้วยหัวข้อต่อไปนี้

บทความวิจัย (Research Article)

บทความวิจัย	Research Article
1. ชื่อบทความวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยย่อ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. ความสำคัญของปัญหา	5. Introduction
6. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย	6. Research Questions
7. วัตถุประสงค์การวิจัย	7. Research Objectives
8. วิธีดำเนินการวิจัย	8. Methodology
9. ผลการวิจัย	9. Research Results
10. อภิปรายผล	10. Discussion
11. ข้อเสนอแนะ	11. Suggestions
12. เอกสารอ้างอิง	12. References

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการ	Academic Article
1. ชื่อเรื่อง/บทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. บทนำ	5. Introduction
6. เนื้อหา	6. Content
7. สรุป	7. Conclusion
8. เอกสารอ้างอิง	8. References

รูปแบบและขนาดตัวอักษร

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดตัวอักษร

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (English Articles) Font = TH SarabunPSK	
	ขนาด ตัวอักษร Size	ลักษณะตัวอักษร Font Type
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) / Title	18 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
ชื่อผู้เขียน / Author	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
สถานที่ทำงาน และ Email / Affiliations & Email	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
บทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
คำสำคัญ และ Keywords	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาคำสำคัญ	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
หัวข้อหลักต่าง ๆ ได้แก่ ความสำคัญของปัญหา โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ / Item	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหา / Article	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
เอกสารอ้างอิง/ References	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาเอกสารอ้างอิง	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font

หมายเหตุ : CT = Centre Text (กึ่งกลาง), LJ = Left Justified (ชิดซ้าย),
LRJ = Left & Right Justified (กระจายแบบไทย)

การกำหนดรูปแบบบทความวิจัย สำหรับตีพิมพ์ ให้ผู้ส่งปฏิบัติ ดังนี้

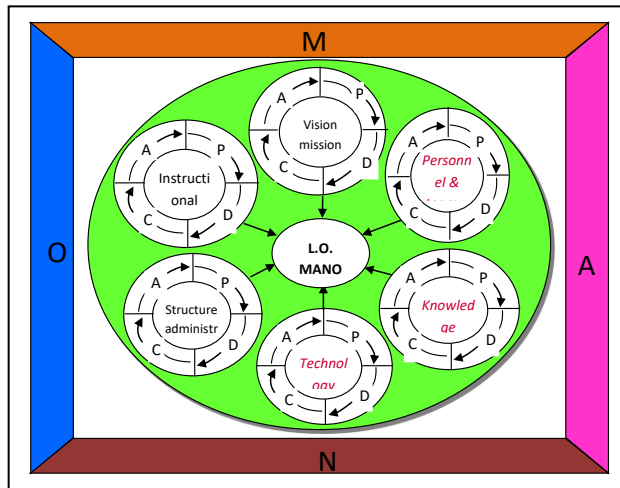
1. ตั้งระยะขอบบน 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบล่าง 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
2. ตั้งระยะขอบด้านซ้าย 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบด้านขวา 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
3. แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 (ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม)

คำแนะนำผู้เขียน

1. **ชื่อเรื่อง** ไม่ยาวเกินไป แต่ครอบคลุมสาระทั้งเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนาและตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้แต่ง** ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่งไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่ง ทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ)
3. **สถานที่ทำงานและ Email** หน่วยงานของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุลผู้แต่งและตำแหน่งหน่วยงานหรือต้นสังกัด และ Email ที่สามารถติดต่อได้ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้สถานที่ทำงาน
4. **บทคัดย่อ และ Abstract** เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง กรณียบทความวิจัยภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อภาษาไทย แล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) และกรณียบทความวิจัยภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษแล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาไทย ทั้งนี้ บทคัดย่อ ควรมีความยาวไม่เกิน 10 บรรทัดหรือความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
บทคัดย่อภาษาไทย หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
5. **คำสำคัญ** คำสำคัญต่อท้ายบทคัดย่อ และ Keywords ต่อท้าย Abstract ควรมีไม่เกิน 5 คำ
คำสำคัญภาษาไทย หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
6. **เนื้อหา** ให้จัดพิมพ์ 1 คอลัมน์ เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวธรรมดา บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และจัดพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
หัวข้อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 16 ตัวหนา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
7. **การจัดรูปภาพ** ต้องพิมพ์รูปภาพให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพให้บอกชื่อของรูปภาพและบอกแหล่งที่มาของรูปภาพด้วย
รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า ภาพที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อภาพควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดย

ระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมาย (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง

ตัวอย่าง รูปแบบภาพ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก (L.O. MANO Model)

ที่มา: Pedler, Burguynne and Boydell (1988)

8. การจัดรูปแบบตาราง ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายกำกับเหนือตารางให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า ตารางที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table ตามด้วยหมายเลขตารางห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตารางโดยจัดรูปแบบชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตัวอย่าง รูปแบบตาราง

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์

ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	\bar{x}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.09	0.73	มาก
ด้านจุดประสงค์	4.06	0.64	มาก
ด้านเนื้อหา	3.92	0.77	มาก
ด้านสื่อ	4.07	0.73	มาก
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.60	.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.11	.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่พัฒนาขึ้น โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$)

9. การจัดรูปแบบสมการ ต้องพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวอย่าง รูปแบบสมการ

$$x^2 + 7x + 10 = 0$$

10. เอกสารอ้างอิง หัวข้อเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References) ขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ รายการอ้างอิงขนาด 16 ตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้แต่งชิดขอบซ้าย การอ้างภาพหรือตารางขอให้ใส่ที่มา เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และอ้างอิงเป็นแบบแทรกปนในเนื้อหา (In-Text Citation) และการเขียนเอกสารอ้างอิงขอให้เขียนตามรูปแบบของวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (รูปแบบ APA) โดยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ใช้อ้างอิงภาษาไทย ให้แปลเป็นอักษรโรมันตัวอ่านภาษาไทย แล้วจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษ

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารเพื่อผลักดันวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล ACI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับอาเซียน ดังนั้น กองบรรณาธิการวารสารฯ จึงกำหนดรูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และยึดหลักการถอดอักษรไทยเป็นโรมัน ดังนี้

1. รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)
2. รายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยจัดเรียงคู่กัน คือ เรียงบรรณานุกรมภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อน และตามด้วยบรรณานุกรมภาษาไทย และให้เรียงลำดับโดยยึดตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง
3. ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องทำให้เป็น Thai Romanization (การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน) และต้องเป็นภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยม [...]
4. การทำการ Romanization นั้นจะยึดตามหลักสากลโดยใช้เกณฑ์ของ Library of congress สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ website : <https://www.loc.gov/catdir/cpso/roman.html>
5. สำหรับการเขียน Thai Romanization แนะนำให้ใช้โปรแกรมแปลงส่าสน ที่พัฒนาโดย NECTEC <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php>

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงในเนื้อความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์เป็น ค.ศ. (กรณีผู้แต่งเป็นคนไทยระบุเฉพาะนามสกุลเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็น ค.ศ. ทั้งนี้ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย

กาญจนา แก้วเทพ (2547)	พิมพ์เป็น	Kaewthep (2004) หรือ (Kaewthep, 2004) หรือ กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)
-----------------------	-----------	--

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

A.A. Berger	พิมพ์เป็น	Berger (2011) หรือ (Berger, 2011)
-------------	-----------	--------------------------------------

รายการอ้างอิงที่ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาจะต้องนำไปเรียงตามลำดับตัวอักษรนามสกุลของผู้แต่ง พร้อมใส่รายละเอียดของรายการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง (References) ให้ถูกต้องตามหลักการเขียนเอกสารอ้างอิงของวารสาร ในทำนองเดียวกันรายการอ้างอิงที่อยู่ในส่วนเอกสารอ้างอิงจะต้องมีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหา ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 แห่งนี้จะต้องมีนามสกุลของผู้แต่งและปีที่พิมพ์ต้องตรงกันและจำนวนรายการต้องตรงกัน

1. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งคนเดียว ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger, 2011)

2. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 2 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep & Bunchua (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep & Bunchua, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger & Vygotsky (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger & Vygotsky, 2011)

3. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 3-5 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งทุกคนตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
สำหรับการกล่าวถึงครั้งต่อมาให้ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “et al.” และปี ค.ศ. ที่พิมพ์
กล่าวถึงครั้งแรก Holmberg, Orbuch, & Veroff (2004) กล่าวว่า ...

... (Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004)

กล่าวถึงครั้งต่อมา Holmberg et al. (2004) กล่าวว่า ...หรือ... (Holmberg et al., 2004)

4. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “และคณะ” เมื่อชื่ออยู่ในข้อความ หรือตามด้วยคำว่า “et al.” เมื่ออยู่ในวงเล็บ และตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์

(Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999) เสนอว่า ...

5. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งเป็นสถาบันหรือหน่วยงาน

.... (Australian Research Council, 1996)

กรณีสถาบันหรือหน่วยงานมีอักษรย่อแทนหน่วยงาน ในการอ้างอิงในเนื้อหาครั้งแรกให้ใส่วงเล็บชื่อย่อ

หน่วยงานตามด้วยปีที่พิมพ์ การอ้างอิงครั้งต่อมาให้ใช้อักษรย่อตามด้วยปีที่พิมพ์

กล่าวถึงครั้งแรก ชื่อเต็มของหน่วยงาน ตามด้วยวงเล็บชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์

... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005)

กล่าวถึงครั้งต่อมา ชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์ ... (AIHW, 2005)

6. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ใช้คำว่า นิรนาม หรือ Anonymous แทนชื่อผู้แต่ง
(Anonymous, 1999)

7. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์หรือสำนักพิมพ์หรือปีที่พิมพ์

การระบุผู้แต่งให้เป็นไปตามข้อ 1 -5 สำหรับส่วนที่ไม่ปรากฏให้แทนด้วยคำดังต่อไปนี้
รายการอ้างอิงของไทยและของต่างชาติ

ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ (no place of publication)	ใช้ “n.p.”
ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ (no place of publisher)	ใช้ “n.p.”
ไม่ปีที่พิมพ์ (no date)	ใช้ “n.d.”

Miller (n.d.) พบว่า ... หรือ ... (Miller, n.d.)

8. การอ้างอิงรายการทุติยภูมิหรือการอ้างอิงสองทอด (Secondary Source)

ระบุนามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์เอกสารต้นฉบับ (cited in นามสกุล, ปีที่พิมพ์ของผู้แต่ง
ทุติยภูมิ)

Campbell and Stanley (1969 cited in Gay, 1992) พบว่า ...
(Campbell and Stanley, 1969 cited in Gay, 1992)

9. การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน

ระบุรายการอ้างอิงทุกรายการในวงเล็บ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมาย
อัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้มีหนึ่งเว้น 1 ตัวอักษรวรรคหลังเครื่องหมาย

(Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

- กรณีอ้างอิงผู้แต่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ให้เขียนผู้แต่งที่เป็นคนไทยก่อนและเรียงตาม
ตัวอักษร ตามด้วยผู้แต่งที่เป็นชาวต่างชาติเรียงตามตัวอักษร

(Bunchua, 2004; Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004; Sartre, 1962; Vygotsky, 1978)

- กรณีอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่า 1 ชิ้นของผู้แต่งคนเดียวกันในข้อความเดียวกัน ให้ระบุผู้แต่ง
โดยเรียงตามปีที่พิมพ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ให้ระบุผู้แต่งและปีที่พิมพ์สำหรับแหล่งที่มาที่ตีพิมพ์ก่อน
ส่วนแหล่งที่มาถัดไปให้ระบุเพียงแค่ปีที่พิมพ์ คั่นระหว่างแหล่งที่มาด้วยเครื่องหมาย (;) (ผู้แต่ง,/ปีที่
พิมพ์ก่อน;/ปีที่พิมพ์ถัดมา)

(Wiratchai, 1999; 2002)

10. เอกสารอ้างอิงมากกว่าหนึ่งชื่อเรื่อง โดยผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกัน

ระบุนามสกุลของผู้แต่งและปี ค.ศ. ที่พิมพ์ตามด้วยอักษร a, b, c ตามที่เรียงไว้ใน
บรรณานุกรม

Jackson (2009a) ข้อความต่อมา Jackson (2009b) หรือ (Jackson, 2009a, 2009b)

รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

หนังสือ (Book)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author,/A./ (Year)./ Title of book./ Place:/ Publisher.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Place: Publisher.
ผู้แต่ง 1 คน	Vygotsky, L. (1978). Mind in society: The developmental of higher psychological process. Cambridge, MA: Harvard University Press. Srisa-ard, B. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 3-5 คน	Holmberg, D., Orbuch, T., & Veroff, J. (2004). Thrice-told tales: Married couples tell their stories. Mahwah, NJ: Erlbaum.
	Srisa-ard, B., Saleewong, D., & Kaewthep, K. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป	Jackson, M. H., et al. (1991). Environmental Health Rrference Book. Oeford: Butterworth-Heineman.
	Srisa-ard, B. et al. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
หนังสือที่ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Bank of Thailand. (1992). 50 Years of the Bank of Thailand 1942-1992. Bangkok: Amarin.
	Office of the Education Council. (2009). ‘ēkkasān prakōp kānsōk chut wichākān phatthanā khwāmpen khru wichāchīp sarup kāndamnoēn ngān kao pī khōng kanpatirū kānsuksā (Phō.Sō. 2542 - 2551) [Operational summary report of 9 years by education reform (B.E. 1999-2008)]. 4 th ed. Bangkok: V.T.C communication.

หนังสือแปล Book-Translated	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./(อักษรย่อของชื่อต้น และชื่อสกุลเต็ม, ผู้แปลหรือ Trans.)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Sartre, J.-P. (1962). Imagination: A psychological critique (F. Williams, Trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
	Wongwanich, S. (2007). kānpramœnphōn kān rianrū nœō mai [New assessment of learning]. (P. Sinlarat, Trans.) Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
หนังสือที่มีบรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง ผู้รวบรวม	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(Ed.)/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Kasdorf, W. E. (Ed.). (2003). The Columbia guide to digital publishing . New York: Columbia University Press.
	Sinlarat, P. (Ed.). (2010b). CCPR krōp khit mai thāngkān suksā [CCPR new educational framework for implementing]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
บทหนึ่งในหนังสือที่มี บรรณาธิการ Chapter in A Book	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทในหนังสือ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed.)/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author. (Year). Romanized Title of chapter [Translated Title of chapter]. In Editor (Ed.), Romanized Title of book [Translated Title of book] (Page). Place: Publisher.
	Haybron, D. M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Ed.), The science of subjective well-being (pp. 17-43). New York: Guildford Press.
	Chatuthai, N. (2006). ‘Odōno kap ‘utsāhakam watthanatham: Kōranī suksā phlēng samainiyom [Adorno and cultural industry: The case study of popular music]. In T. Senakham (Ed.), Līeo nā læ lang watthanatham pōp [The review of popular music] (pp. 81-126). Bangkok: OS Printing House.

วารสาร (Journal Article)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/,เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143.
	Siriphantana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā p̄r̄kr̄ǣm̄ d̄oī chaī chumchon pen thān̄ nai k̄n̄ r̄ianrū̄ khatī chon wittayā radap̄ ‘udomsuksā̄ [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238.
บทความในวารสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต	
รูปแบบ General Format	ชื่อ/นามสกุล./ (ปี)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/เลขหน้า./สืบค้นจาก Retrieved from /ชื่อเว็บไซต์ URL.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers. Retrieved from URL.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143. Retrieved from http://www.in.architextruez.net
	Siriphantana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā p̄r̄kr̄ǣm̄ d̄oī chaī chumchon pen thān̄ nai k̄n̄ r̄ianrū̄ khatī chon wittayā radap̄ ‘udomsuksā̄ [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238. Retrieved from http://www.in.architextruez.net

บทความในหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปี,/เดือน/วันที่)./ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year, Month Date). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Newspaper. page-numbers.
	Nagourney, E. (2003, October 28). Impatience, at your own risk. The New York Times. F6.
	Vanijaka, V. (2010, March 28). chai chana leknoḥ samrap khon sūā dæng [A small victory for the red shirts]. Bangkok Post. p. A1.
วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertations and Master's Theses)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์หรือ ดุษฎีนิพนธ์./Master's thesis หรือ Doctoral dissertation./สถาบันการศึกษา.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of dissertation [Translated Title of dissertation]. Doctoral dissertation or Master's thesis. University.
	Ross, D. F. (1990). Unconscious transference and mistaken identity: When a 7 witness misidentifies a familiar but innocent person from a lineup. Doctoral dissertation. Cornell University.
	Rojsangrat, P. (2016). k̄anphatthanā rūpbæp̄ k̄ansōḥ doī chai k̄an khit choenḡ 'ōḥ bæp̄ pen than̄ phūā sāngsan̄ phonngā̄ nathī̄ prakot̄ 'attalak̄ Thai samrap̄ nisit̄ naksuksā̄ radap̄ parinyā bandit [Development of an instructional model using design thinking to create thai products identity for undergraduate students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.

เอกสารประชุมวิชาการ (Conference paper as part of a book in proceedings)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./ (ปี)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่องานประชุม./ (หน้า)/สถานที่พิมพ์:/หน่วยงานที่จัด.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of paper [Translated Title of paper]. Romanized Title of conference [Translated Title of conference] (Pages). Place: publisher.
	Muelbauer, J. (2007, September). Housing, credit, and consumer expenditure. In Housing and consumer behavior . (pp. 1-10). Kansas City, WY: Federal Reserve Bank of Kansas City.
	Chamniandamrongkarn, S., & Sumritdejkhajon, K. (2015). Samatchā sukḥaphāp hæng chāt : khā (mai) khluān samkhan kwā khā khun [National health assembly:One (not) important than moving up]. In Ngān prachum wichākān rūang padirūp rabop sukḥaphāp læ chīwit padirūp chitsamnuk prachāthipatai nai 'ōkāḥ kao pīsamnākngān Khana Kammakān sukḥaphāp hæng chāt [A meeting of the enlightenment and health system reforms in a nine-year of The National Health Commission office] (pp. 245-313). Nonthaburi: The National Health Commission Office.
สื่อโสตทัศน ประเภท วิดิทัศน์ เทป ซีดี-รอม แผ่นดิสก์	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่งหรือผู้ผลิตหรือผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง (ถ้ามี)/ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง// [ประเภทของวัสดุ]/ สถานที่ผลิต:/ ผู้ผลิต.
	ชื่อผู้จัดทำ./ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง./ [ระบุลักษณะของสื่อ]/ สถานที่ผลิต:/ หน่วยงานที่เผยแพร่.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. [CD or Cassette Recording or DVD or Computer File]. Place: publisher.
	Costa, P. T., Jr. (Speaker). (1988). Personality, continuity, and changes of adult life (Cassette Recording No. 207-433-88A-B). Washington, DC: American Psychological Association.

	Lang, K. D. (2008). Shadow and the frame. On Watershed [CD]. New York, NY: Nonesuch Records.
	Tourism Authority of Thailand. (2015). kānthōṅgthīeo chœng Niwet [Eco-tourism]. [CD]. Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
อินเทอร์เน็ต : เว็บไซต์ (Website)	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อบทความ./สืบค้นจาก Retrieved from /URL ของเว็บไซต์
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Retrieved from URL
	Thakur, N. (2003). The Architextrual Knowledge Systems. Retrieved from http://www.in.architextruet.net
	Bluemoon. (2010). bæp mai khui kap klum phūan daingā yok wā doēm [New group chat with new friends more easily than ever]. Retrieved from http://faceblog.in.th/2010/10/facebook-group-people/
การสัมภาษณ์ (Interview)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้นของผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปีที่ให้สัมภาษณ์, เดือน/วันที่)./Interview/by/ชื่อผู้สัมภาษณ์ [Tape recording]./หน่วยงาน:/สถานที่พิมพ์.
	Cartwright, J. (1996, November 8). Interview by P. Chotsawad [Tape recording]. Magic Lamp Company, New York: Nonesuch Records.

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทรศนะและข้อคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มิใช่เป็นทรศนะและความคิดของผู้จัดทำจึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มา

รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

(ขนาด 18 TH Sarabun PSK

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาไทย¹ ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาไทย² และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาไทย³
ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาอังกฤษ², and ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาอังกฤษ³

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

- ¹ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....
² หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....
³ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....
¹ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....
² หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....
³ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....

Email :

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ABSTRACT

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

Keywords

0.6 นิ้ว

ความสำคัญของปัญหา

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 เซ็ม TH Sarabun PSK)

เว้น 1 บรรทัด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

วิธีดำเนินการวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

References

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

.....(ขนาดตัวอักษร 16).....

0.6 นิ้ว

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย ความน่าเชื่อถือ และความชัดเจนของบทความ ตลอดจนความสอดคล้องกับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความ
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
7. บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความเพื่อรับการพิจารณา
8. บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้เขียนบทความ ผู้ประเมินบทความ และควรปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ
9. บรรณาธิการควรทำให้เกิดความมั่นใจว่ารายละเอียดทุกส่วนในบทความที่มีการตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

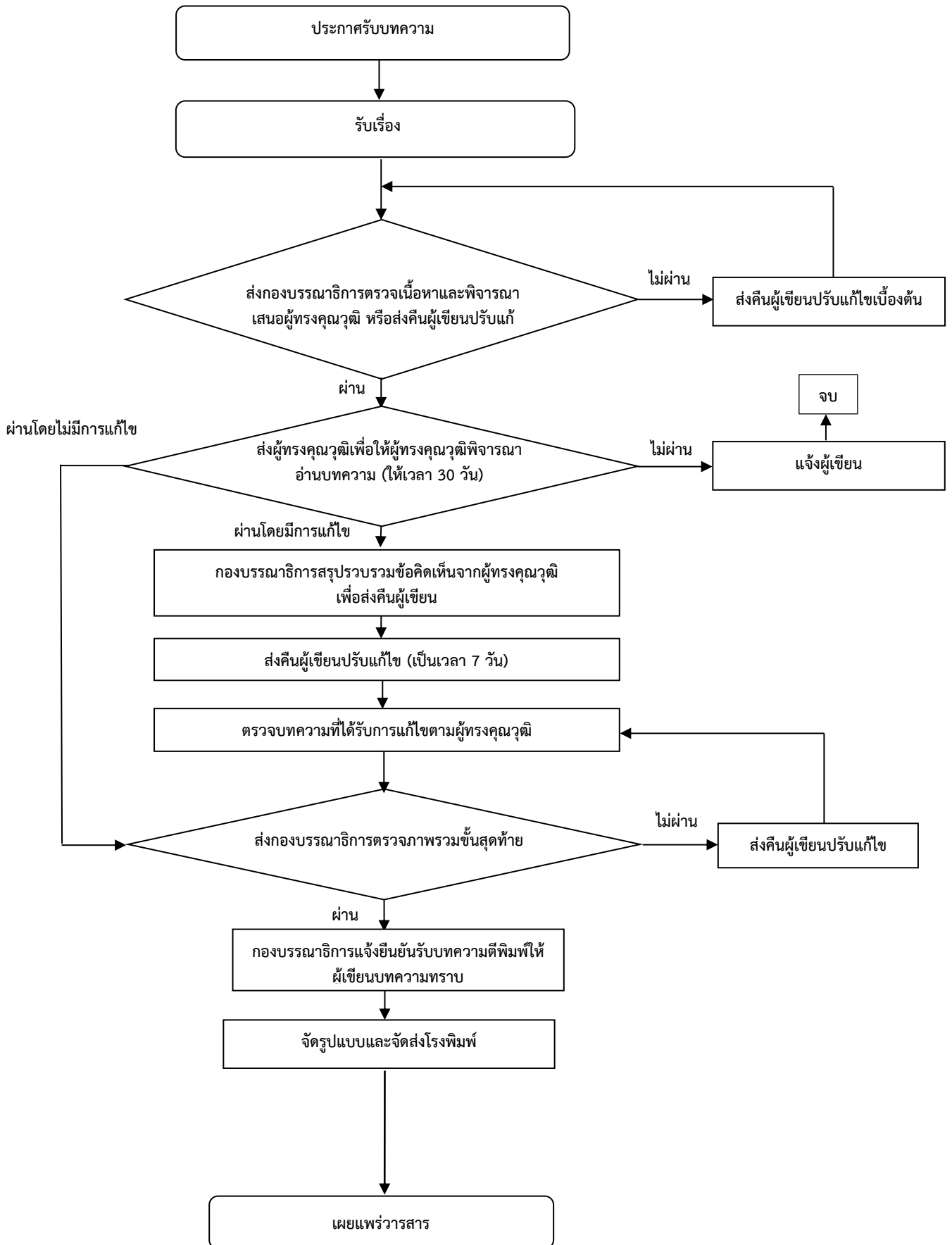
1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่าบทความไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร

4. ผู้เขียนบทความที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนบทความจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่นำเอกสารที่ไม่ได้อ้างอิงในเนื้อหา มาใส่ไว้ในรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
7. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนบทความจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องตรวจสอบก่อนว่าตนเองมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับบทความที่ประเมินหรือไม่ หากพบว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน หรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage

<http://grad.vru.ac.th>